Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:3-119201541511222-151537968-18/fragment/page=0001

B. c. 469.

1), 3) u. 4) Lipsius

nebst 2) u. 5)

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:3-119201541511222-151537968-18/fragment/page=0002

IVSTI LIPSII
EPISTOLICARVM
QVAESTIONVM
LIBRI V.

In quis ad varios scriptores, pleraque ad T. Liuium, Notæ.

ANTVERPIÆ,
Ex officina Christophori Plantini,
Architypographi Regij;
M. D. LXXVII.

SVMMA PRIVILEGII.

REGIÆ Maiestatis priuilegio cautum est, ne quis *Iusti Lipsij Epistolicarum Quæstionũ libros quinque*, citra Christophori Plantini Architypographi Regij voluntatẽ, intra octo annos, imprimat, vel alibi impressos importet, distrahat, venaléve habeat per omnes eius ditionis fines, sub pœna confiscationis, & graui mulcta: vt latiùs patet in litteris datis Bruxellæ vigesima Augusti, Anno M. D. LXXVI.

Signat.

Iac. Blyleuen.

AD AMPLISSIMVM ET NOBILISS. VIRVM, D. IOANNEM SCHEYFFIVM, MAGNVM BRABANTIÆ CANCELLARIVM.

QVAESIVI, VIR AMplissime, cui libri huius munus deferrem: nec inueni cui magis vellem, cui magis deberem, quàm tibi. Vellem, quia vnus eximiè inter Belgas intelligis hoc genus antiquæ doctrinæ, & quia intelligis, amas: deberem autem, propter illustres & in ore omnium virtutes tuas. Et virtutes dico publicas priuatásque. Multos iam annos in summo isto patriæ tribunali quasi clauum iustitiæ tenes. tenes autem ita, vt, quod admirabile sit in tam varia & diffusa iurisdictione, effugeris non solùm querelas bonorum, sed etiam calumnias improborũ. Meritò. amant enim homines te, quia hominem in iure deponis: & libenter acquiescunt decretis tuis, quia tu iustitiæ non excedis.

Iubet illa sententias æquabiliter promere? tu promis. nihil tribuere gratiæ, aut metui? non tribuis. premere noxios, tegere innocẽtes? tu facis, nec vnquam salutarẽ dextram tuam aut bonis defuisse sensibus, aut malis adfuisse. Iam verò antiqua & ignota propè huic sæculo laus incorrupti tribunalis, propriè est tua. Absit à scriptis meis vanitas: sed meherclè prodeat animosus ille corruptor Macedo, aut alter Epirotes: scient mirabunturque etiam Belgicam habere Fabricium & Curium suum. Et hæ quidem virtutes in publicum spectant: sunt aliæ domesticæ, & penatium, vt sic dicam, tuorum. de quibus cùm dicere admiratio mea iubeat, vetat modestia tua. & parebitur potius tibi. Tu tantum, vir maxime, libens volensq; accipe hoc litterarium munus, animi mei et virtutis tuæ testimonium. quod æternum fortasse non erit; ego tamen mitto, tanquam futurum. Louanij. a. d. xv. Kal. VII. bres. ∞. IↃ. LXXVI.

AD

AD LECTOREM.

POST Cornelium Tacitum editum & Antiquas, sustinui me paulisper à scribendo: & haud scio, Lector, an potius fuerit etiam nunc abstinere. adeò non solùm tempora iniqua litteris sunt, sed etiam iudicia hominũ. Vtinam fallar. sed vt hę res fluunt, Domitiani edicto opus non erit; bonæ artes breui in exsilium ibunt sua spõte. Ego tamen in mediis turbis, Quæstiones has Epistolicas quasi è quercu exsculpsi; ita inscriptas veterum aliquot exẽplo. nec scio an titulus operi planè respõdeat: vel potius, ne mentiar, non respõdet. pleraque enim adfirmamus, non quęrimus, & verius fuerat Epistolicæ correctiones. Sed de titulo, non est tanti rem vide. Vt in Antiquis meis nuper pluria Plautina, ita hic adsperſi Liuiana. occasione libri veteris apud me, quem cum cura inspeximus, cum fide expressimus. & erit, si Musę annuent, vt eius auxilio in principe historico breui conemur maiora. Hæc te rogo. Primum, si in his mille, & quæ excurrunt, emẽdationibus, paucæ aliquot vel dubiæ videbuntur, vel nõ bonę: ignoscas, hactenus, si meliorum maior sit numerus. Deinde autem, cùm iudicare de Notis nostris voles: ne graue sit diuertere

ad scriptorem ipsum, & cum eius lectione correctionem nostram componere. Non ratò enim res magnas monemus vno verbo, quæ fugiunt lectorem festinantem & quasi fugientem. Vt autem pictura idoneo loco posita lumen suum accipit: sic Obseruationes nostræ illustrantur collatæ ad libros. Quod superest, seruaui Laurentium illam legem, Nequid alienum tollerem in armũ. sciens quidem. nam tale quid si peccatum à me est sine dolo: litem aut vim fieri veto, & quisque habeat res suas. Illi qui scriptorem aliquem, quasi rem mancupi, possident, & tangi eum ab altero iniuriam suam putant; aut qui fremere & indignari solent eadem in mentem venisse nobis: non me mouent. Credo enim illis solis fontes Musarum patent: nobis etiam riuuli sint occlusi. aut si Troianis sui dij, non sint & Græcis. Æquius Aiax ille apud Pacuuium,

De virtute d ego cernundi do potestatẽ omnibus.

Quod felix & faustum sit, hodie XXIX. meum natalem adspicio. testor naturæ meæ deum, in iis quæ edidi quæque edam, si minus conspicuæ doctrinæ, at certè ingenui animi notæ semper comparebunt. Concludam epistolam versu:

Si quisquam est, qui probari se cupiat probis,
Oratione, vita, scriptis denique:
In his audacter nomen profiteor meum.

A puero

A puero eductus, doctus, liberaliter;
Mores maiorum & si nutu, doctrinam institi.
Amico amicus, beniuolenti beniuolus,
Ingenuæ frontis, oris & cordis probi,
Ad gloriam grassatus vera sum via.
Nec ego istos mores noui sæculi noui,
Suspicioſos, fraudulentos, duplices:
Qui fronte hilaro, corde tristi obambulant;
Qui gaudent, siquid alteri euenit mali;
Qui mærent, siquid alteri euenit boni.
Quos placitũ est, laudãt: quos placitũ est, vitupe-
Verõne an falsò, cicum non interduint. (rant:
Procul hæc à nobis. edepol haut dicam dolo,
Tales inimicos mi, quàm amicos malui.
Placet vera virtus. Virtus rebus omnibus
Anteit profectò: non peribit, cùm perit,
Quem penes est virtus. Virtus st immortalitas.
Post indè cùm iam flos ætatis surgeret,
Et spatia extrema ingrederer adoleſcentiæ:
Magis magisq; impendios è litteras
Amare occœpi, aßiduus legere, scribere.
Cùm interea, vterque demoritur parens, loci.
Ego hanc occasionem ad studium musicum
Esse ratus, concepi iter ad oras Italas,
Germaniámque in terram, & terram Gallian
Quasi ad mercatum litterarum pergere.
Concepi, perfecique. dis est gratia,
Lætitiam peperit, pariétque, hic mihi labos.
Deinde autem scripsi. scripta diuolgãta sunt
Amicũm suasu, non meapte audacia.

Tamen, vt nunc res est, haut me famæ pœnitet.
At vos fauete, & date crescendi copiam
Ingeniis quæ se publico applicant bono.
Si nullius famam vnquam læsi per iocum,
Si nullius sublegi scripta per dolum,
Neque lites vllus vnquam aut pugnas cœpij:
(Nec id qui faciunt, dicam palam, mihi placent.)
Aequum est ab æquis me par impetrassere.
Ab iniquis porrò, haud æquum est, æqua postulẽ.
Valeant iniqui, & mali habeant magnum malũ.

INDEX

INDEX NOTARVM QVÆ
LIBRO PRIMO.

Ep. I. Quid iuuenes in Pandectis? Cur ita dicti? Operæ à Scæna. Tacitus explicatus.

II. Ausonius emendatus. Plauti Cicum. Glossæ veteres correctæ.

III. In Liuio loci quattuor restituti.

IV. Plauti Rudente locus correctus. Felles virginalis. Felles pullaria. De Varronis versu coniectura Camerari.

V. Martialis complures loci emendati. Factiones aurigarum. Thalamus nomen viri. quid Sagari? quid quies tunicata? Clinici medici. Excidit, verbum ambiguum. Thallus & Flauius Scorpus aurigatores. Hermes suppositicius. quis Cæsonius Maximus, & quando damnatus.

VI. Liuius emendatus duobus locis. Supplicia.

VII. Cicero de legibus correctus. quæsitū de sententia legis è xij. Festus emendatus. Plinij glossema.

IIX. Varro emendatus & Liuius. Culigna in sacris.

IX. Tres Liuij loci emendati, & Quadrigarij vnus.

X. In Plinio coniectura.

XI. Lex Numæ restituitur.

XII. Notæ quaternæ ad Liuium.

XIII. Seneca quattuor locis emendatus. Plautus explicatus. Cato emendatus.

XIV. Plauti versus emendatur. Bitere.

XV. Conatus corrigendi Spartiani.

XVI. Cur Luna in Labaris Turcarum? Liuius corrigitur. In eodem coniectura.

XVII. Mors Becani.

XIIX. Nonius Marcellus variis locis correctus. Plautus.

tus. Cæcilius. Pomponius. Plautinæ comœdiæ falsus titulus. Nouius correctus. Turpilius. Ipse Nonius. Pomponius.

XIX. In Liuio Medixtutichus. Ennij mos in trũcandis verbis. Idem emendatus apud Nonium. Iterum Liuius. in eodem glossema indicatum.

XX. Emendatur Arnobius.

XXI. Insigne è Liuio glossema sublatum, iudicio libri.

XXII. E Panegyricis mendæ sublatæ complures.

LIBRO SECVNDO.

I. Liuij locus de pugna Cannensi emendatus & illustratur.

II. An Cõmentarij belli Gallici reipsa Cæsaris?

III. Plinius tribus in locis emendatus.

IV. Plauti à Bryardo correctio, & Nonij.

V. Auxilio libri aliquot locis Liuius restitutus.

VI. Varronis bina glossemata.

VII. In Pandectis coniectura. Prothyra.

VIII. Liuius emendatus.

IX. Iuuenalis laus. eiusdem locus ab Aristophane. & alter. Varia lectio in duobus versibus.

X. Senecæ emendationes quattuor.

XI. Dubitatum in Liuij loco. Vicepota dea. Et alter, si fortè, correctus.

XII. Restituta vox in Plauti Persa. & distinctio versus.

XIII. De Plinij loco quæsitum.

XIV. Liuius restitutus.

XV. Conatus duũm locorum Capitolini emend. Decennia publica.

XVI. Agellius aliquammultis locis fide libri correctus.

XVII. Notarum interpretatio vitiando Liuio.

XIIX. Plauti cum Terentio comparatio. de iocis Plautinis.
XIX. Seneca bis corrigitur.
XX. Excessionis vox tribus Liuij locis reponēda.
XXI. De inscriptione nummorum Antonij quæsitum. quot populi Galliæ? Tacitus explicatus. & Iuuenalis.
XXII. De Appuleio iudicium. Loci eius aliquot correcti, & ostensi à Plauto esse. Afranius emēdatus. Pax, interiectio. Eccillum. Politia, pro elegantia. Salutigeri, internuncij. Concipilare. Arciere. Folia farferi.
XXIII. Auxilio libri Liuius corrigitur.
XXIV. Seneca in ἀπροσδοκήτῳ emendatur pluries. Dictum vetus explicatum.
XXV. Ex epithalamio versu fragmenta.
XXVI. Ad Liuium Notæ.

LIBRO TERTIO.

I. Tres ad Liuium Notæ. Nonius Marcellus corrigitur.
II. Petronij Arbitri laus. idem corrigitur sæpiculè. Notatum proverbium, Omnia alicui esse.
III. Carmen Albinouani percursum.
IV. Addubitatum in Liuij loco. idem voce auctus. Manutij coniectura firmata libro.
V. Confirmata correctio Sallustiana.
VI. Complures in Agellio emendationes.
VII. In oratione Marcij apud Liuium quædam emendata.
IIX. Rhenani iudicium explosum. Velleius Paterculus corrigitur. Leuis coniectura.
IX. Seneca emendatus in Epistolis.
X. Proposita Liuiani loci correctio de industria.
XI. Dio Cassius emendatus. Lernutij Oda.

XII. Pæniſſimè Plauti vox. Chariſius corrigitur. Appuleius pariter. & Plautus Milite.
XIII. Aliquanti Liuij loci reſtituti.
XIV. Lucilij complures verſus corriguntur apud Nonium.
XV. Arnobius emendatur. item Titinnius apud Nonium.
XVI. Genus dicendi perelegans redditum Liuio.
XVII. Plautina quædam imitata è Græcis.
XIIX. Vlpianus in Pandectis explicatus. Statio militum ad ludos. Popularia.
XIX. Liuius variè emendatus.
XX. In Feſto ſpicilegium poſt Scaligerum. Plautus correctus & Nonius.
XXI. Pauca emendata in Solino. item Pacuuij verſus.
XXII. Solimanni in prolem immanitas. addubitatũ in Liuij loco.
XXIII. Seneca emendatus.
XXIV. Mendum in Panegyrico ad Conſtantinum. Plauti olim correctio confirmata. Appuleius correctus. Plura alia in Mamertini Panegyrico.

LIBRO QVARTO.

I. Notæ ad Liuium.
II. Quadrigarius apud Agellium emendatus. Liuius item.
III. Dionis adſeueratio dubia. Tacitus emendatus. & Ouidius.
IV. Locorum aliquot nomina reddita Liuio.
V. Ad Iulium Capitolinum Notæ.
VI. Quæſitum ſuper Plauti falſæ rei verſu.
VII. In Liuio quædam. defectus in eodem. & turpe gloſſema.
IIX. Attius poëta variis locis correctus. Fortaſſean vox vetus.

IX. De sententia Xiphilini quæsitum. Struthiones ad Circum. Plautus explicatus. & lapis antiquus.

X. Antiquæ scripturæ aliquot in Liuio.

XI. Cicero pluries emendatus. & Varro.

XII. Lausum in Plauto è xij. an Lessum?

XIII. De testudine militari Liuij locus expensus. quid imbrex? Plutarchus interpretatus.

XIV. Fragmenta Historiarum Sallustij carptim emendantur.

XV. Iuuenalis versu vno auctus, & altero minutus.

XVI. Liuiani aliquot loci.

XVII. De Langij morte. Seneca variè correctus.

XIIX. Confirmata in Varrone correctio mea. & altera Scaligeri.

XIX. Liuij Fragmẽtum apud Senecam emendatũ.

XX. In Nonio obseruationes.

XXI. De vita & ætate Iuuenalis paullò diligentius quęsitum. Iuuenalis in Ægypto fuit. An Domitiano viuo scripserit? Videri in imperio Hadriani vixisse. Martialis de eo versus.

XXII. Liuij defectus suppletus. Locus inibi emendatus. item alter. & mos antiquus apud eum explicatus.

XXIII. Plautus illustratur. Cur vino amicarum fores affusæ? cur aqua cardines?

XXIV. Varronis apud Nonium fragmenta corrigũtur. Apothecæ Chiæ.

XXV. Tribus locis Liuius emendatus. genus dicendi elegans.

XXVI. Contra calumniatores honesti laboris. Iuuenalis multis locis correctus. quid Bulli? Loci Iuuenalis qui in Glossario veteri. Lernutij Elegia.

XXVII. Ex legibus xij. fragmenta restituta apud Plinium. exemplum vbi Prætor Consul dictus. Varro apud Nonium correctus. Mos antestandi.

antestandi. Lex vetus correcta.
XXVIII. Panegyrici scriptores variè emendati.

LIBRO QVINTO.

I. Liuius corrigitur.
II. Nonij ἱστορικὰ. Cato emendatus. & plura Turpilij.
III. Nauis in obscænis intellectibus. sicut & Cōcha.
IV. Liuius fide libri restitutus.
V. De Senecæ aliquot locis coniecturæ. Ennij correctio in Nonio. apud Ciceronem vetus poëta emendatus.
VI. Martialis epigramma emendatum. idem iterum Iuuenalis explicatus.
VII. Liuianæ emendationes.
IIX De Agellij nomine. idem scriptor variè correctus.
IX. De Tertulliani loco coniectura. Signa cohortium. & imagines signorum.
X. Emendatur Liuius locis quattuor.
XI. Velleius Patereulus adulator in historia. eius bini loci restituti.
XII. De Lucretij versu coniectura. Lucilius emendatur & Nonius. Attius. item Turpilius tribus locis.
XIII. De Liuij loco quæsitum. Simul filio, hellenismus.
XIV. Lucilius correctus obiter apud Nonium in Graue. explicatum vetus dictum, Concide magire. Pomponius emendatus. Cædere & concidere in verbis Venereis. Plautini ioci sententia. Ciceronis locus illustratus. Partiri & Dispartiri intellectu obscæno. Plautus correctus.
XV. E Plinij Panegyrico ablatæ aliquot mendæ.
XVI. Liuij complures loci emendati.

XVII. Turnebus libens meritò defensus. Ciceronis correctio in Academicis. & tres aliæ in libris de Oratore. Liuius item correctus.
XIIX. In Pãdectis loci duo. Antiqua vox Quamde.
XIX. In Petronio Arbitro duæ maculæ.
XX. Liuij quattuor loci auxilio libri emendati.
XXI. In Spartiano mendum apertum. idem scriptor correctus. & Lampridius. & Iulius Capitolinus. In Vulcatio turpis error temporũ.
XXII. Cælestis quæ dea? Appuleius explicatus. & Dionis abbreuiator.
XXIII. In Liuio bonum genus dicendi repositum. & coniectura quædam.
XXIV. Populi nomen Tacito redditum.
XXV. Afranius carptim emendatus.
XXVI. Conclusio operis ad Lectorem.

INDEX

INDEX EPISTOLARVM
LIBRI PRIMI.

I. IACOBO CVIACIO, I.C.
II. IOSEPHO SCALIGERO, IVLI. F.
III. CAROLO SIGONIO.
IV. IOACHIMO CAMERARIO.
V. IANO LERNVTIO.
VI. M. ANT. MVRETO.
VII. LVDOVICO CARRIONI.
IIX. IOSEPHO SCALIGERO, IVLI. F.
IX. STEPHANO PIGHIO.
X. VICTORI GISELINO.
XI. FRANCISCO ROALDO.
XII. LÆVINO TORRENTIO.
XIII. CAROLO LANGIO.
XIV. IANO LERNVTIO.
XV. PETRO PYTHOEO.
XVI. AVGERIO BOESBEKIO.
XVII. CHRISTOPHORO PLANTINO.
XIIX. CLAVDIO PVTEANO.
XIX. PETRO DANIELI.
XX. ANTONIO OISELO.
XXI. IOSEPHO SCALIGERO, IVLI. F.
XXII. PETRO PYTHOEO.

IVSTI LIPSII EPISTOLICARVM QVAESTIONVM, LIBER PRIMVS.

EPISTOLA I.

IVSTVS LIPSIVS IACOBO CVIACIO, IC.

IN Pandectis, Cuiaci, tãgi video morem antiquum, nec mihi penitùs perspectum, nec vulgò cognitum. De quo tamen indicium meum suspensa manu proferam: si non aliud, vt eliciam tuum. Tit. de Pœnis. L. XXIIX. Callistratus ait:

Solent quidam qui volgò se iuuenes appellant, in quibusdam ciuitatibus turbulentibus se adclamationibus popularium accommodare. qui si amplius nihil admiserint, fustibus cæsi dimittuntur, aut etiam spectaculis eis interdicitur. quod si ita correcti in eisdem deprehendantur, exsilio puniendi sunt.

Qui isti iuuenes? Primùm, puto eos pertinuisse ad Circum & theatra. ait enim: *aut etiam spectaculis interdicitur.* Deinde, cùm in theatris varię partes & studia populi essent, huic histrioni, aut illi aurigæ fauentis; quæ sępe in apertam seditionem desierunt: fuisse quosdam quasi duces theatralium motuum, qui in quaque factione signiferi essent turbarum & clamorum. Quorum alij vulgò iuuenes dicti sint, fortasse & alij veteres. Res tota originem habuit à Nerone, de quo Suetonius: *Quid iuuenes in Pandectis.*

Captus modulatis Alexandrinorum laudationibus, plures Alexandria euocauit. Neque eò sequius adolescentes equestris ordinis, & quinque amplius milia è plebe robustissimæ iuuentutis vndique elegit, qui diuisi in factiones, plausuum genera condiscerent, (*bombos, & imbrices & testas vocabant*) *operámq; nauarent cantanti sibi.*

Cur ita dicti?

Similia Tacitus, qui iuuenes Augustanos dictos eos scribit. Nec dubito quin hinc caussa iuuenum appellationis. Marmor est Capuæ,

TI. CLAVDIO
TI. F. PAL
RVFINO. EQVO
PVBL. PRAEF. FABR
II. VIR. Q. HONORE
QVINQV. IVVENES
AVG. PATRONO
QVORVM. HONORE
CONTENTVS. IMPENSA
SVA. POSVIT

Id est, *Iuuenes Augustani*, vel *Augustales*. De hisdé inscriptio hæc est Lanuuij,

M. AVR. AVG. LIB
AGILIO. SEPTENTRIO
NI. PANTOMIMO. SVI
TEMPORIS. PRIMO. SACERDO
TI. SYNHODI. APOLLINIS. PA
RASITO. ALVMNO. FAVSTINAE
AVG. PRODVCTO. AB. IMP. M.
AVREL COMMODO. ANTONI
NO. PIO FELICE. AVGVSTO
ORNAMENTIS. DECVRIONAT.
DECRETO ORDINIS. EXORNATO
ET. ALLECTO. INTER. IVVENES
S. P. Q. LANIVINVS

Dixi & alios fuisse, qui contraria appellatione veteres

teres sint dicti. Doceo hoc lapide, Spoletij,

M. SEPTIMIO
M. F. HOR
SEPTIMIANO
EQVO. PVBL. III I. VIR. I. D.
PRAEF. FABR. ROMAE
DEC. IIII. SCAMILLAR
OPERAE. VETERES
A. SCAENA. PATRONO. OB
MERITA. EIVS. L. D. D. D.

Nam operæ à scæna, vt Tacitus Annali I. *Percennius quidam erat in castris dux theatralium operarũ, procax lingua, & miscere cœtus histrionali studio doctus.* At quod in alio lapide prope Aemiliam est, CVRATORI. LVSVS. IVVENVM. dubito an referendum ad ludicrum Troiæ sit. Nec aliud super hac re legi. Tu Iac. Cuiaci, fatente inuidia, princeps Ic. torum, aut doce me errantem, aut confirma rectè sentientem.

Operæ à scæna. Tacitus explic.

EPIST. II.

I. LIPSIVS IOSEPHO SCALIGERO IVLI. F.

AVSONIANAS lectiones tuas, mi Scaliger, vidimus. Quæris quid sentiã? quod olim in re absimili Scipio. Scripta tua paucorũ hominum sunt. Nec omnes capiunt, nec omnes capiuntur.

μόνοις γὰρ ἡμῖν ἥλιος
καὶ φέγγος ἱλαρόν ἐστιν
ὅσοι μεμυήμεθα.

Sed in Ausonij, nõ rectè habere hic locus videbatur. *Solæ memoriæ negotium sparsa colligere, & integrare lacerata. quod ridere magis, quam laudare possis. pro quo si per sigillaria in auctione væniret, neq; Afranius nauci daret, nec Stichũ suũ Plautus offerret.*

Ausonius emendatus.

Cur enim tam vilis Plauti Stichus, vt cũ Afraniano Nauci comparetur? Vide ne coniectura, quę mihi legenti sub manu, quod aiunt, nata est, vera sit: *nec cum suum Plautus.* Et verò alluſit Auſonius Plauti locum Rudente,

Plauti Cicũ.

Eluas tu an exungare cicum non interduim.

Cicum, leue quiddam, vt Hilum. Laudas ex tuis Gloſſis, *Cicum ῥοᾶς ὑμλώ.* in Gloſſario H. Stephani reperio *Cicũ γρύκκοκκ⊙*, vitioſè pro *γρὺ, κόκκος.* Quod Græci *οὐδὲ γρὺ*, Latini, nec cicum: & *κόκκοι ῥοᾶς*, non minus viles quàm illud *ὑμλώ.* De Manilio fac promiſſa appareant: vnicè autem, de Plauto. Verè dicam. aut tu nobis eum ſcriptorem purum putum dare; aut nemo poteſt. Vale. a.d. IV. kal. Sextil. ɪxxv.

Gloſſæ veteres correctæ.

EPISTOLA III.

I. LIPSIVS CAROLO SIGONIO V.C.

LIVIVM manuſſ. C. Sigoni, his diebus è media morte eripui, modico pretio è veſpillonũ manibus extortũ. Non poſſum aliud dicere in ea emptione quàm deos mihi adfuiſſe. Per bonum enim exemplar eſt, &, vt ex notis aliquot eius linguæ coniecturã ineo, ex Hiſpaniis olim aduectum. Caroli Viruli fuiſſe titulus ait, illius, quem acerbè Eraſmus exagitauit. Aude mihi credere, Sigoni: raræ ex tuis libris, raræ ex Vallæ aut Rhenani emendationes ſunt, quas non reperiam in iſto. Non paucæ & præter illas eruuntur: quas tamen modicè coniecturis adiuuemus. Specimen & quaſi guſtum tibi dabo hæc pauca.

Lib. XXVI.

In Liuio quatuor loci reſtituti.

1. *Tribunos plebis appellauit flamen. vetuſtum ius ſacerdotij repetebat: datum id cum toga prætexta, & ſella curuli C. Flaminio eſſe.*

Quis

Quis iste Flaminius, qui solus legem faciat? Rectè vetus, *& sella curuli, & flaminio.* Nam Flaminium, sacerdotium ipsum. Lib. XXVIII.

II. *Tesseram vesperi per castra dedit, vt ante lucem viri equiq; pransi essent, armatus eques frenatos stratosq; teneret equos.*

Ait, *viri equiq; pransi.* Nouum verò vt etiam equi prandere dicantur. Vetus, *viri equiq; curata pransi.* Lego, *curati & pransi.* hoc ad viros, illud ad equos rettulit. Lib. XXIX.

III. *Quando igitur adolescens quid sentires non dissimulasti, vicarium tibi expediam, cui tu arma equumq; & cetera instrumenta militiæ tradas, & tecum hinc extemplo domum ducas, exerceas, docendum cures, equo tradito armisq;.*

Iam antè linea dixerat, *equum armaq; tradas*: addit iterum, *equo tradito armisq;*. bene meherclè & solicitè monet Scipio. Sed glossema est, quod non reperias sine libro. Abest à veteri, *tradito*. rectissimè. Docere equo, docere armis, eleganter. & duo Scipio edixit, vt traderent arma & equos: deinde vt iuuenes illos equestris militiæ ignaros, docerent vti equo, & armis ad equum. Lib. XXI.

IIII. *Seruati Cos. decus Cœlius ad seruum natione Ligurem delegat. Malim equidem de filio verum esse, quod & plures tradidere auctores: seruum fama obtinuit.*

Certè falsum. communis enim fama de filio non seruo: & ita scriptores præter Cœlium. Bene igitur mss. *tradidere auctores set fama*: si tamen ablegata littera ad priorem syllabam legas, *& fama.* Vale.

EPIST. IV.

I. LIPSIVS IOACHIMO CAMERARIO.

CVR negem? laudari à te Ennianos illos versus correctos à me sum gauisus. οἱ γὰρ νέοι, vt conuertam dictũ Xenophõtis, ταῖς τῶν γεραιτερῶν τιμαῖς ἀγάλλονται. Petis vt illiusmodi argumenti mittam alia, & nominatim si quid in Plauto. Euge immortalitate digne senex! túne in hac ætate & cõmorienti illo morbo tuo adhuc litteras? Videlicet quia prima optimè cesserunt, & magnus honos habitus est studiis tuis. Parebo tamen: sed cum Pythagoræa exceptione, οὐ διδάσκειν, ἀλλὰ κοινωνεῖσθαι. Vide sis mihi hunc locum Plauti Rudente, Scena, Exi è fano.

Plautus Rudẽte correctus.

I. *Túne hic falsis virginales liberos parentibus*
Subiectos habebis, atq; indigno quæstu conteres?

Felles virginalis.

Libri vett. *Túne hic fallis*. Scribo, *Fellis virginalis*, siue, *felles*. Felles virginales appellat lenones, tracto conuicio à rapacitate eius animalis. Idem, Persa,

Sequere hac. DOR. *scelesta felles virginaria.*

Ita enim versu illo personas distinguo. Sic apud Ausonium felles pullaria est, subulo Lucillij, à rapiendis pueris siue pullis. Eruditus poëta, vt sexcenta alia, sumpsit à Plauto.

Felles pullaria.

Quis Marcus? Felles nuper pullaria dictus.
II. *Corrupit totum qui puerile secus.*

In Plauti altero versu legerim, *Sublectos habebis*: Nã sublegere, surripere est. Tu iudicabis, cui Plautus nõ minus debet, quàm Musæ Latinæ Plauto. Quod extrema epistola ais in illo Varronis, *Persarum montes, non atria diuitis Crassi*, malle te, *diuitis Crœsi*. quia præcessit externa gens Persarum, & vt παρυχήσει tacitè Crassum petat: propè est vt adsentiar. Super

De Varronis versu coniectura Camerarij.

Gellij

Gellij nomine litem meritò rides: & est id reuera, quod Varro ait, caprinum prœlium.

EPIST. V.

I. LIPSIVS IANO LERNVTIO.

QVID censes tu? non melius de Martiale Scaliger iudicauit, qui versus eius cãdidos, numerosos, plenos, Epigrãmata multa diuina dicit: quàm ille, qui scurrã de triuio appellat? Nollẽ excidisset viro magno hoc iudicium iudicij dissimile. Nihil ad Catullum Martialis, scio: sed & hoc scio Epigrammata illa nec in triuio nata, nec in triclinio. Multa fœda, obscœna in Martiale: & mehercle in vno Catulli libello non pudiciora, sed pauciora. Ignorat sęculum illud, qui hoc accusat. Sunt & ioci aliquot leues, vulgati, pueriles: sed meliorum maior est numerus. Faceret è re litteraria, siquis, more veterũ Criticorum, dilectum Epigrammatum eius haberet; & bonis adfigeret laudis notam, aliis culpæ. Potuisset hoc Doëza noster, qui poëtam illum non solùm feliciter expressit, sed etiam correxit. Posses & tu, Lernuti, quem scio æmulari vrbanitatem & acumen Martialis, sed numeris Catulli. Siquid tale vnquam cogitabis, vide si vsui tibi esse poterunt hæ Notæ.

Libro XIV. qui Apophoreta. In Lemmate, Batrachomyomachia.

Perlege Mæonio cantatas carmine ranas
Et frontem nugis soluere disce meis.

Martialis cõplures loci emendati & explicati. I.

Iunij Anglicanum exemplar, *Et frontem forris*: emẽdat ipse, *formis*. sed verum erit, *foriis*. Foriæ quid sint vide in Nonio. vsurpantur, vt quisquiliæ, burræ. Varro, *Quintiporis Clodiani forias ac poëmata gargari-*

dians dices, ô Fortuna, ô fors Fortuna.

Lemmate, Corculum.

II. *Pauper cauſſidicus nullos referentia nummos*
Carmina cùm ſcribas accipe cor quod habes.

Lego, *cor quod abeſt*. Cor non habere dicitur, qui deſipit. quod facere ait cauſſidicum pauperem, qui verſus potius ſcribat, quàm cauſſas agat, ex quibus lucrum facere poſſit. Cor igitur, non cordato homini mittit. Notum de Scipione Naſica, cui cognomen à ſapientia Corculum.

Libro XIII. qui Xenia, Lemmate, Porphyrio.

III. *Nomen habet magni volucris tam parua gigantis,*
Et nomen Praſini Porphyrionis habet.

Idem Iunij liber, *Praſini Purpurionis*. Latet omnis lepor Epigrammatis in leui menda. ſcribe, *Praſinus Purpureonis*. Quid mirum, inquit, ſi parua volucris nomen gigantis ferat: cùm & Auriga factionis Praſinæ, Purpureo nomen habeat? Scimus fuiſſe factiones aurigarum, coloribus diſcretas, Ruſſatam, Praſinam, Venetam, Albam, ſiue Albatam. Contra rem igitur, vt auriga Praſinus vocaretur Purpureo, non aliter quàm vt auicula, gigas. Simile eſt in illo Epigr. *Si Veneto Praſinóue faues, quid coccina ſumis? Ne ſias iſta transfuga ſorte vide.* Sciendum autem quempiam eius ſeculi celebrem aurigam Purpureonem dictũ.

Factiones aurigarum.

Libro VIII. Epigr. VI.

IV. *Archetypis veteres nihil eſt odioſius Eucti*
Ficta Saguntino cymbia malo luto.
Argenti furioſa ſui cùm ſtemmata narrat,
Garrulus, & verbis mucida vina facit.

Scribo, *Argenti fumoſa ſui*. vt Iuuenal. *Fumoſos equitum cum Dictatore magiſtros*, & Cicero, *Fumoſas imagines*.

Epigram.

Epigram. LII.

Tonsorem puerum, sed arte talem
Qualis nec thalamis fuit Neronis,
Drusorum cui contigere barbæ. V.

Puto leg. *Qualis nec thalamus fuit Neronis.* vt sit nomẽ tonsoris Neronis. Lapis Romæ in æde Matiæ, *Thalamus nomen viri.*

ANTISTIAE.OBSECRATIONI.FECIT
ANTISTIA.FLORENTINA.ET.THALA
MVS.CAESARIS.ET.SCANTIA.PRIMI
TIVA.PARENTES.AEIVS.

Epigr. LVIII. in Artemidorum,

Cùm tibi tam crassæ sint Artemidore lacernæ,
Possum te Sagarim iure vocare meum. VI.

Non epigramma est, sed ænigma. & quid est, Sagarim? Lego, *Sagarum.* Sagari dicti qui munus aliquod theatrale fungerentur, de quibus inscriptio ista in Delphiniorum domo, *Quid Sagari.*

IMP.CAESARI.DIVI.NERVAE.F.
NERVAE.TRAIANO.AVG.GERM.
DACICO.PONT.MAX.TRIB.POT.VIIII
IMP.IIII.COS.V.P.P.OPTVMO.PRINCIPI
SAGARI.THEATRI.MARCELLI
CVLTORES.DOMVS.AVG.

Scripturam igitur constituere possum: in sententia proinde hæreo, quam explicarẽ, si scirem quod munus propriè Sagarorum fuisset. tu cogitabis.

Lib. IX. Epigr. XLV.

Alciden modò Vindicis rogabam
Esset cuius opus labórque felix. VII.

Malo, *Alcides.* nec enim Herculem ipsum Martialis rogabat, sed alium cuius opus ille Hercules esset. apparet ex sequentibus. Epigr. LXXXVII.

Languidior nostri siquando est Paullus Atili,
Non se, conuiuas abstinet ille suos. IIX.

Lego, *noster siquando.* de Paullo ad Atilium scribit.

Lib. x. ep. li.

IX. *Quos Faustine dies, qualem tibi Roma Rauennam*
Abstulit? ô soles, ô tunicata quies!

Quid quies tunicata? Tunicatam quietem doctissimus Iunius accipit, liberam ab opera togata, qua domi se cõtinere, nec sportulæ spe prosequi potentiores liberum esset. sed aliò, me iudice, respexit Martialis. Nam in municipiis togam induere vix solebant, tunica contenti. Martialis lib. i. *Egisti vitam semper Line municipalem, Qua nihil omnino dulcius esse potest: Idibus & raris togula est excussa kalendis, Duxit ad æstates syntheſis vna decem.* Ita & Iuuenalis intellegendus, Satyra iii. *Pars magna Italiæ est, si verum admittimus, in qua Nemo togam sumit, nisi mortuus.*

Epig. lxii. Ad Ludimagistrum.

X. *Sic te frequentes audiant capillati*
Et delicatæ diligat chorus mensæ.

Quid si legas, *chorus Musæ*? & intellegas pueros deditos Musis? quod videtur ad rẽ aptius quàm *mensæ.*

Libro xi. ep. vi.

XI. *Te volet inuictus pro libertate Camillus.*

Magis sententiam explebit, *præ libertate.* dicere voluit, Camillus te principem malet, quàm suam illam libertatem. Epigr. li.

XII. *Silius Arpino tandem succurrit agello,*
Silius & vatem non minus ipse tulit.

Fortè scrib. *& vatem, non minor ipse, colit.* quod sanè argutum erit præ illo vulgato.

Libro i. Epigr. lxiv.

XIII. *Quæris quis hic sit? excidit mihi nomen.*

Excidit, verbum ambiguum. Acuta Epigrammatis clausula. Ludit in verbo Excidendi, & cùm oblitus nomen videatur, tamen ait se in ipso

in ipso id versu ignarum posuisse. & innuit, credo, illum versum *Fuscos colores, Galbanos habet mores*, ut verum huic homini nomen Fuscus fuerit, aut Galba.

Epigr. LXXXVII.

Chirurgus fuerat, nunc est vespillo Diaulus, XIV.
Cœpit, quod poterat, Clinicus esse modò.

Lego, *quo poterat, Clinicus esse, modo.* Medicorum titulus erat Clinicus. Inscriptio Asisij, *Clinici medici.*

P. DECIMIVS. P. L. EROS
MERVLA. MEDICVS
CLINICVS. CHIRVRGVS
OCVLARIVS. VI. VIR.

& hoc est quod Plinius ait, Hippocratem instituisse medicinã eam quæ Clinice vocatur. Clinicos à lecto constat dictos. in quo ludens Martialis ait, qui vespillo erat factum esse Clinicum, quia scilicet Vespillones mortuos efferunt in lecto.

Epigram. CXLVII.

Prætor ait, scis me Scorpo Thalioq; daturum. XV.
Atq; vtinam centum milia sola darem.

Scribendum, *Thalloq;*. eius Thalli mentio est in veteri inscript. Romæ in ædibus Cecchinorum, de Diocle agitatore, *Thallus, & Flauius Scorpus agitatores.*

C ENTVM. VICTORIAS. CONSECVTVS. EST. VICTOR. C. III. SINGVLARVM. VICIT. LXXXIII. ADHVC. AVGENS. GLORIAM. TITVLI. SVI. PRAECESSIT. THALLVM. FACTIONIS. SVAE. QVI. PRIMVS. IN. FACTIONE. RVSSATA. In eadem inscript. & Scorpus nominatur FACTIONIS. PRASINAE. VICTOR. ∞. XXV. ET. FLAVIVS. SCORPVS. VICTOR. II. XL. VIII.

Libro v. Epigr. xxv.

Hermes cui cadit Aduolans, sed vni. XVI.
Hermes vincere, sed ferire doctus.

Ait

Ait Iunius in vet. esse, *nec ferire*. & id probat. Putabam leg. *vincere se & ferire*, diuisis litteris quæ perperam adhæserant, vt sententia esset eadem quæ versus seq. *Hermes suppositicius sibi ipsi*. Fessis gladiatoribus aut victis alij substituebantur: at hic Hermes indefessus, inuictus, sibi ipse succedebat, cum se ipse quasi pugnabat.

Hermes suppositicius.

Libro v. ep. cxx.

XVII. *Ponetur digitis tenendus vstis*
Nigra coliculus virens patella.

Lego, *digitis tenendus vnctis*. propter oleum quod coliculis superfundi solitum.

Epigram. cxxiiii.

XVIII. *Quid promittebas mihi millia, Gaure, ducenta*
Si dare non poteras millia, Gaure, decem?
An potes, & non vis? rogo non est turpius istud?
?, tibi dispereas, Gaure pusillus homo es.

In postremis versibus nescio quid non est merum. In Iunij libro, *Si*, legitur, non, *?*. Distinguo & lego, *An potes, & non vis, rogo? non est turpius istud Si tibi; dispereas Gaure. p. h. es.*

Lib. vii. Epigr. xliii. Ad Ouidium.

XIX. *Maximus ille tuus, Ouidi, Cæsonius hic est*
Cuius adhuc vultum viuida cera tenet.
Hunc Nero damnauit, sed tu damnare Neronem
Ausus es, & profugi, non tua fata sequi.
Æquora per Scyllæ magnus comes exsulis isti,
Qui modò noluerás consulis ire comes.
Si victura meis mandantur nomina chartis
Et fas est cineri me superesse meo,
Audiet hæc præsens venturáq́ turba fuisse
Illite, Senecæ quod fuit ille suo.

Quis Maximus Cæsonius, & quando condamnatus.

eiusdem rei est epigramma sequens. Historiam huius

damnati

damnati Cæsonij repperi apud Tacitum lib. xv. qui tamen emendationem à Martiali accipiet, vt iste lucẽ ab illo. *At Cadicia vxor Sceuini, & Cæsennius Maximus Italia prohibẽtur, reos fuisse se tantum pœna experti.* vbi lego, *Cæsonius Maximus.* Damnatus fuit in Pisoniana coniuratione: & hic ille, quem exsulem Ouidius secutus.

Libro II. Epigram. II.

Creta dedit magnum, maius dedit Africa nomen, XX.
Scipio quod victor, quódq; Metellus habet.
Nobilius domito tribuit Germania Rheno,
Et puer hoc dignus nomine Cæsar eras.
Frater Idumæos meruit cum patre triumphos,
Quæ datur ex Dacis laurea, tota tua est.

Vetus Iunij, *Quæ datur ex chartis.* lego, *Cattis.* Suet. *Expeditiones partim sponte susceptit, partim necessariò. sponte, in Cattos: necessariò vnam in Sarmatas.* & post: *De Cattis Dacisq; post varia prœlia duplicem triumphum egit.* Verum est igitur, *Cattis*; eò magis quod inquit, *Nobilius domito tribuit Germania Rheno.* Confirmandum hoc visum fuit, quia doctissimo Belgarum Iunio, *Dacis*, magis placuit.

Libro III. Epigr. XXV.

Cessatis pueri, nihilq; nostris XXI.
Veterno resináq; pigriores.

Epigramma est in pigros nautas. cuius sententia tota pendula est defectu, vt videtur, verbi. Sed lego, *nihilque mostis.* nam in aliis libris est, *nostis.* Frequentia ista veteribus, Flestis, Terstis, Decrestis, &c. apud ipsum Ciceronem in Verrinis, *Glebam non commossent.* Sequenti versu lego cum Turnebo, *Veientone asináq;.*

EPISTO-

EPIST. VI.

I. LIPSIVS M. ANTONIO MVRETO.

NARRO tibi, M. Antoni. Delectauit me emendatio Liuiana lib. XXII.

Liuius emendatus duobus locis.

I. *Eos qui Cannusium perfugerant muliercula nomine Busa, genere clara ac diuitiis, mœnibus tantum tectisq; a Cannusinis acceptos, frumento, veste, viatico etiam iuuit: pro qua ei munificentia, postea bello perfecto ab Senatu honores habiti sunt.*

Hæc lectio à Sigonij coniectura manauit. Nam libri & scripti omnes, & vulgati, habent, *Mulier Paula, nomine Busa.* Glareanus hærere se fatetur. Nam Busam huic mulieri nomen fuisse, non Paulam, Liuius infrà, & Valerius item testantur. Sigonius ablegata voce scindit nodum, non soluit. At ego transposita littera rem extrico, *Mulier Apula.* Valerius lib. IIII. *Itaque eiusdem temporis femina, Busa nomine, regionis autem Apuliæ ditissima.* Eodem libro, inferiùs:

II. *Et Q. Fabius Pictor Delphos ad oraculum missus, quibus precibus supplicationibúsque deos possent placare.*

Supplicia.

Liuius, qui apud me, *suppliciisque.* præclarè. confirmat & Sigonij codex, qui, *supplices deos,* corruptè. Supplicium pro supplicatione ex Sallustio vulgò notum. Vale.

EPIST. VII.

I. LIPSIVS LVD. CARRIONI.

DIC sodes. ausus es hoc facinus? ludificari me? deserere Lipsium, die tam festo, iacentẽ hic in villa? *-vbi nõ homo, Sed cãpus atq; aër.* Nisi tu homines censes collegas illos in mensa nostros: quos sine fremitu

mitu non intueor, nuper terræ filios, nunc Mæcenates, Agrippas. Vide quæ via ad potentiam, ad opes sit. *At me litterulas stulti docuere parentes.* Sed nondum omnium dierum soles occiderunt, aiebat olim Philippus: & meherclè me iam ista inania, nisi dum in oculos incurrunt, non mouent. Scio veram animi quietem à Deo primum, deinde à sapientia & litteris esse. quibus qui carent, sint Crœsi & Crassi licet,

--non hos Pactolus aureas
Undas agens eripiet vmquam è miseriis.

Fui his diebus in Cicerone de Legibus. Libro II. hæc notaui: Cicero de Legib. correctus.

Mulieres genas ne radunto, néue lessum funeris ergo habento. Hoc veteres interpretes Sex. Ælius, L. Acilius non satis se intelligere dixerunt, sed suspicari vestimenti genus aliquod funebris: Ælius lessum quasi lugubrem eiulationem, vt vox ipsa significat. quod eò magis probo, quia lex Solonis idipsum vetat.

Subest vitium. Primò Ælij & Acilij sententiam cõfundit, & vtrumque de vestimento funebri suspicari ait: statim diuidit, & Ælium, Ploratum, interpretantẽ facit. Pugnant ista. nisi si posterius alio de Ælio senserit Cicero. quod non arbitror. Placet corrigi, *Sex. Ælius L. Acilius non satis se intelligere dixerunt; sed Acilius suspicari vestimenti*, &c. voce Acilij inserta, quæ repetita elabi facilè exscribentibus potuit. & id pro vero habeo. Dubitauit vterque super significatione Lessi; sed alter vestem, alter eiulationem tamen interpretatus est. Inibi:

Iam cetera in XII. de minuendo sumptu translata sunt de Solonis ferè legibus. Extenuato igitur sumptu tri-

ptu tribus riciniis & clauis purpureis, & decem tibicinibus, tollit etiam lamentationem.

Quæsitum de sententia legis è XII.

Quod de Riciniis scribit non omnes capiunt. ne ille quidem magnus Belgicæ Papinianus, Ræuardus. Accipiunt enim vulgò quasi lex vetet non plures quàm tres feminas riciniis indutas in funere esse. Errant. Doceo primum ex Varrone, cuius Fragmentũ est lib. III. de vita P. R. *Vt dum supra terram essent, riciniis lugerẽt: funere ipso, vt pullis pallis amictæ.* Ecce. Riciniorum vsus in luctu quidem, non tamen in ipso funere, vt Varro ait, sed Pallæ. Malè igitur Ricinia ad funus transferunt. Ratio etiam talis legis inepta. Si enim propinquę riciniis indutæ: quid fiet si plures tribus sint? & quidem eodem gradu, vt si filiæ. an tres tantùm riciniis induentur? Alia mens x. virorum fuit, vt equidem sentio. Solonis lex funebris erat, quæ in Plutarcho legitur: ἐναγίζειν δὲ βοῦν οὐκ εἴασεν, οὐδὲ συντιθέναι πλέον ἱματίων τριῶν. hoc postremum vertisse Romanos Solones puto, *tria ricinia.* hoc sensu, ne plus quàm tres vestes cum mortuo aut conderentur, aut vrerentur. Scimus morem hac in re veterum. Homerus de Achillis funere Odyss. ω.

Καίεο δ' ἐν τ' ἐσθῆτι θεῶν.

Apud Virgilium in Misem,

Purpureásque super vestes velamina nota
Iniiciunt.

Suetonius in Cæsare, *Scenici artifices vestem quam ex instrumento triumphorum ad præsentem vsum induerant, detractam sibi atque discissam iniecere flammæ.* Festi locus restabat, qui iuuare illorum mentem videbatur. non iuuat, si rectè distinxeris & legeris. *Recinium omne vestimentum quadratum ij qui duodecim interpretati sunt esse dixerunt. Ver. togam qua*

Festus emendatur.

mulieres

mulieres vtebantur prætextam clauo purpureo. id est, *Verrius, togam*. ità corrigo, cùm vetus scriptura sit, *vir toga qua*. Sæpe iste abbreuiator, Verrij sententias cum aliorum componit. quod & hic. Quòd scripsi suprà, *Mulieres genas ne radunto*, non dubitabis credo germanum esse. Festi Fragm. *Radere g* .... *lege* XII. *id est, vnguib* ..... Plinius, *Malæ homini tantum, quas Prisci genas vocabant, duodecim tabularum interdicto radi à feminis eas vetante*. vbi vox, *vetante*, adiecta mihi ab imperito videtur. Nã Interdicto hic valet, cùm interdictum sit. genus loquendi Sallustio, Tacito, frequens. Hoc dixi, ne capere te Lambinus possit, qui, *genas ne carpunto*, temere ex vno Seruio reposuit. Radere genas Festus videtur interpretari voluisse, vnguibus cruentare, scindere.

Confirmata vulgata in Ciceronelecto.

Plinij glossema lib. XI. cap. XXXVII.

EPIST. IIX.

I. LIPSIVS IOSEPHO SCALIGERO IVLI. F.

QVÆREBAT à me nuper, ocelle Europæ Scaliger, adolescens doctus litteras veteres, quid in Varronis fragmento essent Aquilinæ pateræ? Locũ producebat ex lib. I. de vita pop. Rom.

Item erant vasa vinaria, sini, cymbia, aquilinæ pateræ, gutti, sextarij, simpuuium.

Varro emendat.

Non mentiar. conticui. opinor & Varro ipse, siquis rogasset. Abiit ille: ego considerauí intentius, &, nisi me fallit, repperi. Lego enim, *Cymbia, culignæ, pateræ*. Nugas agam, si te nunc doceam caussam erroris, adhæsisse litteram à fine vocis factumque *aculignæ*, inde vulgatum illud. nugæ, inquã, ista. sicut & illud,

Culignam Festo vas esse potorium. nota hæc tibi. illud non nugę, Liuio adserendam eam vocem videri:

Lib. XXVI.

Et Liuius. *Qui curuli sella sederunt, equi ornamentū, & libras pondo vt salinum patellámque deorum caussa habere possint.*

Nam vetus omnis lectio, *vt lignum.* Salini vocem primus reposuisse fatetur Laurentius Valla, homo cetera non insulsus, & de Liuio certè supra opinionē vulgi bene meritus. Vide autem, ex illo, *utlignum,* quàm aptè *Culignam*? & ita me illæ Musæ, vt hoc verum. Vox, *vt*, abundat. Culignam autem sacris opus fuisse scis ad vinum libandum: vt patellam, ad fruges imponendas. Varro, *Mensæ anteponebantur cū culigna ac vino, in quis quæ veniebant ad tetam amicæ gratulatum dis mactabant.* Vale.

Culigna in sacris.

EPIST. IX.

I. LIPSIVS STEPHANO PIGHIO.

PEcco, mi Pighi, & peccо largiter qui reduci tibi & iam, vt audio & opto, in hisdem regionibus constituto verbo non sim gratulatus. Viennæ inita amicitia sancta mihi est: erítque, dum ero. De te nisi idem sperem, iniuriam fecero simplicissimis moribus tuis. Isscanum meum me tenet, & in tot circūstantibus turbis quietem sequor studiorum. assequor etiam interdum. Nunc in Liuio eram. in quo vide mihi quæso hos locos.

Lib. XXI. In Alorci oratione.

Tres Liuij loci emendati.

I. *Aurum argentúmque omne publicum priuatúmque ad se iubet deferri: coniugum vestráque corpora ac*

ra ac liberorum vestrorum seruat inuiolata, si inermes cum binis vestimẽtis velitis à Sagunto exire. Non dubito legere, *cum priuis vestimentis.* Priuum, singulum. Nam aliquot lineis suprà in iisdem conditionibus est, *traditóque omni auro atque argento egressi vrbe cum singulis vestimentis.* Restituo eam vocem in Quadrigario apud Nonium, Reticulum. *Claud. lib. 1. Priuisq. ductoribus indit reticula galearia.* vulg. *Prius hisce auctoribus inde.*

Infrà post transitum Annibalis per Alpes.

Et Annibal mouit ex Taurinis, incertus quæ pars sequenda esset, Gallos præsertim se secuturos ratus. III. Liuius meus, *præsentem esse.* itaque lego, *incertos q. p. s. esset Gallos, præsentem sese secuturos ratus.* Galli incerti Romanorum partem an Pœnorum sequerentur. nec de Annibale ista. Eos præsentia sua motum iri Annibal haud frustrà existimabat.

Eodem libro.

Quod vbi Annibal accepit, laxatámque pugnam, & recessum à castris vidit, extemplo equitibus dextra lauáque emissis in hostem, ipse de his castris erupit. III.

Quid est, *de his castris?* Nihil iuuant libri. audacter tamen leg. adfirmo, *ipse mediis castris.* Nam ita Liuius rem narrat superiùs, *Annibal paucis propugnatoribus in vallo portisque positis, ceteros confertos in media castra recepit.* Illud etiam, *& recessum à castris*, velim legi, *& ire cessim à castris.* Tu iudica, mi amicissime Pighi.

EPIST. X.

I. LIPSIVS VICTORI GISELINO.

SCRIBAM liberè, mi Victor. nimium taces diu. Facilius à Sigalione vocem quàm à te epistolam expressero. quo merito meo? aut, vt delabar ad Propertium,

Quis te mutauit tantus Deus?

Certè non hoc animi tui amica effusio, non verba pollicebantur cùm proximè in Iscano adesses. Quò quidem, quasi de compacto, vix biduum post discessum tuũ, venit Carrio noster. qui cùm mihi multa de amore tuo & solicitudine erga absentem me narrasset, ita vt animus tuus peregrinari mecum videretur: sensi intimo pectori instillari quiddam, quo planè & commotus sum, & exhilaratus. Veniebat in mentem Tragici illud,

- τῶν γὰρ ἐκδήμων φίλων
δεῖ τὰς κατ' οἶκον ὄντας ἐκπεύειν τύχας.

Ego à longa peregrinatione vix composui animum. Tango libros, sed, vt ille ait, vellicatim & saltuatim. Itaque in Plinij lib. XIV. ca. XIV. vide quid herè notauerim. Ait:

In Plinio cõiectura.

Quibus vinis auctoritas fuerit sua in mensa M. *Varro his verbis tradit: L. Lucullus puer apud patrem numquam lautum conuiuium vidit in quo plus semel Græcum vinum daretur.* &c.

Verba ipsa Varronis si inspicis, hærebis. Nihil enim de mensa sua Varro. nec id agitur. sed de ætatis suæ dilectu in vino scribit. Inclino vt legam, *sua in memoria*. Caussa vitij fuit in epitome scribendi, *in mẽa*. hoc illi fungi *in mensa* interpretati sunt. Similis error in Taciti

in Taciti Annali XVI. *Et quantum nunc sæuitia accusationis, tantum iræ P. Egnatius conciuit.* cùm in archetypo fuisset, *quantum miæ*, id valebat, *misericordiæ*. Vale, mi ocelle, mi Victor: & Lernutio deliciis vtriusque nostrum à me salutem.

EPISTOLA XI.

IVSTVS LIPSIVS FRANCISCO ROALDO I. C.

ITA viuam & valeam, Roalde, vt vna Scaligeri laudatio (nam omitto famam aliorum) sic me tibi adiunxit, vt te doctrinæ caussa in paucis Gallis & amem, & admirer. Animum meum testari volo has breues, sed de litteris, litteras. Quæro à te rectè emendauerim legem illam Numæ, quæ in Festo sic legitur? *Lex Numæ restituitur.*

Sei hominem fulminibus occisit, em supra genua nei tollito.

Scaliger tuus vóluit, *Fulmin Iouis.* vix credo, quãquam telum Iouis fulmen, & in tutela eius censeatur, vix inquam credo Numam eo ambitu locutum. Legerim, *Fulminis occisit.* antiquè. Sic enim nominandi casu dicebant, pro Fulmen: vt Vulturis, pro Vultur Ennius Prisciano & Carisio testibus, *Vulturis in siluis miserum mandebat hemonem.* & Oscinis pro Oscen Cicero. Auctor idem Carisius, lib. 1. ex Plinio. Vale.

EPIST. XII.

I. LIPSIVS LAEVINO TORRENTIO, V.C.

MAGNA nobis, vir clarissime, & opinio & exspectatio est de Commentariis ad Suetonium tuis. mihi præter ceteros: quia nunc cùm maximè Commentarium Cornelianum habebam in manibus. cui scriptori scis cum Suetonio pleramque historiam esse communem. Nec dubitabam quin laborem meum multis partibus minueret labor tuus.

Notæ quaternæ ad Liuii. Nescio quid tale etiã de Liuio meditor. in quo pauculas Notas has facio iudicij tui.

Lib. XXI. non longè ab initio.

I. *Medius Asdrubal inter patrem & filium octo fermè annos imperium obtinuit, flore ætatis, vt ferunt, primò Amilcari conciliatus: gener inde ob altam indolem profectus animi adscitus.*

Meus liber, *profecto aĩ adscitus.* Sigonij, *animi profecto.* Lego, *prouecto annis adscitus.* hoc sensu, Amilcar prouectus iam ætate Asdrubalem generum adsciuit. Vulgata quidem illa dura, mediusfidius, compositio est.

Infrà, post concionem Annibalis ad milites.

II. *His adhortationibus cùm vtrimque accensi ad certamen militum animi essent, Romani ponte Ticinum iungunt, tutandique pontis caussa castellum superimponunt.*

A veteri abest vox, *caussa.* nimium bene. idque genus sermonis à me in Taciti notatum.

Pòst, de Sempronio coss.

III. *Tum collega cunctante, equitatum suum, mille peditum iaculatoribus fermè admistis, ad defendendum*

dum Gallicum agrum trans Trebiam mittit. Ij sparsos & incompositos oneratósque præda plerosque cùm inuasissent.

In mss. *incompositos ad hoc carauis præda.* Liuij germana lectio erit, *incompositos, ad hoc graues præda.* Nam antiqui librarij, C. pro G.

Infrà, de rebus in Hispania gestis.

Et Scipio raptim ad famam nouorum hostium agmine acto, cùm in paucos præfectos paululũ animaduertisset: præsidio Tarracone modico relicto, Emporias cum classe rediit. IV.

Quid est hoc, *paululum animaduertisset?* non sic Latini. dixisset potius, leuiter, modicè, clementer. quid, quòd & historia repugnat? Nam Polybius eandem rem tangens libro III. auctores fugæ & acceptæ cladis more patrio ait punitos, τὰς αἰτίας τῶν συμβεβηκότων, inquit, κατὰ τὰς παρ' αὐτοῖς ἐθισμὰς κολάσας. nec ignotus in talibus delictis militiæ mos. Planissimè igitur scribend. *palàm animaduertisset.*

EPIST. XIII.

I. LIPSIVS CAROLO LANGIO.

SOLINVM Diuæi nostri ad te mitto, vetus sanè & bonæ fidei exemplar. De hortis tuis curam nõ deposui. videbo siquid his locis eruetur. Tu vicissim mitte quæso Trochaicum illud Carmen ad me. ita hortis tuis ætatem bene fit, mi Langi: & ita superes Alcinum & Adonim istis diuitiis. Quòd Senecam adornas: gaudeo. in eo vide has notas.

Seneca quatuor locis emendatus.

De Ira lib. III. cap. XXII.

Audierat omnia Antigonus, vtpote cùm inter dicentes I.

centes & audientem paulum intereſſet. quem ille leniter commouit. & longiùs diſcedite, inquit, ne vos rex audiat.

Emendo, *& audientem aulæum intereſſet, quod ille.* Antigonus in tabernaculo erat: milites in excubiis, velo diſcreti. Scriptum neglegenter, *aulum*: inde alius, *paulum*.

Lib. I. de Clementia, cap. III.

II. *Nunc in tres partes omnem hanc materiam diuidã. Prima erit manumiſſionis: ſecunda quæ naturam habitúmq. clementiæ demonſtret: tertia,* &c.

Ridicula lectio, & nuſquam gentium hîc Seneca de manumiſſione. Scripſerat, cùm vniuerſum opus partiretur, *Prima erit manuductionis.* Manuductio, χειραγωγία, εἰσαγωγὴ, & ſic Cicero eam vocem vſus. At boni Fratres Manumiſſionis maluerunt: qui eiuſmodi emblemata plura Senecæ addiderunt.

De Tranquillitate vitæ lib. II. cap. XIIII.

III. *Ille puſilli animi eſt, qui ſibi placet, quod hoſtiario liberè reſpondit, & virgam eius fregit, quòd ad dominum acceſſit & petiit thronum.*

Aliàs, *petiit thorum.* Scribo, *lorum.* Nam ſeruis puniendis lora poſcebantur. Plenæ comœdiæ.

Plautus explicatus.

Plautus Captiueis:

-Colaphe, Cordalio, Corax
Ite iſtuc atque efferte lora. LOR. *num lignatum mittimur?*

Et vt eum locum explicem, ſenex caſtigando Tyndaro lora clamat. illi autem ioco, quaſi ambigentes, ad lignationem referunt. Nam & lignatum ituri ferebant ſecurim & lora.

Cato emendatus.

Cato II. Orig.

Quin aquatum, vt lignatum, iubentur ire: ſecurim atque

atque lorum ferunt. gelum crassum excidunt, eum loro colligatum auferunt.

Sic emendo elegantem hunc locum apud Nonium Gelu. Loquebatur Cato de regionis cuiuspiam immani frigore: vbi qui aquatum irent, proinde adornarentur vt qui lignatum apud nos.

De Ira III. cap. XVIII.

Deinde adeò impatiens fuit differendæ voluptatis, IIII. *quam ingens crudelitas sine dilatione poscebat, vt in Xysto maternorum hortorum qui porticum à ripa separat.*

Puto leg. *porticum Euripo separat.* Tu videbis doctissime Langi.

EPIST. XIV.

I. LIPSIVS IANO LERNVTIO.

APAGE, mi Lernuti. ego verò non amo istam verecundiam quæ te abstinuit à scribendo. Tot menses tu ex Italia redieris, & verbum nullum ad Lipsium? Hoc verum fuit? per Giselinum me potius res tuas quàm per te cognoscere? Mihi crede, paraueram me ad acriter inclamandum, cùm vidi adiunctos epistolæ versus tuos. versus tam lepidè, tam suauiter factos, vt putarem canere Sirenum concordiam. Itaque illi mihi Minerua fuerunt, & posui iram. De illo Aretalogo quod scribis: non moueor. scis quosdam ex Æneæ gente esse, qui nostratium laudi non faueant. Vidi in iis locis magnæ famæ virum, qui Turnebum omni sermone premeret, meipsum à scriptis eius absterreret. & tu meam vicem dolebis? Desine, & eiusmodi sermones habeamus pro me-

renda Cyprij bouis. Plauti hunc locum considera.

Plauti versus emendatur.

Pseudolo, Scena, Pseudole non audis.

-PS. *non licet*

Colloqui te? BA. *at mihi non lubet.* CA. *sin tuam est quidpiam in rem?* BA. *licet*

Ne obsecro viuere, an non licet? PS. *vah, mantu.* BA. *omitte.*

Viuendi verbum hic nego conuenire. lego potius, *Licétne obsecro bitere.* Adolescens & seruus lenonem morabantur. indignatus ille, & hem, inquit, liberúmne mihi est ire quò instituí, an non? Phrasis à more vulgi. Bitere autem & Betere scis antiquos dixisse, vt Imbitere pro Inire, Epidico Plauti: Combito, pro Commeo VI. Varronis de lingua Latina. Vnde etiam Festo Bitienses sunt, multum peregrinantes. Fons erroris tralatitius, V, pro B. & in hoc quidem paullò remotiore verbo in libris ferè perpetuus. Vale mi Lernuti, meum delicium.

Bitere.

EPIST. XV.

I. LIPSIVS PETRO PYTHOEO.

MENTIVNTVR, Pythœe, qui negant amorem in ignotis esse. De me sentio. ignotum, inuisum te amo: & amaui iamtum, ex quo scripta tua legi, notas elegantissimi ingenij & exquisitæ doctrinæ. Et vtinam propiùs abesset Sequana tuus. salutaremus profectò inter nos, nec tu ex scriptis meis, sed ex fronte & vultu videres amorem. Quod quia non licet, hoc certè quod licet, amorem ortum à litteris foueamus litteris. Initium à me sit. De Spartiani hoc loco, quæro quid sentias.

In

In Hadriano.

Conatus corrigendi Spartiani.

Corrupisse eum Traiani libertos, curasse delicatos, eosdémque sepelisse, per ea tempora quibus in aula familiarior fuit, opinio multa firmauit. I.

Quid verò homines sepulti profuerunt ad gratiam? Nam quòd tu alibi, *deligatos*, probare videris, id est, vinctos: ignosce, non probo. nec hoc quidquam ad emerendum adoptionis fauorem. Legendum puto, *curasse delicatos, eosdémque sæpe pilasse*, vel *depilasse*. Delicatos vocat pueros à lecto & cyathis, quorum amori aiunt Traianum fuisse obnoxium. Eos notum est pilos solitos euellere, vt essent corpore leui. hoc vilissimum munus functus Hadrianus.

Quid item de isto Capitolini in Antonino philosopho.

Sed multum ex iis Frontoni detulit, cui & statuam in senatu petiit. Proculum verò vsque ad proconsulatum prouexit. Honoribus in se receptis philosophiæ operam dedit. II.

Emendo, *prouexit oneribus in se receptis. Philosophiæ d. o.* Imperatores cùm viro bono & pauperi honores mandabant, plurimum, onera & impensas in se recipiebant: & ex ærario suo largiebantur ad ludos, & ceteram pompam. Id dicebant, sine impendio creari. Mamertini Panegyrico ad Iulianum. *Refertur nuncius consulem me creatum sine impendio, quod iamdiu paucis: sine labore, quod nonnunquam.* quanquam & hic locus in aliam sententiam valere possit.

EPISTO-

EPIST. XVI.

I. LIPSIVS AVGERIO BOESBEKIO, VIRO NOBILI, EXLEGATO BYZANTINO.

ADSENTIOR tibi, vir nobilissime, illam semilunam Turcarum (quod genti follenne militiæ signum, quasi Romanis Aquila, est) originem à Byzantinis habuisse. Vidi apud te primum, & postea complures alios nummos æreos, in quarũ parte Luna media esset, cum inscriptione BYZANTIΩN. Itaque vt Athenienſium Noctua, aliarum gentium aliud insigne fuit: sic Byzantiorum Luna. quam magnus ille rex in signa sua transtulit, signum victæ gentis, penes quam Orientis imperium esset. Liuij duos locos viciſſim facio iudicij tui.

Cur Luna in Labaris Turcarum?

Lib. XXVIII. post Castulonem vrbem deditam. *Mitior ea victoria fuit. nec tantumdem noxæ admissum erat, & aliquantum iræ lenierat voluntaria deditio. Martius inde in Barbaros siqui nondum perdomiti erant, sub ius ditionémque redigendos, missus. Scipio Carthaginem ad vota soluenda dis rediit.*

Liuius corrigitur.

1.

Liuius meus clamat interpolatum fœdè hunc locum esse. Ille sic: *voluntaria deditio. Inde in B. s. n. p. erant. s. i. d. redigendos legatis missis Scipio Carthag. &c.* Pura puta Liuij & scriptura & historia. Qui Martij nomen intruserunt, legatorum eiecerunt: putarunt vnicum Martium missum, quia vnius illius res gestæ postea narrantur. Boni viri non audiunt scilicet Liuium ipsum stantem à lectione scripta. aliquammultis infrà lineis: *Res*, inquit, interim *nihilominus*

minus ab legatis gerebantur. Martius superato Bæti amne, &c. At à quibus legatis, si missus solus Martius? Sed aliorum non meminit Liuius. quid mirum? si leuia gesserint, nec scriptione magno opere digna?

Eodem libro, de seditione militum ad Sucronem.

Cùm alios subinde recentes nuncios non mortis modò sed etiam funeris expectarent, neque superueniret quisquam, euanesceretque rumor temerè ortus: tum primi auctores requiri cœpti. & subirascentes quoque vt credidisse potius temerè, quàm finxisse rem talem videri possent. II.

Rhenani Spirense exemplar habuit, *& subtrantesse quoque.* meum, *& subtrahentes quoque.* Ille primus reposuit, *& subirascentes.* addidit gloriæ caussa, à nemine hactenus locum istum intellectum. verissimè. sic tamen vt à se computet. Quis enim non videt nihilo secius hærere sententiam? nec esse quò illud, *subirascentes*, applicetur? Coniectura in Liuio.

ἢ δεῖ σωπᾶν, ἢ λέγειν ἀμείνονα.

ait ille. Emendo, *& subornant eos quoque.* vel, *& subdiderant.* facili sententia, & audebo dicere, Liuij germana. nisi quid tu aliter, vir nobilissime, censebis.

EPIST. XVII.

I. LIPSIVS CHRISTOPHORO PLANTINO.

QVID ais? Io. Goropius Becanus vixit? Doluimehercle & litterarum causa, & magis patriæ. quam in hac præcipiti ruina rerum spoliari optimis quibusque ciuibus, quid aliud quàm cælestium iram arbitremur? Nam ipsius vicem cur lugeamus? aut quid

quid miserius illo, qui miserum eum dicet tot miseriis ereptum?

Ἐχρῆν μὲν ἡμᾶς σύλλογον ποιεμένους
Τὸν ζῶντα θρηνεῖν:

illum autem verè iam, quod Græci exprimũt, beatũ

χαίροντας, εὐφημοῦντας ἐκπέμπειν δόμων.

Quanquam doleo etiam dolorem tuum. qui amicũ amisisti rebus tuis & fide sæpe & consilio salutarem. Coloniam veni ipsis Kalendis Martiis. Peregrinationes meas caussam sermonibus dedisse, nollem factũ. sed quis ille Thales, qui hoc statu rerum neminem offendat? Valet in his illud Comici,

Ne admittam culpam, ego meo sum promus pectori:
Suspicio est in pectore alieno sita.

Tacitum meis Scholiis illustratum vix tandem mitto ad te. scriptorem nescio an priuatim tibi vtilem, publicè certè. & hoc satis est apud te. Vt enim senex ille in Synephebis

Serit arbores quæ alteri prosint sæculo:

sic tu libros diuulgas, quorum fructus non in sinum tuum, sed ad remp. redundent. Vale. Coloniæ Vbiorum. a. d. III. Non. Mart. ∞. Io. LXXIV.

EPIST. XIIX.

I. LIPSIVS CLAVDIO PVTEANO.

LVCTABAR his diebus cum Nonij vitiis. melius erat cum hydra. victoriæ certior spes fuisset. Cùm multa sustulissem, sexcenta tanta reliqui. In iis quæ sustuli, hæc sunt.

Nonius Marcellus variis locis correctus.

In Conquinisce re:

Plautus Cistellaria: Faciundum est puerile officium,

vium, conquiniſcam ad ciſtulam. Idem: & doloſi idem conquiniſce, ſis, iſtuc ceueto ſimul.

Poſterioris exempli prodigioſa corruptio: at certa correctio iſta, *Idem Pſeudolo: Si conquiniſcet iſtic, conquiniſcito Simul.* Illud, *& dolo*, corruptè pro, *Pſeudolo.* reliqua clarent, exſtátque in eapſe comœdia is verſus. ne diutius errent, qui inter fragmenta rettulerunt. Plautus.

In Delica.

Cæcilius Oboloſtate: Si linguas decem Habeam, vix habeam te ſatis qui audem ache Immò verò hic ante ſolitus ſum delicat. Cæcilius.

Exempla bina coaluiſſe cenſeo, & lego, *-ſi linguas decem Habeam, vix habeam, rem ſatis qui delicem. Idem Pauſimacho: Immò verò in ante, ſoli dum ſumus, delica.* Vox vna perierat: titulus comœdiæ in verſum irrepſerat. & prior correctio certa: poſterior arbitrij tui eſto.

In Auſcultare.

Cæcilius Embono: Audire ignoti quod imperant ſoleo non auſcultare. Idem.

Reſtituo, *Cæcil. Emporo:* Scripſit Emporon Græco nomine, vt Plautus Mercatorem.

Ibidem,

Pomponius Aſia: Atque auſcultare diſce ſi neſcis loqui. Pomponius.

Lego, *Pompon: Aſta, atque auſc.* Nouum non eſt, vt fabulæ nomen Nonius omittat. Idem vereor ne euenerit in Plauti Scematico,

In Limare.

Plautus Scematico: Nam pater tuus nunquam cum illa etiam limabit caput. Plautinæ comœdiæ falſus titulus.

& auſim legere, *Plautus ſchematικῶς: Nam p. t. n. c. i. e. limauit caput.* Illud, *χημαπικῶς*, dico à Nonio additum, qui monere nos voluit figuratè à Plauto dictum Limare caput, pro *σωκεπάζειν*. Certè Scematicum

ticũ Plauti nemo homo prẽter Nonium hic appellat.

In Gallulare.

Nonius. *Gallulare, pubescere. Nonius Exod. Puerum mulieri præstare nemo scit quãtum melior sit cuius vox gallulascit, cuius iam ramus roborascit.*

Hoc totum, *Puerum mulieri præstare*, separandum à poëtæ Nonij verbis est, additũ quasi scholiũ à Marcello. Initium igitur versus, *Nemo scit.* & appellat Ramum, id quo viri sumus.

Similis menda in Carere.

Turpilius. *Carere etiam rem bonam dici potest. Turpil. Demetrio: Dolentis persona eos parentes careo.*

illud, *dolentis persona*, interpretamentum Nonij est.

In Concelebrare.

Ipse Nonius. *Concelebrare, diu amare: dictum à celebritate. Lucill. lib. xxx. Multis inductis sermonibus concelebrarunt.*

Lego, *Concelebrare, difamare.* & Lucilij versum, *Multis endo locis.* Nonij interpretatio an vera sit, videro: ita certè scripsit. Nisi placet, *Concelebrare, diuulgare.*

In Toruiter.

Pomponius. *Pomponius Auctorato: Occidit taurum toruiter me amores amauit.*

Scrib. *toruiter, me amore sauciauit.* Narratio mulierculæ quæ auctoratum ad bestias amare cœpit, cùm vidisset strenuè ab eo taurum occidi. Liquet ex titulo comœdiæ. In Contrahi.

Ipse Nonius. *Contrahi dictum est honestè quadam tristitia liberari, & solicitudine aut mœrore.*

Inepta lectio, quasi dicas, dolere est gaudere. Scribo, *quadam tristitia vibrari.* Docent Nonij exempla.

EPIST.

EPIST. XIX.

I. LIPSIVS PETRO DANIELI.

VT apud Pœnos Suffetes fui, apud Gallos Vergobreti fuerunt: sic apud Campanos summi magistratus nomen Mediastuticus in Liuio ter, quater legimus. Corruptè. nec dubitandum vltrà censeo, quin vbique *Medixtutichus* scribendum. Primum, ex fide libri mei veteris, qui in hoc Liuij loco *In Liuio Medixtutichus.*

Lib. XXIV.

Præerat Statius Metius missus ab Cn. Magio Atellano, qui eo anno Mediastuticus erat.

sine litura præfert, *Medixtutichus*. Deinde auctoritate Ennij apud Festum,

Summus ibi capitur Medix, occiditur alter.

interpretatur Festus, apud Oscos nomen magistratus. Vellem & hoc addidisset, truncatam eam vocem ab Ennio, vt solet, cùm integrum esset nomen Medixtutichus. Quod ait apud Oscos, non te mouebit. cùm scias Oscorum gẽtem in Campaniæ parte fuisse. & quamuis gens ipsa perierit, vt Strabo ait, linguam tamen mansisse. De Ennio, sanè nihil illi tam familiare quàm dimidiatas voces vsurpare pro totis.

Hinc illa Ausonij, *Ennij mos in truncandis verbis.*

Ennius vt memorat replet te lætificum gau.

valet, gaudium. &

Unde Rudinus ait diuûm domus altisonum cæl.

valet, cælum. Putem ita emendandum illud Ennij apud Nonium, *Idem emendatus apud Nonium.*

Rastros deinde Fabric carpsit caussa poliendi Agri.

Fabric. pro, Fabricius. quanquam viri docti, *dentifabres* maluerunt. A Græcis hoc Ennium imitatum

docent cùm alia, tum Strabonis locus lib. VIII. παραδείγμασι δὲ χρῶνται τοῦ μὲν ποιητοῦ, τῷ Κρῖ, καὶ Δῶ, καὶ Μαψ. Καὶ ἔτι, Ἱππους δ' Αὐτομέδων τε καὶ Ἄλκιμος, ἀντὶ τοῦ Ἀλκιμέδων. Ἡσιόδου δὲ, ὅτι τὸ βριθὺ καὶ τὸ βειαρὸν, Βρῖ λέγει. Σοφοκλῆς δὲ καὶ ἴων τὸ ῥάδιον, ῥά. Ἐπίχαρμος δὲ, τὸ λίαν, λί: Συρακὼ δὲ, τὰς Συρακούσας. Εὐφορίων δὲ καὶ τὸν ἧλον, λέγει ἧλ. Εἰς ἄνεμον δὲ τὰ πηδὰ -τὰ πηδάλια Ἄρατος φησί. Hem, quod me fugerat, restituenda illa vox in Liuij XXIII.

Iterũ Liuius.

Iam Campani eò frequentes ex composito conuenerant: nec procul inde in occulto Marius Alfius qui summus magistratus erat Campanis, cum xiiij. millibus militum habebat castra.

Nam Liuius mss. *Marius Alfius edixit vti qui summus.* Ex duabus vocibus iunctis scribo, *medixtutichus.* Dubitare quis possit ne illa (qui summus magistratus erat Campanis) glossema sint. sicut & lib. XXVI.

In eodem glossema indicatum.

Mediastuticus [qui summus magistratus apud Campanos est] eo anno Seppius Lesius erat.

Sed hoc pono, non adfirmo. Vale eruditissime Daniel.

EPIST. XX.

I. LIPSIVS ANTONIO OISELO.

ARNOBIVS Christiani nominis scriptorum quasi Varro est. antiquæ & reconditæ doctrinæ, quà in rebus, quà in verbis. Ab eius adytis nihil est quod vulgum arceamus: emanebit sua sponte. In eo his diebus pauca ista adnotabam.

Emendatur Arnobius.

Lib. I.

1. *Qui Faunos, qui statuas, ciuitatúmque Genios, qui Pausos reuerentur atque Bellonas.*

Emen-

Emendabam, *qui Faunos, qui Fatuas.* Fatuam deam nouimus, Fauni vxorem. & cum ſtatuis hîc nullum litigium, ſed cum deorum ridiculis nominibus.

Eodem libro.

Quinimo, vt verius proloquar, haruſpices has fabu- II.
las, coniectores, arioli, & numquam non vani con-
cinnauere fanatici. qui ne ſuæ artes intereant, ac ne
ſtipes exiguas conſultoribus excutiant iam raris:
ſiquando nos velle rem venire in inuidiam compere-
runt, indignantur declamitántque. in templis iam
raritas ſumma eſt. iacent cærimoniæ.

Hæret ſententia. concinnabam ſic, *ſiquando nos bellorum venire in i.* Cauſſa erroris in alternatione v. B. At Chriſtiani cùm nouæ religionis nomine malè audirent: in eos ſacrificuli bellorum & publicæ calamitatis inuidiam conflabant.

Lib. VI.

Inter deos videmus leones toruiſſima facie, mero ob- III.
lita minio, & nomine frugi ſerio nuncupari.

Quod verò illud nomen frugi quo Leones nominarent? Scribo. *& nomine truci.* Trux nomen, ipſe Leo. Leones autem in dis cultos fuiſſe docet etiam Minutius. *Item boum capita & veruecum immolatis & colitis: de capro etiam & homine mixtos deos: & leonum & canum vultu deos dedicatis.* Peto iudices, doctiſſime Oiſeli.

EPIST. XXI.

I. LIPSIVS IOSEPHO SCALIGERO IVLI. F.

Ego ita sentio. Liuium, siquem alium scriptorem variè interpolatum, & oblitum esse glossis. Multitudo correctorũ hoc fecit, iamindè à Petrarcha. Sed in iis odorandis & diiudicandis opus est accurato iudicio, mi Scaliger: hoc est, tuo. Vide an rectè indagauerim istud,

Lib. XXII. de Minutij & militum seditione ob Fabij moram.

Insigne è Liuio glossema sublatum, in libris.

Vt verò ad Vulturnum flumen castra sunt posita, exurebatúrque amœnissimus Italiæ ager, villæq; passim incendiis fumabant, per iuga Massici montis Fabio ducente, propè de integro est orta seditio: ac duces seditionis accensi quidam. fuerat enim silentium per paucos dies. quia cùm celerius solito ductũ agmen fuisset, festinari ad prohibendam populationibus Campaniam credebant.

Non quilibet, sed tu Scaliger vides illa, *ac duces seditionis accensi quidam*, esse quisquilias. Quid enim ait? an duces seditionis inflammatos esse? non agnosco Latinum sermonem. An genus militum, quod Accensos vocabant, duces seditionis? hoc quidem etiam nugacius. Omnino explicare me non poteram, absque codice scripto fuisset. qui habet, *Propè de integro seditio ac* [*de seditione*] *accensi quidam fuerant enim per paucos dies.* Enfontem: illud, *de seditione*, nota marginalis fuit: inuerecundè irrepserat, & stultius emendata est, *duces seditionis*. Primum hoc tolle: remoue & illa quæ liber omittit, *est orta*.

vt rem

vt rem factam habeas, illud, *quidam*, corrige, *quieti*, (nam abest à veteri vox, *silentium*) & lege, *propè de integro seditio accensa. quieti fuerant enim per paucos dies.* puto germanam Liuij lectionem habebis. Hoc si probo tibi, de aliis sanè manum non verterim.

EPIST. XXII.

I. LIPSIVS PETRO PYTHOEO.

PANEGYRICOS illos Principum inferiorum B. Rhenanus dedit. sed, di boni, quàm non emendatos! Culpa exemplaris fortasse, sed & culpa aliqua ipsius: qui neglexerit Cuspiniani Viennensem editionem inspicere. in qua quid dicam pleraq. emẽdatiora esse? imò verba, lineas, paginas totas, ab isto omissas. Sunt tamen & in illo exemplari suæ culpæ: quarum partim è Panegyrico Constantino Constantij F. dicto, sic conabar tollere.

Pag. 159.

Ancipiti periculo clausos obsessosque peiora experiri armis coëgisti, adeò quà omnis eruptio tentauerat, cecidisti, vt ipse etiam dux cum parte copiarum, &c. I. E Panegyricis mendæ sublatæ complures.

Lego, *adeóque omnes qui eruptionem tentauerant cecidisti.* At paullum suprà in iis verbis, *telisque missilibus:* duæ ferè paginæ absunt historiam omnem obsidionis continentes. quæ tamen sunt in Viennensi editione, Anni D. XIII. Illinc petantur.

Pag. 159.

Spectans ex edito monte Xerxes nauale certamen, Augustus aliquid agens vicit apud Actium. Fuit etiam qui sublatus in scalas inuicem nexas, concurrentes eminus vidit acies. II.

Scrib. *Augustus aliud agens.* id manifestè ex sententia tota liquebit. Non vsquequaque verò tamen hoc dicit. Nam Augustus etsi aliâs timidus, tamen Actiaco prœlio dextro cornu ipse præfuit.

Pag. 163.

III. *At enim tu idipsum de ardore totius exercitus sentiens non sine vlla hæsitandi mora, quà breuissimum per eos iter est, rapto agmine aduolasti.*

Delenda negatio, leg. que, *sentiens, sine:* & post, *per eos.* illud *Eos*, gentis aliquod nomen aut regionis fuisse liquet. Quod quærendum.

Pag. 164.

IV. *Hæc est fiducia Imperatoris inuicti & suorum mentibus freti, non dubitare nec trahere bellum, sed proximum quodque pugnæ tempus putare victoriam. Non enim res erat tibi vtique maximo cum Hannibale victore, vt post res asperas locum tempúsque captares, sed vrgere te successus tuos,* &c.

Primum lego, *non ductare.* vt ductare bellum, Sallustius: deinde, *res erat tibi, vti Q. Maximo.* elegans & certa emendatio. Non cunctandum tibi, inquit, vt olim Q. Fabio Maximo contra Annibalem.

Ibidem:

V. *Itaque iam id timebatur ne ille conterritus his rebus, grauiter afflictus, & in arctum redactus boni consuleret, & debitas reip. pœnas obsidione differret.*

Scribo, *ille conterritus, suis rebus g. afflictis & in a. redactis mora consuleret.*

Pag. 166.

VI. *Repertoigitur & trucidato corpore vniuersus in gaudia & vindictam pop. Ro. exarsit, nec de sicca tota vrbe qua suffixum hasta ferebatur caput id piaculare fœdari.*

Quomodo

Quomodo trucidatur Maxentius iam mortuus & fluuio mersus? Rectè Diuæus historiarum istarum diligens, *truncato corpore.* abscisum enim caput fuit. Statim emendo, *nec defuit à tota.*

Pag. 167.

VII. *Felices qui te propius aspicerent, longius positi nominabant: quos præterieras, loci quem occupauerant pœnitebat: vicissim omnes inde dicto accedere, insequi, certare innumerabilis multitudo, & impulsu vario fluctuare.*

Non negabis verum esse, *vicissim homines in relicto accedere.* Sic enim fieri solet in eiusmodi spectaculis, alij sua loca deserunt, alij occupant.

Ibidem:

VIII. *Et tantum sibi hominum animi post illam sexennij cladem superesse memorabant.*

Omnino leg. *tantum ibi hominum, a. p. i. s. c. superesse mirabantur.* Vix putabatur, ait, tanta multitudo superesse sæuitiæ Maxentij.

In Mamertini Genethliaco, pag. 328.

IX. *At enim quanto hoc est lætabilius ac melius, quod de prosperitate sæculi vestri certatim omnium hominũ circumfertur barbaria? Darnia sed inuicem dimicaturi vicerunt barbari. Sed consanguineos suos tam innumeros vobis tam nouos ex omni hostium genere successus fortuna suppeditat.*

Mera monstra. Diuæus ex vestigiis Viennensis libri, optimè restituit, *omnium hominum ore circumfertur. Barbari ad arma concurrunt: sed inuicem dimicaturi, vicerunt Barbari: sed consanguineos suos. Tam innumeros vobis t. n.*

FINIS.

INDEX EPISTOLARVM
LIBRI II.

I. MARCO ET GVIDONI LAVRINIS.
II. LVDOVICO CARRIONI.
III. IACOBO SVSIO.
IV. NICOLAO BRYARDO.
V. FVLVIO VRSINO.
VI. VICTORI GISELINO.
VII. PETRO FABRO, I. C.
IIX. ADOLPHO MEKERCHO.
IX. THEODORO PVLMANNO.
X. VICTORI GISELINO.
XI. CAROLO SIGONIO.
XII. FRANCISCO NANSIO.
XIII. GVLIELMO PANTINO.
XIV. CASPARI SCHETO.
XV. IOANNI BEROTIO.
XVI. VICTORI GISELINO.
XVII. BARNABÆ BRISSONIO.
XIIX. ANDREÆ SCHOTTO.
XIX. GERARDO FALKENBVRGIO.
XX. IACOBO CRVQVIO.
XXI. HVBERTO GOLTZIO.
XXII. NICOLAO BRYARDO.
XXIII. TVRCONIO ET MALDEGHEMIO.
XXIV. LVD. CARRIONI.
XXV. VICTORI GISELINO.
XXVI. IOANNI LEVNCLAVVIO.

I. LIPSII

IVSTI LIPSII
EPISTOLICARVM QVAESTIONVM
LIBER SECVNDVS.

EPIST. I.

I. LIPSIVS MARCO ET GVIDONI LAVRINIS NOBILISS. FRATRIBVS.

FRATERI debemus. Brugæ veſtræ Belgij noſtri ſidus ſunt, pariter vt olim Græciæ oculus, Athenæ. Nuſquam à multis annis ingeniorum felicior prouentus: nuſquam doctrinæ vberior ſeges. In qua eruditorum luce vos, Laurini fratres, ſic eminetis,

Vt pura nocturno renidet
Luna mari Gnidiúſue Gyges.

Ea re auſus ſum mittere ad vos Notas aliquot ſuper Liuij pugna Cannenſi. non docendi cauſſa, non: ſed explorandi iudicij veſtri.

Pugna Cannenſis libro XXII. *Liuij locus de pugna Cannenſi emẽdatur, & illuſtratur.*

Serui duo, Formiani vnus, alter Sidicini equitis, qui Seruilio atque Atilio Coſ. inter pabulatores accepti à Numidis fuerant. I.

Leg. *excepti.* & ita mſs. liber.

Sed per eundem Lucanum Statilium omnibus vltrà caſtra tranſq. montes exploratis, cùm relatum eſſet viſum procul hoſtium agmẽ, tum die inſequenti eius inſequendi conſilia agitari cœpta. II.

Mira narratio. feſtinabant ſequi Annibalem: & ecce cùm omnia tuta renunciarentur, non dicam rem, ſed

consilium sequendi in diem alterum reiiciunt. Vetus præfert, *tum die sequenti eo consilia agitare.* inculcatis illis vocibus, omissis. Facilis restitutio, *tum de insequendo eo consilia a. c.* Statim,

III. *Annibal spem nactus loci ad equestrem pugnam, qua parte virium inuictus erat, facturus copiam pugnãdi Consulibus, dirigit aciem, lacessitque Numidarũ procursatione hostem.*

Vetus, *facturos copiam pugnandi consules.* optimè, sic tamen vt antè emendes, *spem nactus loco ad.* Et planè hoc Liuius dicere voluit.

IV. *Ante ceteros armati (is gentium harum habitus tum magnitudine corporum tum specie terribilis erat) Galli super vmbilicum erant nudi: Hispani linteis, prætextis purpura, tunicis, candore miro fulgentibus constiterunt.*

Fœdè interpolatus locus. Lectio vetus, *añ telus aiatus gentium harum tum magnitudine.* Puto leg. *Ante alia ornatus gentium harum, tum m. c. tum s. terribilis erat. Galli &c.* Quidquid præter hæc est, Liuij nõ est. Expressa omnia pæne ad verbum è Polybio, καὶ τῶν κελτῶν γυμνῶν, τῶν δ' ἰβήρων λίνοις περιπορφύροις χιτωνίσκοις κεκοσμημένων κατὰ τὰ πατρία, ξενίζουσαν ἅμα καὶ καταπληκτικὴν συνέβαινε γίνεσθαι τὴν πρόσοψιν. Itaq. dubito, quia in Polybio, πρόσοψις: ne ex illo *aiatus*, faciendum, *aspectus.* Similia istis in libro suo Valla repperisse videtur.

V. *Sol, seu de industria ita locatis, seu fortè ita stando, peropportunè vtrique parti obliquus erat.*

Mss. *seu quod fortè ita stare.* scribo, *starent.* cetera rectè.

VI. *Frontibus enim aduersis concurrendum erat. quia nullo circà ad euagandum relicto spatio, hinc amnis,*

hinc

hinc peditum acies claudebant, in directum vtrimq. nitentes stantibus ac cõfertis postremò turbatis equis, vir virum amplexus detrahebat equo.

A veteri absunt ista, *postremò turbatis.* & certè scioli nebulonis glossema fuit. Nihil ad hanc rem turbatio equorum. Nam quod ait, *stantibus*: dixit ad discrimen, quia non vt in equestri pugna procursantibus.

Sub equestris finem certaminis coorta est peditum VII.
pugna. primo & viribus & animis pares constabant ordines Gallis Hispanisque. tandẽ Romani diu ac sæpe consilio agitabant qua fronte aciéque densa impellerent hostium cuneum nimis tenuem eóq. parum validum à ceteris prominentem acie. impulsis deinde ac trepidè, &c.

Ait, *diu ac sæpe consilio agitabant.* Hem? tempus illud ferebat scilicet vt diu consilia agitarẽtur? imò res potius. quid deinde post consilium? ait, *impulsis deinde ac trepidè referẽtibus pedem.* nec narrat vel verbo quomodo hæc gesta. Quid multa? vulgata lectio, meræ nugæ. Libro meo abest vox, *agitabant.* & pro, *impellerent*, scribitur, *inpluere.* En vobis veram lectionẽ, *Tandem Romani diu ac sæpe conniſi, obliqua fronte aciéque densa impulẽre hostium cuneum.* Palmaria hæc correctio est. quod ad scripturam, ex illis *consilio qua:* quàm facilè, *conniſi obliqua?* & *inpluere*, manifesto, *impulẽre.* At illud sequens, *à ceteris prominentem acie*, legitur in v. *à prominentem acie cetera.* Lego, *à cetera prom. acie.* Tota narratio Liuij intelligetur ex ratione aciei instructæ. quæ expressa breuiter apud Plutarchum est. ἐν δὲ τῇ μάχῃ στρατηγήμασιν ἐχρήσατο. ὁ γὰρ ἦν ἰσχυρότατον αὐτῶν καὶ μαχιμώτατον τῆς δυνάμεως, ἑκατέρωσε τοῦ μέσου τάξας, τὸ μέσον αὐτὸς συνεπλήρωσεν ἐκ τῶν ἀχρειοτάτων, ἐμβόλῳ τούτῳ χρησά-

τῳ προέχοντι πολὺ τῆς ἄλλης φάλαγγος χρησάμενος. εἴρητο δὲ τοῖς κρατίστοις, ὅταν τούτους διακόψαντες οἱ Ρωμαῖοι καὶ φερόμενοι πρὸς τὸ εἶκον, ἐκφερομένου τοῦ μέσου καὶ κόλπον λαμβάνοντος, ἐντὸς γένωνται τῆς φάλαγγος, ὀξέως ἑκατέρωθεν ἐπιστρέψαντας, ἐμβαλεῖν τε πλαγίοις, καὶ περιπτύσσειν ὄπισθεν συγκλείοντας. ὁ δὴ καὶ δοκεῖ τὸν πλεῖστον ἀπεργάσασθαι φόνον. ὡς γὰρ ἐνέδωκε τὸ μέσον, καὶ τοὺς ῥωμαίους ἐδέξαντο διώκοντας. ἡ δὲ φάλαγξ τοῦ ἀννίβου μεταβαλοῦσα τὸ σχῆμα, μηνοειδὴς ἐγεγόνει. καὶ τῶν ἐπιλέκτων οἱ ταξιάρχοι, ταχὺ τοὺς μὲν ἐπ' ἀσπίδα, τοὺς δ' ἐπὶ δόρυ κλίναντες, προσέπεσον κατὰ τὰ γυμνὰ πάντας, &c. Eadem Polybius, sed diffusius. Ceterum illud Liuij, *cuneum à cetera prominentem acie*, vertit Plutarchus, ἐμβόλῳ προέχοντι τῆς ἄλλης φάλαγγος. ne quis de restitutione dubitet.

VIII. *In mediam primam aciem illati, postremò nullo resistente ad subsidia Afrorum peruenerunt. qui vtrimque reductis alis constiterant, mediíque Galli Hispaníque steterunt aliquantum prominente acie.*

Vetus, *mediam primùm*. &, *mediáque Galli*. &, *steterant*.

IX. *Afri circà iam cornua vim fecerant, irruentibúsque incautè in medium Romanis circumdedere alas.*

Iterum interpolata lectio. Scripsit Liuius, *Afri circà, iam cornua fecerant*. & ita vetus. at illi boni correctores dum putant, Circà, ad cornua referendum, &, *Vim*, vocem intrudunt: sententiæ profectò vim fecerunt. Dixit, Circà, vt antè, *nullo circà ad euagandum loco*.

X. *Omissis Gallis Hispanísq. quorum terga ceciderant, etiam aduersus Afros integram pugnam ineunt.*

Absunt mss. τὸ, *etiam*, & *integram*. rectè.

XI. *Ne vt reus intercam, caussáque consulatus accusator collegæ existam.*

Fortè,

Fortè, *ne aut reus inteream, caussáne consulatus.* etsi suspectum est illud, consulatus.

Hæc exigentem prius turba fugientium ciuium, de- XII.
inde hostes oppressere Consulem ignorantes quis esset.

Antiqua omnis lectio, *Hæc exagentis.* Vulgata lectio à Valla est. Sigonius mauult, *exequentem.* Ego, *sat-agentes.* & sequentia distinguo. *oppressere. Consulem ignorantes quis esset, obruerunt telis: Lentulum, &c.*

Lentulum in tumultum abripuit equus. XIII.

In mss. tantùm, *Lentulum abripuit equus.*

Ad Cannas fugientem Consulem vix quinquaginta XIV.
secuti sunt: alterius morientis propè totus exercitus fugit.

Scribo, *exercitus fuit.* Non aliud dicit, quàm, Varronem fugientē pauci comitati: Æmilio morienti propè omnis exercitus commoritur. Hæc ad Liuij locū hunc habui. qui & ipse è Cannensi pugna elapsus videri poterat: ita multa vulnera & labes in vna pagina præferebat. Valete nobilissimi fratres, Belgarum magnum decus.

EPIST. II.

I. LIPSIVS LVDOVICO CARRIONI.

VIDE quid adfirmes, mi Catrio. vt Commentarij Cæsaris, non sint Cæsaris? ταυτὶ προσδοκᾶς πείσειν ἐμέ; Mitte opinionem, inquis, & rem ipsam puta. Parebo. Primum ais in libris scriptis ἐπιγραφὴν vidisse sic conceptam, *Commentarij Iulij Celsi.* idq. præter alios conspici in libro collegij Atrebatensis, Louanij. & sanè idem Diuæus noster adfirmabat. *An Commentarij belli Gallici, reipsa Cæsaris?*

Adducis

Adducis & scriptores superioris æui: Vincentium in Speculo, qui pontem illum Rhenanum describens à Cæsare libro IIII. celebratum, Iulium Celsum laudat, non Cæsarem. Ioannem episcopum Salisberiensem, qui libro suo De nugis curialium ante annos plusminus CD. scripto, itē nominat Iulium Celsum. Vidi & ipse nescio quam Margaretam Poëticā (vt iuuem te) in qua multa ex hisdem Commentariis fragmenta citantur, sed semper nomine Iulij Celsi. Iubes postremò stylum ipsum considerare me. & ais in istis Commentariis multa soluta, hiantia, superflua reperiri, à Cæsaris illo terso & Attico stylo, quem Cicero immensum laudauit, diuersa. Hæc ferè tua sunt. & fatebor, mouisti me, sed non demouisti. Quin Iulius aliquis Celsus manus attulerit Cæsari, quædam reciderit, addiderit, quædam interpolarit, numquam infitebor: vt Cæsarem totum immutarit sic quasi Iustinus Trogum, ignosce, ne tua quidem caussa possum credere. De stylo quod ais: si verum quærimus, hi de bello Gallico discrepant aliquantū ab illis de Ciuili, filo orationis. & fieri potest vt interpolati sint, vt dixi: non tamen ita vt similitudo oris prorsus euanuerit. & quamuis gemini non sint, fratres tamen esse ex ipsa ratione scribendi agnoscas. De hac re ita censeo.

EPIST. III.

I. LIPSIVS IACOBO SVSIO, VIRO NOBILI.

Est mihi discendi cupiditas innata est, & tibi vir nobilissime, docendi facultas. quem ita versatum cum cura in omni genere scriptorum scimus, vt possis

possis tuo iure dicere, quod ille Apollo Ennij,

-à me omnes Belgæ consilium expetunt.
In litteris incerti: quos ego mea ope ex
Incertis certos, compotésque consili
Dimitto.

Itaque peto rescribas quid de hoc Plinij loco existimes, Lib. XVII. cap. XI. *Plinius tribus in locis emendatus.*

Hæc & similia quaternos pedes oportet demitti; ceteris sat est si altitudinis pedes ternos effecerint. I.
[Excide inquit radicem istam Papyrius cursor Imp. ad terrorem Prænestinorũ prætoris.] Distringi securius se teste, innoxium abradi partes quæ se nudauerint terra.

Verba quæ lineis inclusi historiam tangunt, quam Liuius lib. IX. rettulit, *Prænestinus prætor per timorem segnius suos ex subsidiis duxerat in primam aciem: quem cùm inambulans ante tabernaculum vocari iussisset: lictorem expedire securim iussit. ad quam vocem exanimi stante Prænestino, Agedum lictor, excide radicem hanc, inquit, incommodam ambulantibus.* At cùm hoc capite Plinij nil nisi de transferendis arboribus aut serendis agatur, quem locum habere hic historia potuit? cuius sanè nec caput nec pes cõparet. Suspicor hoc totũ glossema esse: vnde ortũ, aut qua caussa, ignoro. Sequentia lego, *Distringi securius, sed & innoxium abradi.*

Libro XXIX. cap. II.

Lanis auctoritatem veteres Romani etiam religiosam habuere, postes à nubentibus attingi iubentes. II.

Lego, *à nubentibus ea cingi iubentes.* Docet Plutarchus, ἡ νύμφη δὲ εἰσφέρει μὲν ἠλακάτην, καὶ τὴν ἄτρακτον, ἐρίῳ δὲ τὴν θύραν περιστέφει τοῦ ἀνδρός. Dixit, περιστέφει, quod Plinius, cingi.

Lib.

III. *Ac primum omnium oraculis maiori ex parte agemus. cur enim non videantur oracula à certissimo die maximéque veridico vsu profecta?*

Verius erit, *à certissimo Deo.* Vsus enim ille deus, qui oracula agricolis dictat.

EPIST IV.

I. LIPSIVS NICOLAO BRYARDO, V. NOBILI.

MVLTA me Brugas trahunt. opidi, vt in Belgio pulcherrimi, videndi cupiditas; amicorũ importunæ preces, imò iussa: alia quædam priuata: sed ne viuam, & nullam è Musis habeam propitiam, nisi ante omnes, Bryarde, tu. Non dicam vulgata illa, quia amo te, quia amari me sentio à te. communia hæc cum aliis: sed quia Plautum vnicè amari cognoui à te, illud delicium, & illum, vt sic dicam, pullum Romanæ Musæ. Nec tu mireris, si hoc mirer. An ego non mirer Plautum vnum tibi in manibus, in sinu esse, quem ne omnes quidem qui litteras ex professo tangunt, audent tangere? Nam de nobilitate vestra, magna & rara res si eam ad historias, ad nummos, & eiusmodi studiorum Bellaria possimus allicere. Plautus in litterarum quasi penetrali est, quò non nisi initiati accedant, & qui à se *Spernat profanum vulgus & arceat.* Itaque ardeo, mihi crede, cupiditate videndi, audiendi tui, de Plauto colloquendi. In quo elegantem locum emendasse te puto, Persa.

Plauti à Bryardo correctio.

Subnixis alis me inferam, atque amicibor gloriosè.

TO. *Sed*

TO. *Sed quis hic ansatus ambulat?* SA. *magnificè consecrabor.*

Legis tu, *magnificè conscreabor.* Nihil verius. in gestu illo glorioso exprimendo etiam Conscreatio adhibetur, siue Exscreatio. idque iamnum vulgò solemus. At ille stipes Nonius Consecrabor pro Consecrabo adnotat. tam aptè ad sententiam quàm Aristophanis Bombalobombax. Nisi censes tamen emendandum Nonium, *Conscreabor pro conscreabo.* quod transposita littera facile est. Vale. Conscreare. Et Nonij.

EPIST. V.

I. LIPSIVS FVLVIO VRSINO, V. C.

VERV'SNE ad me nuncius accidit, Laurentium Gambaram obisse? non verus spero, nec Musæ permittant. Si tamen est: doleo. primum vtriusque nostrûm caussa, qui amicum: deinde Italiæ vestræ, quæ eximium poëtam amisit. & amisit eo tempore, quo opus minimè fuit. Vides enim illa regio vestra quàm nunc hoc genere ornamenti non abundet. Idē in Europa reliqua est. in qua, an bello, an qua alia caussa? iacent omnes litteræ. Apud nos quidem magna, vel potius vnica doctrina est, triduanum Ic.tum profiteri, cum Euripidæo Cyclope sentire, τὰ δ' ἄλλα κόμποι, καὶ λόγων εὐμορφίαι. Sed aut illi insigniter sapiunt cum suo iudicio: aut nos insigniter insanimus. Nobis tamen nostra sponsa. quam vereor ne iam vsu, emptione, confarreatione nostram ægrè possimus dimittere.

In Liuio hæc notabam Lib. XXIII. ab initio.

Ab vrbe oppugnanda Pœnum absterruere conspe- 1.

cta mœnia, haudquaquam prompta oppugnanti.
Scriptus codex, *Pœnum abstinuere.* eleganter. & ego scio Plautum & veteres vulgò ita locutos. Valla, seu quis alius vellem abstinuisset ab hoc loco manũ.

II. *Quod sæpe, inquit, optastis Campani vt supplicij sumendi vobis ex improbo ac detestabili Senatu potestas esset.*
Videtur librarius vetus scribere voluisse, *intestabili.* sed mutauit. nota est formula, Improbus intestabilisque esto.

III. *Tunc Pacuuius. Video quæ sententia de hoc sit data, eiicitur pro malo atque improbo. bonum senatorem & iustum eligite.*
Manss. *iustum substituite.*

IV. *Hinc senatores omissa libertatis dignitatisque memoria plebem affari, salutare, benignè inuitare, apparatis accipere epulis, eius caussas suscipere, ei semper parati adesse: secundum eum in lite, iudicem dare, qui magis popularis aptiórque in vulgus fauori conciliando esset.*
Vetus, *secundum ea militem iudices dare.* Omnino scrib. *secundum eum, litem iudices dare, qui.* Dare litem secundum aliquem, merum Latium. Iudices igitur, inquit, caussam illi plerumque addicebãt, qui aptissimus ad conciliandum vulgus. De quibus arbitrari te, doctissime Fului, volo. Vale.

EPIST. VI.

I. LIPSIVS VICTORI GISELINO.

TV verò, mi Victor, tardum nomen es. nolo dicere, malum. vt pro me ne interpellem: quantũ queri Carrionem censes de obstinato silentio tuo? Noli

Noli aliorsum hoc accipere: sed credo mehercules Angeronam matrem fuisse tibi, & Harpocratem patrem. His parentibus renatum te Pythagoram nouũ. præsertim cùm huius sapientiæ discipulos iam habeas duos, Lernutium inquam & Modium. qui in quinquennali sua ἐγκυκλίᾳ sunt, opinor: ita ad litteras nostras verbum non respondẽt, ne Mu quidem Lucilianum. Ridebis tu? atille seriò ringitur. De me, facilis res est, veni modò, & quod polliceris, purga te coram. Sunt ioca, sunt seria, quæ in sinum tuum cupio effundere. sinum, & amore, & fide mihi perspectum. Cum te Castore, Pollucem expectabo Lernutium. Mihi crede. non illæ ipsæ stellæ tam gratæ nautis turbante mari adfulgent, quàm mihi vos.

-πισὲς ἐν κακοῖς ἀνὴρ
Κρείσσων γαλήνης ναυτίλοισιν εἰσορᾶν.

Varronis locus apud Nonium Febris. Varronis bina glossemata.

Febris proprietatem [*habet à feritate morbi vel mali, vt à calendo calorem vel candorem.*] *Varro Andabatis: Aperiendam putat, idque alterum appellamus à calendo calorem, alterum à feruore febrim.*

glossemate inquinatus est. Nonius scripserat, *Febris proprietatem. Varro Andabatis aperiendam putat: ἥδ᾽ alterum.* quidquid præterea est, à mala manu est, nec dictum à Nonio nec pictum.

Simile in Cibarium:

Varro Modio: In cubiculo [*dormire mallem scilicet*] *potius vinum meum cibarium, quàm ego dominus cubarem.*

Quod inclusi, interpretamẽtum vacerræ cuiuspiam, distorta mente non pedibus. Reliqua Varronis clara, nec egent correctionis. tantùm interrogandi nota addatur.

EPIST. VII.

I. LIPSIVS PETRO FABRO, I. C.

QVEM locum nuper in Pandectis emendare visus sum, eius te iudicem capio clarissime Faber. vel arbitrum potius. quando in illiusmodi rebus non hoc directum *Si paret*, sed illud arbitrariũ *Quod æquius melius* sequendum videtur.

In Pandectis cœiectura.

Pomponius l. CCXLV. De diuersis reg. iuris.

Statuæ adfixæ basibus structilibus, aut tabulæ religatæ catenis, aut erga parietem adfixæ non sunt ædium: ornatus enim ædium caussa parantur, non quò ædes perficiantur. Idem Labeo ait, Prothyrum quod in ædibus interdum fieri solet, non est ædium.

Florentina lectio concipitur, *in ædibus iterum qui fieri solet.* Lego, *in ædibus vterimque.* siue, *vtrimque.*

Prothyra.

Nam Latini Prothyra appellarunt, quæ Græcis Diathyra. Ea sunt repagula è ferro, lapide, vel qua alia re vtrimque depacta, arcendis à vestibulo ædium vehiculis & equis. Hoc ipsum Papinianus Velamen dixit, l. quæsitum, De instr. vel instrum. leg. *Sicut*, inquit, *Prothyron domus si velamen est, instrumento domus continetur.* Alia Prothyra sunt illa, de quibus Nou. CIIII. & CII. quod accuratè, vt iuris pleraque omnia, explicauit amicus tuus Iac. Cuiacius, vir & laude nostra & sæculo maior. Vale.

EPISTO-

EPIST. IIX.

I. LIPSIVS ADOLPHO MEKERCHO.

QVOD pater ille vatum de Asteropæo dixit, ἀμείλιχον fuisse: idem de te, clarissime Mekerche, iure vsurpauerim. qui & in rep. & in litteris sic versaris, vt in altero horum vnus esse videaris. Itaque non refugi petere à te, quod ab otioso debuissem, quid de his Liuij locis sentires, *Liuium emen.*

Lib. XXIII. Varro ad Campanos.

I. *Itaque non iuuetis nos in bello oportet Campani, sed cum Pœnis bellum pro nobis suscipiatis.*

Lectio vetus, *sed pane bellum suscipiatis.* vtraque recta, hæc fortasse germanior.

In eadem oratione.

II. *Pulchrum erit, Campani, prolapsum clade Romanum imperium vestra fide, vestris viribus retentum ac recuperatum esse. Triginta millia peditum, quattuor equitum arbitror ex Campania vos scripsisse: iam pecuniæ affatim esse frumentique, qui si parem fortunæ vestræ fidem habetis, &c.*

Ego verò ista nec Liuium scripsisse puto, nec Varronem dixisse. Falsa enim. nec Campani tunc vllum militem conscriptum habebant, nisi qui in Romanis castris fuissent. nedum vt XXX. milia. Quod quispiã ad vetusta tempora referat: nihil est. Liber manss. leuiter dissentit. sed ex quo veritas erui possit. *arbitror ex Campania scripsisse*; omittitque illud, *Vos.* & statim, *affatim est.* Emendo, *arbitror ex Campania scribi posse.* postremas voces procliue fuit confundere in vnam. & deinde, *Iam pecuniæ affatim est.*

Omnia certè hæc ad præsentem fortunam Campanorum referenda sunt: aut Varro nugas tota cohortatione sua egerit.

III. *Marius concione aduocata edicit vt frequentes cum coniugibus ac liberis irent obuiam Annibali. Ab aduersis id non obedienter modò, sed enixè factũ.*

Codex scriptus, *Ab vniuersis id.* bene.

IV. *Annibal vrbem ingressus Senatum extemplò postulat. precantibúsque inde primoribus Campanorum, nequid eo die ferè gereret, diémque vt ipse aduentu suo festum lætus ac libens celebraret.*

Vetus, *eo die ferre gereret.* Placebat, *ferale.* agebatur enim de Magio damnando. nũc propius verum puto, *eo die seriæ rei gereret.*

V. *Cœperunt epulari de die, & conuiuium non ex more Punico, aut militari disciplina esse: sed vt in ciuitate atque etiam domo diu ad varias omnium voluptatum illecebras instructum.*

Hærent interpretes. Sigonius emendat, *domo diuite.* pace eius liceat. alia est sententia Liuij. postremam vocem mutandum erat, leg. que, *instructa.* Nam hoc dixit: conuiuium fuisse, quale verisimile est in ciuitate atque etiam diuitis hospitis domo facta & longo vsu docta ad voluptates.

EPIST. IX.

I. LIPSIVS THEODORO PVLMANNO.

Iuuenalis laus.

IVVENALEM Poëtam à Scaligero patre, in Satyra, præpositum Horatio, vidi qui indignaretur. At ille me iudice, inter multa certi & elegantis iudicij, nihil verius protulit. Vtinam de poëta populari

suo,

ſuo, Catullum inquio, tam commodè iudicaſſet! in quo quæ ille reprehendit, nunquam, ſat ſcio, probaret huic filio ſuo Culpas potius eſſe, quàm Laudes. Nam quòd Balthazaris Caſtilionæi vnam elegiam præ multis Propertianis ponit: *Non obtuſa adeò geſtamus pectora Pœni*, vt neſciamus amico hoc datum, non vero. Sed de Iuuenali, verè iudicat. Tantum ille ſupra Horatium eſt, quantum Horatius eſſe voluit ſupra Sueſſanum. Satyræ proprium eſt tangere vitia, obiurgare, aſſurgere, iraſci; interdum iocos, ſæpius acerbos ſales miſcere. vt qui legunt, rubeant potius, quàm rideant. Itaque peculiare eius condimentum, Libertas eſt. Hæc omnia Iuuenalem largiter præſtare dico: Horatius ne conatur quidem. placida omnia apud eum & quieta, iucunda potius quàm acerba: & cùm Satyram propoſuerit, hoc eſt, quaſi cothurnum induerit, comicum agit. Quanquam ille fortaſſe hoc non propoſuit, & mixtum genus ſequi voluit, vt alter in Amphitruone Tragicocomœdiam. idque reuera pręſtat.

In Iuuenalis Satyra VI. hi verſus:

Si nihil eſt ſeruis incurritur: abſtuleris ſpem
Seruorum, veniet conductus aquarius.

Eiuſdem locus ab Ariſtophane.

videntur mihi ab Ariſtophane eſſe in Θεσμοφορ. apud quem Mneſilochus ſimulata mulier eadem de hoc ſexu fatetur:

Ταῦτ' οὐδεπώποτ' ἐφορᾶτ' Ευριπίδης.
Ουδ' ὡς ὑπὸ τῶ δούλωντε κ' ωρεωκόμων
Σποδούμεθ', ἣν μ' ἤχωμεν ἕτερον, οὐ λέγει.

Sunt & multa alia ab hoc Comico imitata. illud acutè,

-iurat
Hipponam, & facies olida ad præſepia pictas.

Et alter.

à iuramenti forma mores exprimit, vt puer Aristophanius in Nubibus,

Νὴ τὸν ποσειδῶ τουτονὶ τὸν ἵππιον.

Varia lectio in duobus versibus.

& indignans pater, μή μοιγε τοῦτον μηδαμῶς τὸν ἵππιον.

Illo versu Sat. II.

Nec galeam quassas nec terram cuspide pulsas,

vidi mans. in quo, *nec tempora cuspide.* & scio in more militari esse, hastis scuta galeamque concutiendi in ira. In Sat. XI.

--omnis

Conuictus, thermæ, stationes, omne tribunal.

Idem schidium, *Conuentus, turmæ.* Hæc leuia habui, mi Pulmanne, in Iuuenalem. ne plura possim, tu effecisti, qui omnia minima maxima, cum cura adnotasti. Vale.

EPIST. X.

I. LIPSIVS VICTORI GISELINO.

O FACINVS, ô scelus! tam infeliciter perierit vtrique nostrûm fragmentum illud Agellij? equidem nullus accepi. Nec tamen di sirint, vt perierit. Bene si fraus abest: & negligentia mera nuncij si peccatum est; vbiubi delituit, tenebrio ille eruetur. Quanquam molesta mora Epistolicis meis. O Musæ, ô di! cur ego non assum diem vnum Carrioni, Lernutio, tibi? quos vnos mihi propemodum (patiamini hoc vobis in os dici) & in germanum modũ duco amicos. Nam alij quidam quos nosti,

-istoc more atq; exemplo viuunt, quos cùm censeas
Esse amicos, reperiuntur falsi falsimoniis:
Factiosa lingua, ignaua opera, sublesta fide.

vt ait

vt ait poëta ille, de quo breui videor dicturus, Nosser. De Oda fac promissa compareant: Lernutij exẽplum vide. cuius vxoris ventri verminanti, iamnunc faueo. In Seneca hæc considera.

Senecæ emendationes quatuor.

Lib. II. de Beneficiis, cap. XXIX.

I. *Et quidam professi sapientiam queruntur, quòd solidior sit cutis belluis, decentior damis, densior vrsis, mollior fibris: quòd sagacitate nos narium canes vincant, quòd acie luminum aquilæ, spatio ætatis corui, multa animalia nandi felicitate.*

Quæ verò felicitas in nando? Vereor vt decurtata vox sit, leg. que, *diuinandi*. Approbat ipse Seneca, qui statim adiungit, *futuri scientia*.

Lib. IV. cap. VI.

II. *Ille deus non est qui paucas boues, sed qui per totum orbem armenta dispersit: qui non calamo tantum canere, & agreste atque inconditum carmen ad aliquam tantum oblectationem modulari docuit: sed tot artes, &c.*

Non negabis verum esse, *ad aliquantam oblectationẽ*.

Cap. XXX.

III. *Quid nuper Fabium Persicum, cuius osculũ etiam impediret viri vota boni, sacerdotem non in vno collegio fecit, nisi Verrucosi, &c.*

Seneca scriptus qui apud me, *Osculum etiam impodici deuotabam*. Fortè, *etiam impudici deuitabant*. Notat hominem opicum, & capitis sui prodigum. Simile est illud Suetonij de Q. Rhemnio: *quem flagrasse ait vsque ad infamiam oris dictóque non inficeto notatum cuiusdam, qui cùm in turba osculum sibi ingerentem quanquam refugiens deuitare non posset, Vis tu, inquit, magister quotiens festinantem aliquem vides abligurire?*

Lib. IV. Quæst. Natural. initio.

IV. *Sic ergo formare vt scias non posse te consequi vt sis impenetrabilis, cũ omnia cauere per ornamenta fiet.* Lego, *cùm omnia caueris, per ornamenta feriet.* eleganter ductum à gladiatoribus. quorum arma hîc, ornamenta.

EPIST. XI.

I. LIPSIVS CAROLO SIGONIO.

AENIGMA ad te adfero: para Hortésij Sphingem. Liuij lib. II. de Valerij domo.

Dubitatum in Liuij loco.

Delata confestim omnis materia infra Veliam, & vbi nunc vicus publicus est, domus in infimo cliuo ædificata.

Stabiliri ea lectio Plutarchi fide videtur, καὶ κατεσκεύασεν οἰκίαν ἐκείνης μετριωτέραν, ὅπου νῦν ἱερόν ἐστι οὔικος πόλικος ὀνομαζόμενον. sed videtur tantùm: in re contrà est. Ait enim, ὅπου ἱερόν ἐστι. at dic mihi, quis templum audiuit Vici publici? aut quis eo nomine deus? Et nescio quid aliud monstri alunt veteres libri. Rhenani codex, *vbi nunc vicæ pocæ*: meus, *vicepotæ*. Videndum herclè ne Vicepota seu deus seu dea fuerit Romanis, cuius inibi templum. Seneca de morte Claudij, *Proximus interrogatur sententiam Diespiter Vicepotæ filius, designatus Cos. nummulariolus.* Ergo in Liuio, *vbi Vicepotæ est.* ædes scilicet. ad Liuium, emendandus interpres eius, hac in re, Plutarchus. Sed hoc somnium, fortasse & istud lib. XXIII.

Vicepota dea.

Et alter, si fortè, correctus.

Latóque, vt solet, ad populum, vt equum ascendere liceret, præter duas vrbanas legiones, quæ principio anni à Consulibus conscriptæ fuerant, & seruorum delectum, cohortésq. ex agro Piceno & Gallico collectas, ad vltimum propè desperatæ reip. auxilium,

cùm

cùm honesta vtilibus cedunt, descendit equo, dixitq;: Qui capitalem fraudem ausi quique pecuniæ iudicati, &c.

Quid illud, descendit equo? An in vrbe Dictator equum ascendebat? & vt id fuerit, an ex equo edicere non potuit? campæ, & flocci. Scribo, & dist. *ad vltimum propè desperatæ reip. auxilium, cùm honesta vtilibus cedunt, descendit, edixitque.* Scriptum fortasse fuit, *ecdixítque*. At homines acutos mouit, quòd antea legerant latum fuisse vt equum ascendere liceret. Itaque facetè iterum equo detrahunt, propter illud Descendit. quod Liuius ita dixit, vt vulgò Ad extrema descendere.

EPIST. XII.

I. LIPSIVS FRANCISCO NANSIO, V. C.

NIHIL est aut te humanius, Nansi, aut litteris tuis amabilius. ad quas tamen, quod fieri posse non putabam, addidit nescio quid suæ Veneris lator Modius. ita multa mihi de te, de rebus tuis appositè & εὐφραιπῶς narrauit. Planè adolescens est ad illud poëtæ Siculi - φιλόμωσ Θ-, ἐρώπικ Θ-, εἰς ἄκρον ἀδύς. Plautum meũ quod scribis auidè istic expectari: sanè nollem. noui ipse me: &, di boni, res quanta! Itaq. valde vereor vt sitim vestram promissis accendere, reapse non possim restinguere. Video quid duobus magnis viris acciderit, qui ante annos xv, vter Plautum ederet, epistolis concertabant inter se. Hem! rideo, Galba ait, cantherio, vt vsurpem verbum vetus. & quid hoc aliud est, quàm Iunonẽ Lucinam clamare, fœtu nõdum concepto? De Sisennę loco, & Gorytis: fateor, erraui cũ Nonio. Vtinã ne plura in iis libris sint theta tuo digna! Plauti Persa duos locos facio iudicij tui.

Scena,

Scena, Probati:

Restituta vox in Plauti Persa.

Nugipolyloquides, argentiextenebronides,
Tedigniloquides, nummorum expalponides.

Ficta nomina Aristophanis morem & Græcorum. pro re præsenti tamen sententiam præferre debent. Itaque altero versu legerim, *Techniloquides*, quasi, qui loquitur technas.

Scena, Satin' Athenæ.

Et distinctio versus.

DO. *Ne sis plora, libera eris ac tutum si crebrò cades.*

Vin' mea esse? VI. *dum quidem ne nimis diu tua sim, volo.*

Illud, *si crebrò cades*, turpiculam aliquam sententiam habere posse videtur; sed, me Iupiter, inuenustam, *Plenam ruris & inficetiarum.* nec persuadeor Cadendi verbum Latinos sic abusos. Puto personas omissas, confusas etiam voces. quas sic concinno: *actutum.* VI. *sic reor.* DO. *ades, Vin mea esse?* Peto rescribas.

EPIST. XIII.

I. LIPSIVS GVLIELMO PANTINO, MEDICO.

PLINII libros qui Pandectas appellauerit, me iudice haud errauerit. Omnia ille vir legit, vidit, sciuit: & in vnum volumen Græciam & Latium cõclusit. paullò mehercle felicius, quàm Thrax ille Imperator veteres leges. In eius scriptis quia assiduũ esse te audio, si probare hanc emendationem meam poteris, quæro.

De Plinij loco quæstum.

Lib. IX. cap. XV.

Silurus græssatur vbicunque est, omne animal appetens,

tens, equos natantes sæpe demergẽs, præcipuè in Mæno Germaniæ amne prope Lisboum. Et in Danubio mario extrahitur porculo marino simillimus.

Addubitat Hermolaus, *prope Visbium*, ne legendum sit, & *Æno*, non *Mæno*. quòd Ptolemæus Visbium opidum ad Aenum collocet. Vir magnus errat in re tota. nullum hic opidum quærendum, sed sic, ni fallor, leg. *Germaniæ amne. Protelis boum & in Danubio Mario extrahitur.* Agit de inusitata magnitudine aliquot piscium, & in iis ponit Marionem Danubij. adeò, inquit, vt necesse sit, protelis boum immane corpus extrahi. Ecce autem, quod hic Protelis dixit, paullo antè de Attilo Padi aiebat, *catenato captus hamo, nec nisi boum iugis extractus.* Protelum quid sit, iam pueris septuennibus notum.

EPIST. XIV.

IVSTVS LIPSIVS CASPARI SCHETO, V. AMPLISSIMO.

SI est vt vllæ litteræ, iis qui in rebus gerendis versantur, conueniant: certè historia est. Nam poësim, eloquentiam, alias elegantias, quanquam ingenium admittat, negotia ferè excludunt: historia nec esse ipsa sine negotiis potuit (rerum enim gestarum narratio omnis est, non otij aut quietis:) & amat inprimis habitare apud eos qui tractant negotia. Meritò. res enim gerere, prouincias, regna administrare, nemo sine prudentia potest: prudentia ex vsu est, vsus ab exẽplis. At si Italia aut Hispania lustrata, paucorum annorum notata exempla (quantulum enim est quod homines viuimus?) præbere hunc vsum censen-

censentur: quid de historia, di boni, sentiemus? in qua non vnius ævi aut vrbis exempla, sed omnium temporum, omnium gentium, quasi in diffuso theatro res gestæ spectantur. Itaque non pecco, Schete, si Liuianas aliquot Notas mitto ad te. ad te, inquam, quem scimus non solùm historiæ veteris, sed etiam, (quod admirabile sit in illa vi occupationum) poëseos peramantem.

Lib. XXII. de cunctatione Fabij.

Liuius restitutus.

I. *Neque vniuerso periculo summa rerum committebatur: & parua momenta leuium certaminum, ex tuto cœptorum, finitimorum receptu, assuefaciebant territum pristinis cladibus militem minus iam tandem aut virtutis aut fortunæ pœnitere suæ.*

Arbitror leg. *finitimo receptu.* & hoc dixit, certamina ex tuto fuisse cœpta, vt facilis receptus in vicina castra esset.

Pòst, in oratione Minutij.

II. *Audendo agendóq. res Romana creuit, non his sensibus consiliisue, quæ timidi cauta vocant.*

Bene vetus liber, *non his segnibus consiliis quæ.*

III. Infrà:

Romanus primo aduentu, incognitus antè, ab re clementi liberalique initium fecerat: & Acedux vir prudens haud frustrà videbatur socios mutasse.

Scriptum meum, & *Abelox.* idque verum hominis Hispani nomen. Polybius vbique, Ἀβέλυξ. quod tamen bonus interpres ille mutandum sibi in Acedux

IV. putauit Ibid. de Minutio.

Deinde castra ipsa propius hostem mouit, duo fermè à Gerione millia, in tumulum hosti conspectum.

Melius liber mss. *tumulum hostium in conspectu.*

EPIST.

EPIST. XV.

I. LIPSIVS IOANNI BEROTIO, I. C.

NON frustrà Romani consecrarunt Fortunam huiusce diei. Nauis nos nuper coniunxit, &, qui antea nunquam videramus inter nos, amicos dimisit. Tantam vim habet vel studiorum similitudo, vel illud in moribus come & humanum. quod in te ita eximiè elucet, vt omnis sermo, gestus, vultus ipse tuus nescio quid habeant ad amorem ἑλκυστικὸν. At inter alia, quàm me affecerunt illæ de Præfecto vrbis vestræ verissimæ laudes! O magnum virum! vel heroëm potius, qui in tot circumstantibus turbis audet habitare in libris! qui Pindarum sua lingua, qui Polybium loquentes, non dimittit è manibus! Et hunc nos mediocriter doctũ, aut Dicis caussa versari credemus in litteris? Iterum dico. ô non nostri sæculi virum, & dignum, quem illiusipsius Pindari præconium celebret - καὶ πάγκαρπον ἐπὶ χθόνα καὶ διὰ πόντον. Sed tu, mi Beroti, quem delectant historiæ, de his Iulij Capitolini locis quid sentias scribe.

In vita M. Antonini.

Educatus est in Hadriani gremio, qui illum, vt suprà diximus, Verissimum nominabat, & qui ei honorem etiam publicè sexenni detulit. Conatus duûm locorũ Capitolini emend.

Inepta herclè lectio. cui probes Imperatorem populi Ro. puerum sexennem honore adfecisse? Antiquitus excusi, *honorem qui & publicis exenniis detulit.* 1.
Alij *enceniis*, alij, *xeniis*, emendant. mihi placet vnicè, *qui est publicis x. enniis.* id est, decenniis. Decẽnalia festa, Quinquennalia, Vicesimalia celebrari solita in Decennia publica.

honorem

honorem Impp. constat. earúmque rerum origo ab Augusto. Romæ, in arcu Constantini, & diffusè Dio Cassius. Sunt & nummi VOTIS.X. &, SACRIS.X. &, FESTIS.X. Antonino igitur honos publicis decenniis habitus, quia nomen eius cum nominibus Imperatoriis votis publicis insertum. Non malè etiã legeris, *honorem quinetiam.* pro illis, *qui &.*

Ibidem.

II. *Fuit autem vitæ indulgentia, vt cogeretur nonnunquam vel in venationes pergere, vel in theatrum descendere, vel spectaculis interesse.*

Attende, & sensi idonei nihil elicies. Lego, *Fuit autem vnicæ diligentiæ: vt cogeretur.* Certè hoc dicere voluit, Tam adsiduum in studiis & rebus Antoninũ fuisse, vt abstrahi & tantumnon cogi debuerit ad animum laxandum.

EPIST. XVI.

I. LIPSIVS VICTORI GISELINO.

SALVA res. repertus Agellius. & nos naufragiũ, nuncius euasit lumbifragium: quod meherclè illi vappæ imminebat, nisi liber comparuisset. De Óda, quoniam velle cœpi, vide ne tergiuerseris. Imitor enim M. Brutum. quod volo, valdè volo. Fragmentum tuum cœpi conferre. video ita bonum esse, vt nihil possit suprà. plures paginæ essent modò. Accipe specimen cap. XI. lib. Noni, vel, vt fragmentum, Decimi. Inscriptio capitis in eo, *De Valerio Coruino, & vnde Coruini.* nec vltrà.

Agellius aliquammultis locis fi le libri eorum.

I. *Adolescens tali genere editus L. Furio, Claudio Appio Coss. fit Tribunus militaris.*

Emen-

Emendant, *Italo genere*. malè. Sciendum enim non esse hæc verba Agellij, sed antiqui cuiuspiam Annalium scriptoris, cuius tamen nomen omissum & miror, & indignor. Itaque cùm anteà parentes nominasset Valerij & decora gentis, subiecit, *tali genere*, nimirum quale memoratum. Hoc verum est. amico tamen cuidam meo nulla vi persuadere hoc potui.

II. *Agrum Pontinum insederunt: instruebantúrque acies à Consulibus, de vi ac multitudine hostium satagentibus.*

Scriptum tuum, *Pomptinum*. & sequentia sic: *instruebantúrque acies, Consulibus de vi ac multitudine hostium sátisagentibus*. optimè.

III. *Dux interea Gallorum vasta & ardua proceritate armísque auro præfulgentibus, gratia dimicandi ingrediens, & manu telum reciprocans, incedebat. pérque contemptum & superbiam circumspiciens despiciénsque omnia, &c.*

Musęa planè oratio, à qua scribenda vix abstineo manum. at quàm turpè in ea mendum! Vetus, *auro præfulgentibus, grandia ingrediens, & manu t. r.* Insanum bene. & insanit qui hoc non videt. Grandia ingredi, Græcanicum. vt πεζῖον βαδίζειν, ἡμερόεν γελάσαι. similia. expressit superbi nebulonis gressum.

IIII. *Coruus repentè improuisus aduolat, & super galeam Tribuni insistit, atque in aduersarij os atque oculos pugnare incipit, insibilat, obturbat, vnguibus manũ laniabat, & prospectum alis arcebat.*

Scidæ, *insilibat, obturbabat*. Turbauit correctores, ἀξιχνικῶς illud, *insilibat*. fecerúntque, *insibilat*. facetè, quasi coruorum id esset. nec viderunt saltem subsequi, *laniabat, arcebat*, modo præterito. In isdem est, *aliàs arcebat*. approbo.

V. *Sic tribunus spectante vtroque exercitu & sua virtute nixus, & opera alitis propugnantis, ducem hostium ferocissimum vicit.*

Illic est, *opera alitis propugnatus*, παθητικῶς. nec dubitabis germanum id esse.

VI. *In eius statuæ capite corui simulacrũ est, rei pugnæq́, quam diximus, monimentum.*

Scriptum, *vt diximus.*

EPIST. XVII.

I. LIPSIVS BARNABÆ BRISSONIO, V. C.

QVIS Musas nouit, & Brissonium non nouit? Nec di sirint, vt indictus nobis sis, clarissimum Galliæ lumen. Liuij locum, quem emendasse recto iudicio videbar, facio iudicij tui.

Lib. xxv. initio.

Notarum interpretatio vitiando Liuio.

Et aliquot publici sacerdotes mortui eo anno sunt, L. Cornelius Lentulus Pontifex maximus, & C. Papirius C. F. Masso Pontifex, & P. Furius Philus augur, & C. Papirius, L. Fuluius Masso decemuir sacrorum.

De vitio Liuius index est. Vt enim hæc lectio concipitur, quinque sacerdotes eo anno mortui fuerint: at Liuius in adiunctis verbis, quattuor tantum suffectos tradit. *In Lentuli, inquit, locum M. Cornelius Cethegus, in Papirij Cn. Seruilius Cœpio, Pontifices suffecti sunt: augur creatus L. Quintius Flamininus, decẽuir sacrorum L. Cornelius Lentulus.* Quid igitur fiet L. Fuluio? Liber meus scriptus, *C Papirius Lemasso decemuir.* Aperta correctio erit, *C. Papirius L. F. Masso.*

Masso. tantùm F. mutauerat in E. Ablegandus igitur iste L. Fuluius, natus ex notis. & scimus Massones cognomen Fuluiæ gentis non esse, sed Papirię.

EPIST. XIIX.

I. LIPSIVS ANDREÆ SCHOTTO.

Plauti cum Terentio comparatio.

OMITTE contumeliam. Terentius vt antistet Plauto? Ita censet, inquis, amicus meus vir doctus & grauis. Hoc malo, quàm vt tu. sed quis ille tantus, cuius caussa Criticorum veterum iudicia rescindantur? cui præ M. Varrone debeamus credere? Ait Plauti seruile ingeniũ esse: Terenti liberale. Quid seruile dicat nescio. scio Plautinam prosapiam: sed quid hoc? probet ille ex tabulis cẽ soriis Afrum eum fuisse ingenuum. An quia seruos in Comœdiam inducit? scilicet non solet fieri. vellẽ tamen istius caussa paullò plures Lotarios. Ait plebeia & humilia eius scripta. Samius iste Lucumo, quod laus est, vitium facit. nisi fortè nouo præcepto docebit ille nos Tragœdiam humilem, Comœdiam altam esse debere. Quod cùm faciet, concedam etiam Tribunum plebei esse debere optimatem. Nam Comœdia cui scribitur, quàm plebi? Adeò vt, quanquam in communi consessu patrum & equitum, sæpius tamẽ summam caueam spectare actor debeat quàm Orchestram. Ea caussa cur in Plauto pleraque ex moribus, ex verbis, ex iocis infimæ plebis. At Terentius in hoc genere æquabilior, & magis, vt sic dixerim, vnius fili. Fateor. sed vsurpabo de eo vetus dictum, Terentius nihil peccat, nisi quod non peccat. Hac æquabilitate censuram Cæsaris meruit:

Lenibus atq; vtinam scriptis adiuncta foret vis
Comica, vt æquato virtus polleret honore
Cum Græcis, neq; in hac despectus parte iaceres.
Vnum hoc maceror & doleo tibi deesse Terenti.

Hæc vis & varietas in Plauto est. nunc ille assurgit, nunc submittit: nunc protrita, nunc grandiora dicit: proponit vitia, & castigat: locos communes, τὰ ἠθικὰ καὶ πολιτικὰ admiscet. aliud quidem agens, sed quasi hoc vnum agens. & hæc omnia tanquam sale venustissimis iocis adspergit. Quæ certè Terētius per somnium non cogitat, per iocum non tentat. Atqui sermone Terentius lectior est, purior, elegantior. & hoc iam commune doctorum iudicium est, vt qui aliter sentiat, nihil sentiat. Mira res tamen. Credo Terentius Varro (& cùm nomen posui, satis est) de lingua Latina iudicare non potuit. cuius proprietatem cùm tot libris inquireret, homo ineptus non quater Terentium nominat: ille pistor Plautus omnes paginas implet. Quod magis mirêre, cùm dedita opera quid in Comicis singulis propriè emineret, iudicare vellet, sic ait: *Cæcilius in argumentis palmam poscit, in ethesin Terentius, in sermonibus Plautus.* Et vides? propria Plauti laus sermo est, Varrone quidem iudice. quem qui non audit, cur ego eum audiam? Quod aiunt in Lælio Ciceronis scribi, Terentij se verbis libenter vti. certè. sed quid tum? quasi illeipse Cicero minus libenter vtatur verba Plauti. Et tamen sciant hoc non Ciceronem dicere, sed Lælium. Lælium, inquam, qui fabulas Terentij creditus est ipse composuisse. ne miremur suam supellectilem paterfamilias si libēter vtatur. Venio ad caput & quasi arcem comparationis. Obscæni in Plauto ioci, mores molles & lasciui, Massilia digni vel Tarēto: Terentius totus pudicus,

dicus, castus, verecundus, & quem à sacris suis Vesta non arceat. De pudicitia quidem Portius rogandus erat, vel Scipio potius. Sed ad rem. Si moribus nostris Plautum defendo: sudabo. si moribus antiquis: rem factam habeo. Quærebant enim ista Patres, Equites, Plebs: prurientibus auribus ad theatra conueniebant. & quæ in Mimis palàm fieri spectauerãt, audire in Comœdiis volebant. Hæc res plausum, hæc palmam merebatur. Terentium ipsum verecundia abstinuisse putant ab istis? imò natura. nec ille venustè dicere noluit, sed inuita Venere non potuit. Et tamen misellum hac parte Plautum. ille vnus premitur: Aristophanem nemo vexat, cuius comœdiæ tot tam inuerecundis iocis refertæ sunt, vt si Plautum componas, iures præ illo Vestalem Maximam fuisse. Idem diceremus si Afranius, si Pomponius, si Cæcilius, si Nouius exstarent. Quod moribus nostris fœda hæc, illicita, intestabilia aiunt: scimus ista. sed tu audi me, præteruehere ista quasi Sirenum scopulos, & aspice, non lege. Liuia viros nudos castæ feminæ nihil differre à statuis aiebat: tu tam molli libidine es, quem nudi aliquot ioci abripiant? Corrumpunt tamen ista adolescentes, inquiunt. & Camerarij exemplo tollenda, eradenda sunt. Minimè gentium, me quidem iudice. Adolescentes hæc legunt, viri tantum intellegunt. ita obscurè pleraque illa turpicula scripta sunt. Si igitur qui hæc capiunt, constantiori iam ætate sunt quàm vt decipi possint: & qui decipi possunt, omnino non capiunt: cur scalpellum adhibeatur, & vnius omnium Latinissimi scriptoris membra violẽtur? Supereſt Horatij iudicium. quod, obsecro, Horatij causſa omittatur. vtinam eâdem tolli possit ex libris. Concludam. Terentium ipsum amo, admiror: sed

De iocis Plautinis.

sed Plautum magis: vterque adolescentibus in sinu, in manu, in oculis sit: conferantur etiam, si placet, inter se, tantum alter ille ne præferatur. Magistellos istos, qui vulgò aliter sentiunt, plorare iubeo, te amicissime Schotte valere.

EPIST. XIX.

I. LIPSIVS GERARDO FALKENBVRGIO.

NON mentiar Falkenburgi. & litteræ me tuæ, & iudicium delectarunt. illæ, quia plenæ amicissimi amoris; istud, laudis: quam & si agnoscere in me non potui, tamen amare vt ab amore tuo profectam debui. Munus Redigeri planè regium. & profectò, vt ille Siculus ait,

Τίς τ' νῦν τοίος δε, τίς εὖ εἰπόντα φιλασεῖ;

Nam nullo antè sæculo, mi Falkenburgi, magis despretæ iacuerunt nostræ litteræ, quàm isto. Litteræ autem? imò omnis pudor, probitas, virtus. τιαῦτ' ὁ πλήμων πόλεμος ἐξεργάζεται. cuius finem adhuc nulli videmus. Nam illa de pace spes, Plauti verbo, decollauit. Nos ad litteras confugimus vt ad aras, maximè ad illas seueriores quę mederi affecto animo possint, non solum delectare. Eo in genere principem Senecam in Latinis deputo, hominem sanè doctum, sed sapientiæ tamen quàm scientiæ maioris. In eo carptim hæc notabam.

De consolatione ad Martiam, cap. VIII.

Seneca bis corrigitur. 1. *Manet quidem tibi Martia ingens tristitia, & iam videtur duxisse callum, non illa concitata qualis in illo fuit, sed pertinax & obstinata.*

Vir doctus Pincianus emendat, *qualis in Liuia fuit.*

non

non negabis verius esse, *qualis initio fuit*. nec id coniectura, sed res est.

Epistola LXXXIX.

Zenon Eleates omnia negotia de negotio deiecit: ait nihil esse. Circa eadem ferè Pyrrhonij versantur & Megarici, & Cretici, & Academici, qui nouam scientiam induxerunt nihil scire. II.

Hæremus in philosophis Creticis. Aliis, *Critici*, placent. at tu certum puta, *Eretrici*. Nam & hi de non scientia idem Pyrrhoniis & Megaricis senserunt. Cicero III. de Oratore: *Fuerunt etiam alia genera philosophorum qui se omnes Socraticos esse dicebant, Eretricorum, Herilliorum, Megaricorum, Pyrrhoneorum.* Priora etiam Senecæ legerim, *omnia negotia vno negotio deiecit.*

EPIST. XX.

I. LIPSIVS IACOBO CRVQVIO.

HORATIO, mi Cruqui, in Lyricis meritò illud Homericum dabimus, -εἷς κοίρανος ἔστω. Nemo illi proximus, nemo secundus: & Saleium Bassum, quique alij in tertiis fortasse constiterunt, eos ante ætatem nostram vita defecit. In eo laudabilis meherclè opera tua. cui ornandæ quid præterea promiseris, & quid debere diutius non possis, non meminimus solum, sed etiam, si pateris, exigimus. Scis quàm multi germana illa antiquitate delectentur. expedi igitur, cum Musis volentibus, Acronem nobis. & ex Horatio æternæ tuæ coronæ, is quasi lemniscus addatur. Liuius me habebat. Eius vnam vocem tribus locis restituebam.

Lib. XXI.

Exſcenſionis vox tribus Liuij locis reponenda.

I. *Repetenti Siciliam conſuli excurſio hoſtium in agrum Vibonenſem facta nunciatur: litteræq; à Senatu de tranſitu Annibalis in Italiã, & vt primo quoq. tempore collegæ auxilium ferret, traduntur.*

Liber manſs. *exſcenſio hoſtium.* germanum & familiare de egreſſu nauium Liuio verbum.

Lib. XXVII.

II. *Dum hæc Romæ geruntur M. Valerius Meſſalla quinquaginta nauibus cùm ante lucem ad Africam accesſiſſet, improuiſo in agrum Vticenſem excurſionem fecit, eúmque latè depopulatus.*

Idem codex, *aſcenſionem fecit.* ſcribo, *exſcenſionem.*

Lib. XXII.

III. *Cn. Seruilius Conſul cum claſſe nauium circumuectus Sardiniæ & Corſicæ oram & obſidibus vtrimq. acceptis in Africam tranſmiſit, & priuſquam in cõtinentem deſcenſiones faceret, Meninge inſula vaſtata, &c.*

Pariter puto leg. *exſcenſiones.* Arbiter eſto, mi Cruqui.

EPIST. XXI.

I. LIPSIVS HVBERTO GOLTZIO.

VIDI Faſtos Cõſulares tuos. quid magis mirer? diligentiã in quærendis tot nũmis? felicitatẽ in reperiendis? an manũ & artem in exprimendis? Et vt duo priora Laurini fratres ſibi vindicent, quorum diligentia & ſumptu omnis illa vis collecta nummorũ: tertium certè proprium eſt tuum, nec erit qui ex ea laude quidquam decerpet. Macte Goltzi, & alij ſine ſeruiant huic ſæculo & vulgo: tu veterum magiſtratus,

tus, titulos, vrbes, triumphos nobis sculpe & Musis. Mihi crede. æternabis vnà cum illis nomen tuum. Expedi, si potes, dubitationem, quæ his diebus nata mihi. Admonitus libro tuo euoluebam Antiquitates meas. reperio nummûm duorum inscriptionem (& vidisse puto Romæ apud peritum harum rerum virû Nicolaum Florentium) ANTONI. IMP. A. XL. III. VIR. R. P. C. adiuncta Leonis effigies erat. item alterius ex ære, LVGDVNI. A. XL. Quærebam quid esset illud A. XL? & an reppererim, vide. Puto significari nummos eos percussos Lugduni à gẽtibus Galliæ quadraginta. Docuit me Strabo lib. IV. de Lugduno, ἡ γῆ, inquit, ἐμπορείῳ χρῶν ἡ καράπεσιν τὸ νόμισμα ἐνταῦθα οἱ τῶ Ρωμαίων ἡγεμόνες. τότε ἱερὸν τὸ ἀναδειχθὲν ὑπὸ πάντων κοινῆ τῶν Γαλατῶν Καίσαρι τῷ Σεβαστῷ, πρὸ ταυτῆς ἱδρυτὴ τῆς πόλεως. ἔστι δὲ χωμὸς ἀξιόλογος ἐπίσεμφὴν ἔχων τῶν ἐθνῶν ξ. τὸν ἀριθμόν. Ex his de moneta res clara: turbat nihilo secius me numerus gentium. nũmi enim illi, XL. tantum: at Strabo, vt vides, LX. Tacitus verò etiam liberalior LXIV. Galliæ gentes ponit. Sic enim locus ille capiendus fuit Annali tertio, non de vrbibus: *At Romæ non Treueros modò & Æduos, sed quattuor & sexaginta Galliarum ciuitates desciuisse audiebatur.* Quod supereſt, aræ Lugdunensis, cuius hic Strabo, etiam Dio meminit lib. LIV. & festi ad eam annui. Iuuenalis etiam,

Aut Lugdunensem Rhetor dicturus ad aram.

De inscriptione Nummorum Antonij, quæsitum.

Quot populi Galliæ.

Tacitus expl.

Et Iuuenalis.

EPIST. XXII.

I. LIPSIVS NICOLAO BRYARDO, V. N.

De Appuleio.

EGO verò Appulei lectionem abhorrendam non censeo, quidquid isti de Arpinati schola inuestes pueri dicant. Ciceronem admirantur? laudo. & scilicet nos eo modo non scripsimus, aut scribere nunc, si res ferat, non possimus. Sed non hoc agitur. & vt dem illis ad eloquentiam Ciceronem vnicum esse: intelligere & sapere tamen est à multis. Quanquam illum ipsum Appulei stylum quòd cõtemnunt: vellẽ parcius. Et eamus ab istis discipulis ad iudices ex lege Pompeia triginta annorum. tumidus forasse, vegrandis, & adfectatæ elegantiæ scriptor est: at certè doctus litteras & mores veteres, & in sermone ipso Plauti in primis imitator. Itaque ille nescio qui Aretalogus, qui rudere illum dixit nõ loqui: probet prius de Plauto, & credam de Appuleio. Sed ille Afer fuit, & est nimirum etiam nunc in Italia odium Pœnorũ. Tibi, mi Bryarde, cùm pleraque omnis eius phrasis sit à Plauto, pauca exempli caussa selegi. ea maximè quæ in ipso Appuleio egere emẽdationis videbãtur.

Loci eius aliquot correcti, & ostensi à Plauto esse.

In Apologia.

Ego verò quietis & concordiæ & pietatis auctor, cõciliator, fauissor, non modò noua odia non serui, sed vetera quoque funditus exstirpaui.

I. Scrib. *conciliator, fauitor.* vt illud Plauti, *Sicui fauitores delegatos viderint.* & Cauitio, pro Cautio, Varronis. Ibid.

II. *Omnes isti quos nominaui, & siqui præterea fuerunt, dolo memorandi, si cum hac vna Rufini fallaciæ*

lacia contendantur, machi prorsus & bochones videbuntur.

Scrib. *Macci prorsus & Buccones.* Maccus & Bucco personæ sordidæ, fatuæ, stultæ, poëtis Atellanarum. Sic Pomponius Bucconem Adoptatum & Auctoratum: Nouius Maccum exsulem, Pomponius Maccũ & Maccos geminos inscripsit. Plautus, *Stulti, stolidi, fatui, fungi, bardi, blenni, buccones.*

Ibidem:

Superest ea pars epistolæ, quæ similiter pro me scripta, in memetipsum vertit cornua. III.

Interpretantur inuicem Plauti & Appulei ista:

Nimisque ego illum hominem metuo & formidè malè
Ne malus item erga me sit; vt erga illum fuit:
Ne in re secunda nunc mi obuertat cornua.

Appuleius in eadem Apologia:

Nam cùm vndique versum tabulis flagitaretur, & quasi insanus ab hominibus obuiis teneretur, flax inquit, negat posse dissoluere, anulos aureos & omnia insignia dignitatis abiicit. IIII.

Restituenda est Plauti vox, *Pax, inquit: negat posse dissoluere.* & vsus est pulcherrimè. Interiectio comprimentis est, & quasi cum verecundia silentium sibi aut alteri imponentis. Consule Plautum, qui sæpe vsurpat. vt & Græci comici. Hesychius, πάξ, ἐπὶ τοῦ τέλος ἔχειν. Pax.

Et susceptæ contra matrem simultas non ipsi vitio vortenda sit, sed socero eius Eccilli Herennio Rufino. V.

Inepti exscriptores, quasi hominis si nomen esset. at comicum est demonstrandi, Eccille, & Eccilli, Eccillum: Eccillum.

cillum: sicut, Ella, ellum. quæ vox restituenda in A-
Afranius emend. franij versu apud Nonium Concedere.

Atque etiam incendit hoc, procul concessero.

Leg. que. *Atque ellam incedit huc, procul c.*

Libro de deo Socratis.

VI. *Neque enim in emendis equis faleras considerabamus, & baltei polimiam inspicimus, & ornatissimæ cervicis diuitias contemplamur.*

Politia, pro eleganti munditia. Lego, *baltei politiam.* Verbum vetus. ex quo censoria nota impolitiæ apud Agellium.

Ibidem.

VII. *Hos Græco nomine Dæmonas nuncupant, inter mortales cælicolásque vectores hinc precum, inde donorum: qui vltrò citróque portant hinc petitiones, inde suppetias, ceu quidam vtrimque interpretes & salutigeri. per hos eosdem vt Plato in symposio autumat, cuncta denunciata, & imagorum varia miracula reguntur.*

Salutigeri, internuncij. Ait, *interpretes & salutigeri.* quod erit explicandæ & firmandæ Plautinæ lectioni Aulularia, *Ancillas, muliones, mulos, pedisequas, Salutigerulos pueros,* vti tentant immutare alij, *Sandaligerulos.* Statim etiam lego, *cuncta deûm nunciata.*

De Asino lib. IX.

VIII. *Nec dubiò me lanceis illis & venabulis imò verò & bipennibus quæ facilè famuli subministrabãt, membratim compilassent.*

Concipilare. Reponendum Plauti verbum, *Concipilassent.*

Lib. VIII.

IX. *Iam iámque vicinos vndique partientes, turpissimã scænam patefaciunt.*

Arciere. Lego, *vndique arcientes*, quod valet, accientes. notat Prisc.

Et ini-

Et initio eiusdem libri.

Jámq. sermonibus assiduis & conuersatione frequẽti, nonnunquam etiam cœna poculóq. communi cariorcariorq. factus, in profundam Romam cupidinis sese paulatim nescius præcipitauerat. X.

Hæc est vetus lectio: Beroaldus substituit, *foueam Cupidinis*, aut inquit, *Rotam*. Verum puto, *æromnã*. & Cupidinis ærumnam legi apud Plautum.

Lib. III.

Specta denique quàm paruis, quámq. futilibus tanta res procuretur. Hercules Anethi modicum cum lauri foliis, &c. XI.

Dormiuit ille magnus interpres. Vetus lectio, *Herculis*. leg. *tanta res procuretur herbulis. Anethi.*

Lib. I.

Vis, inquit, vnum vel alterum, imò plurima eius audire facta? Nam vt se ament efflictim non modò incolæ, verumetiam Indi vel Æthiopes vtrique vel ipsi Antichthones, folia sunt artis & nugæ meræ: sed quod in conspectu plurium perpetrauit, audi. XII.

Folia Farferi.

Egregia hîc imitatio Plauti erat, si per correctores licuisset. Dico scripsisse Appuleium, *folia sunt farferi, & nugæ meræ*. Sumpsit ex illis Pœnuli militaribus nugis,

-viscum legioni dedi
Fundásque, eò præsternebam folia farferi.

& vsurpat prouerbij vicem. Folia artis, quid sint, sanè ignoro. Hæc pauca misi è sexcentis. Nam vt omnia Plautina notentur: mihi scribendi fastidium sit, tibi legendi.

EPIST.

EPIST. XXIII.

I. LIPSIVS TVRCONIO ET MALDEGHEMIO, NOBILISS. IVVENIBVS.

VIX est vt risum teneam, quotiēs Laurentij Vallæ ad Liuium lego. Non quin pleraque bona, & bono iudicio moneat: sed quia ad regem Alphonsum (qui tum Siciliam, Italiæ & Hispaniæ partem, regnum habebat: sed me iudice, dignus erat imperio non vnius orbis) Notas suas, plurimum, dirigat: illū testem emendati loci cuiuspiam, illum arbitrum & iudicem appellet. Quinetiam memini, litigasse se ait super correctione quapiam cum Antonio Panormita, & nescio quo Iacobo Curlo: regem ipsum se interposuisse; litem secundum Vallam dedisse; curasse eumpse locum in suo codice emendari. Similia de Cardinali Colūna refert. Et dicite nobilissimi iuuenes, non hæc ridicula sæculo nostro? Scilicet nunc, non dicam Dynastis, sed è plebe nobilibus ista curæ sint? illi audiant, quid in Liuio emendetur: nedum vt diiudicent? Spernunt litteras, spernunt historias: & ad summam valet illud, *Nil nisi Cecropides*. Sed melius magnus ille rex, cui nunquam, vt aiunt, dies elapsus sine tractatione litteratum. bene prudentérq. & vos, qui & domi historiam legitis, & publicè, me doctore, auditis. Macti hac industria: & credite nobis, hæc vera est ad prudentiam & laudem via.

Auxilio libri Liuius corrigitur.

Liuij ille locus de prodito Tarento, lib. xxv. *Eadem fermè hora Tarentum fama peruenerat Numidas equites paucos populari agros, terrorémq. latè agrestibus iniecisse: Ad quem nuncium nihil vltrà motus Præfectus Romanus, quàm vt partem equitū*

postera

postera die luce prima iuberet exire ad arcendum populationibus hostem. interea adeò nihil obedienter curatum est, vt contrà pro argumento fuerit illa procursatio Numidarum, Annibalem exercitúmq. castris non mouisse.

non vacat menda, in iis verbis, *adeò nihil obedienter curatum est.* Quomodo enim de obedientia equitū querela esse potest? Luce prima iussi erant exire. at nocte opidum ab Annibale captum. quomodo vult Liuius vt paruerint mandatis? Sed nec sequentia faciunt huic sententiæ. Consului librum manss. in eo est, *nihil obedient^r cura est.* Ex iis vestigiis quis negabit verum esse, *nihil ob id intenta cura est.* Eo nuncio, inquit, adeò non aucta cura est in custodienda vrbe, vt contra egerint neglegentius, &c. Perperam concreuerant voces, litteris tamen ferè comparentibus.

EPIST. XXIV.

I. LIPSIVS LVD. CARRIONI.

HEVS tu. vbi fides? Nonis aiebas te in Isscano futurum, kalendæ iam labuntur. quid accidit, vt falleres? Nam quòd Louanij me exspectes: nō potest hac æstate. Res priuatæ constituendæ; agelluli obeundi, locandi; multa corrigenda, quæ in diuturna absentia mea mutauerant. Fatebor etiam, nescio quid ἑλκυστικὸν habet hoc heredium. Hic cunabula, hic locus natalis meus est: hic infantia mea vagiit, hanc terram tetigi, hunc aërem primum hausi. Et vis addā, in quo ingemiscas? hic herè celebraui XXVIII. meū natalem, nisi quòd tu abesses; cætera lætus & volens. De Senecæ ludo, patui Magister: percurri, & quæ sub acumen styli inciderunt, notaui. Sunt ista: *Seneca in ἀποκολοκυντώσει emendatur pluries.*

Quis

I. *Quis vnquam ab historico iure auctores exegit?*
Omnis scripta lectio, *iuratores exegit*. rectè. Iuratores, testes dixerunt, quia produci solent iurati. Fallũtur qui aliter in Plauti Pœnulo aut explicant aut legunt. *Vos iuratores estis quæsò operam date.*

II. *Quærite ab eo qui Drusillam euntem in cælum vidit. idem Claudium vidisse dicet.*
Nihil interpretes. Notat Liuium Geminum Senatorem, de quo Dio LIX.

III. *Hæc Apollo. at Lachesis quæ & ipsa homini formosissimo faueret, fecit illud plena manu, et Neroni multos annos de suo donat.*
Auctior voce Seneca mss. qui penes me est, *fecit, & plena orditur manu*. optimè. Ordiendi verbum proprium artis Minervæ.

IV. *Tum Hercules primo aspectu sanè perturbatus est, vt qui etiam non omnia monstra timuerit.*
Eleganter corrigetur, *monstra domuerit*. Similis iocus illi qui sequitur: *Putauit sibi x. tertium laborem venisse.*

V. *Si mehercules à Saturno petisset hoc beneficium cuius mensem toto anno celebrauit Saturnalia eius princeps non tulisset.*
Liber mss. *Saturnus eius princeps*. At nihil mihi diuini aut humani, Carrio, vltrà accredas, nisi corruptus à glossemate locus fuit, sic corrigendus, *cuius mensem toto anno celebrauit princeps, non tulisset*. Clara omnia: & ludit in Claudium qui seruis & libertis, quod Saturnalibus solet, regnum permisit. Illud, *Saturnalia eius*, χολιαστικῶς adiectum erat his verbis, *cuius mensem*.

VI. *Illum deum à Ioue, qui quantum in illo fuit, &c.*

Codex

Codex mſs. *deum Iane qui.* Lego, *illum deum ſanè.* εἰρωνικῶς, Facite certè, ſi placet, hunc deum, qui, &c.

Damnatum inceſti L. Silanum generum ſuum occi- VII.
dit : Oropénque ſororem ſuam feſtiuiſſimam omniũ puellarum quam omnes Venerem vocarent maluit Iunonem vocare.

Hæc obſcuriora folio Sibyllæ Turnebus ait. quæ enim iſta Orope? Et ille quidem ſatis regiè, quod ſoluere non poteſt, abſcindit, legítque, *occidit: ſororémq. ſuam*, voce omiſſa. Iunij codex vt & meus, *Oro per quod.* clara veritas eſt, *oro propter quid* ? In tota parte huius ſermonis interpellationes & dialogiſmi ſunt. Cur, inquit, Silanum occidit? Leui cauſſa : quia ille fatuus Iuniam Caluinam ſororem ſuam Iunonem ſolet dicere. Id valet, pro vxore habere. Nam mariti blandientes vxorculas, Iunones appellabant. Plautus, *Eia mea Iuno haud decet te triſtem eſſe tuo Ioui.* Scribit eandem vulgò Venerem appellatam, quia meretrix, &, vt Tacitus ait, procax femina & laſciua.

Quare, inquit, quæro enim ſororem ſuam ſtultè ſtu- VIII.
dere, Athenis dimidium licet Alexandriæ totum.

Vetus lectio, *quare, inquit, quæro inquit ſororem.* Eam ſecutus lego, *quare, inquis, quare iniit ſororem ſuam? Stulte, ſtulte, Athenis d. l.* Iterum dialogiſmus. alter quaſi excuſans Claudium, Meritò occidit: cur enim ſcelus ille ſororem diuiſit? & irridens alter, ô ſtulte, inquit, quaſi ignores Athenis, &c. Athenis dimidium, Alexandriæ totum, quid valeat, rectè Turneb. lib. XIIX.

Quia Romæ, inquit, mures molas lingunt, hic nobis IX.
curua corrigit.

Suſpicatur Rhenanus de ſenſu obſcæno. Hominem

Dictum veteus explic. acutum! qui videt quod nusquam est. Dubitat tamẽ an corrig. sit, *hic nos scurra Cæsar regit*. Ego quiescere illum vnico Plinij loco iubeo Ep. lib. v. *Interim tota ciuitate Nepotis dictum carpitur, laudatur. multi, inuenimus qui curua corrigeret. quid? ante hunc Prætores non fuerunt? quis autem hic est, qui emendet publicos mores?* Dictum igitur est in censorem importunum.

x. *Ego patres C. interrogare vobis permiseram: vos mera mapalia feciſtis: volo vt seruetis disciplinã curiæ.* Mapalia dici de solutè viuentibus Festus notat: id esse huic lectioni stabiliendæ Turnebus & Scaliger censent. Peream, nisi à meipse dissentire mauelim, quàm à talibus viris. Scripta lectio tamen mea est, *mera nupcialia*. Nuptiales sermones, impuri & minimè virginales: quid autem? nonne eius notæ multa in Claudium antè dicta?

xi. *Hic qualiscunq. est, quid de nobis existimauit.* Scrib. *existimabit?*

xii. *Tum D. Augustus surrexit sententiæ suæ loco dicendæ.* Ab eodem libro abest, *loco*. rectè. intelligitur, causſa.

xiii. *Omnisque generis æneatorum tanta turba, tantus conuentus.* Malo, *concentus*.

xiv. *Vbi iacebat Cerberus, velut ait Horatius, bellua centiceps.* Vide ne desit quidpiam: scripserítque Seneca, *Cerberus triceps, vel, vt ait Horatius, bellua c.* mihi nescio quid tale subolebat.

EPISTO-

EPIST. XXV.

I. LIPSIVS VICTORI GISELINO.

FAVEBO lingua. & ô rem pulchram! ô nuncium lætum!

Ὡς ἥδομαι, καὶ τέρπομαι, καὶ χαίρομαι!

Speratámne habet, imò dictam, pactam, ſponſam, Giſelinus meus? Iam tandem vir es. bona Iuno faueat, bona Venus faueat. Nocturnus etiam & Lunus (nam Lunam mihi hac in re dicere ſanè religio ſit) prima noctu volentes ſient propitij. Adſit & ille horum deus, ne ſis Petronij Lorum in aqua. Epithalamium carmen tibi ſcripſi, in quod Auſonij exemplo intexere conabar totam ſcænam nuptialem. dico veterum more. & confecta res eſt, niſi quòd limâ exſpectat. Priora Plautinis numeris ſunt: hæc, quid enim vetat guſtum dare me tibi? Catulliana. Pronũciabantur à pueris extremi in Trochaicis. *Ex Epithalamio verſu fragmenta.*

St. tibicen, nimium tinnis, ſatis eſt tua tibia.
Carmen iſtud aſſa voce mecum pueri dicite.

Deinde iſtud euntibus ad lectum ſponſis:

O columen patriæ, ô Belgi lux vnica noſtri
Victor, in optato te diua Salacia portu
Iam locat, & tutam firmant retinacula nauim.
Iam bona nox oritur, iam Veſperus affulgebit
Diu ſperata ferens genialis gaudia lecti.
Hymen ô hymenæe, hymen faue, ô hymenæe.
O decus eximium nuptis nunc, antè puellis
Iam voti damnare, & damnetur quoque mater.
Præſtat illa dies tota quam mente petiſtis,

Qua digno coniuncta viro connubia læta
Concelebres, velintque tuos noua flamea vultus.
Hymen ô hymenæe, hymen f. ô h.
Coniuge te virgo digna, & tu virgine coniux:
Alter Musarum, Charitum decus altera: & ambo
Præstantes animi, præstantes corporis ambo.
Iungite felices dextras rumore secundo,
Iungite flexanimo perfusi pectus amore.
Hymen ô hymenæe, h. f. ô h.
Nulla ætas meliore iugo commisit amantes:
Nullus amans vnquam tantum insaniuit amorem,
Nec sic falsiparens Oetæo exarsit in Ocri,
Nec furor Empedoclis Siculam delapsus in Ætnã:
Quantus amor Caium, & Caiam quantus adurit.
Hymen ô hymenæe, h. f. ô h.
Fallor? an ancillatur nox tibi? non ego fallor.
Et solito citius Phœbum decesse sorori
Contuor, & subitis cælum prætexier vmbris.
I bone, quò tua te coniux vocat. hoc licet ipsa
Dissimulet, licitóque etiam nunc pugnet amori.
Hymen ô hymenæe, h. f. ô h.
Ite agite, Herculeo connectite brachia nodo,
Ludite, & insomni noctem traducite somno
Festis motibus & gannitibus alternantes.
Sic Venus ipsa iubet: Veneris ne spernite numen
O pueri, grauis est dea. sed vos dicite mecum,
Hymen ô hymenæe, h. f. ô h.

Si permittis, sunt & Fescennini. quos Festus dictos ait, quòd fascinum arceant: ego, quòd acuant. Pronunciant Iuuenes:

Ille abiuit, ille effugit, Hippolytam secum abstulit.
Sparge iam nuces marite, viden'? hoc pueri flagitant.
Frange iam nucem marite, si vis esse nucleum.

Saltus

Saltus feminei bone
Cultor ô Veneris genus,
Qui matres, pueras, facis:
Qui facis pueros, viros,
Hellespontie diue.
Excitus precibus ratis
Perge linquere Lampsacum,
Et telum cape: lætus huc
Huc volens ades & valens
Hellespontie diue.
Qualis cùm Paridis bonæ
Cognitus bene feminæ es:
Qualis cùm Veneris tuæ
Marspiter coluit agrum
Hellespontie diue.
Ad lectum dominam trahe,
Vulneris timidam noui:
Ad lectum dominum lace,
Prœlij cupidum noui,
Membrosissime diue.
Nil sponsus sine te potest
Quod probent socer & socrus:
Et friget sine te Venus:
Ergo quod cluis, hoc suis,
Membrosissime diue.
Tu nuptis deus vnicus:
Qui tuis careat sacris,
Nullus pacem habeat thorus,
Nulla prolem habeat domus,
Hellespontie diue.
Nupta, quò fugis? hem tibi
Stulta quod cupis, hoc cape:
Et vanos remoue metus.

Namque dulce periculum es
Helleſpontie diue.

Erant plura, ſed verebar vt nimium Romana. Seruabo vel in aduentum tuum: vel ſi id vxor tua recuſat, meum.

EPIST. XXVI.

I. LIPSIVS IOANNI LEVNCLAVVIO.

SI te doctrinæ cauſſa non amarem, Leunclávvi; poſſem Sambuci. qui ſic de me meritus eſt, vt amandos omnes putem, quos inſigniter amat ipſe. Sed in te nihil opus conciliatore aut interprete amoris. ea virtus, ea doctrina tua eſt, vt ament te omnes, qui litteras amant. Perge modò, & cùm iam in Germania veſtra doctrina humanior, vt antiqui loquebantur, delinquat: tu quaſi tyro ſuccreſce veteranæ gloriæ Camerarij & Sambuci.

Ad Liuium Notæ.

Hæc in Liuio vide. Lib. XXVII.

I. *Inter multas magnaſq. res, quæ nunc ſecundæ, nunc aduerſæ occupabant cogitationes hominum, ne Tarentinæ quidem arcis excidit memoria.*

In vet. inuenio, *ceculiabant cogitationes*: quid velit ea ſcriptura, neſcio.

II. *Dona tulere togam, & tunicam purpuream, ſellam eburneam, pateram auream ex quinq. pŏdo factam.*

Idem liber, *pateram ex quinque ponda auri factam*. Lego, *auri facti*.

III. *Improuiſo in agrum Vticenſem exſcenſionem fecit, eúmq. late depopulatus, multis mortalibus cum alia omnis generis præda captis, ad naues rediit.*

Auctior mẽbro vno meus liber, *captis, multis occiſis, ad naues rediit*. nec dubiè hoc Liuio poſthac addẽdũ.

Romæ

Romæ intra cellam ædis Fortis fortunæ de capite si- IV.
gnum, quod in corona erat, in manus sponte sua pro-
lapsum.

Vetus, *irritus cellam.* suspicari possis fuisse, *intus cellam.* more veterum. & quod sequitur, *vulturémque frequenti foro in tabernam deuolasse*, in eo scribitur, *volturiúmque*, rectè.

Et plebeiis ludis biduum instauratum ab Q. Man- V.
lio & M. Cæcilio Metello ædilibus pl. & tria signa
ad Cereris ædem dederunt.

Vet. *ad Cereris fidem.* legend. *ad Cereris, eidem dederunt.*

De Asdrubalis transitu per Alpes.

Et cùm per munita pleraque transitu fratris, quæ VI.
antea inuia fuerant, ducebat: tum etiam duodecim
annorum assuetudine peruiis Alpibus factis, inter
mitiora iam hominum transibat ingenia. inusitati
namque antea alienigenis, nec videre ipsi aduenam,
in sua terra assueti omni generi humano insociabi-
les erant.

Dico Liuium scripsisse, *inuisitati namque antea.* Restituendum id verbi in Plauti Pseudolo, *Atque eum, qui non hic visitatus sæpe sit.* vtitur & aliàs Plautus vt Curcul. *-quid lenonem Cappadocem? annuo visitasse.*

FINIS.

INDEX EPISTOLARVM LIBRI III.

I. IACOBO SVSIO.
II. PETRO PYTHOEO.
III. IANO LERNVTIO.
IIII. CAROLO SIGONIO.
V. LVDOVICO CARRIONI.
VI. IOSEPHO SCALIGERO.
VII. IOANNI CRATONI A CRAFTHEIM.
IIX. PETRO DIVAEO.
IX. VICTORI GISELINO.
X. IOACH. CAMERARIO IOACH. F.
XI. GERARDO FALKENBVRGIO.
XII. FRANCISCO MODIO.
XIII. IOANNI FLEMINGO.
XIV. M. ANT. MVRETO.
XV. LVDOVICO CARRIONI.
XVI. CORNELIO VALERIO.
XVII. GERARDO FALKENBVRGIO.
XIIX. GVLIELMO BREVGELIO.
XIX. AVGVSTINO HVNNAEO.
XX. VICTORI GISELINO.
XXI. MART. ANTONIO DELRIO.
XXII. STEPHANO PIGHIO.
XXIII. LVD. CARRIONI.
XXIV. VICTORI GISELINO.

I. LIPSII

IVSTI LIPSII
EPISTOLICARVM QVAESTIONVM
LIBER TERTIVS.

EPIST. I.

I. LIPSIVS IACOBO SVSIO, V. N.

TV verò, Susi, dissimilis nobilium nostrorum. & vt illorum vnica studia, canes, aues, equi: sic tuæ deliciæ, stylus, libri, Musæ. Illorum iudicio, si eruditionis fama accedat, quasi capite censa fiat nobilitas: tuo, domesticæ imagines nouo titulo auctæ. Verè iudicas, Susi. nec quidquam pulchrius, quàm quibus genere antistes, ante eos virtute & doctrina esse. In his Liuij locis iuua me, sodes, iudicio.

Lib. XXIII. in oratione Minutij. *Strepunt aures clamoribus plorantium sociorum, sæpius nos quàm deorum inuocantium opem: nos hic pecorum more per æstiuos saltus deuiósq. colles exercitum ducimus, conditi nubibus siluísque.* Tres ad Liuium notæ. 1.

Non est dubium quin hunc Liuij locũ Nonius Marcellus in mente habuerit in voce, Calles. *Callis feminino genere. Liuius lib. xij. Nisi pecorum modo fert angusto saltu per deuias calles.* ita enim corruptè legitur, facili emendatione ex istis. Quod si est, emendandũ certè in Liuio, *deuiásque calles.* Ne dubitare possis, in editione Io. Antonij Episcop. Alerienſis, ad Paulũ II. Venetum, anni ∞. cccc. lxx. disertè est, *Calles.* Nonius Marcellus corrigitur.

At quod Nonius legisse videtur, *angustos saltus*, in Liuio veteri inuenio, *nestinos saltus*. an à Vestinis populis? an legendum, *vestitos*? Statim:

II. *Nec Annibalem fefellit suis se artibus peti. itaque cùm per Casilinum euadere non posset, petendique montes & iugum Callicolæ superandum esset.*

Scriptus liber, *petendúmq. mõtes*. & id mea fide germanum esto. Simile illi, *pacẽ Troiano abrege petendum*. & exẽpla in Lucretio, Varrone, obuia. Statim:

III. *Et primo cùm procul cernerent, veluti flammas spirantium miraculo attoniti constiterunt. deinde vt humana apparuit fraus, tum verò insidias rati esse cum multo maximóque strepitu concitant se in fugã.*

Ait, *cum multo maximóque*. & mirũ si Orbilius hoc inultum sineret. certè non sic Latini. Dico truncam vocem esse, leg. que, *cum tumultu maximóque strepitu*. siue placet, *tumulto*, antiquè. vt enim vulgò scriptores, Tumulti: item Tumulto dicebant.

EPIST. II.

I. LIPSIVS PETRO PYTHOEO, V. C.

VT in vita, sic in studiis iuuat seueritati adspersa comitas. Ea caussa frequenter soleo à grauioribus libris, animum quasi in ludum mittere ad scriptores amœniores. Quo in numero Petronium repono: quidquid dicant isti frontis seueræ. Et tua fide, Pythœe: vidistin' quidquam venustius, argutius, post natas Musas? Non ego. abesset tantum nuda illa nequitia. qua tamen nihil offendor. ioci me delectant, vrbanitas capit: cetera nec in animo nec in moribus meis magis labem relinquunt; quàm olim in flumine vestigium, cymba. Vt vina apposita vinosum mouent; inuinium, vt antiqui loquebantur, non mouẽt: sic ista animum iam antè improbum fortasse incitẽt; casto

Petronij laus.

casto & castigato non adhærent. Et sunt tamen inter Musæos homines qui hũc scriptorem fuisse velint. à quibus nos certè, mi Pythœe, dissentimus. Meę sententiæ testes has Notas do. quæ, cuicuimodi illæ, non nisi ab eo qui cum cura legerit, eruantur.

In conuiuio Trimalcionis.

Ceterum in promulsi dari asellus erat Corinthius cũ bisaccio positus, qui habebat in altera parte oliuas nigras, in altera albas. Idem corrigitur sæpiculè. I.

Aliàs, *in promulside danda.* sed legendum, *in promulsidariis.* Vlpianus De auro & arg. leg. promulsidaria vasa appellat. hic Promulsidaria intellegit cibos qui in Gustu.

Et modò quid fuit? ignoscet mihi Genius tuus, noluisses de manu eius panem accipere. Nũc, nec quid, nec quare. in cælum abiit. & Trimalcionis topanta est. ad summam mero meridie si dixerit illi tenebras esse, credet. II.

Emẽdãt, *Trimalcionis hierophãta est.* at ego, *Trimalcioni τὰ πάντα est.* Vsurpauit prouerbiũ, quod Varro in Sesquiulysse, *Hic enim omnia erat, idem sacerdos, prætor, parochus, denique idem Senatus, idem populi caput.* Demosthenes, πᾶν ἐκεῖνος αὐτοῖς. Notatũ prouerbium, omnia erat.

Et poëtarum cœpit esse mentio, diúque summa carminis penes Mopsum Thracem memorata est. III.

Legerim, *inmorata est*, Sallustiano verbo.

Negauit hoc Eumolpus fieri posse, quia magna, inquit, nauigia portibus se curuatis insinuant. IV.

Arbitror scrib. *portibus se grauatim insinuant.*

Quia nosti Venerem tuam, superbiam captas, vendisque amplexus non commodos. V.

Lego, *vendisque amplexus, non commodas.*

Quid est, inquit, nunquid te osculum meũ offendit? VI.

nunquid

nunquid spiritus ieiunio macer? nunquid alarum negligens sudor? Puto, si hæc non sunt, nunquid Gytona times?

Videtur aptius, *ieiunio macet? nunquid alarum negligens sudor putet? Si hæc.*

VII. *Balneóque prætérito modica vnctione vsus, mox cibis validioribus pastus, id est, bulbis, cochleárúmque sine iure ceruicibus, hausi parcius merum.*

Vide ne verum sit, *sine iure strucibus*, voce Plautina. Cochleæ autem totæ faciunt Veneri: & de ceruicibus tantùm, nugæ. Vale.

EPIST. III.

I. LIPSIVS IANO LERNVTIO.

ITAQVE vxorem duxit Giselinus noster? mehercle gaudeo. Non enim adsentior illi nescio cui philosopho, qui negabat sapienti vxorem ducẽdam esse, ne Sapientiam quidem ipsam: melius Varro, *Quid enim est*, inquit, *quod homo masculus libentius videre debeat quàm bellam vxorem?* Et accedit quòd duxit bonis bene natam, quòd honestis moribus, & dote. ita non erit Næuij *-pannum positum in purpura.* Sed tu, mi Lernuti, quid agis? silent enim litteræ tuæ; non etiam, vt opinor, Musæ. Et viden' debere te Epithalamium carmen amico? quidquid erit, ne cela. In Carmine lugubri ad Liuiam de morte Drusi (quod C. Podonis Albinouani ex iure Quiritium esse aio, non Ouidij) pauca & leuia quædam notaui. nec miraberis, quia post Scaligerum.

Carmen Albinouani peruersum.

I. *At miseranda parens suprema neq. oscula fixit,*
Frigida nec mouit membra trementé sinu.

Malo, *nec finit.*

Non

Non animam appositō fugientem excepit hiatu, II.
Nec traxit cæcas per tua membra comas.

Imò, *sectas comas*, aut, *læsas*, aut tale aliud.

Quos primum vidi fasces in funere vidi, III.
Et vidi euersos indiciúmque mali.

Lego, *versos*, aut, *inuersos*. ita enim in luctu ritus antiquus. Tacitus Annali III. *Præcedebant incompta signa, versi fasces.*

Quid petiit? vult ille tibi vt sua facta placerent, IV.
Magnáque laudatus præmia mortis habet.

Bene emendaui, *Quod petiit, tulit ille, tibi.* bene, inquam & aptè. Dicit. Quod vnum Drusus voluit, vt tibi Augusto placeret, id iam consecutus est. laudas ecce mortuum: & laudas publicè.

Flamma diu contata caput contingere sacrum V.
Errauit posito lenta subúsque thoro.

Fortasse, *lenta subitque.* errauit flamma, & tandem lenta subiit.

Adde quod est absens fœtus: nec cernere nati VI.
Semineces oculos sustinuere tui.

Dico legend. *absens functus.* clamat sententia. Pars, ait, solatij est quòd in oculis tuis & sinu non sit mortuus: & audisti dolorem tuum Liuia, non vidisti.

Nec meritis quidquā illa iuuant: magis affuit illis VII.
Mater honos, titulis omnia plena vides.

Lego, *adfluit illis.* non illi me iuuant meritis suis: potius à me nouus honos ipsis venit.

EPISTO-

EPIST. IV.

I. LIPSIVS CAROLO SIGONIO.

MAGNA verò industria tua, Sigoni, in Liuio castigando fuit, magna. & profectò

-si linguas decem
Habeam, vix habeam rem satis qui delicem,

vt ait Cæcilius. nec tamen hoc negabis, ex tanta messe non paucas spicas esse reliqui erroris. Quo in numero vide ne hæc sint, lib. XXIII.

Addubitatum in Liuij loco.

Annibal Acerris direptis atq; incensis cùm à Casilino Dictatorem Romanum legionésq. nuncij accipi nũciassent: nequis tam propinquis hostium castris Capuam quoq. recurrat, exercitum ad Casilinũ ducit.

Confusa historia, non apta verba. Primum, quid est, dictatorem accipi à Casilino? quis sic loquitur? dixisset, à Casilinẽsibus, ferremus. vt omittam, acceptum nunquam esse. Theani castra habuit, ibíque hibernauit, Liuio ipso inferius narrante. Deinde, quod illud tantùm periculum, siquis Capuam recurrat, ciuitatẽ Annibali sociam & amicam? Liuius ista non scripsit. Vetus lectio, *legionésq. minus accipi*. Valla voluit, *legionésq. nouas acciri*. Puto melius, *legionésq. eminus aspici*. leuissima mutatione. Illa sequentia, *Capuam quoq. recurrat*, meus liber effert, *Capue quoq. recurrerant*. Lego, *nequid tam propinquis h.c. Capuæ quoq. occurreret*. Dicit Annibal audito Dictatorem vicinũ esse, & à Casilino tantumnon aspici signa legionum: metuẽs nequid & Capuæ accideret, exercitũ propius Casilinum mouit. Eodem libro infrà:

Idem voce auctus.

L. Furium Prætorem cum classe ex Africa Lilybæũ venisse. ipsum grauiter saucium in discrimine vltimo vitæ esse.

Vetus,

Vetus, *ipsum grauiter ictum saucium.* lego, *grauiter relictum saucium.*

Tum legit qui Ædiles, Tribuni, Prætores, Quæstoréue fuerant, tum ex iis qui spolia ex Ro. hoste fixa domi haberent.

Acutè Manutius emendarat, *Aediles, Tribunip. quæstores.* Prætorum voce deleta, quia iam antea de curuli magistratu egerat. at ea correctio disertim in meo codice exstat. nequis vltrà ambigat. *Manutij coniectura firmata libro.*

EPIST. V.

I. LIPSIVS LVDOVICO CARRIONI.

RIDEBIS? an indignaberis? sed indignate potius: aut mehercules ego indignabor. Melissa mea, deliciũ illud caniculæ, pessimo furto mihi periit. præ cuius ingenio & fide, ille Vlyssis, Lysimachi, aut Sabini canis, meræ nugæ. Amabo te, dic Lernutio, dic Modio, Hendecasyllabos parent. Ridebis. & nunquam te tam Maccum credidi, inquies. Sed tamen ego melius, quàm Cęlius ille Calcagninus. cui felles in deliciis fuit, idque publicis monumentis testatum reliquit. Bryardi Cõmentarios accepi. illi tu

Dices, pro meritis gratum me & munem fore.

Sallustiũ in manibus tibi esse, gaudeo. De eius loco, *Confirmata correctio Sallustiana.*

Reliqui de factione sunt inertissimi nobiles, in quibus sicut instituo præter nomen nihil est additamenti.

olim pueri scripsimus leg. videri, *in statua.* nec demuto. quanquam vir doctus Pythœus, *sicut in Staieno,* emendet, intelligens illum C. Staienum Ligurem qui se Ælium Pacetum adoptauerat. de quo Cicero. At meum illud Euripides comprobat, qui pariter vt Sallustius ignauos nobiles cum statuis componit.

Electra:

Electra:

-τῇ δ' ὁμιλίᾳ βροτὸς
Κεινεῖτε, κ) τοῖς ἤθεσιν τὰς εὐγενεῖς.
Οἱ γὰρ τοιοῦτοι τὰς πόλεις οἰκοῦσιν εὖ
Καὶ δαίμαθ'. αἱ δ' σάρκες αἱ κεναὶ φρενῶν
Ἀγάλματ' ἀγορᾶς εἰσίν.

Nec dissimile illud Iuuenalis, *Nil nisi Cecropides truncóque simillimus Hermæ.*

EPIST. VI.

I. LIPSIVS IOSEPHO SCALIGERO IVLI. F.

QVI his litteris se dediderunt, Scaliger: ij sunt profectò, quod dici solet, muli Mariani. Sentis ipse. noctu, diu, habitandum in libris: peruolutandum omne genus scriptorum. Et leuia ista. quãto nobis ambitu conquirendi libri scripti? quod tædium illud conferendi? Nam quòd vicarium ponas, & alienis oculis istæc agas: proinde est, quasi alieno ore comedas, bibas. Itaque amemus ipsi nos: tamen qui hæc negligunt vulgi doctrina contenti, nõ dicam verius, certè beatius docti sunt. Quid enim, obsecro, assequimur? Dices,

Sapiens virtuti honorem præmium, haud prædam petit.

Vtinam ergo id esset? & honos saltem labori huic haberetur? Sed cur dissimulem? cùm omnia fecerimus, erit qui nos luculenter laudatos putabit, & Grammaticos dicet. Non est alia consolatio quàm illa Antigenidæ, Mihi & Musis. Ergo tibi hæc, mi Scaliger canam, collegæ nobis in eodem vel studio, vel morbo. In

bo. In Agellio ista vide. Lib. IX. cap. II.

Complures in Agellio emendationes.

Ad Herodem adiit nobis præsentibus palliatus quispiam & crinitus, barbáque propè ad pubem vsque porrecta, ac petit æs sibi dari εἰς ἄρτους emendos scilicet. I.

Membranis, quas à Victore Giselino eximiè bonas accepi, aberant ista, *emendos scilicet.* nec dubiũ, quin glossema sit.

Interibi aliquot ex iis qui cum Herode erant, erraticum esse hominem dicere, & nullius rei. II.

Eædem, *& nulli rei.* sic apud Plautum, ali rei.

Demus, inquit, huic aliquid æris, cuiusmodi est. III.

Optimè illic, *cuicuimodi est.* Cicero pro Roscio, & alij. Statim pòst, *animalia spurca atque probrosa*, in scripto est, *atque probra.* & vide ne veteres ita dixerint.

Cap. III.

Cuius virtute industriáque Macedones locupletissimo imperio aucti. IV.

Scidæ, *Macetæ.* & id, tu Scaliger iam nos docuisti.

Et cuius vim atque arma toti Græciæ cauendam inclytæ illæ Demosthenis orationes concionésque notificant. V.

Illæ, *concionésque vocificant.* disertim, & ad oram eadem vox, quasi notandi caussa, reposita. Dictum est vt, Rumificant.

Spero enim fore vt eductus eruditúsq. abs te, dignus existat & nobis & rerum istarum successione. VI.

Meliùs membranæ, *susceptione.*

Cap. IIII.

Adductúsque mira atque insperata vtilitate, libros plurimos ære pauco emo. VII.

Legend. *insperata vilitate, libros multos.* atque ita in scriptis.

VIII. *Is ne rudis omnino & ἀνήκοος in eiusmodi rerum auditionibus reperiatur.*

In isdem, *auditiones reperiatur.* & agnosco phrasim veterem.

IX. *Alios item esse homines singularis velocitatis, vestigia pedum retrò habentes.*

Scidę, *singularię velocitatis.* vtitur eam vocem Agellius aliâs, & Turpil. *Homo vnica natura & singularia.*

X. *In terra Albania gigni homines qui in pueritia canescunt.*

Non temerariũ est, quod ibi scribitur, *in pueria.* Ne errorem suspiceris, in margine repetita vox est. & id eius libri olim scriptor solitus in rarioribus vocibus.

XI. *Homines qui Monomeri appellantur, singulis cruribus saltuatim currentes.*

Scripta lectio, *qui monocoli.* emendandum haud dubiè *monosceli.* & ita Plinius.

XII. *Quæ profectò faciunt vt neque respuenda sit notissima illa veterum poëtarum de Canide & Caneo cantilena.*

Membro auctior lectio in membranis, *neque respuẽda, neque ridenda sit.*

XIII. *Cassini puerum factum ex virgine sub parentibus.*

Scribunt illæ, C. *Asini.* non rectè, vt opinor. Locum enim indicare voluit.

EPIST. VII.

I. LIPSIVS IOANNI CRATONI, V. C.

QVOD vtrumque rarum in aula est, & tractas ipse litteras, clarissime Crato; & amas litteratos. Alterum admirationem nostram; alterum meretur amorem. Cui pro parte mea testando, hæc

Liuiana

Liuiana ad te quasi iudicem misi.

Libro xxv. de concione Martij ad milites. *In oratione Martij apud Liuium quædam emendata.*

Ne tamen subita res & nocturnus terror etiamnum suæ fortunæ consilium perturbaret, alloquēdos adhortandósque sibi milites ratus, concione aduocata ita disseruit. I.

Eleganter in meo libro, *nocturnus terror, & non suæ fortunæ cōsilium.* Non enim fortunæ illius afflictæ videbatur & propemodū desperatæ, vltrò aggredi hostium castra. Ibidem.

Cogor omnium vestrum vicem, quod difficillimum in luctu est, vnus consolari. II.

Vetus, *vnus consulere.* verissimè. Aliis luctu & metu debilitatis, summa consiliorū ad vnū Martium venerat. At illud vulgatum, si attēdis, ne Latinū quidē est.

Non lamentis lacrimisq. tanquā extinctos prosequi, viuunt enim vigéntq. fama rerum gestarum. III.

Malo lectionem veterem, *viuunt enim viuéntque.*

Scio audax videri consilium: sed in rebus asperis & tenuibus fortissima quæque consilia tutissima sunt. IV.

Sigonio placet induci voces, *& tenuibus.* ex veteri libro, vt ait, & ex sensu. In meo reperio, *& tenuis per.* Itaque non dubiè emendo, *in rebus asperis, & tenui spe, fortissima.*

Vnus exercitus in propinquo est: duo haud procul absunt. nunc aggredientibus par aliqua opportunitas est. & iam tentastis vestras atque illorum vires. si diem proferimus, periculum est, &c. V.

Multa in Liuio patrum ętate interpolata. in iis hic locus. Vetus liber, *nunc aggredientibus par aliqua est.* illi boni explendæ sententiæ, *opportunitas,* immiserunt. Sed nemo paullò doctior negabit emendandū fuisse, *pares aliquā estis.* Docet historia & res ipsa.

EPIST. IIX.

I. LIPSIVS PETRO DIVAEO.

Rhenani iudicium explosum.

RISI nuper Rhenanum. qui cùm Velleium Paterculum (siue, vt aliis iam placet, Vellium) laudandum suscepisset; aut parem eum Cæsari, aut certè proximo loco ponendum adfirmat. Non pareo verò huic dissignatori. & næ ille Velleius in historicorum ordine tantum abest à secundo, quãtum Cæsar à primo. Melius Quinctilianus, qui in historiæ Ro. catalogo hunc ne nominat quidem: aliâs antiquum, & qui Liuium & Sallustium videre potuerit. Sed volumen illud historiæ maioris, quod pollicetur, fortasse non scripsit: & compendium istud plenum adulationum, degressionum, doceat Beatus me cur tantam laudem mereatur. Sed de hoc propediẽ coram videbimus. nunc da mihi operam, & has in Velleio animaduersiones inspice.

Velleius Paterculus corrigitur.

Lib. II. de Sulla.

I. *Primus ille & vtinam vltimus exemplum proscriptionis inuenit: vt in qua ciuitate petulantis cõuicij iudicium historiarum ex alto redditur, in ea iugulati ciuis reipublicæ constitueretur auctoramentum.*

Leuis coniectura.

Emendaueram ego, *iudicium histrionicum ex albo*, & putãbam ad XII. tabulas referendum, quæ capite sanxerunt, *siquis actitasset siue condidisset carmẽ quod infamiam faceret flagitiúmue alteri.* Cicero IV. de Rep. Vel, *iudicium in histrionem.* At verius fortasse Pythœus, *iudicium iniuriarum.* Sequentia ex notis lego, *ciuis ro. publicè.* Infrà, de Tiberij secessu Rhodum.

Illud

Illud etiam in hoc transcursu dicendum est ita septē annos Rhodi moratum esse, vt omnes qui Procoss. legatique in transmarinas profecti prouincias visendi eius gratia ad quem conuenientes semper priuatos illa maiestas priuata nunquam fuit, fasces summiserint. II.

Indubitanter emendandum, *visendi eius gratia atq. conueniendi, semper priuato (si illa maiestas priuata vnquàm fuit) faces summiserint.* Metuebat scilicet Velleius ne impietatis crimen admitteret, si priuatum Tiberium sine exceptione dixisset. Pudet & piget proiectæ adulationis. At non ita Tacitus.

Deinceps.

Quo tempore M. Lolli perfida ac plena subdoli ac versuti animi consilia per Parthum indicata Cæsaris ira vulgauit. III.

Quæ ista consilia quæ Cæsar per iram vulgauit? Sed spuriæ lectionis huius pater est Rhenanus. prisca editio, *Cæsaris iam auulgauit.* ex ductu litterarum quanto verius erat? *Cæsari, fama vulgauit.* Vt enim de re dubia scribit Velleius, & famam auctorem dat.

EPIST. IX.

I. LIPSIVS VICTORI GISELINO.

ITA est. me rura mea capiunt & horti. habeant isti dynastæ πλοῦτον ἐνδεῆ, καὶ τύχην ἀτυχῆ. Nunquam sciui quàm verum illud Comici esset,

Εἰτ' οὐχὶ χρυσοῦν ἐστι πρᾶγμ' ἐρημία;

Vt tamen scias in hoc secessu & libros audere me tāgere: hos Senecæ locos vide.

Lib. XII. Epistolarum, epist. LXXXIV. ait:

Refer Alexandri Macedonis exemplum, qui Clitum I.

Seneca emendatus in Epistolis.

cariſſimum ſibi ac fideliſſimũ inter epulas transfodit, & intellecto facinore mori voluit, certè delituit.

Ea lectio à Pinciano eſt, cui Seneca æternum debebit. hic tamen non rectè iudicauit. Libri ſcripti partim, *certè eruit*; alij, *diruit*; alij, *deliuit*. Poſtrema nihil peccat, niſi quòd litteræ vnius membra diuellit. ſcribe igitur, *certè debuit*. aperta & acuta ſententia. Meritò Alexander mori & voluit & debuit, qui immerentem amicum occiderit.

Epiſt. LXXXV.

II. *In comeſſationibus noſtris plus cantorum eſt, quàm olim in theatris ſpectatorum fuit.*

Pax. mi Seneca, quis credet? in vno conuiuio aliquo plus cantorum, quàm olim ſpectatorum? impudens mendacium. Rectè in manſſ. Seneca Io. Latomi, *In commiſſionibus*. & intellegit commiſſiones ludorum. paret ex ſequentibus. Quomodo hoc Pincianum fugerit, miror.

Epiſt. LXXXIX.

III. *Appion Grammaticus qui ſub C. Cæſare tota circumlatus eſt Græcia, & in nomen Homeri ab omnibus ciuitatibus adoptatus.*

Lege verò, *totam circulatus eſt Græciam*. Tangit hominem nugatorem & Agyrtam. paullò tamen aptius quàm Iulij Cæſaris filius illum noſtrum.

EPIST. X.

I. LIPSIVS IOACHIMO CAMERARIO, IOACH. F.

SI parens veſter, æternum illud Germaniæ decus, viueret: meritò clamaret,

Ζηλωτὸς ὅστις εὐτύχησεν ἐν τέκνοις.

Ita

Ita omnes vos non solùm naturæ & probitatis paternæ quandam similitudinem, sed etiam doctrinæ refertis. Tu Ioachime in primis. in quo patris probum illud os, oculos, & vultum videmur recognoscere. Itaque occasionem scribendi ad te, à C. V. Cratone oblatam libens sum amplexus. vt quæ mihi cum parente tuo necessitas fuit: eam nunc transfunderem & quasi deriuarem in filium, & hoc non leui solatio vterer illius erepti. Quod superest, mi Camerari, nos hic viuimus in tumultu omnium rerum; & desperata pace, acrior incumbit - τεθχεῖα νιφὰς πολέμοιο. Non deseruntur tamen litteræ, & plurimus sum in historiis. quod genus lectionis abducere maximè animum videtur à præsentibus malis. De integritate huius Liuiani loci ambigo.

Lib. xxv. cùm Martius inuaderet castra Asdrubalis.

Inde signa canunt, & tollitur clamor. pars semisopitos hostes cædunt, pars ignis escas stramenta arida tectis iniiciunt, pars portas occupant vt fugam intercludant.

Proposita Liuiani loci correctio de industria.

Ad hunc locum Glareanus non tam ineptus censor quàm quidam existimat, *Dura est*, inquit, *compositio, nec facilè dixerim quàm displiceat, sensus tamen intelligitur.* & displicet meritò. In veteri meo hoc tantùm scriptura mutat, *stramento arido.* Præiuit tamen ad veritatem. Lego, *pars ignes casis stramento arido tectis.* Illud, *escas*, conflatum ex repetita syllaba, *ignes*, fuit. & pro, *cas.* quàm aptè, *casis*! Ita Liuius lib. XXVII. cùm Campanorum castra incenduntur, arúdine & stramento tecta ea dixit. & lib. xxx. cùm Syphacis à Scipione.

EPIST. XI.

I. LIPSIVS GERARDO FALKENBVRGIO.

VIDE nuncij fidem. tertio mense quàm scriptæ sunt reddidit mihi & Pulmanno litteras tuas. ne tu mirere si rescribam tardius. Redigeri diuturno morbo συμπάσχω. De Scaligeri Nonio & Plauto grata quæ scribis. Mihi crede. ille vnus possidet quasi auctorum veterum Genios, & rex est, vt sic dicã, litteratorum ὁπόσοι γλαυκὰν ναίουσιν ὑπ' ἠῶ. Giffanij casu indolui. sed talibus in rebus valet illa Stoici dogmatis consolatio, quam Attius scitè expressit,

- nisi probrum, omnia alia indelicta existimo.

In Taciti instituto Commentario pergo: lentè tamẽ, & quomodo amicus ille in Agellio.

Dio Cassius emendatus.

E Dionis Cassij libro LVIII.

Τόν τε Πείσωνα τὸν πολίαρχον τελευτήσαντα δημοσίᾳ ταφῇ ἐτίμησεν, ὅπερ πω καὶ ἄλλοις ἐχαρίζετο. Καὶ λούκιον ἀνθ' αὑτοῦ ταμίαν ἀνθείλετο, ὃν πρόπαλαι τῇ στρατίᾳ προσάξαι κατεῖχεν ἐν τῇ ῥώμῃ.

ridiculum errorem tollebam, inuisum tamen interpreti nouo. Littera vna peccat, nec ταμίαν. nihil enim de Quæstore. sed λαμίαν legendum. Successori Pisonis nomen fuit L. Ælius Lamia. Clarum ex Tacito, Annali v. *Extremo anni mors Ælij Lamiæ funere censorio celebrata, qui administrandæ Syriæ imagine tandem exsolutus vrbi præfuerat.* Iani Lernutij perelegans carmen mitto ad te, adumbratum de Horatio. Non fallor amore. & profectò, si adolescens ille vitalis est, poëtam Belgicæ nostræ dabit non è multis.

Iani

Iani Lernutij Oda ad Amorem. Lernutij Oda.

Amorem ocellis flammeolis heræ
Vidi insidentem. credite posteri.
Fratréſque circum ludibundos
Cum pharetra volitare & arcu.
Eheu pauore cor trepido ſalit,
Ménſque icta Amoris numine deuium
Lymphatur: eheu parce telis,
Parce graui puer acer igne.
Fas inquieta ſit mihi gaudia
Curáſque dulces, cuſpidis & tuæ
Votiua vulnera, atque amicum
Arte lyræ celebrare amarum.
Fas & parentis regna Amathuſidos
Porrecta latè dicere, partáque
Tropæa de Titane, & aſtus
Mulciberis malè pertinaces.
Tu vim leonum, tu tigridum domas
Cetéque & Vros: pérque acies truci
Dextra Gradiuum fulminantem
Mitem animis placidúmque reddis.
Tu poſt Gigantum terrigenam manum
Fuſam fugatam, tela Dieſpitri
Frata tollis: tu relicta
Coniuge ſidereiſque regnis
Quandoque tauro diſſimilem ſui
Abdis vel auro; iam gelidis cygnum
Vris ſub vndis; iam ſalacem
Deſtruis in Satyrum aut in hircum.
Te bruta tellus, te maris æquora,
Cælúmque & inuiſi horrida tartari
Sedes veretur: te veretur
Ipſa Hecate, patruúſque Pluto.

EPIST. XII.

I. LIPSIVS FRANCISCO MODIO.

MIHI verò, Modi, & salus à te grata fuit missa per Giselinum: & gratiores nuperæ litteræ nõ solùm amanter, sed etiam liberaliter scriptæ. Itaque cùm antea ex sermonibus Carrionis diligerem te: nũc cœpi etiam amare. primum, quia amari me sentio à te: deinde quia amœnum ingenium tuum, & facti ad humanitatem mores merentur vt ameris ab iis quos nouem virgines amant. Brugas vestras quòd amicè me vocas: & ego meherclè cupio. sed vides hãc anni hiemem. &, quod inter nos sit, ignosce nouo marito. quem scire potes ad signa frequentem esse debere. De Nemesiano & Calpurnio, ego verò non probo solùm, sed hortor & suadeo. Et non sunt illi maximi census scriptores, fateor: sed sit hoc, Modi, primordium & quasi præcentio maioris Musæ. In Plauti Aulularia duobus locis, dubium non est quin leg. sit, *paniſſimè*, formatum à *Pane*. Quod Charisius in hoc versu,

Panissime Plauti vox. Charisius corrig.

Fide censebam maximam multò fidem
Esse, ea subleuit os mihi paniſſimè,

agnoscere videtur, *pleniſſimè*, scilicet corruptum ab imperitis Charisium esse. æquè atq. Appuleium lib. VIII. de Asino:

Appuleius pariter.

Manum cuiusdam fœtore sordentem, qui gingiuas meas identidem putidis scalpebat digitis, mordicus arreptam pleniſſimè contriui.

Nam & hic leg. *paniſſimè*. vt in Apologia eiusdem, *Nam quod paniſſimè oblitus sum, nuperrimè cum Pudentilla testamentum faceret.* Amat enim vnicè ille scriptor

scriptor vti voces Plauti. & sunt tamen qui illum vt barbarum rideant, mediusfidius barbari ipsi. Illum etiam Plauti milite versum, *Et Plautus Milite.*

Scena, Quid modi.

Si id facies, tum demum sciuisti, qui bonus sit qui malus.

emendo, *tum demum scibis, tibi qui.*

EPIST. XIII.

I. LIPSIVS IOANNI FLEMINGO.

VT humanitas tua est, Fleminge; vt amor in litteratos: non grauatè indicabis, quid super his Liuij locis sentias, quos leui manu emendabam. *Aliquanti Liuij loci restituti.*

Lib. XXVI.

Nec magni certaminis rẽ fore. paucos esse & ab suis 1.
intercluſos, & quæ, dum paueat, Romanis interrupta acies videatur: etiam si se vtrinque in hostem vertat, ancipiti pugna medios circumuenturam.

Glareanus de obscuritate priorum & sequentiũ prefatus, fatetur ingenuè hæc à se non intelligi: Tantum momenti leuis corruptio habuit. Leuis, inquam. Nã illud, *dum paueat*, scribendum, *dum pauent*: & pro, *etiam*, leg. *eam*. & pulsæ tenebræ sunt. Cohors Hispanorum ruperat Ro. mediam aciem. Hoc Fuluius in bonum vertens, Quæ vobis, inquit, dum pauetis, interrupta acies videtur: ea maximè erit opprimendo hosti, & si se vtrimq. verterit, &c. Ibid.

Nihil ad eam spem agnoscentem dixisse ferunt, tu 11.
perditas res Campanorum narras, vbi summus honos ad filium meum perueniet.

Vetus liber, *noctu perditas*. Scribo, *Næ tu perditas*, familiari modo loquendi.

Capuæ

III. *Capua etsi nihilo segnius oppressa per eos dies fuerat, tamen aduentum Flacci sensit.*

Malim, *nihilo segnius obsessa.* Errorem fecit, *opsessa.* sicut oprinere, opsides, & similia in libris antiquis.

IV. *Consurgentem iam Fuluium Taurea Iubellius Cāpanus per mediā vadens turbam nomine inclamauit.*

In veteri, *per mediam vadens vrbem turbámque.* Rectè. Foris enim adueniebat, vt liquet ex sequentibus.

V. *Nihilo minor fama apud hostes Scipionis erat, quàm apud ciues sociosque: & diuinatio quædam futuri, quo minus ratio timoris reddi poterat, eo opportunè maiorem inferens metum.*

Suspectum illud, *opportunè.* Manuss. *oportet timere maiorem.* Lego, *eo oborto timore.* Verissima emendatio. & sic fieri solet, inclinatis semel ad timorem animis.

EPIST. XIV.

I. LIPSIVS M. ANTONIO MVRETO.

Lucilij complures versus corriguntur apud Nonium.

PAVCOS Lucilij locos, M. Antoni, facio iudicij tui. Apud Nonium in Ire.

Lucil. lib. xxviij. In medium Chremes in summum ire addemenetus.

Iunio placuit, *ire addet Menedemus:* mihi, *ire Dæmenetus.* Dixit Lucilius; Chremes ille in filio indulgendo, medium tenuit: Dæmenetus Plauti, modum excessit. Notum ex Afinatia, quomodo ille senex filium tantum non ad lustra & merettices deducat.

In Epulum.

II. *Satyrar. lib. xiiij. Idem epulo cibus atque epulatio Iouis omnipotentis.*

Legerim,

Legerim, *atque epulæ Iouis*, vt stet versus. Sententiam Lucilij puto, tam lautum conuiuiũ fuisse, quàm epulum Iouis. De epulo Iouis apud Rom. ludorum causſa, frequenter Liuius.

In Interficere.

Lib. xxix. Prius non tollas, quàm Tulli animum ex nomine atq. hominem ipsum interfeceris. III.

Scribo, *prius non tollas, quàm Tullium Ex nomine atque omine ipsum interfeceris.* Sunt Trimetri versus. & puto factos in persona Tulliæ quæ Tarquinium maritum stimularit ad necem Seruij Tullij. quem illa ex nomine atque omine interfici vult: quia Tullius à tollendo.

In Fulguriuit.

Lib. xxvj. Luporum exauctorem maluanum & fulguritatem arborum. IIII.

Fortean, *exactorem Siluanum, & fulguritarum arborum.* Siluanus rei rusticæ præses deus. Cato, & Horatius, *Siluane tutor finium.*

In Ramices.

Satyr. lib. ix. Quod deformis senex appetitus ac podagrosus. V.

Legebam, *senex, ac pædidus.* Sed video Scaligerum occupasse, qui legit, *quod pædidus.*

In Zonatim.

Lib. vj. Zonatim circum impluuium cinerarios cludebat. VI.

Iunius, *cumeram is cludebat.* Scribo, *cinerarios eludebat.* Intelligo de puero qui iam tondendus in gyrum currens effugere volebat cinerarios. & planè est illud Catulli, *Jam tuum cinerarius Tondet os.*

In Charta.

Lib. xxvij. Nec sic, vbi Græci, vbi nunc Socratici VII.

tici charti, quicquid quæritis petimus.

Lego, *Nescis vbi g. v. n. Socratici charti? quid quæritis? perimus.*

In Sibilum.

VIII. *Saxa & stridor vbi atque erunt dum sibilus institis.*

Arbitror de populi theatrali tumultu aut seditione forensi capiẽdum, & leg. *Saxa & stridor vbi acquierunt, tum sibilus instat.* vel, *sibilus insit.* versu heroico. Cùm saxa quiessent, sibilus exoritur.

In Duci.

IX. *Lib. xxx. Non datur, admittit nemo, nec viuere ducunt,* [*Orco spondent septimum.*]

Quæ inclusi, aliena à Lucilij verbis sunt. & nescio vbi legerim, *Sex dies sat sunt vitæ, Orco spondent septimũ.*

In Dicare.

X. *Lib. xxx. Sic vbi ad aures Fama tuam pugnam claram allatam dicasset.*

Scribo, *clarãs alata dicasset.* Clarare, vt, *Clarabit pugilem*, apud Horat. Alata fama, à celeritate.

EPIST. XV.

I. LIPSIVS LVDOVICO CARRIONI.

BELLA verò excusatio silentij. ais ternas dedisse litteras te. Vis scribam liberè? non credo. vnas enim accepi. Itinera, credo, infesta sunt Brugis Antuerpiam: & mirum ni misellæ litteræ in via sint interfectæ. Censeo funus imaginarium iis ducas, & ossa legas: quod lex vetus permittit peregrè functis. Quòd scribis amicum nostrum iam seriò vxorem cogitare, gaudeo: eáque spes ne iterum vana sit, Iunonem Iugã rogabo. Sed quid ais? Lernutiíne vxor intumuit? tam citò autem? ô cultorem Assiduum, vel Proleta-

Proletarium potius! Perij, si vxor mea sciuerit exemplum. Tu, cùm reuersus es, cela: ego nullus dixero. Cuiacium Lutetiæ esse audio: eodem venturum Scaligerum. Hui! quàm pulchra occasio, si tempora cõcederent, Semones illos coniunctim salutandi! Moriar nisi pluris mihi fuerit illos II. viros colloqui, quàm Romanum Consulem videre triumphantem.

In Arnobio pauca obseruaui. Lib. I. *Arnobius emendatur.*

Sed conscriptores nostri mendaciter ista promiserũt, extulere in immensum exigua gesta; & angustas res satis ambitioso dilatauere præconio. I.

Lego, *cum scriptores.* &, *promserunt*, siue, *prõpserunt.*

Lib. IV.

Nunquid à nobis dicitur ex pelagi spuma & ex Cæli genitalibus amputatis Cytheræa Veneris concretum coaluisse candorem? Nunquid parricidij caussa vinctum esse Saturnum, & suis diebus, tantis vinculorum ponderibus releuari? II.

Scripsit Arnobius, *suis diebus tantùm.* Nam opinio veterum erat Saturnum suis, id est, Saturnalium diebus iterum quasi regni compotem esse: ceterum annum in vinclis haberi. Lucianus in Cronosolone, de Saturni cultu per illos dies, ἦν ὅτε πεδήτης, εἰδὲ αὐχμοῦ πλέως, οἷον αὐτὸν οἱ ζωγράφοι ἐπεδείκνυσαν· ἀλλὰ τὴν μὲν ἅρπην εἶχε πάνυ τεθνηκυῖαν, τὰ δ' ἄλλα φαιδρός τε ἦν καὶ χαρτερὸς, καὶ βασιλικῶς ἐνεκεύετο.

Lib. V.

Non est ista falsa susceptio, nec delatione appetimini calumniosa. III.

Lego, *falsa suspectio.* verbum Comicorum.

Lib. VII.

Ridemus cùm audimus nos ista. quoniam deis artes IV.

necessarias

necessarias ducimus arbitramúrq. non esse eas, constat & liquidum est paupertatis ad subsidium comparatas.

Et Titinnius apud Non.

Lego, *non esse, quas constat.* scriptum erat, *cas.* vnde error. vt in Titinnij apud Nonium, *Æquum est me habere eos pauperem sumptu meo*, pro, *quos paupere.*

Infrà.

V. *Rusticulo cuidam Iouem per insomnium dixisse vti ad Consules suaderet præsulem sibi displicuisse.*

Melius, *ad consules vaderet.*

EPIST. XVI.

I. LIPSIVS CORNELIO VALERIO.

HABES Antiquas meas, Valeri. & de stylo, mutasse me nonnihil à primis illis Variarum libris videbis. Siue ætas hoc facit, siue núc iudicium meú. qui puto eiuscemodi διδακτικὰ scripta diffusum illud, suaue, numerosum orationis genus, quale à Cicerone manat, non admittere. breue potius desiderant, acutum, mixtum doctrinæ antiquæ notis, quale aut è Ciceronis ad Atticum, aut è Comœdiis antiquis haurimus. Ad summam, dedi operam, vt, quod ait Attius,

Paucis probatus potius, quàm multis forem.

Ad Plautum quòd me vocas: audio, non ausculto. Maior illa res, & Scaligero iam desponsa. In Liuio sum, cuius duobus locis elegans genus dicendi restituebam.

Genus dicendi pere elegans reddidit Liuio.

Lib. XXIV.

Marcellus cum omni exercitu profectus in Leontinos, tanto ardore militum est vsus, ob iram inter cõditiones pacis interfectæ stationis, vt primo impetu vrbem expugnarit.

Liber

Liber manſs. *ab ira interfectæ.* & lib. XXVI. initio. *Ea tum cura maxime intentos habebat Romanos, non tam ob iram, quæ in nullam ciuitatem vnquam iuſtior fuit, quàm quod vrbs, &c.*

Idem codex, *non ab ira tantùm, quæ.* vtrumque optimè. Mutatum imperitè fuit, quos dictio ea paullò remotior offendebat. at exempla plura tamen in Liuio vulgò obuia.

EPIST. XVII.

I. LIPSIVS GERARDO FALKENBVRGIO.

QVIS neget Plauti multa eſſe à Græcis? integræ quidem Comœdiæ, & argumenta tota. ſed eſt etiam, cùm phraſim, dicta, iocos, argutias, inuenias imitata ab illis quos ex profeſſo non imitabatur. Exemplum ſint hæc pauca. *Plautinæ quædam imitata à Græcis.* 1.

Pſeudolo.

CA. *Impudice.* BA. *ita eſt.* PS. *ſceleſte.* BA. *vera dicis.* PS. *verbero.*

BA. *Quippini.* CA. *buſtirape.* BA. *certè.* CA. *furcifer.* BA. *factum optumè.*

CA. *Sociofraude.* BA. *ſunt mea hæc iſta.* PS. *paricida.* BA. *perge tu.*

PS. *Sacrilege.* BA. *fateor.* CA. *periure.* BA. *veteræ vaticinamini.*

CA. *Legirupa.* BA. *validè.* PS. *pernicies adoleſcentum.* BA. *acerrimè.*

PS. *Fraudulente.* CA. *impure leno.* PS. *cœnum.* BA. *cantores probos.*

Lepidè expreſſit mores improborum: quibus conuicia, laudes ſunt.

Item Aristophanes Nubibus.

ἄδι. Τυφογέρων εἶ κ' ἀπάρμιος.
δι. Καταπύγων εἶ κ' ἀναίσχυντος.
ἄδι. Ῥόδα μ' εἴρηκας. δι. κ' βωμολόχ.
ἄδι. κρίνεσι στεφανοῖς. δι. κ' παιφαλοίας.
ἄδι. Χρυσῶ πάππων μ' ἀ γνώσκεις.
δι. Οὐ δῆτα πρὸ τοῦ γ'. ἀλλὰ μολίβδῳ.
ἄδι. Νῶ δέ γε κόσμος τετ' ἐστὶν ἐμοί.
δι. Θερσὺς εἶ πολλῶ. ἄδι. σύ δέ γ' ἀρχαῖος.

Iam in Bacchidibus totus ille de disciplina puerili locus, non abest quin ab eodem Aristophane sit in Nubib.

II. Λέξω τοίνυν τὴν ἀρχαίαν παιδείαν ὡς διέκειτο.
Πρῶτον μὲν ἅπας φωνὴν παιδὸς γρύξαντος μηδὲν' ἀκοῦσαι.
Εἶτα βαδίζειν ἐν τάξει ὁδοῖς εὐτάκτως εἰς κιθαριστοῦ.

cum proximis aliquot quindecim versibus. vt parcã chartæ. Plautina sunt obuia.

Eadémne erat hæc disciplina cùm tu adolescẽs eras?
Nego hoc tibi annis viginti primis fuisse copiæ.

& quæ sequũtur. Quod in Amphitruone sanequàm lepidè fingitur de matre vini:

III. *Cadus erat vini, inde impleui hirniã. so. ingressu'st viã.*
ME. *Eam ego, vt matre fuerat natum, vini eduxi meri.*

inuentum ante Euripidis erat. apud quem seruus de Hercule, in Alcest.

Κρατῆρα δ' ἐν χείρεσι κίσσινον λαβὼν
Πίνει μελαίνης μητρὸς εὐζώρου μέθυ.

In Aulularia de vita ignis.

IV. *Nam si ignis viuet, tu exstinguere extempulo.*

lepidius etiã Aristoph. Lysistrate, Vigilare & viuere.

Τητὶ τὸ πῦρ ἐγρήγορεν ἔκαπι κ' ζῇ.

Truculento, illa metaphora turpicula:

Qui

Qui arari solent ad pueros ire melius est. V.

vsus pariter Aristoph.

Ἡδὴ γεωργεῖν ἀποδὺς γυμνὰς θέλομαι.

Principium Stichi.

Credo ego miseram fuisse Penelopam VI.
Soror suo ex animo, qua tamdiu
Viro suo caruit.

alij mutant, alij malè distinguunt. at, miseram ex suo animo, videtur simile illi Homerico,

-Πάσθην ἄλγεα ὃν κατὰ θυμόν.

EPIST. XIIX.

I. LIPSIVS GVLIELMO BREVGELIO, V. C.

CONSILIARII titulo à rege auctũ te, cognate Breugeli, duplici nomine sum gauisus. Tuo, cuius virtuti & doctrinæ datum præmium est: patriæ, cuius interest in his fluctibus quamplurimos tui similes sedere ad gubernacula rerum. Arbitror Titinnium olim dixisse,

Sapientia gubernator nauem torquet, non valentia.

& vtinam is versus esset in vsu. Vlpiani legem 1. De officio Præf. vrbi, paullò aliter interpretabar à vulgo. Ait, *Vlpianus in Pand. explicatus.*

Et sanè debet etiam dispositos milites stationarios habere ad tuendam populorum quietem, & ad referendum sibi quid vbi agatur.

Non enim accipio milites illos stationarios, qui in stationibus per Italiam dispositi erant, de quibus Sueton. lib. III. cap. XXXVII. & Plin. X. Epistol. quod adhuc placuisse video: non. sed verius puto, Vlpianum intelligere milites, qui in theatro aut circo, ludorum tempore, agebant, ad comprimendas *Statio militum ad ludos.*

populi turbas. Quod institutum ab Impp. fuit: vocabántque eas ipsas excubias, Stationem, & Stationarios. Totam rem clarè Tacitus Annali XIII. *Fine anni statio cohortis adsidere ludis solita demouetur. quò maior species libertatis esset, vtq; miles theatrali licentiæ non permixtus incorruptior ageret, & plebs daret experimentũ an amotis custodibus modestiã retineret.* Etiam Suetonius lib. VI. *Sed adiuuante vulgi preces statione militum, quæ tunc excubabat, repræsentaturum se pollicitus est, ac sine mora nomen suum in albo profitentium citharœdorum inscribi iussit.* Et verò disertim hic de spectaculis sermo. quódque ait, *populariũ quietem*, scire licet Popularia tunc appellata populi cõsessum theatralem, vt Equestria, equitum. Reperies in Seneca, Suetonio, & Callistrato l. xxviij. De Pœnis, *Turbulentes adclamationes populariũ*. Quod me fugerat, non effugit: illud, *quid vbi agatur*, valet, *quid ibi*, more illo in Florentinis, litteras commutandi. peccant largiter, qui corrigunt, *quid vbique*. & referendum ad popularia est.

Popularia quid.

EPIST. XIX.

I. LIPSIVS AVGVSTINO HVNNAEO THEOLOGO, V. C.

In Theologo accuratum illud Antiquitatis studium, si abest, fortasse non requiram: si adferet, vehementer amplectar: nec solùm quasi ornamentũ, sed etiam fas sit dicere, adiumentum. Nam & in sacra historia multa esse, quorũ penitior intelligentia pendeat à moribus & litteris antiquis, nemo negabit. nõ tu certè, clarissime Hunnæe. qui hoc πάρεργον sic accuratè tractas, quo modo alij pauci ἔργον ipsum. Bibliothe-

bliothecam antiquis monumentis instruis; libros cõquiris; vteris ipse, aut vtendos præbes. & hoc efficis, vt non modò intelligere, sed iudicare possis omni de genere scriptorum. Itaque Liuiana hæc misi ad te, obseruata mihi nuper. dicam etiam probata, si probari comperiar tibi. *Liuius varie emendatus.*

Lib. XXIII. ex oratione Samnitium præsidium ab Annibale petentium.

Numidarum paucorum illi quidem præda erunt; I.
præsidiúmque missum nobis erit, & Nolæ ademeris.

Negat Sigonius elici idoneũ sensum ex istis, *& Nolæ ademeris.* cúmque absit à vett. libris *tò*, *erit*; leg. censet, *& Nolam ademerit.* Certè abest & à meo illa vox: sed propius à scriptura abiens lego, *& Nolæ idẽ erit.* hoc sensu. Præsidium quod mittes idem erit & nobis propugnandis, & Nolanis premendis.

Paullò infrà,

Hostium plus mille cæsi eo die, capti mille DC. & si- II.
gna militaria vndeuiginti, & duo elephanti, quatuor in acie occisi: Romanorum minus mille interfecti. Posterùm diem, induciis datis, sepeliendo vtrimque cæsos in acie consumpserunt.

Meus liber, *inducíis tacitis.* nihil verius. Tacitæ inducíæ, quæ sine pacto, mutuo velut consensu. Liuius lib. II. *Interceßere pauci dies, velut tacitis induciis vtrimque quiete sumptã.* & alibi, *Tacitæ inducíæ quietum annum tenuêre.*

Libro eodem superiùs, de legatis Philippi captis.

Tum comitibus eorum seductis, litteræ quoq. ab An- III.
nibale ad Philippum inuentæ de pace inter regem Macedonum, Pœnúmque ducem.

quis neget verius in meo esse? *inuentæ, & pacta inter.*

Quò enim de pace compositio, vbi bellum nũquam fuerat? Pacta erant, & nouum fœdus.

Suprà etiam.

IV. *Ad Laciniæ Iunonis templum in terram egressi sunt.*

abest veteri, *templum*. rectissimè. sicut pòst, *eodem ad Iunonis Laciniæ* [*templum*] *vbi nauis occulta in statione erat, perueniunt*, iterum omissa eadem vox.

De Campanis oppressis à Graccho.

V. *Annibal ratus ab re bene gesta insolenter lætum exercitum tyronum magna ex parte seruorúmque spoliantem victos prædasq. agentem ad Hamas se inuẽturum citatum agmen præter Capuam rapit. obuiósque ex fuga Campanorum per duo præsidia Capuam duci, saucios vehiculis tolli portarique iubet.*

Quæ hæc duo præsidia, non facilè dixerim. mendi suspicionem facit vetus liber qui illud, *per*, nullus habet. Ita legerim, *obuiósque ex fuga Campanorum, dato præsidio, Capuam duci*, hoc tantùm *Duo*, scribens, *dato*.

EPIST. XX.

I. LIPSIVS VICTORI GISELINO.

TEN' quærere quid sentiam de Scaligeri Festo? ego verò quod de scriptis eius omnibus, nil posse diuinius. sic enim loquendum, quotiens de Scaligero. quem profectò omnes Musæ - καὶ ὁ δάλιος ἠγάπευν Απόλλων. Dij boni! quàm multa ille noua, quàm multa vetera, non lecta, non visa, non audita aliis depromit! Dæmonium hominis. Et quid tergiuersamur? præ illo, nos ceteri volamus sicut vmbræ. Sed vt imiter illos gloriosos, gauisus sum in Festo incurrisse

In Festo spicilegium post Scaligerum.

tisse nos in multa eadem. pauca etiam mihi superant indicta ipsi. Ait Festus,

Insanum, pro valde magnum usus est Plautus. I.

Potius scripserim, *Insanum magnum, pro valde magnum*. Nam respexit hunc Plauti versum, *Insanum magnum molior negotium*.

Emendandus Plautus Trinummo. Plautus emendatus.

Insanum est, & malum in hospitium deuorti ad Cupidinem.

Leg. que, *Insanum est malum*, iecta voce. Et apud Nonium, *Insanum pro insanè. Plaut. Neruolaria,* Et Nonius. *Insanum valde vterque deamat.* deleuerim τὸ, *valde*, vt glossema. Imitatus hoc, vt alia, à Plauto Ausonius, de Crœso, *dines insanum in modum*.

Ait Festus,

Tyria maria in prouerbium, &c. Afranius Epistola: II.
Hunc ferrium autem maria Tyria conciet.

Lego, *Hunc ferreum autem*, id est, hunc hominem asperum & tangi periculosum vt maria Tyria. Ait,

Iouistæ, compositum à Ioue & iustæ. III.

Ineptissimæ ineptiæ. Tentabat Scaliger, *Ious esto.* sed absistit, quia sequentia arguunt vanitatem. Quidquid verbi fuit, remotum aliquid fuit. Lego, *Iosipse, compositum ab ios & ipse.* Ita enim antiqui, pro Ipse. Vnum testem habeo, sed luculentum, Glossas veteres ab H. Stephano. *Iosipse*, αὐτὸς. Ait,

Orcum quem dicimus ait Verrius ab antiquis dictũ IV.
Vragum.

Apage. non dixit hoc Verrius, sed, *Vrgum*. duabus litteris mutantibus. nec ineptè dixit.

Antiqui Tam etiam pro Tamen vsi sunt: Titinnius: V.
Bene cùm facinus tam malè subimus, vt quidam perhibent viri.

Titinnij corrigo, *tam malæ audimus, vt quidẽ*. Querela mulierculæ est de iniuria quæ à viris factum itur ſuo ſexu. Bene an malè faciant, tamen malæ audiũt.

EPIST. XXI.

I. LIPSIVS MARTINO ANTONIO DELRIO, V. N.

GRATÆ litteræ tuæ, mi Delri, & aurum, contrà non caræ: indices valetudinis tuæ, indices amoris, indices rei lætæ. Nã & de valetudine pẽdebã animi, in caleũbus Hiſpaniæ locis: & de amore, in tã longo ſilentio tuo. At illud de Seneca, quàm lætũ! qui mediusfidius ſic faueo gloriæ tuæ, quaſi ſi mea agerẽtur. Solinum tuum peregrè reuerſus vidi, legi, probaui. Reperiebam hæc analecta, paruæ rei.

Pauca emendata in Solino.

Cap. XXIII. de Succino.

I. *Pretium operæ eſt id ſcire, ne longius Padaneæ ſiluæ credantur lapidem fleuiſſe.*

Placet ſcribi, *Padanæ ſiluæ*. Tangit fabulam, qua creditum illo credulo ſæculo, Phaëthõtem Solis, in Eridanum præcipitaſſe, nunc Padum vocamus: & ſorores eius vbertim lacrimãtes ad ripam Padi mutaſſe in populos. & ex illis lacrimis ſuccinum eſſe. Vocat igitur Padanas ſiluas, poëtarum more, arbores Padanas. Ibidem.

II. *Succum eſſe arboris de nominis qualitate capeſſas; pinum verò vnde ſit genitum, ſi vſſeris, odor indicabit.*

Optimus ille, quo à me vſus es, liber, *vnde ſit gignitum*. nec ſpernit Solinus iſtos Archaiſmos.

Cap. XXV.

III. *Qui illic habitant principio veris inter pecudes pabulis*

bulis viuunt, deinde lacte. in hieme conferunt arborum fructus.

Liber idem, *in hiemem compergunt arborum fructus.* Scribo, *compercunt.* cetera rectè.

Cap. XXIX. de Vrsis.

Has lambendo sensim figurant, & interdum ad pectora fouent; vt adsiduo incubatu calefactæ animalem trahant spiritum. IV.

Vetus lectio, *adpectoratas fouent.* nihil verius. Adpectorare, vt Expectorare. quæ vox restituenda in Pacuuij versu apud Nonium, Consternari.

Item Pacuuij versus.

Consternatæ animæ, ex pectore hac & voluere
Consilium subit omnes quod de natæ est modo.

Lego, *Consternatæ animo, expectoratæ hac voluere,* sequentem versum non explico. nisi placet, *Consilium subiit omnes, quod natum est modò.*

EPIST. XXII.

I. LIPSIVS STEPHANO PIGHIO.

ACCIPE fabulam, & para assem, inquit ille: imò historiam, non fabulam. Eram here in cõuiuio apud Archiepiscopum Istrigonienſem, Byzantinum exlegatum. Narrabat de Solimanno, quod à fide ipsâ dictum vix habeat fidem. Quattuor, inquit, Solimanno liberi erant. natu maximus, cui Mustafa nomen, bellum gerebat cum Persis. & victoria insigni potitus redibat adolescens ad patrem, alacer & spei plenus. Byzantini cum multo honore venientem excipiunt. & ciuium studia Prætoriæ cohortes, Ianizaros vocant, æquabant. Vndique faustæ voces. & in mente erat illud:

Solimanni in prolem immanitas.

Μακάριος ὅστις αὐτὸς ἰσχύων ἔτι
Παῖδας παρασπίζοντας ἀλκίμους ἔχει.

In communi gaudio solus pater offendit. factum id minuendæ maiestatis accipit. filium vocat. in remotis cubiculi strangulari iubet. & subinde cadauer in oculis exercitus abiici cum hoc superdicto pręconis, Vnus in cælis deus, vnus in terris Imp. Solimannus. Inhorruisti? specta etiam, nõdum finis. Fortè in omnium attonito stupore, fuit vt non vinceret animum frater iunior, & spectante patre fraternæ morti illacrumauit. infelix pietas biduo pòst veneno pœnas dedit. Tertius metu confugerat ad Persas. per legatos dedi iussus, & palàm securi percussus. Solus hic Zelimus restabat, quem nuper ad Echinadas nauali prœlio vicimus: & ille homo esse desierat, nisi hominem exuisset. Horrenda ista. in gente tamen Othomannica non noua. cui hoc fatale responsum datum puto,

Καὶ πᾶς σὸς οἶκος βήσεται δι' αἵματος.

Addubitatum in Liuij loco.

Iuua me, sodes, in hoc Liuij loco. Lib. xxv. in oratione militum Cannensium ad Marcellum.

Consulem te M. Marcelle, in Italia adissemus, cùm primum de nobis triste SC. factum est: nisi hoc sperassemus in prouinciam nos morte regum turbatam, ad graue bellum aduersus Siculos simul Pœnósque mitti: & sanguine nostro vulneribúsque magistratibus satisfacturos esse. sicut patrum memoria, qui capti à Pyrrho ad Heracleam erant, aduersus Pyrrhũ ipsum pugnantes satisfecerunt.

Alia vetus lectio, *magistratibus nostris Senatui satisfacturos*. vocibus duabus additis. Me quidem offendit illa Magistratuum vox, quasi soli illi in Senatu qui magistratum gererent, aut solis illis satisfaciendum.

Posset

Posset legi, *magistratibus nostris & Senatui.* Sed odorari videor nescio quid deprauationis maioris, & subuereri ne Liuius tale quid scripserit, *sanguine nostro vulneribúsque magis quàm precibus nostris Senatui satisfact. esse.* Sed consulo te, non ipse adfirmo.

EPIST. XXIII.

I. LIPSIVS LVD. CARRIONI.

HEM, mi Carrio: quàm pæne tibi fuit in Sequanis Lipsius tuus!

Quàm pæne furuæ regna Proserpinæ
Et iudicantem vidimus Æacum!

Vide quid simus homulli, quid speremus. Fueram vespere hilariusculè in cœna Giselini nostri, qui medici titulo auxerat. orationculam in eiusdem honore recitaueram, & placueram. Noctu eâdem horror me occupauit, mox sudor, mox febris. & quàm vehemens, ô dij, & qualis! Tango oculos istos, fratet: hilum non abfui à morte. Viuo tamen, & tu Soteria debes amico. Imò & libros audeo iam tangere: & in Seneca enotabam ista.

Seneca emendatus.

Epist. cxv. de mollitie Mæcenatis.

Hunc esse qui in tribunali, in rostris, in omni publico cœtu sic apparuerit, vt pallio velaretur caput, excluſis vtrimque auribus non aliter quàm in nummo diuites fugitiui solent. 1.

Vide & ride errorem. Scripserat Seneca, *in mimo fugitiui solent.* Alij qui, *nummo* legebant, vocem, *diuites*, addiderunt. acutè. nũmi enim certè diuitibus cõueniũt. Nisi tamẽ placet, *in mimo, diuitis fugitiui.* In Comœdiis autẽ & mimis seruuli fugitiui cõiecto in humeros

humeros pallio & capite velato exprimebãtur. eiúſque rei exempla in Plauto. Item & delicati, quos tangit Comicus Curculione, *Tum iſti Græci palliati capite operto qui ambulant.* Id faciebant, credo, vitandi ſolis: cùm pilei vſus iis non eſſet.

Epiſt. cxx.

II. *Inter reliqua hoc nobis præſtitit natura præcipuum quod neceſſitas faſtidium excuſſit. Recipiunt ſupervacua dilectum: hoc parum decens, illud parum laudatum, oculos hoc meos lædit.*

Scribo, *hoc parum lautum*. notatus in Tacito à me ſimilis error.

Epiſt. LXXVIII.

III. *Quid eſt aliud quod tibi eripi doleas? Amicos & patriam? Tanti enim illam putas vt tardius cœnes ſólémque ſi poſſes extingueres?*

Concinnanda ſententia eſt, *vt tardius cœnes? ſolem quoque, ſi poſſes, exſtingueres.* Clarum.

Epiſt. LXXXIII.

IV. *Libet enim, Lucili virorum optime, ridere ineptias Græcorum, quas nondum quamuis mirer excuſſi.*

Quî conuenit vt miretur, quod irridet? Lego, *quamuis iners.*

Epiſt. vlt.

V. *Tunc beatum te iudica, cùm tibi ex te gaudium omne naſcetur: cùm in his quæ homines eripiunt, optãt, cuſtodiunt, &c.*

Legerim, *homines cupiunt, optant.*

EPIST.

EPIST. XXIV.

I. LIPSIVS VICTORI GISELINO.

VERE existimas: intermitto studia doctrinæ, & hoc otium vt relaxem animum vsurpaui, non vt intendam. Est in oculis amicus ille noster, qui dũ vrget studia & instat sibi: nuper vitam, & pridem vitæ vsum amiserat. Audebo dicere. di deæque omnes Musas, si repertæ eæ sunt cruciandis animis, & non oblectandis. Ego ita sum. mihi studia, non me studiis submitto. Quòd quidam indignantur illud dictum à me, de N. ἀγροικός εἰμι, τῲ σκάλῳ, σκάφῳ λέγω, & animum non solùm in fronte, sed etiam in lingua gero. Scio non esse hoc ex disciplina Etruriæ: sed nos Belgæ sumus. Panegyricos illos ætatis inferioris valde probari tibi cupio. multa in iis bonæ notæ. Locum illum è Paneg. qui Constantino dictus,

Mendum in Panegyrico ad Constantinum.

Quid oro sibi voluit? quid optauit? aut quid amplius adipisceretur his, quæ à te fuerat consecutus? Cui tu summa & diuersissima bona, priuatum otium & regias opes dederas: cui digredienti ad annulos sederas: cui impensius etiam quàm tibi occurrere obsequia nostra mandaueras. I.

non explico. doce tu me quid sit, *sedere alicui ad annulos*. Quid si legas, *ad mulos?* Non dissimilis mos temporum nostrorum dynastis, vt honoris deferendi caussa, cùm alter essedo vehatur, ipse curulibus equis sedeat aut mulis. Nescio an huc pertineat illud Suetonij de Tiberio, *Actiaco triumpho currum Augusti comitatus est, sinisteriore funali equo, cùm Marcellus Octauiæ filius dexteriore veheretur.* Sed loquor nugas. Hoc melius de Plauti versu, *O lepidum senẽ!* rectè

Plauti olim correctio confirmata.

rectè iudicasse me olim reponēdum, Senicem. Reperi eam vocem ita inflexam apud Appuleium li. VI. loco leuiter corrupto. Loquitur de Charonte.

Appuleius correctus.

II. *Huic squalido semini dabis nauli nomine de stipibus quas feres, alteram: sic tamen vt ipse sua manu de tuo sumat ore.*

Ita lectio editionum veterum est. Reposuerunt, *squalido seni.* alterutrum verum adfirmo, *Semoni*: vel, *Senici.* imò hoc postremum. Adtexam è Mamertini, ad Iulianum. Pag. 176.

Plura alia in Mamertini Paneg.

III. *Et cùm sancti principis merces atque instituta falsarum opinionum vituperationum licentiam submouerent.*

In Viennensi libro deest, *opinionum.* rectè. Lego etiã, *mores atque instituta*, suadente sententia.

Pag. 177.

IV. *Scilicet & candorem æquitatis potuit obumbrare, & à temperantia purpuram sancti ruboris abolere, vicem fortitudinis indignis confodere vulneribus, eruere oculos prouidentiæ.*

Doctissimus Pythœus, *vitem fortitudinis*, legit, adlusione ad vitem Centurionatus. Ipse truncam vocē puto, &, *ceruicem fortitudinis*, scrib. Dixit enim antea, *nisi fortè existimamus patientes vulnerum formas esse virtutum:* huc adnectit de ceruice fortitudinis, & oculis prudentiæ.

Ibidem.

V. *Mitto cunctam Barbariam aduersus vindicem Romanæ libertatis in arma commotam, gentésque recensitas & aduersus iugum nuper impositum contumaces, irrediuiuo furore, nefandis stimulis excitatas.*

Lego, *gentésq. recens victas*: &, *in rediuiuũ furorem.*

Pag.

Pag. 181.

Inde nihil necessariæ substructionum in ædibus mo- VI.
les ingẽtes, auxiliorum cateruas, legionum sumptus facilè vincebant: quinetiam prandiorum & cœnarũ magnitudines R.P. sanciebat.

Viennensis liber, *aulicorum caterua legionum s.* & statim, *r. p. sentiebat.*

Pag. 186.

Perfertur nuncius Consulem me creatum, sine im- VII.
pendio, quod iamdiu paucis, sine labore, quod nunquam, sine petitione, quod nemini.

Postulat crescentis orationis gradatio, *quod nonnunquàm.*

Pag. 189.

Vnde factum est vt maiores nostri viderint Gabi- VIII.
nios designatos, & repulsos Catones.

Puto, *Vatinios.*

Pag. 190.

Ita seruiendi miseranda patientia, assentandi miræ IX.
calliditas: ministrorum aulæ cotidie limina terebantur: ad fores eorum qui regiis cupiditatibus seruiebant, ternos patriciæ gentis viros cerneres ab huiusmodi dedecore non imbri, non gelu, non amaritudine ipsius iniuriæ deterreri.

Ait, *ternos patriciæ gentis*: quid? soli tres adulatores patricij? Scrib. *seruos patriciæ g.* aut potius, *cernuos.* & id verũ arbitror. nam sequitur, *demissi iacentésq. vix capita supra eorum quos precabantur genua tollebant.* explicat igitur adulatorium & submissum gestum cernuantium.

FINIS.

INDEX

INDEX EPISTOLARVM LIBRI IIII.

I. BENEDICTO ARIÆ MONTANO, V.C.
II. IOANNI SAMBVCO, V.C.
III. FRANCISCO RAPHLENGIO.
IV. ABRAHAMO ORTELIO.
V. STEPHANO PIGHIO.
VI. NICOLAO BRYARDO, V.N.
VII. IOANNI LIVINEIO.
VIII. VICTORI GISELINO.
IX. NICOLAO FLORENTIO.
X. IOSEPHO SCALIGERO IVLI. F.
XI. PAVLO MANVTIO.
XII. IANO LERNVTIO.
XIII. FRANCISCO PYTHOEO.
XIV. GVIDONI LAVRINO, V.N.
XV. M. ANT. MVRETO.
XVI. MAXIMILIANO A BORSSELE, V.N.
XVII. VICTORI GISELINO.
XIIX. LVDOVICO CARRIONI.
XIX. GERARDO FALKENBVRGIO.
XX. OBERTO GIFFANIO.
XXI. VICTORI GISELINO.

I. LIPSII

IVSTI LIPSII
EPISTOLICARVM QVAESTIONVM
LIBER QVARTVS.

EPIST. I.

I. LIPSIVS BENEDICTO ARIAE MONTANO, V. C.

QVAE singula mirari in homine solemus, Benedicte Aria: ea consecutum te possum dicere vniuersa. Quid sanctius Theologiæ studio? at tu inter principes Theologos iure censeris. quid in ipso Theologo rarius, quàm peregrinarum linguarum scientia? at tu non dicam bene Græcè calles aut Latinè; sed Hebræi te, Syri, Chaldæi, Arabes, si sermonis res sit, suum ciuem possint agnoscere. Iam vt in hæc grauiora studia Poësis aut amœniores litteræ cadant, nouum est, ne dicam inauditum. Tu non solùm poëtas veteres legere audes, sed etiam in versu exprimere. quàm feliciter, docent sacra carmina tua: quorum non magis pietate capimur, quàm venustate. Itaque non refugi ad te virum grauissimum ista leuia mittere. Liuianas, inquam, aliquot notas. bona spe, qui sic amas Poëtas, fore vt non contemnas historicos.

Lib. XXIIII. Nota ad Liuium. 1.

Nequaquam cùm tantis copiis antè tenuerat ad Pachynum classem: sed postquam ab Hippocrate occupatæ Syracusæ erant, profectus Carthaginem, accitúsque ibi & ab legatis Hippocratis & litteris

Annibalis, qui veniſſe tempus aiebant Siciliæ per ſummum decus repetendæ, & ipſe haud vanus præſens monitor facile perpulerat, vt quantæ maximæ poſſent copiæ in Siciliam traiicerentur.

Hæc lectio manifeſtò βαρβαρίζει. quid enim eſt, *accitúſque ibi*? Nec Sigonius quidem aut ſententiam aut emendationem vidit. Libri vett. *aditúſque ibi*. præſto verum eſſe, *adiutúſque ibi*. & à leui emendatione reddita Liuio ſua ſententia eſt. Himilco Carthaginem venerat ad augendas copias. duo eum non leuiter iuuerunt, & legati Hippocratis auxilia petentes retinendis Syracuſis; & litteræ Annibalis, qui monebat incumberent totis viribus ad Siciliam reciperandam. Statim,

II. *Quod vbi Ænnenſium principes iam pacti cum Himilcone de proditione præſidij animaduerterunt, nulli occaſioni fraudis Romanum patere, apertè ac propalam placuerat agendum. Vrbem arcémque ſuæ poteſtatis aiunt eſſe debere, &c.*

Ea verba, *apertè ac propalam*, abſunt à meo libro, nec Vallæ ætate in Liuio legebantur. & herclè inculcata ſunt explendæ ſententiæ. At ſcire debebant mendam in voce, *placuerat*, hærere, leg. que, *Rq. patere, palàm erat agendũ*. quas duas voces ſcilicet coaluiſſe.

Infrà.

III. *Contra ea Conſulis pater Fabius temporum oblitos homines in medio ardore belli tanquam in pace libera de quoque arbitrari & agere aiebat.*

Manſſ. *libera de quoque arbitrij agere*. & indubitanter Liuiana lectio eſt, *libera d. q. arbitria agere*. At locus proximis prioribus lineis,

IV. *Tum poſteaquam res Romana contra ſpem votáque eius velut reſurgeret, turpius videatur nouam*

referre

referre proditionem, vt proditio pro septemuirali iudicio esset, sempérq. aliud sentiret, infidus socius.
nulla ope à me iuuari potuit. ponam mei libri scripturam veterem, *vt proditis pelli v. m. uirali indictõe & semper aliunde sentiat, infidus*, & hæc interpretari decem Sibullas iubebo.

EPIST. II.

I. LIPSIVS IOANNI SAMBVCO, V. C.

ET munus Cæsaris rectè curatum est: & anulus tuus cum effigie Augusti. Vtrumque gratum: alterum etiam inexpectatum. Nam, vt olim non inscitè Passienus, à Cæsare beneficium fortasse expectabã: à te satis erat iudicium. Quod idem in his Agellij locis adhibere te volo.

Lib. IX. ca. XIII. de pugna Manlij Torquati. *Sed quis hostis, & quod genus, & quàm formidandæ vastitatis, & quantum insolens prouocator, & cuiusmodi fuerit pugna decertatum.* Membranæ Victoris Giselini, *& cuimodi pugna*, & antè, *sed quid hostis*. verissimè. *Quadrigarius apud Agellium emend.* I.

Is maximè prœlio commoto, atque vtrisque summo studio pugnantibus, manu significare cœpit, vtrique vt quiescerent pugnare. Pugnæ facta pausa est. Ibi scribitur, *atque vtris summo*. Dium fidium appello eam germanam Quadrigarij scripturam esse. Antiqui enim Plerus, plera, plerum, Vter, vtrim, Alterutrim, hæc talia sine copula efferebant. Pacuuius, *Plera pars pessundatur*. & notant Grammatici veteres. II.

Liuius item. Apud Liuium lib. xxvi.

Ita æquatæ res ad Tarentum. Romanis victoribus terra, Tarentinis mari. Frumenti spes quæ in oculis fuerat, vtrosque pariter frustrata est.

in vet. cod. reperio, *vtros pariter*. & melius de Liuio sentio, quàm vt id mutem. Sed ad Quadrigarium.

III. *Extemplo silentio facto cum voce magna inclamat.* Scidæ, *cum voce maxima conclamat.*

Deinde Gallus irridere cœpit atq linguam exertare. Næ audax nebulo, qui priscam lectionem immutauit. Ea est, *atque lingua exerrare*. & sic etiam Buslidianus codex. Exerrare lingua, nimium aptè & signatè, linguam extra os proiectam per irrisum reciprocare. A Giselini membranis abest etiam τὸ, *cœpit*, rectè.

IV. *Manlius iterum scuto scutum percutit, atque de loco certo hominem iterum deiicit.*

Vet. *iterum proiecit*. & omittit vocem, *certo*. quæ certè inserta est.

V. *Eo pacto ei sub Gallicum gladium successit, atque Hispanico pectus hausit: dein continuò humerum dextrum eodem concussu incidit, neque recessit vsquam donec subuertit: ne Gallus impetum ictu haberet.*

Illic est, *eodem concessu*: & probant sequentia. id valet, eodem impetu, eadem aggressione. Quod autem in Buslidiano est, *impetum istius haberet*, malè est, nisi fortè Quadrigarius scripsit, *impetum ictuis*, antiquè, vt Senatuis, Anuis. Stant tamen à vulgata optimæ scidæ.

VI. *Vbi eum euertit, caput præcidit.*

Membranæ, *caput præcedit*. & scio veteres ita scripsisse. vnde & concædes siluæ.

EPIST.

EPIST. III.

I. LIPSIVS FRANCISCO RAPHLENGIO.

O EVANGELIA tua de Dionysij, Polybij, Dionis Fragmentis in Sicilia repertis! certa res sit modò, nec, vt in Liuio, vt in libris Ciceronis de Rep. fallamur. Sed audiui etiam qui diceret Antonio Augustino tradita illa in manus esse. Credamus igitur, & gaudeamus. de Dionysio & Polybio in primis. quibus nihil potest in historia verius, prudentius. Nã de Dione aliud est. quem legẽdum cum iudicio aio, nec fidei eius vsquequaque fidendum. Sæpe adulatur, sæpe alucinatur. vtrumque ideo, quia Græcus, & ingenij minimè constantis. Quædam audacius in moribus externis, quædam vanius adfirmat. Dubito ne tale sit, quod legebam hodie lib. LVI. vbi ait post mortem Augusti factum decretum, ne imago eius in funere vllo ferretur. & hoc ideo quia in diuos relatus esset. Mirabar. Primum quia ea super re nemo alius nos admonebat, ne Tacitus quidem qui eiusmodi sententias adulatione eximias libenter persequitur. Deinde quid de Aenea, quid de Romulo Dion responderet, & ipsis relatis in deos? quorum tamen imagines ornandę funebri pompę adhiberi solitas Tacitus ait Annali IV. *Funus imaginum pompa maximè illustre fuit, cùm origo Iuliæ gentis Æneas, omnésque Albanorum reges, & conditor vrbis Romulus longo ordine spectarentur.* Sed quia de Imaginibus vide ne hic Taciti locus Annal. III. emendationis indigeat.

Dionis adseueratio dubia.

Tacitus emẽdatus.

Circumfusas lecto Claudiorum Iuliorúmque imagines, defletum in foro, laudatum pro rostris.

Loquitur de Druſi funere, Germanici patris, qui in Germania periit. Sed cur Iuliorum imagines in funere eius prælatas dicat, quærendum. Scimus paternæ maternęque gentis adhiberi conſueſſe. at in Iuliã gentem Druſus iſte nũquam inſertus. Aliud de Germanico, aut Tiberio, aut Druſo altero, quos adoptio Iulios fecit. Itaque cùm Druſus patrem è Claudiis, matrem è Liuijs habuerit, dico in Tacito emend. *Claudiorum Liuiorúmque.* Cui enim probetur externas imagines quæſitas, omiſſas domeſticas, in quibus multi illuſtres, & in primis ille Liuius Salinator eſſet? De hiſdem imaginibus corrigo Ouidij verſum VI. Faſtorum,

Et Ouidius. *Vidimus ornatos, arata per atria, picta*
Veſte triumphales occubuiſſe ſenes;

Legóque, *cerata per atria.* Nota res, *-veteres exornãt vndique ceræ Atria.* Loquitur de patriciis, qui capta à Gallis vrbe inter titulos & imagines maiorum cęſi.

EPIST. IV.

I. LIPSIVS ABRAHAMO ORTELIO.

THEATRVM tuum, Orteli, vidi. & vis me verum dicere? neſcio an à multis annis cuiuſquã labor vtilior fuerit in vulgus. Abeant illæ infinitæ tabulæ, chartæ. vnus liber regna, prouincias, vrbes, imò orbem terræ nobis tuo beneficio dedit. Auge tu, quæſo, hanc munificentiam: &, quod concepiſſe te aiunt, apta iſtæc ad hiſtoriam veterem: & oblita vrbium, fluuiorúmque nomina, pariter vt recentia nos doce.

Quod ſi procedet, neque te neque quemquam arbitror tuæ pœniturum laudis.

vt obi-

vt obiter concinnem versus Attij. Præter alios scriptores, vnicè iuueris Liuium: in quo, Hispaniæ præsertim, multa ignota opida. Si otium est, vide hæc pauca. Lib. XXVIII.

Locorum aliquot nomina reddita Liuio.

Martius superato Bæti amni, quem incolæ Cirtium appellant. I.

Malè, Cirtium: & in manss. Liuio reperio, *Certim*. quod propè abest à scriptura Stephani, Βαῖτις ποταμὸς κατ' ἰβηρίαν. ὃς πέρκης λέγεται ὑπὸ τῶν ἐγχωρίων. & arbitror in Stephano scrib. κέρτης.

Mago cùm Gades repetisset, exclusus inde ad Cimbim, haud procul Gadibus is locus abest, classe appulsa. II.

Cimbis ignotum sanè nomen. liber meus, *ad Ambros.* de quo considerare te volo.

Lib. XXVII.

Itaque in Apuliam ex Brutiis reditum, & inter Venusiam Brutiámque, minus trium millium passuum interuallo Consules binis castris considerant. III.

Bene ex Plutarcho emendauerat Sigonius, *inter Venusiam Bantiámque.* & ita disertè manuss. Plinius Bantinos collocat in Lucanis.

Paullò superius.

Capuæ duas ædes Fortunæ & Martis, & sepulcra aliquot de cælo tacta: cum iis (adeò etiam minimis rebus praua religio inserit deos) mures in æde Iouis aurum rosisse. IV.

reponendum opidi nomẽ censeo, *Cumis (adeò &c.)* vt Cumis mures roserint aurum. Sic enim Liuius solet, prodigia accuratè locis distinguere.

EPIST. V.

I. LIPSIVS STEPHANO PIGHIO.

MI Pighi, quàm sæpe mihi est in mente iucundissimus Viennæ conuictus noster! quotiens, vt Varro loquitur, & sermones tuos ruminor & humanitatem! O mœnia, ô ripæ, ô siluæ! quando, aut quis mihi deus similem vitam? Equidem & cœnulas illas nostras commemini, quas agitare ad vrbem festiuè solemus. quarum condimentum non squilla, aut acipensere decumano constabat, sed, vt idem poëta ait,

-bene cocto
Condito, sermone bono.

Quarum voluptatum omnium quia nobis iam *Distractio*, *discidium*, *vastities venit*: age, quod vnum reliquum est, frequentemus litteras, & desiderium absentiæ his alloquiis leniamus. De profectione vestra in Italiam pendebam animi.

Μὴ δή μοι τελέσωσι θεοὶ κακὰ κήδεα θυμῷ.

Ego in Isscanum meum me abdiderã cupidine quietis. quam sæpe interpellant milites, tam grati hospites mihi, quàm nobis solent Cornicula ille & Nigrinus. In Iulio Capitolino hæc vide.

Ad Iulium Capitolinum nota. 1.

In vita Gordiani.

Adolescens cùm esset Gordianus, de quo sermo est, poëmata scripsit, quæ omnia exstant, & cuncta illa quæ Cicero ex Demetrio & Arato & Alcyonas & Vxorium, & Nilum. quæ quidem ad hoc scripsit vt Ciceronis poëmata nimis antiqua viderentur.

Quis Demetrius iste poëta, ignoro. & aliter, non agebatur hic de iis quos Cicero imitatus sit, sed opera

eius

gius nominabantur, quæ æmulatus Gordianus. Aldina prisca editione erat, *& Aratum.* Dico leg. *cuncta illa quæ Cicero ex diametro, & Aratũ & Alc.* Gordianus, inquit, ex professo & studio contendendi scripsit eadem omnia Ciceroni, Aratum, Alcyonas, &c. Posset & legi, *eodem metro.*

In M. Antonino.

Profecti tamen sunt paludati ambo Imperatores, II.
Parthis & Marcomannis cuncta turbantibus, aliis etiam gentibus, quæ pulsæ à superioribus barbaris fugerant, nisi reciperentur, bellum inferentibus.

De Germanis agitur. quid ad Parthos? Scribendum, *Catthis*, aut, *Quadis.* nisi fortè, *apertè Marcomannis cuncta.*

Verum Cæsarem exsecto sub aure tubere septennem III.
amisit, quem non plus quinque diebus luxit. Consolatúsque etiam medicos, actibus publicis reddidit.

Quid hoc? vt Imperator consolari medicos debuerit? nugæ. Scribo, *Consultúsque, etiam medios actibus p. reddidit.* Ait, Super aliquo negotio aditus, interrupit illos ipsos quinq. dies, & res publicas egit.

EPIST. VI.

I. LIPSIVS NICOLAO BRYARDO, V. N.

EXPLICA nobilissime Bryarde in hoc Plauti versu æstum meum. Mænechmis. *Quæsitum super Plauti falsæ rei versu.*

Nam nisi me animus fallit, hi sunt gemini germani duo;
Nam & patrem & matrem commemorant pariter qui fuerint sibi.

Pronunciat hæc Messenio seruus, & an mentiatur nescio, dicit certè mendacium. Nam quod ait patrem & matrem commemorasse eos: de patre, verum: de matre, fallit. Multis pòst versibus demum mater quæritur & nominatur, *Quod erat nomen nostræ matri?* ME. *Theusimarce.* Antea de matre nullum verbum. Peccauit Plautus, an seruus, an potius scriptor? Et vix est vt non emendandum sit, *Nam & patriam & patrem.* quod persuadet series rei gestæ. Pater nominatus erat, *me esse dico Moscho prognatum patre:* patria autem, *Siculus sum Syracusanus.* & quod emendationem planè firmat, repetit statim seruus idem,

Neque lacte lacti, crede mihi, vsquam similius
Quàm hic tui est. posteà autem eandem patriam ac patrem
Memorat.

EPIST. VII.

I. LIPSIVS IOANNI LIVINEIO.

In Liuio quædam.

DISCESSISSE te à nobis, mi Liuineie, & dolui & sum gauisus. Dolui, quia priuabar amico, & quasi compare studiorum: gauisus sum, quia ad C. V. ibas auunculum tuum. apud quem mansio tua, abesse non potest, quin & ex re tua sit, & ex dignitate. In Liuio hæc obseruabam.

Lib. XXIV.

1. *Index vnus ex coniuratis Theodorum à quo ipse appellatus erat nominare potuit.*

Liber scriptus quem vidisti apud me, *vnum ex.* & sic leg. erat etiam contra libros.

In

In oratione Q. Fabij.

Sed cùm in hoc bello, cum hoste, nunquam ab vllo duce sine ingenti nostra clade erratum sit. II.

ibidem est, *in hoc bello, in hoc hoste*, melius certè.

Quin Romæ quoque in ipsa vrbe secundum apum examen in foro visum. quod mirabile est quia rarum affirmantes quidam legiones se armatas in Ianiculo videre, concitauerunt ciuitatem ad arma. qui cùm in Ianiculum iuissent, negarunt quemquam ibi præter assuetos collis eius cultores apparuisse. III.

Siquis alius, fœdatus locus. Primum quid est, *secundum apum examen*? an prosperum, an secundò visum? Logi. ego arbitror abesse loci nomen, & stellam ponendam, donec iuuent libri, sic, *in ipsa vrbe secundum * apum examen*. Scripsit enim, *secundum Curiam, Rostra*, aut quid tale. Iam quàm aptè illa iuncta videntur, *quod mirabile est quia rarum affirmantes*? At tu crede meæ fidei, quinque illa verba purum putum glossema esse: & cùm Liuius inter prodigia recensuisset examen apum in foro, nescio quis Siculus Momar ad oram adnotauit, Quod mirabile est quia rarum. Lege igitur, *in foro visum. Affirmantes quidam, &c.* Illa etiam, *qui cùm in Ianiculum iuissent*, corrupta sunt, ex fide mei libri scribenda, *qui tum in Ianiculo essent*. Defectus in eodem. Et turpe glossema.

EPISTO-

EPIST. VIII.

I. LIPSIVS VICTORI GISELINO.

VIDI furtim Satyras illius suauissimi amici nostri, scisne? & peream si quidquam vidi venustius aut eruditius. In singulis paginis, imò versibus notæ elucent reconditæ & vetustæ doctrinæ. Quæ autem vbique vrbanitas? qui sales? & quidem plerique à Plauto, quem ille poëtam in alio genere carminis imitatur diuinitus. O dolorem nostrum siquid illo sequius! Nam tempora vides & ancipites casus. Sed quod ad me. est quidam, vt audio, qui me in Præfatione quapiam meditatur venustè tangere. quid facturus sit, nescio: hoc scio, siquid mouebit,

Ego rusticatim tangam, vrbanatim nescio.

vt ait poëta vetus. Sed hem! de illo ex gente Tiberij Cæsaris, quàm præter opinionem accidit! quàm immerito meo! Di bene, quòd tu, quòd Lernutius viuatis, illarum rerum conscij & testes. Quanquam ad illius minas possum dicere, Vapula Papiria. rectè Homericus Agamemnon,

ὃ γὰρ ἐπὶ ψεύδεσι πατὴρ ζεὺς ἔστ' ἀρωγός.

ttius poëta alius locis rectius.

Attij versus istos apud Nonium facio iudicij tui.

In Peruico.

1. *Attius Armorum iudicio. Sed pernico Aiax animo atque morabilioni.*

Lego, *Sed p. A. a. atque inorabili.* Trimeter est, dixítque Attius inorabilem, qui exorari non possit. Illud, *Ioni*, inserendum est sequenti versu Plautino.

In Liquidum.

11. *Attius Stasiast. Cùm subida delio de lore hoc animo corpus liquerit.*

Corrigo,

Corrigo, *Cùm subit Edilij, dolore hic animos corpus liquerit.* Verba amatoris sunt, & Edilium, siue Hedylium persona mulierculæ comicæ etiam apud Plautum Pseudolo. Animos, pro, animus antiquè.

In Mertaret.

Attius Antenorid. Fortasse an sit quod hic non mertet metus? III.

Scribo, *Fortasseam sit q. hic nos mertet m.* & notandum hic illud Fortasseã, quod Agellius & Appuleius vsurpant. Fortasseam, vox vetus. IV.

In Sanctitudo.

Attius Phœnissis: Delubra cæli tu maris sanctitudine.

Fortasse fuit, *Delubra cælitum, aræ sanctitudines*, Oratio cuiuspiam precantis & aram tenentis.

In Vulgus.

Attius Euryface: Diffidam amantem cidere turbet vulgum ambigua. Attius. Euitat mœros disiicit. V.

Portenta, non verba. Lego, *Diffugiam, an mantem, nequid ea re turbem vulgum, ambigua.* Sequenti exẽplo vox abest, aliâs hilum non facit ad rem Nonij. Exple sic, *Attius: Vulgum euitat, mœros disiicit.* De vrbis cuiuspiam euersione agebat, & Euitare pro vitam tollere posuit.

In Anima.

Att. Menalippa: Egóne auxilio motus, temerè vt hosti me animato offeram? VI.

Diuinabam, *auxilio nudus.*

In Confidentia.

Attius Myrmidonibus: Iram infrenis obstes, animis reprimas confidentiam. VII.

Lego, *Irai infreni si obstes, animi repr.* Non malè etiã, *Iram infrenes, obstes animis.*

In Di-

In Dignatus.

VIII. *Attius Atreo: Quò me ostendam? quod templum adeam? quo more funesto colloquar?*

Scrib. *Quoi me ostendam? &, quem ore funesto coll.*

In Opinio.

IX. *Attius Euryface: Opinione factum est, quanto minus stirpem educabant tanto vereremur magis eos esse.*

Emend. *stirpem edictabant*. Ipsi versus in trimetros allegendi, *Opinione factum est quanto minus Stirpem edictabant, tanto vt reremur magis Eos esse*. Litteram M, non elidendum.

EPIST. IX.

I. LIPSIVS NICOLAO FLORENTIO.

ITALIA te adhuc tenet, Florenti, &, vt hæ turbæ fluunt, ætatem tenebit. Qui enim tranquillis rebus redire spreuisti dulcedine captus soli illius & cæli: quid te nunc putem in his Belgicæ ruinis? Quæ quidem in perpetuum amisisse illam simplicitatem videtur, cuius nomen Iuuenalis non audet dicere. Ego plurimum sum in villa & hortis.

Μέτρα μὲν γνώμα διώκων,
Μέτρα ὃ κ' κατέχων.

Historia me & antiquitas capit: in qua explicanda sæpe opus est iudicium tuum. His diebus legebam Dionis Epitomen à Xiphilino.

De sententiâ Xiphilini quæsitum.

In vita Commodi narrat:

Στρεθὸν δὲ ἀποκτείνας κ' τῷ κεφαλῷ αὐτὸ ἀποτεμὼν, περιῆλθεν ἔνθα ἐκαθήμεθα, τῇ τε ἀριστερᾷ χειρὶ ἐκείνῳ, καὶ τῇ δεξιᾷ τὸ ξίφος ἡματωμένον ἀνατείνας. καὶ εἶπε μὲν

μὲν ἐδὲν, τῷ δὲ κεφαλὴν τῷ ἑαυτῦ πεσηρῷ ἀπίπησιν ἐνδεικνύμενος ὅπ ἢ ἡμᾶς τὸ αὐτὸ τῦτο δράσει.

Ridiculum factum. & auget risum interpres, qui vertit, *abscisso capite passeris*. Struthiocameli, dicere debuisset. De gladiatoriis enim Commodi factis sermo est, & Struthiocamelos iam inde à Plauti temporibus sollenne Romanis in Circo ad pugnam & spectaculum dare. Capitolinus de apparatu Circi, *Alces decem, Tauri Cibyratici centum, struthiones Mauri miniati trecenti*. Herodianus de eodem Commodo, Λαβὼν ἔν ποτε βέλη, οἷς αἱ ἀκμαὶ ἦσαν μηνοειδεῖς, ταῖς μαυρουσίαις στρυθοῖς ὀξύτατα φερομένοις ἢ ποδῶν τάχει ἢ κολπώσει πτερῶν, ἐπαφιεὶς τὰ βέλη κατ' ἄκρυ τῦ τραχήλυ ἀποτόμει, ὡς τ' κεφαλῶν ἀφηρημένας ὁρμὴ τῦ βέλους ἔτι πτειδεῖν αὐτὰς ὡς μηδὲν παθόσας. Ex quibus facile est Plauti versum Persa interpretari. *Struthiones ad Circum.* *Plautus expl.*

Vola curriculo. P. istuc marinus passer per circum solet.

Passer marinus Struthiocamelus, quia trans mare aduectus. Græcis, Στρυθὸς θαλάττιος, Στρυθὸς μεγάλη, vt Luciano: & simpliciter Στρυθὸς, vt hic Dioni. Puto & Latinis ἁπλῶς Passer dictus, vt Inscriptione, quæ Neapoli,

AEDILITAT. LAVDABILITER. ADMINISTRAVIT. ET. DIEM. FELICISS. III. IDIAN. NATALIS. DEI. PATRI. N. VENATIONE. PASS. DENIS. BESTIS. ET. IIII. FERIS DENT. ET. IIII. PARIBVS. FERRO. DIMICANTIB. CETEROQ. HONESTISS. APPARATV, LARGITER. EXHIBVIT. *Lapis antiq. interp.*

Nam interpretor, VENATIONE PASSERIS. Iudicare te, Florenti, vne omnium peritissime harum rerum, volo.

EPIST.

EPIST. X.

I. LIPSIVS IOSEPHO SCALIGERO, IVLI. F.

NON est antiquarius Liuius, fateor: sed nec omnia in eo protrita, & à fece vulgi. Vetustæ dictionis plura haud dubiè vestigia extarent, absq. correctorum audacia fuisset. qui peccare se putabant, nisi hoc peccatum in omnibus scriptoribus peccarent. Venio ad te Prætorem, Scaliger, in aliquantis verbis, quæ interdicto Vnde vi restituenda videntur, ex fide libri.

Antiquæ scripturæ aliquot in Liuio.

Lib. xxv. de militari tumultu Syracusis.

I. *Sedato tandem tumultu exequentibus sciscitando mercenariis quæ acta cum Romanis essent, dilucere id quod erat, cœpit: aliam suam ac transfugarum caussam esse.*

Meus liber, *tumultu aquirentibus sciscitando.* Tu nō dubitabis quin Liuius, *anquirentibus*, scripserit.

Libro xxiiii.

II. *Adiectum est Prætoribus ac delectis Senatorum etiã militare consilium. iussi & duces ordinum, præfectique auxiliorum simul consulere.*

Vetus, *simul consiliare.* eóque verbo Horatius & Tacitus vsi. Lib. xxii.

III. *Ab eodem Prætore ex Senatusconsulto litteræ ad Consules missæ.*

Manss. *ex Senatusconsultu.* & eam scripturam alibi iterat. Sanè antiqui Iussum & Iussus, Consultum & Consultus dixerunt, taliáque. Plautus Trinummo,

Me absente atque insciente, inconsultu meo, Ædes venales hasce inscribit litteris.

Lib.

Lib. XXI. extremo.

Hæc procurata votáque magna ex parte lenarunt animum religione. IV.

Ibi est, *leuarunt animum religionis.* Nec id mutim. Legi apud nescio quem veterum, Leuare curarum: apud Plautum, *Nec sermonis fallebar tamen*: apud Quadrigarium, Quiescere pugnæ. Cuius locus apud Agellium lib. IX. ca. XIII. disertè & expressè sic legitur in optimis Giselini scidis, *Manu significare cœpit vtrique vt quiescerent pugnæ. Facta pausa est.*

Lib. XXIII. de Consentia capta.

Itaque vrbe defensoribus vacua facilè potiti sunt hostes. V.

Anteà in omnibus libris legebatur, *vrbe defensoribus vastata.* & ita meus codex. Vir doctus magnã mendam dixit esse in voce, *vastata*, & reposuit *vacua.* Ego verebar ne Liuius scripsisset, *vastu.* quomodo propriè loca sola & deserta vocabant. Sallustius in Iugurthino, *Mons & ab natura, & ab humano cultu vastus.* Virgil. *Hæc ego vasta dabo, & lato te limite ducam.*

Lib. XXII. de Veresacro.

Siquis clepsit, ne populo scelus esto, neue cui cleptum erit. siquis atro die faxit insciens, probè factum esto. VI.

Liber manss. *siquis altero die.* nec reiicio. Festus, *Alter & pro non bono ponitur, vt in auguriis altera auis. sic alter nonnunquam pro aduerso dicitur & malo.*

Lib. XXIII.

Comprehendíque Decium Magium, atq. ante pedes statutum caussam dicere iussit. VII.

Libri omnes, *ante pedes destitutum.* nec caussa erat mutandi. Amant hoc verbum in illa re veteres, Gracchus,

chus, *Palus in foro destitutus est, vestimenta detracta sunt.* vbi item alij, *defixus*, maluerunt. Poëta vetus, *Ita me destituit nudum.* Liuius ipse lib. II. de Mutio Scæuola, *Ante tribunal regis destitutus, tum quoquè inter fortunæ minas.* sed & hunc locum distinguendo deprauarant.

Lib. XXII.

VIII. *Quas ob res si antiquus animus plebi Romanæ esset, audacter se laturum fuisse de abrogando Q. Fabij imperio.*

Vetus, *audaciter.* scimus Ciceronem ipsum sic locutum.

EPIST. XI.

I. LIPSIVS PAVLO MANVTIO.

EGONE vt ad cuiusquam iudicium in Ciceronis scriptis appellem, quàm tuum? vix mehercle si viuat Cicero ipse. Vide igitur.

Cicero emendatus.

Lib. II. de Legibus.

I. *Quæque augur iniusta, nefasta, vitiosa, dira, defixerit, irrita infectaq; sunto.*

Defigendi verbum non videtur aptum. Arbitror scriptum antiquè fuisse, *dira deixerit.* vnde natum

Et Varro. Defixerit, littera immissa. vt in Varrone de Re rust. lib. I. initio:

Quare quoniam emisti fundum, quem bene colendo fructuosum conficere velis, mèque vt id mihi habeã curare roges, experiar.

Lego, *vt id mihi habeã curæ*, R. littera malè inserta.

Lib. V. Epist. ad Atticum, epist. XIX.

II. *Quod scribis libenter repulsam tulisse eum, qui cum sororis tuæ filij patruo certaret, magni amoris signũ.*

Malim,

Malim, *libente te repulsam.* valet, te gaudente & volente.

Lib. x. epist. xv.

III. *Pridie Idus Hortensius ad me venit scripta epistola. vellem cetera eius. quàm in me incredibilem ἐυτένειαν! qua quidem cogito vti.*

Legerim, *belle cetera: eiusque in me i. ἐυτένειαν. qua q.*

Lib. II. epist. II.

IV. *Κοεινθίων καὶ Αθηναίων puto me Romæ habere. mihi heredes. lege hoc doceo. mirabilis vir est.*

Ita vulgatis erat. Lambinus restituit, *mihi crede legendus est*, *mirabilis vir est.* sed aberrat longius à scriptura. Emendo, *mihi credesis, lege hoc otio. mirabilis.* Ait, hoc otio, quia Atticus id temporis in Epiro.

Lib. x. epist. VIII.

V. *Hic tamen secum Cyteridem lectica aperta portat; altera, vxorem.*

Lego, *alteram vxorem.* Ista enim Cytheris Antonio quasi vxor.

EPIST. XII.

I. LIPSIVS IANO LERNVTIO.

REM atrocem, & Tragœdia non epistola dignã! Nobilis ille iuuenis, N. quem olim familiariter nouimus, in Italiæ Neapolim venit. Non diu ibi vixerat, cùm amauit ipse dicam, an vltrò adamatus est à nobili matrona? Nosti Italiam, nosti sexum:

-Τίνα τρόμεῦτι γυναῖκες;

Certè accitum ab illa ferunt incautum iuuenem. venit, paruit, commeauit furtim; res mariti egit, & quæ non opus est dicere. Non fefellit illa φώεος εὐνὴ quendam è seruis. domino indicat. dominus condita ita, parat vltionem. Seruare intentè eundem hominẽ

iubet dum Mars esset cum Venere sua. nec diu factum est, nunciatur marito adesse. Domum redit, irrumpit cubiculum comite illo seruo: infelicē adolescentulum è lecto protrahit nudum ac iam vix viuum. in oculis coniugis multis ictibus confecit. Adiicitur deinde succidanea victima vxor ipsa. Cadauera nuda & lacera noctu in viam proiiciunt: ipsi, priusquam luceret, se in pedes. Habes tristem historiam, & quam rectè Theocritæo versu cōcluserim,

Χαιρέτω ἁ παφία. φοῖβος μόνον ἵλαος εἴη.

De Plauti versu, Truculento,

Lausum in Plauto & xij. an Lessum?

Thetis quoque etiam lamentando lessum fecit filio. nihil adfirmare habeo. Libri scripti quos viderim, omnes, *lausum fecit*. ne mireris idem esse in editionibus antiquis. Vereor ne illa lex XII. *Neue lessum funeris ergo habento*, corrumpendo Plauto fuerit. At illa potius corrigenda erat ex Plauto. Suspicor veteres, Losum & Lausum dixisse, vt Plostrum & Plaustrum: vnde mox factum, Lesum & Lessum. Certè quod Ælius ab eiulatione lugubri id deriuat: à me est. & illa eiulatio manifestò inest in sono Lausi. Cogitemus tamen.

EPIST. XIII.

I. LIPSIVS FRANCISCO PYTHOEO.

CVM fratrem tuum Petrum, cùm te Francisce intueor: occurrit illa Achillis apud Euripidem admiratio,

Σηλῶ δέ σου μὲν ἀδελφὸν, ἀδέλφου δὲ σέ.

Adeò vterque alteri, & moribus & doctrina, ornamento estis: nec nati solùm fratres videmini, sed facti. Præclara consensio. quæ caussam mihi dedit & amandi

amandi tui, & scripto compellandi. Emendationem hanc in Liuio vide. Libro XLIV.

De testudine militari Liuij locus expensus.

Id tantum dissimile fuit, quòd & in fronte extrema, & ex lateribus, soli non habebant super capita elata scuta, ne nudarent corpora, sed prætecta pugnantium more. ita nec ipsos tela ex muro missa subeuntes læserunt: & testudini iniecta, imbris in modum lubrico fastigio, innoxia ad imum labebantur.

Testudinem militarem Liuius describebat. sed illud, *imbris in modum*, vt Sallustius loquitur, suspicio demendo. Magis est vt Liuius scripserit, *imbricis in modum*. Imbrex, incuruum genus tegularum, ad deriuandam aquam. Isidorus: *Tegulæ vocatæ quòd tegant ædes: Imbrices, quòd accipiant imbres.* Glossarius liber, *Imbrex*, κάλυπτήρ. Plautus, & Sisenna. Frustrà est vestrâs ille vir doctus, qui confundit cum Festi Ambrex. Quod ad Liuij sententiam: nil pote aptius. Semper illa coagmentatio & quasi contextus scutorum in Testudine amat comparari cum ædium tectis. Plutarchus in Antonio, Τὸ δὲ χῶμα παραπλήσιον ἐρέφει γινόμενον, ὄψίν τε θεατρικὴν παρέχει, καὶ τὸ προβλήματον στεγανώτατόν ἐστι πρὸς οἵους ἀπολιθαίνοντας. Quod ait, ὄψίν τε θεατρικὴν παρέχει: non fuit vertendũ, vt vulgus interpretum, *speciem theatri præbet*. neq. enim Plutarchus dixit Testudinem formã theatri referre: sed, *Ea forma tectis ædium non absimilis, & ludicri theatralis spectaculum præbet, & firmissimum munimentum est, &c.* Nam ὄψις, hîc, θέαμα. Imò & Testudinem hanc solent in circum inducere voluptatis caussa: & inde traducta res ad vsum belli. Vide Liuium proximis superioribus verbis diffusè explicantem. Quod legitur præterea, & *in fronte extrema*, leg. *in fronte, extremi.* idque res clamat.

Quid imbrex?

Plutarchus interpretatus.

EPIST. XIV.

I. LIPSIVS GVIDONI LAVRINO, V. N.

QVOD olim de Cæsare celebre dictum fuit, aut non nasci eum in Ro. rep. debuisse, aut non mori: idem mihi in mente est quotiens incido in scriptores veteres, Guido Laurine: qui non fato, sed, si verum amas, maiorum ignauia nobis perierunt. Aut enim scripsisse diuinos viros non oportuit: aut scripta non abisse. Et vt parentes leuius ferunt non natos sibi liberos, quàm posteà denatos: sic nobis fortasse, si scripta illa nesciissemus, dolor non erat; eidem, cùm fragmenta intuemur & titulos pulcherrimorũ operum, angimur desiderio & torquemur. Quod mihi accidit in Sallustio. cuius Historiarum fragmẽta vidi collecta à familiari nostro Lud. Carrione, & auspiciis tuis emissa. Gauisus sum in amici gloria: dolui in tam immani iactura, cùm ex libris sex Historiarum aut pluribus, quibus res populi Ro. ab anno Vrbis DCLXXVI. complexus ad bellum Catilinæ erat, tam paucas tam laceras reliquias vidi superare. In quibus hæc obseruabam.

Fragmenta Historiarum Sallustij carptim emendantur.

In oratione Philippi lib. I. Histor.

Ceterum illi qui gentis Æmiliæ benefacta extollebant, & ignoscendo populi Ro. magnitudinẽ auxisse, nusquam etiam tum Lepidum progressum aiebant.

I. Dignum nota, Auxisse, παθητικῶς, pro Auctum esse, Caronis & veterum exemplo. De quo dixi ad Tacitum.

II. *Itaque Sertorius leui præsidio relicto in Mauritania, nactus obscuram noctem, æstu secundo furtiuáq; celeritate*

leritate vitare prœlium in transgressu conatus est.

Lego, *in Mauritaniam.* & præsidium relictum Carthagine Noua puto, non in Mauritania. Ex Plutarcho liquet de historia, qui narrat Sertorium, cum tribus milibus militum confugisse Carthaginem Nouam, atque ibi conscensis nauibus in Mauritaniam traiecisse. Sed ad Sallustij sententiam vox requiritur. Vulgata in Agellio lectio (nam is hoc fragmentum lib. x. rettulit) concipitur, *furtim aut celeritate.* quid si legamus? *furtim abiit, celeritate vitare prœlium in trãsgressu conatus.* postrema voce inducta. Certè *Auit*, pro, *Abit*, tralatitius error.

In Epistola regis Mithradatis ad Arsacem. III.

Persen deinde Philippi filium post multa & varia certamina apud Samothracas deos acceptum in fidem, callidi & repertores perfidiæ, quia pacto vitam dederant, in somnis occidere.

Non intellego. quomodo enim si pacto vitam dederunt, liberi à perfidia Romani, siue in somnis siue vigilantem occiderint? Sed vera correctio est, *in somnia occidere. ἐνύπνια.* Plutarchus in Æmilio duplicem famam mortis eius tradit. Alij, inquit, inedia mortem sibi conscisse adfirmant: alij à militibus qui eum custodiebant somno prohibitum, atque ita continuis vigiliis periisse. Hoc posterius ergo Mithradates, vt inuidiosius, posuit.

Et mox Fufidius aduenies cum legionibus, post quã tantas asperitates, haud facilem pugnantibus vadũ, cuncta hosti quàm suis opportuniora videt. IV.

Vereor ne leg. *Aufidius.* & de bello Sertoriano accipio. Nam Aufidius à Plutarcho in Sertorio nominatur Bæticæ Præfectus, quem Sertorius ad amnem Bætim vicerit duobus milibus militum de

exercitu eius cæsis. Hanc ergo pugnã hic tangit Sallustius, & quæ de vado amnis & asperitate locorum dicuntur, pertinere ad Bætim volo.

Lib. II. Histor.

V. *His saltibus occupatis, tum externorum agros inuasere, frumentiq. ex inopia graui satias facta.*

Laudatur à Nonio, in Satias. Sed illud, *tum externorum*, gentis haud dubiè nomen fuit. Lego, *Termestinorum agros*. Populi sunt citerioris Hispaniæ, Tacito, libro IV. Annal.

VI. *E muris canes sportis demittebant.*

Legerim, *cines sportis*. Sermo fuit de obsessis, qui è suis aliquot per funem sportis demittebant. Aut tale aliud. Lib. III. in oratione M. Lepidi Tribunipl.

VII. *Mihi quidem satis spectatum est, Pompeium tantæ gloriæ adolescentem malle Principem volentibus vobis esse, quàm illis dominationis: & socium auctoremque in primis forè tribuniciæ potestatis.*

Emendo, *dominationis socium: auctoremque i. p. f. t. p.* Quod sequitur, *Sed verborum satis est, neque enim ignorantia res claudit*, Claudit, valet, deficit. monui olim id verbi in Terentij Eunucho reponendum, *Benignitatem claudere*. nec multis persuasi, quãquam apertè agnoscit Donatus. Vsus eo etiam Ausonius in Prologo Ludi Sapientum,

Claudo antiquum, pro Deficio, in Terentio & Auson.

Scitis profectò quæ sint; sed si memoria
Rebus vetustis cludit, veniet Ludius
Edisserator harum quas teneo minus.

Cludit memoria, vt hic, Res claudit.

Lib. IV. in Epistola Mithradatis.

VIII. *Tibi perpetuò pace frui liceret, nisi hostes opportuni & scelestissimi. Egregia fama si Romanos oppresseris futura est. neque petere audeam societatem; & frustra*

frustra mala mea cum tuis bonis misceri sperem.
Hiulca omnis oratio, fortasse & manca. Legebam tamen, *Tibi si perpetuò pace f. liceret: nisi h. o. & scelestissimi: egregia fama f. R. o. futura esset: neque petere, &c.* voce vna addita, altera immutata.

Inter incerta.

Tota autem insula modica & cultibus inanis est. IX.
Scribo, *cultoribus inanis.*

Magna gloria tribunus militum in Hispania T. X.
Didio imperante, magno vsu bello Marsico paratu militum & armorum fuit. multáq. tum ductu eius, quæ rapta primò per ignobilitatem, deinde per inuidiam scriptorum celebrata sunt. quæ eminus faciem suam ostentabant aliquot aduersis cicatricibus & effosso oculo.

Extat apud Agellium lib. 11. In verbis, *multáq. tũ ductu eius* *. ponenda nota. abest enim vox, *gesta*, aut similis. Nec illud sincere, *per inuidiam scriptorum celebrata sunt.* fortè, *per inuidiam proscriptorum.* hoc sensu. Sertorij præclara facta primum propter ignobilitatem eius minus animis hominum insederunt: deinde, cùm in magna inuidia proscriptio esset, atque inter alios ille talis vir proscriptus, celebrari eius laudes cœptæ. Sed & in sequentib. lego, *Cominus faciem suam ostentabat.* nõ, *quæ eminus.* nec, *ostentabant.* In oratione prima de Rep. ad Cæsarem, quas equidem Sallustij esse nunquam dubitabo.

L. Postumius & M. Fauonius mihi videntur quasi magnæ nauis superuacanea onera esse: vbi salui peruenire visi sunt: siquid aduersi coortum est; de illis potissimum iactura fit, quia pretij minimi sunt. XI.
Manifestò hæret sententia, & abest alterum membrum. sed mentior: latet, non abest. Nam meo ani-

mo, eleganter emendabitur, *vbi salui peruenêre; virâ sunt: siquid aduersi, &c.* Comparat Postumium & Fauonium cum oneribus nauis. & si quidem tranquilla nauigatio est, & cùm ad portum peruenêre; salui ipsi, & viri sunt. si tempestas ingruit, exoneratur nauis, & illi eiiciuntur. Hoc disertim scribere Sallustius voluit.

XII. *Et quoniam iudicia primæ classis mittenda putem, quæ descriptio, qui numerus, in quoque genere futurus sit, ea mihi omnia generatim describere haud difficile factu fuit.*

Lego, *primæ classi committenda putem.* vel, *classi summittenda.* Probat ipse superiori parte orationis: *Quare,* inquit, *omnes primæ classis iudicare placet, sed numero plures quàm iudicant.* De classibus iudicum, res obuia. In oratione altera.

XIII. *Iuuentus probitati & industriæ, non sumptibus neque diuitiis studeat. id ita eueniet, si pecuniæ, quæ maxima omnium pernicies est, vsum atque dedecus demseris.*

Scribo, *vsum atque decus.* Sæpe aliâs Sallustius monet, pecuniæ & diuitiis opinionem splendoris detrahendum. Decus igitur demitur pecuniæ, si nemo ob eam magis honestus aut clarus.

Statim:

XIV. *Nam sæpe ego cum animo meo reputans, quibus quisque rebus clarissimi viri magnitudinem inuenissent, quæ res populos nationésve magnis auctoribus auxissent.*

Puto emend. *magnis auctibus auxisse.*

EPIST.

EPIST. XV.

I. LIPSIVS M. ANTONIO MVRETO.

QVOD Iuuenalem doces M. Antoni; rectè & ordine facere te puto, vt in Sc. ti formulis est. Certè si vlla tempora, hæc Satyram desiderant: & in Satyra, nemo idoneor ad mores corrigendos Iuuenali. Eius libro veteri vsus sum à viro docto Petro Diuæo. in quo Satyra IIX. his versibus, *Iuuenalis versu vno auctus.*

Quis fructus generis tabula iactare capaci,
Fumosos equitum cum Dictatore magistros?

medius inserebatur nec lectus antè nec visus:

Quis fructus g. t. i. capaci
Coruinum? post hac virga deducere multa
Famosos equitum c. D. magistros?

& scelus sit, dubitare de germanitate. Neque enim de triuio versus est: & ad rem nimis aptus. Multam virgam vocat, multos lictores. nam Dictator XXIV. fascibus vtebatur: Magister equitum, sex. In Carrionis manss. libro eundem versum exstare comperi. Sed vt hoc versu Iuuenalem augeo, ita altero minutum volo: *Et altero minutus.* Satyra XIV.

Plurima sunt, Fuscine, & fama digna sinistra,
Et, quod maiorum vitio sequitúrque minores,
Et nitidis maculam ac rugam figentia rebus.

secundum versum ex vet. libro Canterus primus attexuit, & ex suis denique Pulmannus. Mihi tamen liquet iurare, à Iuuenali nunquam eum pictum aut scriptum. Facilè docuero, vnde in libros manarit. In manss. plerisque, Satyris sua argumenta versu præfixa sunt, memoriæ iuuandæ. vt Satyra X. præponitur, *Arguit hæc hominum curas, & inania vota.*

Satyra

Satyra XI. *Lauta reprenduntur conuiuia, parca probantur.* Satyra XII. *Arguit hæc auidos, nimiúmque rapaces.* Sat. XIII. *Mens cruciat prauos, sapiens fert damna modestè*: eadem nugamenta in ceteris. At hi versus, quod in Diuæi libro vidi, interdū & ad marginem libri scribuntur. nec dubito quin ab hac caussa ille peregrinus irrepserit in vrbem. Nam argumentum Satyræ huius fuit, *Et quod maiorum vitium sequitúrque minores.* Confirmant Diuæi & Carrionis libri, in quibus nullus legitur: ne addam, ineptum versiculum esse, & sententiæ turbatorem.

EPIST. XVI.

I. LIPSIVS MAXIMILIANO A BORSSELE, V.N.

PALLADEM armatam cur antiquitas pinxerit, desino quærere: causſam in te video, vir nobilissime. qui & pacis & belli artibus sic excellis, vt Achillem aliquem aut Cæsarem æuo nostro referre videaris. Arci Slusanæ præes, arma tractas, milites exerces: nihilo segnius amas doctos, habitas in veterū libris, & aut legis cottidie aliquid, aut scribis. Itaque vide quid apud ignotos etiam possit vera virtus. Ab his laudibus admirari & amare te primum cœpi: deinde occasionem quærere & aperiendi amoris mei, & tui demerendi. Non obtulit se melior, quàm vt ad te nunc in bellis, mitterem quiddam ex scriptore bellico. Liuium dico. è cuius libro XXV. hæc excerpsi.

Liuiani alii quot loci.

De capta Tarento.

1. *Recipere se in domos suas quemque iussit, & foribus nomen suum inscribere: se domos eas, quæ inscriptæ non*

non essent, signo extemplò dato, diripi iussurum. siquis in hospitio ciuis Romani (vacuas autem cernebat domos) nomen inscripsisset, eum se pro hoste habiturum.

Omnis lectio vetus, *tenebat domos*. Sigonius coniicit, *sciebat*, vel, *petebat*. Sed nihil horum Liuius dixit. Scribo, *tenebant domos*. Ait. Cùm Romani proprias & vacuas ædes haberent, non permixtim cum ciuibus deuersarentur: facile fuit separare milites à ciuibus sola inscriptione ædium. Hæc Liuij mens. quisquis aliud adfert, campas loquitur.

Videatur Polybius.

II. *Reliqua erat in obsidione spes, nec ea satis efficax, quia arcem tenentes, quà in peninsula posita imminet faucibus portus, mare liberum habebant: vrbs contra exclusa maritimis commeatibus, propiúsque inopiam erant obsidentes quàm obsessi. Annibal conuocatis, &c.*

Meus codex, *propiúsque inopiam obsidentes. Annibal c.* Reliquorum nec vola nec vestigium in eo; vereórque vt sint à Scholio.

III. *Flauius ad Romanum Imperatorem venit. rem se ait magnam incoasse, ad quam perficiendam ipsius Gracchi opera opus esset. omnium populorum prætoribus, qui ad Pœnum in illo communi Italiæ motu desiissent, persuasisse vt redirent in amicitiam Romanorum.*

Quomodo, *omnium populorum*? certè de solis Lucanis sermo: & subiunxit ipse, *Vbi paucis verbis trãsigi rem posse, vt omne nomen Lucanum in fide ac societate Ro. sit.* Itaque lego, *omnium popularium*.

Pòst, de captis Syracusis.

IV. *Inde vbi id temporis visum, quo die epulatis iam vinóque*

vinóque satiatis principium somni esset.

Lego, *quo de die epulatis*. De die epulari probrosum; nisi si in communi lætitia: malim etiam, *vinóque sauciatis*.

V. *Quò per ingentem solitudinem erat peruentum, quia magna pars in turribus epulati, aut sopiti vino erant, aut semigraues potabant;*

Fortè, *aut somno graues potabant*:

VI. *Posse eum si operæ pretium faciat, principem populariũm esse: seu militare cum Romanis, seu reuerti in patriam libeat. contrà, si malle obsideri pergat, quã sedem esse terra marique clauso?*

Meus liber, *quam spem esse*. optimè.

EPIST. XVII.

I. LIPSIVS VICTORI GISELINO.

De Langij morte.

NVNCIVM acerbum! Langiúsne noster obiit? ille Langius, quo sat scio

Vulcanus, Luna, Sol, Dies, di quattuor,
Meliorem nullum illuxere alterum.

Nam de doctrina vt parciùs dicam, in causſa est ipse. Fuit enim hoc ingenio Langius, vt ea scire vellet, quæ scire eum nemo sciret. Atque vt Stoici virtutem; sic ille doctrinam pretium sibi ipsam putabat. Sed magnum virum amisimus, ô Musæ! & maiorem opinione vulgi. Scholia parabat, vt ex ipso audiuimus, in Senecam, Solinum, Suetonium: & quædam ex iis iã affecta. Multæ obseruationes eius in Plinio, Theophrasto, Dioscoride: cùm præter alia elegantis ingenij, vnicus amator esset florum & hortorum. Postremis litteris anxiè petierat, vt ex Imperatoris horto mittenda curatẽ bulbos tulipę verſicoloris, itẽ Tibcadi;

cadi,& nescio quæ alia, vt sic dicam,emblemata horti, abúsque Byzantio allata. In qua cura vides quàm fuerim frustrà. Nam ille abiit: nobis illud Theocriti testamento reliquit, -πιεῖν τι δεῖ οἷς γόνυ χλωρόν. At tu Senecæ hos locos vide. Epist. CIIII.

Seneca variè correctus.

Hominum effigies habent, animos ferarum. nisi quòd illarum pernicioſior est primus incursus, quos transire non quærunt. nũquam enim illas ad nocendũ nisi necessitas iniicit. Hæ autem fame aut timore coguntur ad pugnam: homini perdere hominem libet. I.

Scribo, *quòm transire non queunt.* & statim, *necessitas inigit.* quod valet, adigit. denique, *Hæ aut fame.* nõ, *autem.*

Epist. CXIV.

Felicissimósque se iudicant si multas per milites prouincias obtinent, & nouas veteribus adiungũt: ignari quod sit illud ingens paruúmque regnum. II.

Restituo, *patriúmque regnum.*

Libro II. de Tranquillit. cap. VIII.

Sapiens autẽ vicinus proximúsq. dis consistit, ad illa nitẽs pergénsq. excelsa, ordinata, intrepida, æquali & concordi cursu fluentia, secura, benigna, bono publico nata, sibi & aliis salutaria, nihil humile concupiscet. III.

Puto melius, *bono publico natus, sibi & aliis salutaris,* quæ ad ipsum sapientẽ referantur. Respexit ad veterẽ formulã laudis, tralatitiã in lapidibus B.P.N. vel sic: B.R.P.N. valet, bono publico, vel, reip. natus. Eadẽ Symmachi mens fuit, cuius Epistolas patruus meus Martinus Lipsius primus dedit: *Vides certè vt ille ipse qui Romanis rebus antistat, natus est ad bonũ publicũ.*

De Clementia lib. I. ca. IX.

Hoc, inquit, primum à te peto ne me loquentem interpelles, [ne meo sermone medio proclames,] dabitur tibi loquendi liberum tempus. IV.

Suspicor

Suspicor illud, *ne meo sermone medio proclames*, glossam esse ad vocem, *Interpelles*. Sunt enim ista ex oratione Augusti ad Cinnam. aliter, næ me tam ineptæ repetitionis, ipsius Augusti caussa, pœnitet. Simile est De breuitate vitæ cap. XII.

V. *Audio quendam ex delicatis, cùm ex balneo inter manus elatus et in sella positus esset, dixisse, [interrogando] Iam sedeo?*

Nam vox, *interrogando*, ableganda, non à Seneca, sed interprete assuta. leg. que. *dixisse, Iam sedeo?*

Cap. XIII.

VI. *Ille otiosus est, cui otij sui sensus est: hic verò semiuiuus, cui ad intellegendos corporis sui habitus indice opus est. Quomodo potest hic alicuius temporis dominus esse?*

Leg. & dist. *hic verò semiuir cui a. i. c. s. h. i. opus est, quomodo potest alicuius t. d. esse?*

EPIST. XIIX.

I. LIPSIVS LVDOVICO CARRIONI.

ITERADVM eadem ista mihi, etiam illi viri graues accusant secessum meum rusticum? Risi suauiter cùm legerem. & mirum ni apud nouos Athenienses istos caussa de Otio dicenda mihi sit. In vrbē & ad honores oportebat, inquiunt. Aliis canant cantilenam istam: ego & mores meos, & tempora noui.

Memini illud Comicum oraculum,

Δι' αὐτὸ γάρ τοι τοῦτο καὶ γίγνει μέγας
Οπὴ πονηρὸς, κἀξ ἀγορᾶς εἶ καὶ θρασύς.

Hæc ornamenta, mi Carrio, non sunt in nobis. quòd eloquentiam somnies aut doctrinam: audi veram vocem.

cem. Nos omnes qui nescio quid supra vulgum sapere à litteris didicimus, non magis censemur idonei ad remp. quàm Homeri ille Thersites.

Η δημαγωγία γὰρ πρὸς μισκῆ
Ετ' ἐσὶν ἀνδρός.

vt ait idem vates. nam quæ sequuntur, libenter tacebo. Sed quid ais, de N.? abiit ille Machliniam? ô virũ bonum, & vxoris suæ ancillam! De Ambrone illo, non sum commotus. cum suis minis pompæ reseruetur pro Citeria, vt ait Cato. Giselinus & Lernutius de aduẽtu suo sperare me iubent: sed meherclè Speres Ennianæ -Καλοῖς βλέπεσι γ' ὄμμασι, μέλλεσι δὲ. O mi Carrio, quando erit vt illas duas animas in Issæano meo complectar vnà tecum? quando vt in pergula illa iocemur, græcemur? & ad Lunæ lumen de litterulis garriamus? Habeant sua regna reges, opes diuites, nobis dum sic sit. In Varronis loco de Semonibus, non me fefellit coniectura: & errant, qui errare me putant. Nam illa de sacrificio lactis non ad deos manes, sed ad Cuninam & Ruminam referenda esse, disertè Plutarchus docet in Romulo, τὸν θηλὸν ῥύμαν ὠνόμαζον οἱ παλαιοὶ, ἢ θεὸν τινὰ τῆς ἀκτροφῆς τ' νηπίων ἐπιμελεῖσθαι δοκῆσαν ὀνομάζεσι ῥυμιλιαν, ἢ θύεσιν αὐτῆ νηφάλια, ἢ γάλα τοῖς ἱεροῖς ἐπισπένδεσιν. Quæ gemina sunt illi Fragmento Varronis. sic tamen vt in Plutarchi verbis emendetur, ὀνομάζεσι ῥυμίναν: non vt in libris omnibus, ῥυμίλιαν. Quod nomen sincerè apud Plutarchum mansit in Problemat. vbi eandem rem tangit. Διὰ τί τῆ ῥυμίνᾳ θύσαι, γάλα καταπένδεσι τ' ἱερῶν, οἶνον δ' οὐ προσφέρεσιν; &c.

Confirmata in Varrone correctio mea, Anti. Lect. li. ij ca. xviij.

In altero illo Varronis,

Vnámque viam Zenona mœnisse duce virtute, &c.

viden Scaligerum sentire mecum? Sed ille hoc amplius,

Et altera Iosi. Scaligeri, in Ausonianis Lection.

plius, *Desabulasse*, legit, non vt Nonius, *Desubulasse*. nihil certius: & nugatorem Nonium bene refellit. Valde coniecturæ eius firmandæ est Festi adnotatio, *Delapidata, lapide strata*. qua igitur forma veteres Delapidare viam: eadem Desabulare, sabulo sternere dixerunt. Et hoc vellem eum notasse.

EPIST. XIX.

I. LIPSIVS GERARDO FALKENBVRGIO.

ETIAM tu me putas esse in Plauto? quasi eiusdem operæ sit aliquantos in eo locos corrigere, & totum dare. Iam à multis audio Scaligerum eam prouinciam sumpsisse: & di melius quàm vt cum illo cãdidato concurram. non tam impar petitio Catonis & Vatinij fuerit. Hoc tamen verum est: vt illum, quàm me malo: sic me, quàm neminem. Itaque videbimus aliquid, si ille cesset. cesset autem? non cadit in eum virum hoc verbum: aliud agat, debui dicere. Nam tu scripsisti; an aliunde audiui? parare illum Nonium & Manilium? Proximæ Nundinæ sanè quàm steriles fuerunt, ex Italia & Gallia planè nihil: nec à nobis, præter Carrionis Antiquas. Germanię ῥαψῳδίας Ælij & Persij non curant legere. Poëmata Melissi gustaui, & placuerunt. habet iuuenis ille quod imputet Galliæ. Liuianum hunc locum vide.

Liuij Fragmentũ apud Senecam emẽdatum.

Vixit tres & LX. annos, vt si vis abfuisset, ne immatura quidem mors videri possit. Omnium aduersorũ nihil vt viro dignum erat tulit, præter mortem. quæ verè æstimanti minus indigna videri potuit, quod à victore inimico crudelius passus erat, quàm quod eiusdem fortunæ composito feciisset.

Exstat

Exstat apud Senecam Suasoriis, inter elogia de morte Ciceronis. quod mirere, à Lambino, à Fabricio, ab aliis sine emendatione profertur. Nos emẽdauimus, *quod à victore inimico nil crudelius passus erat, quàm quod eiusdem fortunæ compos ipse feciſſet.* Liuius dixit. Queri eo minus de crudelitate Antonij Cicero potuit: quia nõ lenius cum Antonio egiſſet victor ipse: & paſſus, quod alteri libens feciſſet.

EPIST. XX.

I. LIPSIVS OBERTO GIFFANIO.

QVOD liberè liceat Giffani, deſiderium Agellij tui ferimus nimium diu. Atqui intererat rei litterariæ quàm emendatiſſimum ſcriptorem illũ eſſe in omnium manibus. Multa & in verbis eius antiquitas: & multa in eo ex antiquis. Perge igitur cum Muſis fauentibus.

Nauè agere oportet quod agas, non ductariè.

Pauca in Nonio ſaltuatim collecta mitto, exploran- *In Nonio obſeruationes.*
di iudicij tui.

In Abundè.

Siſenna Hiſtor. lib. iiij. Perfusè atque abundè ſparſi 1.
vſi magnum pondus auri argentique.

Arbitror leg. *Profusè atque abundè ſparſa vaſa, magnum p.* & fragmentum fuit de Annibale. qui paullo ante pugnam Cannenſem relictis caſtris fugam ſimulans, vt Liuius inquit, caſtra plena omnis fortunæ publicæ priuatæque reliquit. & addit: *Tabernacula aperta, & omnia cara in promptu relicta, argentũ quibuſdam locis temerè per vias velut obiectum ad prædam.* De hiſdem igitur inſidiis Siſenna. & hoc eſt quod ait, ſparſa vaſa fuiſſe.

In Supparum.

II. *Nonius Pedio. Supparum purum, bellienſem interim eſcam meram.*

Fortè, *Velienſem interim, Oſcam meram.* Sermo de ſcortillo quopiam eſt, & ſupparum quidem eius purum eſt, inquit, at ipſa Velienſis, mera Oſca. Oſcum vt Opicum, inter conuicia ſpurca. in eas quæ capitis non pudici. In Prognariter.

III. *Ennius Annal. vj. Diui hoc audite parum per,*
Vt pro Romano populo prognariter armis
Certando, prudens animam de corpore mitto.

Hi verſus ſunt ex precatione Decij ſeſe pro patria & legionibus deuouentis.

In Euallare.

IV. *Titinnius Prælia: Qua ego hodie extorrem hanc domo faciam pilatricem pallia euallauit: ô pulcrè.*

Lego, *Quia ego h. e. h. d. f. pilatricem pallij, euallauero pulcrè.* Pilatricem vocat, à compilando.

In Porcet.

V. *Ennius Telamone: Deûm me ſentit facere pietas, ciuium porcet pudor.*

Emendo, *Deûm me incendit facere.* & puto eſſe verba Oreſtis: qui oraculo iubebatur interficere matrē, hominum tamen verecundia tardabat.

Ibidem,

VI. *Pacuuius Atalanta: Magnate, vt verear eloqui, porcet pudor.*

Scribo, *Megnatæ, vt.*

In Efferre.

VII. *Ennius Medea: Vtinam ne vnquam me de cordis cupido corde pedem extuliſſe.*

Planè leg. *ne vnquam Medea Colchis c. c. pedem extuliſſes.*

In

In Statim.

Ennius Aiace: Quis est cum Achiuis gesserunt statim. VIII.

Scripsit Ennius, *Qui res cum.* vt Plautus, *Nec recedit loco; quin statim rem gerunt.*

In Offendere.

Plautus Amphitr. Eo more expergefactum aduenientes tenebrosum offendi dominum. IX.

Non est fragmentum; sed sic emendandum. *Eo more expertem te factam aduenientes offendi domi.* qui versus exstat in Plauto. Vox, *tenebrosum*, ableganda.

Simile in Ferox.

Plautus Milite: Vt donatum equum, qui forma est ferox. X.

At in Plauto legitur, *Vt adoriatur mœchum, qui forma est ferox.* & rectè.

In Culina.

Culinam veteres coquinam dixerunt, non vt nunc vulgus putat. XI.

Lego, *Culinam veteres, non coquinam dixerunt, vt nunc.* Hoc enim dicere voluit, Coquinam minus Latinum esse. In Signare.

Lucilius lib. xxix. Si Socrates in amore, & in adolescentulis meliore paullò facie signat, nihilque amaret. XII.

Puto scrib. *Sic Socratis amores in adolescentulis paullò meliore facie signat, nihil quod amaret.* Socratem scimus malè audisse propter παιδικὰ. Eam suspicionem Lucilius ab eo confirmari ait, quod Socrates mulieres non amaret.

In Vesci.

Attius Athamante: Priusquam infans esses, faciunus oculi vescuntur tui. XIII.

Seriò affirmo leg. *Priusquam infans facinus.* voce inducta. Nam Attius Infans pro Infando posuerat. Idem versus emendandus apud Nonium, Infans.

In Accinge.

XIV. *Pomponius Maccis Gemin. Jam ego mihi adero, dũ ego reuortor, age ante accinge ad molas.*

Lego, *inibi adero: dũ ego reuortor, age iam te accinge.*

In Fidebo.

XV. *Fidebo. Naeuius. De Pathicis: Tibi cùm fidebo, fidelis ero.*

Dico Nonij notam fuisse, *Viuebo*, *pro viuam.* & id versus docet, cuius sententia postulat, *cùm viuebo.* sic suprà ex eodem Nævio adferebat, *Dicebo* pro Dicã.

EPIST. XXI.

I. LIPSIVS VICTORI GISELINO.

DE Antiquis meis ais mirari quosdam cur inscripserim homini externo. non mirarentur si Redigerum nossent, natum bono litterarum. An Dynastæ cuipiam è popularibus meis potius fuerat? Ignoscet mihi Genius patriæ. non curat has nugas

-nutricula caussidicorum

Belgicæ.

In litibus omne studium, omnis ætas est: hæc vota matrum in pueris sunt: hinc viri, hinc docti cẽsemur. eloquentia, historia, antiquitas, & quidquid huc nõ facit: nugæ, & Nævij Buttubatta. De Iuuenalis ætate dubitatio tua non ab re est. Suidas eum sub Domitiano vixisse: & cùm in Paride histrione offendisset, relegatum in Africæ Pentapolim tradit. Idem Sidonius voluisse videtur.

Nou

Non qui tempore Cæsaris secundi
Æterno incoluit Tomos reatu:
Nec qui consimili deinde casu
Ad vulgi tenuem strepentis aurem
Frati fuit histrionis exsul.

De vita & ætate Iuuenalis paullo diligentiùs quæsitum.

è quibus versibus primos ad Ouidium, alteros ad Iuuenalem pertinuisse, facilè persuadeor. Est apud me Diuæi liber, & in eo Iuuenalis vita manuscripta. quæ ait Iuuenalem ad mediam ferè ætatē declamasse, & in Paridem Pantomimum versus quosdam non absurdè composuisse.

Quod nō dant proceres, dabit histrio. tu Camerinos,
Tu Bareas, tu nobilium magna atria curas
Præfectos Pelopea facit, philomela Tribunos.

Addit deinde, versibus iis publicatis Domitianum pudore & ira de Iuuenali amouendo cogitasse. sed cùm palàm in tantæ auctoritatis virum nihil auderet: sub honoris obtētu, militibus præfeciſſe qui in Ægyptum ducebantur. Iuuenalem causſa præfecturæ intellecta, tædio & angore vitam finisse. Hæc illi. meo animo, nec vera omnia, nec falsa. Iuuenalem exsulasse sub Domitiano, non abnuerim: & quod in Diuæi libro est, in Ægyptum missum, etiā vltrò crediderim. Indicare hoc Iuuenalis ipse voluit, Satyra xv.

Iuuenalis in Aegypto fuit.

-horrida sanè
Ægyptus, sed luxuria quantum ipse notaui,
Barbara famoso non cedit turba Canopo.

Ait, *quantū ipse notaui*. Vidit igitur Ægyptū, vel cùm inibi exsularet, vt MS. Diuæi: vel vt Suidas, cùm in vicina Pētapoli esset. quo nomine Cyrenaicā accipio, auctore Plinio. Hęc lustratio Ægypti, causſā illi prębuit scribēdę Satyrę, de immani superstitione Ægyptiorū. Nisi hoc fuisset: cur nō pariter aliqd de Hispanis aut

Germanis? Quo tempore etiam illa scripserit, procliue esset dicere ex hoc versu:

Nos miranda quidem, sed nuper consule Vinco
Gesta, super calidæ referemus mœnia Copti.

si Consules eruere possemus. Nam ait, *Consule Vinco*: vel vt alij, *Junco*. Sed Vincum siue Iuncum nullus inuenio. & intricata illa pars Fastorum propter Consules crebro suffectos. Et hactenus adsentiri illis possum: quod amplius tradiderunt in Domitiani imperio Satyras scripsisse, eodem superstite in exsilio mortuum: id quidem nimis dilutum mendacium est. Superuixit Domitiano. docet tota Satyra quarta, & eius finis.

An Domitiano viuo scripserit?

Sed periit postquam cerdonibus esse timendus
Cœperat: hoc nocuit Lamiarum cæde madenti.

& alia, quæ tam acerbè in Domitianum sunt, vt nullo modo scripta esse possint illo viuo. Quinetiam fatetur ipse Satyra prima, scripturum se tantùm de mortuis.

-experiar quid concedatur in illos
Quorum Flaminia tegitur cinis atque Latina.

Puto ego vixisse & scripsisse plæraque Traiani imperio, imò, nisi me fallit ratio temporum, etiam Hadriani. Vnus locus est qui rem conficiet, Satyra XIII.

-stupet hæc, qui iam post terga reliquit
Sexaginta annos, Fonteio consule natus?

Scribit hoc de Caluino, quem ait natum Fonteio cõsule, & ab illo ad hunc diem numerare LX. annos. Confit necessariò vt istæc Iuuenalis scripserit totidẽ annis post Fonteium. siquidem hæc Satyra ad illum ipsum Caluinum dirigitur. Videamus. Duo sunt Fõteij consules, qui huc quidem possint facere. Prior in

Fastis

Fastis legitur A. V. DCCLXV. *Germanicus Cæsar & C. Fonteius Capito* : sub Tiberij imperio. alter A. V. DCCCXII. sub Neronis, C. *Vipsanius. L. Fonteius Capito.* De priore si istud Iuuenalis accipimus : erit vt incidant scripta eius in annum Vrbis DCCCXXV, id est, in tertium annum imperij Vespasiani. quod fieri planissimè non potest: quia, vt docui, post Domitianum scripsit. Si de altero : efficitur vt attigerit Iuuenalis annum Vrbis DCCCLXXII. hoc est, secundum annum imperij Hadriani, eóque Satyram istam ad Caluinú scripserit. Nisi quis aliter interpretari versus illos audet: quod mihi non videtur. Quin & in libris eius sparsæ historiæ sunt, quæ pertinent ad Traianum. Illa de mulierum ineptiis, Satyra VI.

Videri in imperio Hadriani vixisse.

Instantem regi Armenio Parthóque cometem
Prima videt: famam rumoréque illa recentes
Excipit ad portas: quosdam facit esse Niphatem
In populos, magnóque illic cuncta arua teneri
Diluuio: nutare vrbes, subsidere terras.

referenda videntur ad Traiani expeditionem in Armenios & Parthos. & quod ait, *nutare vrbes, subsidere terras.* ad illum famosum terræmotum, qui eodem tempore Antiochiam & vicina loca concussit. & subsedisse montes, fluuios erupisse Dionis abbreuiator refert. Quod de Niphate & diluuio dicit: hoc ex mulierum persona affictum: quæ rumores augebant. Ergo, meo arbitrio, compar Iuuenalis Plinio iuniori, Tacito, & illi classi fuit. Familiaris & Martiali, cuius hi versus accipiendi de illo, libro VII.

Martialis de Iuuenalis versus.

Cum Iuuenale meo quæ me committere tentas,
Quid non audebis perfida lingua loqui?
Te fingente nefas, Pyladen odisset Orestes,

Theſea Pyrithoi deſtituiſſet amor:
Tu Siculos fratres, & maius nomen Atridas,
Et Ledæ poteras diſſociare genus.
Hoc tibi pro meritis & talibus imprecor auſis
Vt facias illud, quod puto lingua facis.

& eodem libro,

De noſtro facunde tibi Iuuenalis agello
Saturnalitias mittimus ecce nuces.
Cetera laſciuis donauit poma puellis
Mentula cuſtodis luxurioſa dei.

Facundum vocat, quia, vt in Diuæi libro rectè monetur, ad mediam ætatem cauſſas egit & declamauit.

Iterum lib. XII.

Dum tu forſitan inquietus erras
Clamoſa Iuuenalis in Saburra,
Aut collem dominæ teris Dianæ.

& quæ ſequuntur. quod Epigramma ſcriptum eſt, cùm Martialis in Hiſpaniis eſſet mortuo Domitiano.

EPIST. XXII.

I. LIPSIVS IOANNI SCHEYFIO, VIRO AMPLISSIMO, SVPREMO BRABANTIÆ CANCELLARIO.

QVOD vulgò non auderem, eloquar apud te, vir ampliſſime: inter primas cauſſas corruptæ reip. noſtræ contemptum doctrinæ eſſe. Quis è noſtra iuuentute legitimè inſtituitur in litteris? quis oratores aut philoſophos tangit? quis hiſtoriam legit; illam rerum gerendarum quaſi animam? Præcipitat enim parentes vota ſua, & pueros vix ſeptuénes protrudunt ad Iuris ſcientiam. Scilicet omnibus artibus

bus antistat spes lucri; & formosior est nummus auri, quàm quidquid Græci Latinique delirantes scripserunt. Ex hoc numero deinde veniunt ad gubernacula reip. interſunt & præſunt consiliis regum. ô pater, ô patria, ô Priami domus! Sed mittam omina Cassandræ: te potius vir maxime laudabo, qui & caperis vnicè Antiquitatum studiis; & liberos tuos ingredi viam iubes virtutis & veræ doctrinæ. Si vacas à rebus grauioribus, inspicere te velim hos Liuij locos.

Libro XXII.

Dum hæc geruntur in Italia, Cn. Seruilius Geminus Consul cum classe nauium circumuectus Sardiniæ & Corsicæ oram, & obsidibus vtrimque acceptis, in Africam transmisit. & priusquam in continentẽ excursiones faceret, Meninge insula vastata, & ab incolentibus circa eam, ne & ipsorum diriperetur vereturque ager, decem talentis argenti acceptis, ad litora Africæ accessit.

Liuij defectus suppletus.

Primum videndum ne desit numerus nauium. Certè Liuius nisi de numero monere voluisset, non addidisset vocem Nauium, scripsisſetque, *cum classe circumuectus.* Quin & numerum historia postulat exprimi: qui Polybio libro III. auctore fuit C. XX. quinqueremium. Inferatur igitur Liuio, *cum classe C. & XX. nauium.* Malum etiam illud, *ab incolentibus circa eam.* nam Incolere circà aliquem, quisquiliæ sermonis. Luculenter emendabitur, *ab incolentibus Cercinã.* Auctor idem Polybius super hac re, καταπλεύσας ὁ τῆς λιβύης ὡς ἐπὶ τ̃ κερκινητ̃ν νῆσον, ἠ λαβὼν παρ' αὐτ̃ χρήματα τ̃ μὴ πορθῆσαι τὴν χώραν, ἀπηλλάγη. Ecce. ait ab incolis Cercinæ insulæ pecunia oblata redemptã vastitatẽ. nihil clarius: & rideamus meritò illos fungos & bardos, qui ex, *Cercinã*, fecerũt *circa eã.*

Locus inibi emendatus.

Libro

Libro xxiii. de Decij Magij damnatione.

Regum aliter.

Nauem Cyrenas detulit tempestas, quæ tum in ditione regum erant, ibi cùm Magius ad statuam Ptolomæi regis confugisset. &c.

Suspicor & hic defectum esse, scripsisséque Liuium *in ditione regum Ægypti erant*. Omnino puto Liuium hoc monere voluisse & debuisse, quia eius ætate mutata res erat. Olim enim sub Ægypti regibus Cyrenaica erat, Strabone teste, lib. xvii. postea Romani eam Africæ adiunxerunt, vt apparet ex Plinio. Ideo ait, *quæ tum in ditione, &c.* id est, illa ætate aliter atque nunc. Statim de Q. Fabio legato à Delphis.

Mos antiquus apud eum explicatus.

Tum dixit se oraculo egressum extemplo his omnibus diuis rem diuinam thure ac vino fecisse, iussumque ab antistite sicut coronatus laurea corona & oraculum ingressus erat & rem diuinam fecisset, ita coronatum nauim ascendere, nec ante deponere eam quàm Romam peruenisset.

Non dicam Liuius, sed Q. Fabius certè ignorauit sollennem morem Græcorum. Nam quod ille vt nouum & mirum recensét, iussum se ab antistite vt coronatus domum rediret: id quidem seruare omnes vulgò debebant qui ad oraculum accesserant. Est in Scholiaste Euripidis locus valde huic Liuiano illustrando, in Hippolyto. Ἔθος γὸ εἶχον οἱ ἀρχαῖοι τοῦτο ὅτε ἤρχοντο ἀπὸ μαντείας, ἐστεφανομένοι ἤρχοντο, καὶ πάντες τοὺς οἴκους προσεκύνουν αὐτούς. Vale vir amplissime.

EPIST.

EPIST. XXIII.

I. LIPSIVS ANDREÆ SCHOTO.

PETIS à me in his versibus Plauti Curculione,

Eaque extemplo vbi vino has conspersi fores,
De odore adesse me scit, aperit ilico.

& statim,

-agite, bibite, festiuæ fores
Fite mihi volentes, propitiæ.

quid ita amator vinum ad fores amicæ effundat, & quò is mos pertinuerit? Respondeo, Plautum tangere morem Gæcorum, apud quos amatores vti profusione illa solent. Certè Aristophanis Scholiastes Pluto, idem de amatoribus Laidis scribit, αὐτῆς δὲ πολλοὶ τῶν θετταλῶν ἠράσθησαν, καὶ τῷ ἔρωτι τὰ πρόθυρα αὐτῆς οἴνῳ ἔῤῥαινον. At quod inibi mox legitur:

Ne quod hic agimus herus percipiat fieri, mea Planesium
Mane, suffundam aquulam.

longè alia suffusio est, & fallendis maritis ad ianuæ cardines aquam mulierculæ affundebant, ne streperent. Eleganter illa falsa mulier apud Aristoph. de se fatetur idem:

Ἐγὼ δὲ κατα χέασα τοῦ στροφέως ὕδωρ
Ἐξῆλθον ὡς τὸν μοιχόν.

Hæc taliáque notata in scriptis veterum, valdè facere ad ea illustranda censeo. Vale,

Plautus illustratur.

Cur vino amicarum fores affusæ.

Cur cardines aqua?

EPIST.

EPIST. XXIV.

I. LIPSIVS VICTORI GISELINO, ET IANO LERNVTIO, SVIS.

ORDIAR cum seruo Plautino, *Quid hoc est negoti? neminem meum dictum magni facere?*

Ad Kalendas Septembreis cupiebam venire vos: cupiebam autem? imò id imperium Manlianum esse iusseram. tamen non paruistis. Quid accidit vt mutaretis, præsertim post tot promissa vestra? Posthac mero meridie si dixeritis lucem esse, non credam. Et ecce iterum audetis scribere, Veniemus. credo post decennium, vnà cum Vlysse. Sed ego deceptus & desertus à vobis rettuli me ad libros. notaui ista in Fragmentis Varronis.

Varronis apud Nonium Fragmenta corriguntur.

Apud Nonium in Matella.

Varro Endymionibus: Diuitum Aphocaschias ad communem reuocat matellam.

I. Iunius legebat, ἀφοδεύσεις: ego, *apothecas Chias*, ex corrupta voce *aphocaschias*, non dubiè emẽdo. Apothecæ sunt cellæ vinariæ, Plinio frequentes. Varro ipse Apothecas tricliniares nominat, *Dolia atque apothecas tricliniares, melicas, calenas, obbas, & Cumanos calices.* Apothecæ igitur Chiæ, in quibus vinum Chium reconditum, illa ætate præcipui pretij, ideóq. non nisi diuitum mensis concessum.

Apothecæ Chiæ.

In Cæcum.

II. *Varro de vita populi Rom. lib.* IV. *Neque id cæci Consules fecissent, quæ mandata arcana tam pio sedissent, aut diuidi centum GN. magnum.*

Lego, *neque mandata arcana T. Ampio dedissent.*

Scripsit

Scripsit eo libro quarto Varro de bello ciuili. & T. Ampium istum nominat Cicero lib. VIII. ad Atticum, quem ait pro Pompeianis partibus dilectum habuisse diligentissimè. Sed quæ mandata illa fuerint, non occurrit.

In Liquidum.

III. *Varro de Proprietate scriptorum. Quid est tanti, aut quid aliud eius generis feruefactum colliquisset, & informa esset infusum.*

Emendo, *Quod æs, stannum, aut quid aliud.* &, *informe.* Videte exemplum præcedens.

In Veget.

IV. *Varro Manio. Nec natus est, nec morietur: viget, veget, vtpote plurimum.*

Scribite, & *pote plurimũ.* Pote veteres, pro Potest.

In Curia.

V. *De vita populi Rom. lib. II. Itaque propter curam locus quoque, quò suam quisque Senator confert, curiam appellant.*

Fortasse scripsit Varro, *quò sententiam quisque*, induxit librarios in errorem breuitas scribendi, *quò sniãm.* quanquam & aliâs constat sententia.

In Ramices.

VI. *Varro γεροντοδιδασκάλῳ. Rapta an nescio quo mulione, rapturis ramicis rumpit.*

Lego, *à nescio q. mulione raptori ramices rupit.*

In Rutuba.

VII. *Varro Sexagesi. Ergo tum Romæ parcè puréq. pudẽtis Viuere tum in patriam, nunc sumus in Rutuba.*

Dico leg. *parcè puréque putantes Viuere cum patria.* Putabamus, inquit, nos parcè & quietè in tranquillitate vnà cum ipsa patria victuros: at nunc sumus in media perturbatione.

In

In Sanguis.

VIII. *Varro περὶ φθορᾶς κόσμου. Africa terribilis contrà cõcurrere ibis, atq. Aeneæ miſceri ſanguine ſanguen.* Fuerunt diſertim verſus magni. itaque emendo, *Africa terribilis contrà concurret Iberis, Ac gens Aeneæ miſcebit ſanguine ſanguen.*

In Inuitare.

IX. *Varro Seſquiuly ſſe. Ipſum audi vino inuitari poculis largè atque benignè.*

Lego, *Ipſum auidè vino inuitaui.* Loquitur Vlyſſes de Cyclope quem vino decepit.

EPIST. XXV.

I. LIPSIVS THEODORO CANTERO.

FRATRIS tui Gulielmi præcipiti morte iacturã & nos fecimus, & Muſæ. nos, amici: illæ, adiutoris, & magni quidem ſi vita longior contigiſſet. Nũc dis aliter viſum: & vides quàm verè Attius:

Fors dominatur, neq. vita eſt vlli propria in vita.

Tribus locis Liuius emendatus. Rogo diſpicias hos Liuij locos.

Libro XXII.

Cum his orationibus accenſa plebs eſſet, tribus patriciis petentibus, P. Cornelio Merenda, L. Manlio Volſone, M. Æmilio Lepido: duobus nobilibus iam familiaribus plebi, C. Atilio Serrano & Q. Ælio Pæto, quorum alter Pontifex, alter augur erat, &c.

Inepta lectio & nulli rei. quò enim illa diſtinctio pertinuit, duos nobiles ſed familiares plebi? In meo codice emergit ſe veritas, *duobus nobilibus ac familiarum plebei.* lege, *at familiarum.* Nam hoc ſentit Liuius tres petitores fuiſſe patricios; duos alios, nobiles

biles plebeios. Illud, *plebei*, antiquum est pro plebis.

Ibidem,

Conciones Varronis multæ ac feroces fuêre, denuncIantis bellum arcessitum in Italiam ab nobilibus, mansurúmque in visceribus reip. si plures Fabios Imperatores haberet. se quo die hostem vidisset, prosligaturum. II.

Meus liber, *quo die hostem vidisset, conflicturum.* id verius apparet ex aduersa oratione Paulli, qui ad hãc partem respiciens ait mirari se, quomodo Varro *diẽ quoque prædicere posset, qua cum hoste signis collatis esset dimicaturus.*

Libro XXIII. de Annibalis transitu in Nolanos.

Senatus ac maximè primores eius in societate Rom. cum fide perstare: plebs nouarum, vt solet, rerum auida, atque Annibalis tota esse. III.

Heu prauitatem correctorũ! Liuius scripserat, *plebs nouarum, vt solet, rerum, atque Annibalis tota esse.* & testificor ita esse in libro qui penes me. at illi boni addiderunt *auida.* Scilicet ignorasse eos genus dicendi Græcanicum, quo Liuius vtitur aliâs. libro VI. *Plebs cùm iam vnius hominis esset.* libro II. *Hominum non caussarum toti erant.* Deprauauerant simile locum lib. II. *Patrum haud fere quisquam in fõro: in vrbe rari erant. indignitate rerum cesserant in agros, suarúmque rerum solliciti erant amissa publica.* sed optimus codex, *suarúmque rerum erant*, nullo vestigio alterius vocis. quod idem & Sigonius in suis libris inuenit.

Genus dicendi in Liuio elegans.

EPIST. XXVI.

I. LIPSIVS IANO DVZÆ, V. NOBILI.

Contra calũniatores honesti laboris.

QVOD te non fugit, nobilissime Duza, sunt qui calumnientur hoc genus scribendi vt inutile; sunt qui spernant vt leue. Primi numquam adducar vt respondeam. nam hidem illi quidni audeant dicere inane esse omne nomen litterarum? hoc enim si verbo non ponunt, re certè efficitur. siquidem tractare litteras non est sine scripti antiquis: scripta antiqua nec legi vtiliter possunt nisi intellegas, nec intellegi sine emendata scriptura. Si litterę igitur vtiles rebus humanis: (& quis ille Thrax qui hoc neget?) vtilis & interpretatio scriptorum veterum & emendatio. hoc autem vnum nos agimus. At idipsum leue est, inquiunt alteri. Nescio. nisi hoc scio, hæc leuia numquam erit vt præstent ipsi. Sunt enim ex illo genere qui subnixi ambulant in columnis legum & peristyliis, qui sophismata aliquot texere sciunt & retexere. qui eidem si casu incidant in scriptorem veterē, beatos se putant si millesimam eius partem intellegant. Sed maioris operæ sunt libri de iure scripti. Si vt Cuiacius, Brissonius & ille flos doctorum ius tractant, fortasse fatebor: sin vt ipsi, pernegabo. Et fremant licet. maioris ingenij, doctrinæ, iudicij est vnus Turnebi aut Scaligeri libellus, quàm istorum mille Rapsodiæ. Attamen dignitatem hoc genus scribendi non habet. Fortasse apud vulgum. nam peritos, hoc est veros iudices scio aliter sentire. Caio Cæsari licuit de Analogia scribere salua dignitate; de Grammatica Varroni, Nigidio, sexcentis aliis è medio Senatu: nobis,

nobis, si pariter ad litteras iuuandas conemur, cur vitio vertant? Nisi si Grammaticos nos tantum censent, nec grauiori scientia instructos. at ego, si di volent, dabo aliquem ex hac turba, qui non solum in litteris, sed etiam Politicis, Historicis, Philosophicis præstet, quod victa inuidia mirari cogantur ipsi. tempora permittant modò. Sed ego, mi Duza, fatuus qui litigo cum istis, hoc est, quod Plautus ait, lapidẽ percutio: hoc potius agamus, & sequere me ad Iuuenalẽ, poëtã à te in Satyris nimis feliciter expressum. ex quo hæc cursim delibaui. Satyra x. *Iuuenalis multis locis correctus.*

-fiet adulter I.

Publicus, & pœnas metuet quascumque mariti
Exigere irati.

Scriptus Diuæi liber, *-quascumque mariti Irati debent*: idem postea vidi in manss. Carrionis, nec dubitandũ censeo, quin aut hæc vera lectio sit, aut certè *maritis Iratis debent*. vt, Ventis debere ludibriũ, Horatius, debere risum, &c. Nam Latini Debendi verbum vsurpant, vt Græci τὸ ὀφλισκάνειν. Sat. XI.

-& vox II.

Nocte ferè media, mediámque audita per vrbem
Litore ab Oceani Gallis venientibus.

Pulmannus notat aliâs legi, *Litore ab occiduo*: at Diuæi cod. *Litore ab Oceano*. rectè. Litus Oceanum, vt Acumen Stertinium, Sulpicia horrea. Ibid.

-ille fruatur III.

Vocibus obscænis, omníque libidinis arte
Qui Lacedæmonium pedemate lubricat orbem.

De hoc loco possis illud, *Cui non dictus Hylas puer?* & quot homines, tot lectiones. Brodeus vt posui, *Pedemate*: Politianus, *Pitylismate*: Flauius, *Poppysmate*: Alciatus, *Pyreismate*. Liceat & mihi nugari: pedũ visa

est via. Scripta omnis lectio & impressa antiquitus *Pitysmate*: vel, *Pytismate*, vt Diuæi. ex qua lego, *Pygismate*. πύγισμα Græci vocant Pædicationem. Poëta Siculus, Ἀνίκ' ἐπύγιζόν τυ, τὺ δ' ἄλγεες. & respõdet Lacon μὴ βάθιον τὴν ὦ πυγίσματος ὑβὲ παφείης. Certè in Iuuenali Lubricat verbũ nescio quid obscœnũ præfert, & Lacedæmonium orbem, partem videtur vocare auersam. Sed cur diuiti tribuit Lacedęmonios pueros? ideo, quia ea gens Iuuenalis tempore maximè mollis, & pueri inde oriũdi in nobilium deliciis.

Martialis lib. VII.

Sed si parua tui munuscula quæris amici
Commendare, ferat carmina nostra puer;
Non qualis Geticæ satiatus lacte iuuencæ
Sarmatica gelido ludit in amne rota:
Sed Mitylenæi roseus mangonis Ephebus,
Vel non cæsus adhuc matre iubente Lacon.

Id est, nondum exsectus, etsi hoc alij ad morem pueros flagris cædendi referant. Vocat poëta idem libidinosam Lacedæmona, libro I.

Thebas carmine cantet, aut Mycænas,
Aut claram Rhodon, aut libidinosæ
Ledæas Lacedæmonis palestras.

Satyra XIIII.

-dolia nudi
IV. *Non ardent Cynici, si fregeris altera fiet*
Cras domus, atque eadem plumbo cõmissa manebit.

Lectio inepta & sibi aduersa. quomodo enim altera fiet domus, & simul manebit eadem? Bene vetus Diuæi, *aut eadem plumbo commissa*. Vt vulgus intellegat, sciendum dolia apud antiquos non ex ligno fuisse, vt nunc, sed fictilia ex terra. de quo vide Plinium libro XXXV. cap. XII. Tale Diogenis dolium fuisse

fuisse docet clarè sequẽs versus, *Sensit Alexander testa cùm vidit in illa Magnum habitatorem.* nam ait, Testa. Sententia igitur est. Diogenis domus non ardebit, quia ex terra: siquis fregerit, vel noua fingetur altera, vel partibus & fragmentis coniunctis instaurabitur eadem. Plumbo committi, intellexit Plumbaturam, Ferruminationem, quam eodem verbo Græci μωλύβδωσιν. Satyra IX.

melius ne hic rusticus infans V.
Cum matre & casulis & cum lusore catello
Cymbala pulsantis legatus fiet amici?

Nugatur hic Domitius, & scio vulgò non intellegi. quorsum enim hic de puero qui legatus fiat? At tu me auctore emenda, *legatum fiet amici.* Notum quid Ic.ti vocent legatum. Ait igitur in persona Næuoli Iuuenalis, Nonne æquius erat pauca iugera terræ cũ matre cum puero donare exhausto clienti, quàm vt ea testamẽto legares nescio cui amico molli & de cohorte tua? Hoc velle eum manifestant sequentia.

Satyra VII.

Quod vocis pretium? siccus peta sunculus, & vas VI.
Pelamydum: aut veteres Afrorum epimenia bulbi.

Diuæi liber, *epimenia bulli.* & glossæ ad oram scriptę, *Bulli, id est, pisces exigui vilissimi.* Sunt quidem illæ glossæ barbaræ, multis locis contaminatæ: sed tamen in quibus antiquitatis vestigia comparent, & quæ Cornutum interpretem sæpe citent. Hanc certè lectionem non esse de nihilo, docet Glossarium vetus ab H. Stephano, *Bulli,* χρυσοκάνθαροι. quod ipsum Glossarium amat adspergere quædam ex Iuuenali. vt, *Abaci, delfica.* μηνιστέριον, ὡς Ἰουβενάλιος. intellegens illum versum Sat. III. *vrceoli sex Ornamentum abaci:* &, *Apicus,* ὀπτικιστὴς, ὡς Ἰουβενάλιος, de isto sentiens,

Quid bulli?

Loci Iuuenalis, qui in Glossario veteri.

tiens, *Et diuina apici rodebant carmina mures.* vbi tamen vulgò melius, *opici:* & , *Asseres*, δοκίδες, ὡς Ιουβενάλιος, ad versum alludens -*ferit hic cubito, ferit assere duro Alter.* vbi asserem rectè Domitius accipit pro ligno eminenti quo lectica sustinetur. itē, *Astræa*, πάρθενος, δικαιοσύνη, ὡς Ιουβενάλιος, ad versum *Paullatim deinde ad superos Astræa recessit.* Ceterum nec vulgata lectio de Bulbis spernenda videtur. Nam & Martialis lib. I. inter munera caussidicis mitti solita Bulbos ponit, *Et ficus Libycæ gelata testa, Cum bulbis, cochleísque, caseóque.* & Plinius libro XIX. Bulbos in Africa natos maximè laudari ait. Ibidem:

VII. *Pérque forum iuuenes longo premit assere Medos.*

De lectica intellegit: sed malim legi, *Mœsos.* Nam Medi & Parthi expertes erant seruitutis Romanæ, & alioqui solent robustissimos seruos ex Mœsia adhibere huic muneri, aut etiam Syros. Sat. IX. -*& duo fortes De grege Mœsorum, qui me ceruice locata Securum iubeant clamoso insistere circo.* Satyra VI.

VIII. *Ad mœchum veniet tota cute. quando videri*
Vult formosa domi? mœchis foliata parantur.

Simile de mulierum moribus Lucilius, lib. XV. Satyrarum, *Cum tecum est, quiduis satis est: visuri alieni Sint homines, spiram, pallas, redimicula promit.* Sat. IV.

IX. *Proximus eiusdem properabat Acilius æui*
Cum iuuene indigno quem mors tam sæua maneret,
Et domini gladiis iam destinata.

Peccat versus. nam Destino semper media breui. Lego, *tam festinata*, vel, *iam designata.* Sat. II.

X. *Signatæ tabulæ. dictum feliciter. ingens*
Cœna sedet: gremio iacuit noua nupta mariti.

Quid est, Sedere cœnam? nisi si Cœnam pro Conuiuis ipsis accepit. Sed placeat legi & distingui, *inde*

est

est Cœna: sed & gremio. Ibidem,

Et Capitolinus generosior & Marcellis XI.
Et Catulis Paullisque minoribus: his licet ipsum
Admoneas, cuius tunc munere retia misit.

Notat Domitius duos fuisse Paullos columina familiæ, alterum qui ad Cannas cecidit, alterum qui Persea vicit. & hic, inquit, minor dictus fuit. Domitio cras credo, hodie nihil. Scribo ipse, *Paullique minoribus.* id est, posteris Paulli. Hactenus de Iuuenali. Mitto ad te adiunctũ carmen nostri Lernutij, in quo omnia laudo, præter laudes meas: quas ille tractauit nimis amicè.

IANI LERNVTII ELEGIA, AD LIPSIVM.

Et Genij ingeniique potens cultissime Lipsi,
Nascentem placidis quem dea Suada oculis
Dum rapuit, Lethæ eripuit; atque inuidia ipsa
Maiori indulsit viuere perpetuum:
Quis nunc in studiis te suspicer excolere æuum?
An tetrica Astræa munia Iustitiæ
Indefessus obis? patriique oblita retractas
Iura fori, & magnum es æmulus Æmilium?
An longinqua patrum facta, atque antiqua reperta
Sedulus inuisis eruis è tenebris?
An genis ipse tuo felici è pectore, quæ mox
Præsens, & ventura omnia sæcla legant?
Et modò liberiora iuuat contingere verba
Melle Arpinati Cecropióque sale?
Et modò stat choreis lustrare Helicona nouenis,
Plectere & in numeros carmina dia suos?
An potius densa Grudiûm admirante caterua
Exponis Veneti scripta operosa Titi?

Perfunctúsque tibi temet furaris: & horti
Rure tui gaudes præsene Corycio:
Horti quem Ver adsiduum, quem Flora Venúsque
Incolit, & Zephyri credidit hospitium.
Non tibi nequiquam mentem ex meliore metallo
Iapetoniades indidit atque animum:
Qui vulgi de more insanis otia curis
Transigere, & tacitas condere opes cuperes.
Sed mage qui priscis posses certare disertis,
Sine tuis Theseu, sine Quirine tuis.
Per quem barbaries nostro procul orbe fugata
Cocyti obscuras se abderet in tenebras:
Cuius de Borea laus iret dilata ad Austrum,
Iret ad Eoos, iret ad Hesperios.
Ergo Arcas diuûm interpres, & carminis auctor
Cynthius, & Pallas virgóque másque eadem;
Et Paphiæ comites dominæ sine veste sorores,
A puero meritis dedita turba tuis,
Æterno sanctóque tui inflammantur amore,
Certatim grates & tibi persolúunt.
Aruáque Thespiades fusæ per aprica puellæ
Exercent dextras in tua dona agiles.
Hæc apium intexit casiæ: metit hæc amaranthos:
Illa rosis pingit lilia puniceis.
Altera septenas modulatur pollice chordas,
Et similes chordis voce sonos animat.
Illa tuum nomen bifidi super ardua montis
Culmina, corticibus scalpit in arboreis.
Nec iam Nisigena aut thyasos inducit Baccho,
Aut iacet hesterna membra grauis crapula:
Musarum manibus sed serta tibi interplexa
Fert vigil, & mentis ipse suæ dominus.
O cælo dilecte, tui flos vnice secli

Salue,

Salue, ait, & propriis macte potens opibus.
Nec tibi sit Crassos mirari diuite ab auro,
Amplaque ab auratis atria porticibus:
Aut Arabo aduectas Indóue ex æquore merces
Expetere aut succis vellera lota Tyri:
Ista leues iactent animos per fanda nefanda,
Tu cape pugnata præmia militiæ.
En ego te niueis subuectum ad sidera pennis
Mnemosynæ statuo conspicuum ante pedes:
Et capiti imposita immortali è fronde corona,
Hæc tua circumeat tempora, temporibus
Omnibus intemeranda: micãtem fulgida ad Arcton
Dum stabit Cressæ torta corolla deæ.
Sic ille, adsensu plausere Aganippides vno,
Et patria Phœbus plausit ab Ortygia;
Ipséque thyrsigerum mouit caput Euius Euan:
Fallor? an ad plausum cor mihi subsiliit?

EPIST. XXVII.

I. LIPSIVS IOANNI VVAMESIO, I. C.

VT leuiter immutem versus poëtæ veteris,
Qui vtuntur vino veteri sapientes puto:
Et qui libenter veterum scripta pellegunt.
Me quidem etiam illa antiquissima delectant legum veterum verba. è quibus pauca, quæ apud Plinium nuper emendaui, facio iudicij tui vir clarissime.

Ex Legibus xij. tabul. fragmenta aliquot restituta apud Plinium.

Plinius lib. XVIII. cap. III.

Frugem quidẽ aratro quæsitam furtim noctu pauisse ac secuisse, puberi xij. tabulis capital erat, suspensúmque Cereri necari iubebant grauius quàm in homicidio conuictum: impubẽ Prætoris arbitratu verberari, noxámue duplionémue decerni.

Exemplum vbi Prætor, Consul dictus.

Pulcra lex. sed in postremis verbis menda est, quam tollo sic, *noxæve duplionem decerni.* Quod ait, *Prætoris arbitratu verberari:* Prætorem accipio Consulem. Nam Decemuirorũ tempore, hauddum creati Prætores: sed id nomen in Consulibus erat. Varro apud Nonium, *Quod eidem dicebantur Consules & Prætores: quòd præirent populo, Prætores; quod consulerent Senatum,* (ita lego, non vt vulgò, *Senatui*) *Consules.* Manſit autem nomen Prætorum in Conſulibus, vt Io. Zonaras tradidit, ad x. viros exactos, id est, ad L. Valerium & M. Horatium coss. Zonaræ adseuerationem confirmat vnicum, quod sciam, exemplum huius legis: cùm de eius fide tamen alij dubitarint.

I.

Varro apud Nonium correctus.

II. Hoc amplius moneo, verba illa *Suspensúmque Cereri necari,* in suspicione mendi esse. nec Suspendi Cereri aut necari, temerè inuenias in formulis legum antiquis. at, *Cereri Sacer esto, Ioui sacer esto,* sollennis sanctio fuit, ideóque videndum ne Plinius si fortè scripserit *Sacratúmque Cereri.*

Plinius lib. XXI. cap. III.

III. *Inde illa xij. tabularum lex: qui coronam parit ipse pecuniáve eius virtutis ergo arguitur.*

Puto leg. *virtutis ergo arduitor.* Arduo, duplex archaismus. Primum Arduo pro Adduo, R. loco D. vt Arfines, Aruocati: deinde Duo, pro Do. cetera lex recta est: & nollem doctissimum Ræuardum mutasse. quod docebo in Commentariis ad XII. leges.

Libro XI. cap. XLV.

IV. *Est in aure ima memoriæ locus, quem tangentes attestantur.*

Dispice quæso, nec habebis quod ex his verbis elicias. Præclarè emendo ad morem veterem, *tangentes antestantur.* Nã in Antestatione, memorię caussa, actor

Mos antestãdi.

actor auriculam imam tangebat anteſtati, cum hoc verbo, Memẽto. Alluſit Virgil. *Cynthius aurem Vellit & admonuit:* & eſt apud Laurinos lapillus, in quo caput ſculptum & manus aurem atterẽs cum verbo Græco, μνημονεύε. Caue igitur dubites quin huc Plinius reſpexerit. Legem ipſam de Anteſtatione, quæ legitur apud interpretem Horatij his verbis, SI VIS VOCATIONI FVAT TESTAMINI, IGITVR EM CAPITO ANTESTARI. puto ſic emend. SI VIS VOCATIONI FVAT, ANTESTAMINOR: NI IT, AVREM CAPITO ANTESTATI.

EPIST. XXVIII.

I. LIPSIVS PETRO DIVAEO.

ITA valeam mi Diuæe, vt anxium me habuit hos dies tua valetudo. Virorum bonorum & patriæ amantium magna raritas eſt: &, vt hæc tempora fluũt, magna neceſſitas. Eò magis gauiſus ſum melius factum eſſe tibi: & quia ab animo iam ſatis firmum te eſſe cognoui, miſi Notas aliquot meas in Panegyricis illis, quorum lectione olim capiebaris. Spero non ſolùm non moleſtam tibi fore lectionem rerum talium: ſed, vt in Alphonſo rege, iucundam & ſalutarẽ. quem fama eſt è grauiſſimo morbo Q. Curtij ſola lectione recreatum atque refectum. In Nazarij Panegyrico ad Conſtantinum, pag. 207.

Non enim qui bellorum euentus ſolet eſſe, per varios & volubiles caſus maris, dubius errauit. Panegyrici ſcriptores variè emendati. I.

Probo tuum, *Mars dubius.* Pag. 215. II.

Tu ferociſſimis regibus Aſcarico & comite ſuo captis tanta laude res bellicas auſpicatus es vt iam inaudita magnitudinis obſidem teneremus.

Viennen-

Viennensis lib. *vt eam*: sed scrib. *vt famam*. & paullo pòst, *Chamauos*, non *Clamæsos*. Pag. 225.

III. *Inuadis primus aciem, solus irrumpis, obumbrant eumtem telorum irriti iactus, sonat ictibus vmbo, securus his, quos cum trabalis hasta deiecit, insultans ferus proterit.*

Videtur scripsisse, *sonat ictibus vmbo, securibus cassis, quas*. Ferum pro equo vt Virg. Pag. 227.

IV. *Quonam modo te potens Africa, quanto lætitiæ fremitu, quàm insolenti voluntate iactasti?*

Rectè, *voluptate*. Pag. 228.

V. *Nam & calamitate obsessis finis est voti miseria liberari, & mox facultas miserarum parum grata est nisi lætitia consequatur.*

Optimè verò tu, *vacuitas miseriarũ*. In Panegyrico Latini Drepani ad Theodosium. Pag. 108.

VI. *Ita multiplici circumuentus metu, quasi parum habeam timere quod video, quod timeam.*

Deest vox: fortè leg. *timere quod video, cogito quod timeam*. Ibidem.

VII. *Ita dum obsequio interpretor impudentiam, dum in eundem hominem.*

Lego, *obsequio interfero impud.* Pag. 141.

VIII. *At vbi impulsa acies, frons que laxata, ire præcipites, aut gloriando fugere.*

Scrib. *glomerando fugere*. In Panegyrico Flauiensium nomine ad Constantinum. Pag. 238.

IX. *Vt igitur in prædicandis laudibus patria meæ verecundia modum fecit, ne arroganter insurgerem: ita in commemorandis eius dẽ malis, & meus dolor & tuarum aurium consuetudo cohibebit. Nihil enim libenter audis, nisi quos pro tuis gratuleris.*

Emendo, *nisi quod pro tuis pertuleris*. Vale.

FINIS.

INDEX EPISTOLARVM
LIBRI V.

Ep. I. CAROLO SIGONIO.
II. FVLVIO VRSINO.
III. IANO LERNVTIO.
IV. HENRICO STEPHANO.
V. ANDREÆ PAPIO.
VI. LVDOVICO CARRIONI.
VII. IACOBO TAYO, V.N.
IIX. ANDREÆ SCHOTO.
IX. IACOBO PAMELIO.
X. IACOBO SVSIO, V.N.
XI. PETRO DIVAEO.
XII. VICTORI GISELINO.
XIII. GERARDO FALKENBVRGIO.
XIV. FRANCISCO MODIO.
XV. M. ANT. MVRETO.
XVI. PHILIPPO LANNOYO, IVVENI N.
XVII. CORNELIO VALERIO.
XIIX. IOANNI RAMO, I.C.
XIX. PETRO PYTHOEO.
XX. ÆGIDIO VLIEGERIO.
XXI. STEPHANO PIGHIO.
XXII. FRANCISCO RAPHLENGIO.
XXIII. NICOLAO STVRIONI.
XXIV. IANO LERNVTIO.
XXV. VICTORI GISELINO.
XXVI. LECTORI.

I. LIPSII

IVSTI LIPSII
EPISTOLICARVM QVAESTIONVM
LIBER QVINTVS.

EPIST I.

I. LIPSIVS CAROLO SIGONIO, V. C.

VETVS verbum est, Sigoni, Sabini quod volunt somniant: idem ego fortasse an fecerim in aliquot Liuij locis. de quibus tamen opinio tantum mea fuerit, iudiciũ tuum esto.

Liuium corrigit.

Lib. XXII. de pugna ad Thrasymenum.

1. *Postquam in patentiorem campum pandi agmen cœpit, id tãtum hostium, quod ex aduerso erat, aspexit: à tergo ac super caput detectæ insidiæ.*

Hæsit in hoc loco Glareanus, & Detectæ, inquit, positum est pro simplici, Tectæ. De sententia, non fallitur: de verbi illius vsu, vereor vt cuiquam probet. In meo libro est, *super caput deceptæ insidiæ.* Fallor, Sigoni? an volentibus Musis emendaui? *super caput decepêre insidiæ.* Hellenismus est, ἔλαθεν; & vsus verbo Decipiendi Liuius, vt Latini vulgò, Fallendi.

Ibidem.

11. *Quod orta ex lacu nebula campo quàm montibus densior sederat, agminaque hostium ex pluribus vallibus ipsa inter se satis conspecta, eóque magis pariter decurrerunt.*

Res

Res ipsa & Liuij tota narratio clamat leg. *pluribus collibus*, non, *vallibus*. Maximam enim partem exercitus in montibus Annibal in insidiis posuerat.

Eodem libro, inferius.

Romæ in Auentino, & Ariciæ nunciatum erat sub idem tempus lapidibus pluisse: & multo cruore signa in Sabinis cædis, aquas è fonte calidas manasse. III.

Priora puto Liuium scripsisse, *lapidibus pluisse, & multo cruore Signiæ*. Ita restituo, pro, *signa*. & notum est Italiæ opidum. Deinde, *In Sabinis Cædis aquas è f. c. manasse*. Illud, *Cædis*, nomen aliquod loci in Sabinis, mihi ignoti. nec succurrit, quomodo emendandum. Aliter, quin hæc eius loci vera lectio sit, præter te, nemo mihi eripiet.

EPIST. II.

I. LIPSIVS FVLVIO VRSINO.

NONIVM Marcellum quotiens lego, Fului, cũ indignatione & cũ inuidia lego. Inuideo, quòd ille bardus, blenuus, buco, tot præclaris scriptoribus sit vsus: indignor, quòd idipsum quod agere voluit, tam soluta, tam lenta manu egerit. Saltem plura ex scriptoribus proposuisset, accuratius libros inspexisset, cum iudicio explicasset, collocasset: si non magnã laudem homini, tamen illud Lucilij daremus, Νονῆ ῥαθυμία.

Sarcinatorem esse summum, suere centonem optimè.

nunc dum omnia carpit, concipilat, mutilat: quid aliud ille fecit, quàm quod Pentheo Bacchæ? Quamquam fortasse Nonij non omnis hæc culpa est: patres pro parte accusandi, quorum inscitia & incuria effectum, ne id, quod reliquum erat, esset reliquũ. Nos tamen, si potest, aliquot membra sanemus.

In

Apud Nonii Cato emendatus.

In Putidum.

Cato Originum lib. ij. Si inde ignauus putidas, atque senticosas commeatu monere volebat.

Lego, *Is indu naues putidas atq. senticosas cõmeatum ponere volebat.* vel, *endo naues.* &, *nolebat.*

In Immortalitus.

Et plura Turpilij.

Turpilius Hetæra: Sat me vt meum cor voluptatibus dat, immortalitus se obtulit mihi hæc facultas.

I. Scribo, *Satine vt m. c. voluptatibus stat? immortalitus s. o. m. h. facultas.* Stare voluptatibus, eleganter dixit, vt Sisenna, cælum caligine stare; Titinnius, agrũ stare sentibus. quasi dicas, plenum esse voluptatibus, caligine, sentibus. Simillima est illa oratio mulieris Plautinæ, *Satine parua res est voluptatum in vita?* & sic ordiri dictionem comici solent.

In Saucij.

II. *Turpilius Epiclero: Patrocinantem vbi factum audierit saucius.*

Fortè, *Patroclum autem v. f. audierit saucium.* de Achille tergiuersante pugnare, nisi interfecto Patroclo.

In Spissum.

III. *Turpil. Canephoris: Ita est, verum haud facile est venire illi, vbi spissa est sapientia. Spissum est iter adipisci aut posse, nisi cum magna miseria.*

Elegantissima γνώμη, & quam libens restituero. *-ita est. Verum haud facile est venire illò vbi ipsa est sapiẽtia: Spissum est iter, adipisci haut possis, nisi cum magna miseria.* Ex illo, *stissa*, feci, *ipsa.* cetera correctio aperta.

In Confidentia.

IV. *Turpilius Leucadia: Videtur frigus incessum, quàm est confidens dis tunc perdunt.*

Lego, *Viden' tu Frygis incessum? quam est c.? di istunc perduint.*

EPISTO-

EPIST. III.

I. LIPSIVS IANO LERNVTIO.

NVPTIAS parare te audio, mi Lernuti, in vxore cui Iuno & Venus fauerunt, id est, dotata & formosa. Exspectas bona verba? Non possum meliora illis Plautinis,

-sospes
Iter incipe hoc, vt vxori tuæ semper sis superstes
Vt potior pollentia sis, vincasque vxorem.

Mihi crede. rem magnam optaui, & quam Hercules non est consecutus. Parabam Epithalamios versus mittere: sæpius vocanti non adfuerunt Musæ. Brugas ad nuptias tuas demigrasse dicebantur. Eorum vicem Quæstionem adfero nuptialem. Dic mihi, cur partem eam qua sperata tua est, Iulia Augusti F. Nauim vocarit? Notus est iocus. Roganti conscio libidinum, qua arte cùm tam vulgò se vulgaret, liberos tamen simillimos produceret Agrippæ? non enim, respondit, nisi plena naui tollo vectorem. An temerè & fortè ad nauim mulier acuta (sic enim fuit) allusit? an potius, quia antiquitas hortum muliebrem, inter alia nomina, Nauim dixit? Quod apparet ex Plauti Mænechmis, Scæna, Sine fores: & Milite, Scena, Rem omnem. Idem de se voluerunt illæ feminæ in Aristophanis Lysistrate,

Nauis in obscœnis intellectibus.

Οὐδὲν γάρ ἐσμεν πλὴν ποσειδῶν, καὶ σκάφη.

& ab eâdem mente adolescens ille in Concionatricibus,

Πῶς ἔν δικωπεῖν ἀμφοτέρας δυνήσομαι;

Videntur & Cōcham dixisse metaphora simili. Plauti Rudente seruus ad Venerem:

Sicut & Cōcha.

Ignoscere his te conuenit, metus has vt id faciant, subegit:

Te ex concha natam esse autumant, caue tu harum conchas spernas.

Vides quàm licenter! nec petam veniam. Sermo de nuptiis est, & velis nolis Lernuti, aliter hæc sacra nõ constant.

EPIST. IV.

I. LIPSIVS HENRICO STEPHANO.

Liuius fide libri restitutus.

APVD Liuium oratione P. Sempronij adhortantis ad erumpendum, legimus,

I. Libro XXII.

Capi ergo mauultis, inquit, ab auarissimo hoste? æstimarique capita vestra pretio? & exquiri ab interrogantibus Romanus ciuis sis an Latinus socius? vt ex tua contumelia & miseria alteri honos quæratur, non tibi? Non vos quidem L. Æmilij, qui se bene mori quàm turpiter viuere maluit, & tot fortissimorum virorum, qui circa cumulati iacent, similes estis.

Optimè liber vetus, *vt ex tua contumelia & miseria alteri honos quæratur? non. siquidem L. Æmilij, qui se. &c.* Vide audaciam correctorum, qui reliquas illas voces ineptissimè inseruerunt. Statim,

II. *Ferro atque audacia iter fit quamuis per confertos hostes. cuneo quidem, hoc laxum atque solutum agmen ac si nihil obstet, transibimus.*

Liuij sententia comparet, vereor vt verba. Nam vetus illa vltima sic, *ac si nihil obstet ius scias.* intricata lectio, ex qua hoc tamen elicio τὸ, *transibimus*, Liuij verbum non esse.

In

In oratione Manlij Torquati de redimēdis captiuis.

Viam non ad gloriam magis, quàm ad salutem ferentem demonstrat: ducem se in patriam, ad parentes, ad coniuges ac liberos facit: vt seruemini, deest vobis animus? III.

Liber meus, *demonstraret duces in patriam*. Legendum, *demonstrat: reduces in patriam*.

Ibidem,

Nisi quis credere potest fuisse qui erūpentibus quin erumperent, obsistere conati sunt: aut non inuidere eos cum incolumitati tum gloriæ, &c. IV.

Vide locum totum, nec dubitabis quin leg. sit, *fuisse, vt erumpentibus quin erumperent obsistere conati sint: at non inuidere.* Omnia ita vetus, nisi quod *at*, restitui, pro, *aut*. Verbi, *Fuisse*, elegans vsus latuit correctores.

EPIST. V.

I. LIPSIVS ANDREÆ PAPIO.

EGO verò, Papi, scientiam non amo sine prudentia: nec solum quibus doctior fias legenda sunt, sed etiam quibus melior. Nosti illud,

Ὡς κἀδὲν ἡ μάθησις, ἢν μὴ νοῦς πάρῃ.

Ad hoc postremum, in Latinis, vnicum aio Senecam esse, grauem scriptorem, ô dij! & quem qui diligenter legerit, præcepta eius imbiberit; tollere caput supra omnia humana possit. Ea re non video perdere operam, cùm illi corrigendo operam do. quod faciebam hodie in his locis. *De Senecæ aliquot locis coniectura.*

Epist. LV.

Longum mihi comitatum dederat mala valetudo: repentè me inuasit. I.

Scribe, *Longum mihi commeatum*. Commeatum dare, honestè ductum à re militari: id est, diu me morbus dimiserat, nunc repentè ad ortus.

Epist. LXXII.

II. *Beatus verò & virtutis exactæ tunc se maximè amat cùm fortissimè expertus est: & metuenda ceteris non tantum fert, sed amplexatur. multóque audire mauult* [*tantò*] *melior quàm fortior.*

Scito monachale glossema esse, leg. que, *audire mauult melior quàm fortior.* Idem vsus fuit apud veteres verbi Clueo. Notaui in versu Ennij apud Nonium, Cluet. *Per gentes cluebat omnium miserrimus.* vel, *clueat*. Ita lego. Vulgò est, *Per gentes esse cluebat.*

Ennij correctio in Nonio.

Epist. LIX.

III. *Et quomodo finem vitæ imponere poterit, qui epistolæ non potest? Vale ergo, quod libentius quàm mortis moras lecturus es.*

Leg. *mortes meras*. Nam tota ante epistola de morte.

Epist. LXXXI.

IV. *Ille qui in scæna elatus incedit & hæc resupinus dicit,*

Impero Argis, regna mihi liquit Pelops
Qua ponto ab Helles atq. ab Ionio mari
Vrgetur Isthmos.

Versus caussa scrib. *Imperito Argis.* Puto ex his Ciceronem emendandum in Oratore ad Brutum: *Verba legenda sunt potissimum bene sonantia, sed ea non vt poetæ exquisita ad sonum, sed sumpta de medio - Qua Pontus Helles - superat modum.* leg. que, *Quà Ponto ab Helles*, siquidem ad hunc versum respexit.

Apud Ciceron. vetus poeta emend.

Epist. XX.

V. *Exemplum Epicuri referam: cum Idomeneo scriberet & illum à vita speciosa ad fidelem stabilémque gloriam*

gloriam reuocaret, rigidæ tunc potentiæ ministrum & magna tractantem.

Omnino leg. *regiæ tunc potentiæ.* Idomeneus ille, minister regis.

EPIST. VI.

I. LIPSIVS LVDOVICO CARRIONI.

HERE inter scyphos de Martialis Epigrammate emendando inieceram. visus es lentè & vix adsentiri. Vide Epigramma ipsum, & iterum ad suffragium redi. *Martialis emend. Epigr.*

Lib. II. in Næuolum.

Atque vnam vestire tribum tua vellera possunt I.
Apula non vno quæ grege terra tulit.
Tu spectas hiemem succincti lentus amici,
Prô scelus, & lateris frigora tuta times.
Quantum erat, infelix, Pannis fraudare duobus
Quid renuis? non te, Nauole, sed tineas?

Frigora tuta in sententia frigent. Vidit hoc Domitius & reposuit, *trita.* Puto verum esse, *tute.* Adeò, inquit, amicus friget, vt tuipse vereri possis, ne frigus eius permânet ad te. Dignum hic nota, Latus à Martiali dictum, Lateronem & qui latus legit.

Idem iterum.

Lib. III. in Lupercum.

Sed nihil eruca faciunt bulbique salaces, II.
Improba nec prosunt iam saturcia tibi.
Cœpisti puras opibus corrumpere buccas:
Sic quoque non viuit sollicitata Venus.

Emendo, *Puras opicus corrumpere.* Opicis populis frequés rerum turpium vsus, Festus in voce Oscum. Inde vulgò vsurpari cœptum, Opicus ἀῤῥητοποιὸς,

infandæ libidinis, qualem hic tangit Martialis. Ausonius, *Eunus Syriscus inguinum ligurritor Opicus magister.* Quia igitur Ligurritores, Opicos dicebãt: ea re, arbitror, Iuuenalis mures facetè Opicos dixit, à lingendo.

Iuuenalis explicatus.

Et diuina opici rodebant carmina mures.

Quanquam ibi Glossarius ab H. Stephano vulgatus agnoscere videatur, *Apici.*

EPIST. VII.

I. LIPSIVS IACOBO TAYO, V. NOBILI.

QVÆ cum patre meo amicitia tibi fuit, vir nobilis, eam libens non retineo solum, sed, quod in me est, augeo. Et hercle verum dicam, consensio maior est naturæ nostræ. Nam, vt scis, pater meus ad arma potius fuit, quàm ad Musas: nos contrà, animi cultum & quietem præoptamus, & alumni Musæ videri volumus, quàm Martis. Hæc Liuiana mitto, exquirendi iudicij tui.

Liuianæ emendationes.

Lib. XXVI.

I. *Secutæ defectionem earum Hybla & Magella sunt, & ignobiliores quædam aliæ.*

Vetus, & *Marcella*: sed leg. *Macella.* Nominat Polybius lib. 1. & marmor vetustum Romæ de rebus Duillij, quod in Antiquis expressi. Pòst,

II. *In æde Concordiæ Victoria quæ in culmine erat, fulmine icta decussáque ad Victorias quæ in ante fixæ erant hæsit, neque inde procidit.*

Lego, *quæ in antefixo erant.* Festus, *Antefixa quæ ex opere figulino tectis adfiguntur sub stillicidio.* Liuius lib. XXXIIII. *Iam nimis multos audio Corinthi & Athenæ*

Athenarum ornamenta laudantes, & antefixa fictilia Deorum Romanorum ridentes.

Ibidem,

Sacerdotes publici aliquot eo anno mortui sunt, & III. noui suffecti.

In manll. *aliquanti eo anno mortui.* & sic Plautus, Sallustius, aliique loquuntur. Canem & furcam iis qui immutarunt.

In Siculorum oratione contra Marcellum.

Certè præter mœnia & tecta exhausta vrbis & re- IV. fracta deûm delubra, dis ipsis ornamentisque eorum ablatis, &c.

Addenda vox ex vet. libro, *refracta ac spoliata deûm del.* De rogatione L. Attilij Tribunipl.

De iis rebus quid fieri velitis vos rogo Quirites. V. *Plebs sic iussit: Quod Senatus maxima pars sentiat, qui assidetis, id volumus iubemúsque.*

Iterum vocem addit vetus, *Senatus iuratus maxima.* Lego, *Senatus iurati.* & valde ea additio ad sententiã facit. Notum est, grauioribus in rebus Senatum iuratum sententiam dixisse. exempla apud Ciceronem. Illud, *qui assidetis*, quid in hac sollenni formula valeat, qui explicauerit, vir esto. Liber meus, & ante Sigonium alij, *qui adsidens.* Ego taceo.

EPIST. IIX.

I. LIPSIVS ANDREÆ SCHOTTO.

GELLIVM an Agellium dicemus, qui Noctes Atticas scripsit? Agellium constanter libri scripti, etiam illud optimæ notæ fragmentum Giselini appellãt. *Agellij Noctium Atticarum liber x. explicit. Incipit xj. Feliciter. C. Aurelij Romuli.* De Agellij nomine.

Cecropias noctes doctorum exempla virorum
Donat habere mihi nobilis Eustochius.
Viuat, & aternum latus bona tempora ducat,
Qui sic dilecto tanta docenda dedit.

Hæc in fine libri Noni, vt vulgata distinctio est, in membranis illis leguntur. Priscian. etiam nomina propria deducit à Seruo Seruilius, ab Agello, Agellius. Dignum nota de numero libri. Ita & XI. eadem appellant, qui nobis Decimus. vt suspicio sit librum è prioribus vulgò periisse. Vide ista lib. IX. cap. I.

Idem scriptor varie correctus.

I. *Quod de sagitta & lapide dixit, hoc de omni ferè missili telo dici potest.*

Abest ab illis, *telo.*

II. *At si editiora mittas, & ad percutiendum supernè aliquid manum & oculos collimes: quo modus à te datus fuerit, eò telum ibit quod ieceris.*

Ibi est, *si in editiora.* &, *conlimes*, &, *quò modus à te datus tulerit.*

III. *Nam defendere & offendere inter sese aduersa sunt, quorum alterum significat* ἐμπεσὼν ἔχειν, *alterum* ἐκπεσὼν ποιεῖσθαι, *quod hoc in loco à Q. Claudio dicitur.*

Auctior aliquantis verbis scripta lectio, ἐμπεσὼν ἔχειν, *id est incurrere in aliquid & incidere: alterum* ἐκπεσὼν ποιεῖν, *id est, auertere atque depellere.* nec hærebis, quin hæc interpretatio ab ipso Agellio sit.

Cap. IIII.

IV. *Qui si impensius fortè laudauerint pulchras arbores, segetes latiores, infantes amœniores, egregios equos, pecudes pastu atque cultu opimas.*

Membranæ, *partu atque cultu optimas.*

Cap.

Cap. VI.

Ungo, unctus, unctito: Scribo, scriptus, scriptito: V.
Moneo, monitus, monito.

Quis legit monitare? Bene in scidis, *Moueo, motus, motito.*

Cap. VII. de foliis olearum.

& quæ pars eorum fuerat inferior atque occultior, VI.
eam suprà fieri atq. exponi ad oculos & solem.

Alij volunt, *suprà ferri.* In illis, *superfieri.* optimè, vt Lucret. Confieri. à Superfio & Confio.

Cap. IX.

Quando ex poëmatis Græcis vertendæ mutandæq; VII.
sunt insignes sententiæ.

Ibi est, *imitandæq; insign. sent.* passionis significatione: & rectè.

Primum omniũ diuersum esse dicebat Probus, quod VIII.
apud Homerum quidem virgo Nausicaa, &c.

Scripta lectio, *Primum omnium id visum esse dicebant Probo, quod apud, &c.* germana & cana veritas. Refert enim hæc Agellius audita à Probi discipulis: *Memini,* inquit, *me audisse ex Valerij Probi discipulis.*

Studia atque oblectamenta in venando Dianæ ho- IX.
nestè aptéque dicit.

Ibidem, *apertéque dicit.* bene. & statim, *pharetram tantum,* non, *tamen.*

EPIST. IX.

I. LIPSIVS IACOBO PAMELIO, THEOLOGO.

AVDIO te, clarissime Pameli, in emendando Tertulliano esse. Maior, an vtilior à te res suscepta, nescio. Scriptorem plenum antiquæ & reconditæ

ditæ doctrinæ, corrigere arduum: eundem correctum dari non solum vestra Theologorum interest, sed nostra omnium qui litteras Græcas Romanásque tractamus. Tanta in eo viro & tam varia eruditio fuit. Ita in efficiendo, labor: in effecto, laus ingens tibi proponitur. Notabam olim hunc locum in Apolog.

De Tertulliani loco coniectura.

Religio Romanorum tota castrensis signa veneratur, signa iurat, omnibus dis proponit. Omnes illi imaginum suggestus insignes, monilia crucium sunt: suppara illa vexillorum & candelabrorum stolæ crucium sunt.

Lego, *imaginum suggestus in signis*. correctio, de sensu, non leuis. Signa cohortium intellegit, in quis imagines Cæsarum aureæ & argenteæ gradatim ad hastam aliæ super alias erant adfixæ. Imaginum rotunda forma, clypei dicti. Formam eiusce rei sæpius in marmoribus vidimus & nummis vetustis. Hanc congeriem imaginum doctissimus scriptor Suggestum vocat, quasi dixeris, contextum.

Signa cohortium, & imagines signorũ.

Statius lib. 1. Silvarum.

-celsæ procul aspice frontis honores
Suggestúmque comæ.

Glossæ veteres, *Suggestum*, ὄχημα. Hasdem imagines intellexit Tacitus Histor. lib. 1. *Viso cominus armatorum agmine vexillarius comitantis Galbam cohortis, dereptam Galbæ imaginem solo adfixit.* & alibi. *Ipso Kal. Ianuar. die dirumpunt imagines Galbæ, quarta legio promptius, duodecimasima cunctanter.* Sed in Tertulliano illud, *Candelabrorum*, sanequàm acutè Scaliger vertit, *candes labarorum*. In priscis tamen editionibus, *Cantabrorum* legitur, & in Minutio qui hunc locum æmulatus. *Nam & signa ipsa & cantabra &*

bra & vexilla castrorum, quid aliud quàm auratæ cruces sunt & ornatæ? Nisi & hic placet, *labara.* aut si fortè vtrobique, *Contabra*, à contis.

EPIST. X.

I. LIPSIVS IACOBO SVSIO, V. N.

SI vacas vir nobilissime; etsi quando tu studiis nō vacas? velim cōsiderare te hos Liuij locos, quos, meo animo, non pessimè emendaui libro XXII. *Emendatus Liuius locis quatuor.*

Statim initio.

I. *Duos se Consules creasse, vnum habere. quod enim illi iustum imperium, quod auspicium esset magistratus: id à domo, publicis priuatisque Penatibus, Latinis feriis actis, sacrificio in monte perfecto, votis rite in Capitolio nuncupatis, secum ferre. nec priuatim auspicia sequi.*

Offendit in hoc loco Glareanus, nec tam immeritò quàm videri vult Sigonius. Nam vitiata & scriptura & distinctio tota est. Restituo. *Quod enim illi iustum imperium, quod auspicium esse? Magistratus id à domo, &c.* clara lectio, confirmata etiam à codice meo. Infrà.

II. *His Senatusconsultis perfectis L. Cornelius Lentulus Pontifex Maximus consulente collegio Pontificum, omnium primum populum cōsulendum de Veresacro censet: iniussu populi voueri non posse.*

Lectio vetus, *consulente collegio Prætorum.* Dico verum esse, *consulente collegium Prætore.* Persuadet Romana consuetudo, qua talibus in rebus receptū, vt in absentia Consulum Prætor ad collegium referret. at collegium ipsum numquam solet consulere Pontif-

Pontificem, quod hæc lectio velle videtur. Nequi vltrà dubitet, de Prætore hocipsum Liuius antè dixit, *Senatus quoniam Fabium belli cura occupatura esset, M. Æmilium Prætorem ex collegij Pontificum sententia, omnia ea vt maturè fiant curare iubet.*

Infrà, de Fabij imperio æquato cum Minutij.

III. *Ipse qua grauitate animi criminantes se ad multitudinem inimicos tulerat, eadem & populi in se sæuientis iniuriam tulit. acceptisque in ipso itinere litteris Senatusconsulti de æquato imperio, satis fidens, &c.*

Quomodo est vt Senatusconsultum de æquato imperio Fabius acceperit, cùm nullum fuerit? Nam planissimè hoc plebiscitum fuit, non SC. nec quidquam magis inuito Senatu extortum. Audi Minutium ipsum: *Itaque plebiscitum quo oneratus magis quàm honoratus sum, primus antiquo abrogóque.* Ait, Plebiscitum. Ergo emendo, *acceptis in ipso itinere litteris Senatus de æquato.* 1. Nam Senatus hæc atque talia de rep. scribere ad prouinciales magistratus solet. Exempla infinita. Posteà:

IV. *Tum Fabius primò clamore pauentium audito, dein conspecta procul turbata acie: Ita est, inquit, non celerius quàm timui deprehendit fortuna temeritatem. Fabio æquatus imperio Annibalem & virtute & fortuna superiorem videt. sed aliud iurgandi tempus.*

Plutarchus, qui multa à Liuio, hoc dictum Fabij effert, ὡς τάχιον μὲν ἢ ἐγὼ προσεδώκων, βράδιον δὲ ἢ αὐτὸς ἔσπευδε μινύκιος ἑαυτὸν ἀπολώλεκε. vt videatur hic inducta negatione leg. *Ita est, inquit, celerius quàm timui.* nisi placet interrogantem pronunciasse. At sequentibus

quentibus verbis lectio vetus erat, *Fabio æquatum imperio.* primúsque Valla immutauit. Credo verius fore, *En Fabio æquatum imperio: Annibale & virtute & fortuna superiorem videte.* Illud, *En*, repetij ex syllaba vocis prioris. Est autem amara & viro graui apta irrisio, quam Sarcasmon vocant.

EPIST. XI.

I. LIPSIVS PETRO DIVAEO.

Nos quidem, mi Diuæe, de historia scribenda sæpe agitauimus: cùm hæc tempora intueor, vereor vt frustrà. Quis enim ille tam confidens aut tantis ceruicibus, qui audeat historiam vsquequaque veram scribere? quis regum illa κρύφια, &, vt Tacitus noster appellat, arcana imperij prodi vult?

Denique vbi illa Iuuenalis,

Simplicitas, cuius non audeo dicere nomen?

Hæc si absunt, & si per adulationes & vanitates explenda narratio est: audebo dicere, pereat potius historia. Scis fremuisse nos sæpe in lectione scriptorum nostri æui: & ex antiquis bilem mihi etiam mouet Velleius, Ælium Seianum omnibus virtutibus accumulat, & quasi in theatro, plena manu dilaudat. Os historici? at nos eum scimus natum & exstinctum exitio generis humani. Liuiam Augustam, post multas laudes, diis quàm hominibus similiorem feminam concludit. Iam de Tiberio, flagitium sit si vsquam aliter quàm vt de Ioue immortali loquatur. Hęc liber & ingenuus animus quî ferat? Contrà vt Germanici Cæsaris virtutes vbique callidè dissimulat? vt Agrippinam, & quibus aliis infensior Tiberius credebatur, obliquè premit? Quid multa? non aliud quàm

Velleius Paterculus adulator in historia.

mancipium

mancipium aulæ agit. Dices, intuta illis temporibus veritas fuit. Fateor. sed vera scribere si non licuit, falsa non debuit. Nemo silétij caussam reddit. Hoc nobis, mi Diuæe, hactenus faciendum censeo. Ceterum in illo ipso Velleio, antiquitatis caussa, vide has Notas. Lib. II.

Eius bini loci restituti.

Pietas sua Cæsarem pæne obstructis hieme Alpibus in vrbem traxit ad tutelam imperij. cum veris initio reduxit in Germaniam, in cuius mediis finibus ad caput Juliæ fluminis hiberna digrediens princeps locauerat.

De Iulia flumine Germaniæ dubito. & fortean leg. *Lupiæ fluminis.* De clade Variana.

Mittitur ad Germaniam, Gallias confirmat, disponit exercitus, præsidia munit, se magnitudine sua, non fiducia hostium metiens: qui Cimbricam Theutonicámque militiam Italiæ minabatur. vltra Rhenum cum exercitu transgreditur, Armenio tertio, quem arguisse pater & patria contenti erant.

Spuria & inepta lectio est à parte Rhenano. Nam vetus editio, *cum exercitu transgreditur, arma interfecti, quæ arguisse.* Ad illa vestigia verissimè emendaui, *arma infert, quæ arcuisse.* Non solum, inquit, Tiberius reppulit & arcuit arma Germanorum, quod vnũ exspectabatur, sed vltrò etiam intulit.

EPIST. XII.

I. LIPSIVS VICTORI GISELINO SVO.

QVOD in hominibus singulis, mi Victor, idem in gentibus vsuenit, vt aliæ iudicio plus valeant, aliæ ingenio. Germanis ingenij celeritas, & facilitas quędam insita, ad doctrinam nũquam defuit: defuit illud acre & politum iudicium. idem est in illo tra-

lo tractu omni Septemtrionis. At Italis peculiaris est laus iudicij, sicut & populis iis qui pertinent ad Meridiem aut Ortum. Nostra Gallia interiecta media est, &, vt Nonius loqui Ciceronem voluit, amborum quasi cinnus. Nō omnia peccat igitur amicus ille noster, qui multum defert Italis. peccat in eo, quod nec laudari nec corrigi æquo animo fert nisi ab Æneadis. Quæso, an quia Galli cor non habent? qui mihi quidem hodie sic perpoliti videntur omni genere doctrinæ, vt nihil interfit præter cælum & solum. Exemplo sint vel Brugæ vestræ. Versum illum Lucretij de quo scripseram, lib. II. inuenies. *De Lucretij versu coniectura.*

Huc accedit vt in summa res nulla sit vna
Vnica qua gignatur & vnica soláque crescat:
Quin cuiusque sient sæcli, permultáque eodem
Sint genere: in primis animalibus indice mente.

Exemplo in suo quoque genere animalium docere vult non esse vnicum cælum. sed aptè postremo versu emendo, *inprimis, animalibus iniice mentem.* Vide & has in Nonio obseruationes.

Nonius, in Genitiuus pro Ablatiuo.

Lucilius lib. ix. Si nihil ad faciem, & si olim lupa prostibulúmque Numini opus atque absit. *Lucilius emendatur.*

Videtur Iunius legere voluisse, *Numini opus sit & obsit.* longè à Lucilij & longius à Nonij mente. quomodo enim hic Genitiuus pro Ablatiuo? Gloriari apud te liceat, bene correxi, *Si nihil ad faciē, & solū lupa prostibulúmq.: Nummi opus atq. assis.* Si nō quæritur, inquit Lucilius, eximia facie scortū, sed tātum vile aliquod & è numero togatarum: nūmo vno & asse res confiet. Nonius autem sic accepit quasi Nummi opus dixisset, pro Numo est opus: sed verius videtur opus nummi, vt Rem esse dicimus vnius nummi.

In

In Contari.

Et Nonius. *Contari, curationem differre. Virg. vj. Qui nobis contando restituit rem.*

Mira interpretatio, & illa Iunij correctio, *curationem deferre*, vt Varro loquitur, etiam mirior. vnde enim hæc sententia ex versu Virgilij? Tu lege, *cum ratione differre*, & hoc elici Nonius voluit.

In Compos.

Attius. *Attius Clytæmnestra: Cur me miseram irridet magis compotem & multis malis?*

Scribo, *magnis compotem &*. Compos malis, pro Malorum. vt Plautus, *Vino modò cupidæ estis*, pro. vini: & Turpil. Expers malitiis. *Educta vt par est, expers malitiis.* item Plautus, *Eo moro expertem te factam aduenies offendi domum.*

Item Turpilius tribus locis.

In Dominus.

Turpilius Philopatro: Forte eo die meretricis ad me de leuitate Atticæ vt cùm venerat, quidam dixerat quæ cœnam apud me Thais atque Erotium Antiphila Pythias: ego extrà cubui domina.

Sunt Trimetri versus, vt solet in Narrationibus: sic componendi & corrigendi.

-forte eo die
Meretrices ad me delenificæ Atticæ
Conuenerant, condixerántque cœnam apud
Me, Thais atque Erotium, Antiphila, Pythias:
Ego dextrà accubui domina.

Emendaui, *dextra accubui*, quia de conuiuio sermo est, in quo se dominam dextro loco accubuisse ait.

In Inuitare.

Turpil. Thrasyleonte: Onera mensam, talos, vinum in hæc huiusmodi, quibus rebus vita amat tum inuitari solem.

Sunt

Sunt pariter Trimetri. corrigo. *Onguenta, mensam, talos, vinum, hæc huiusmodi, Quibus rebus vita amantum inuitari solet.* ex sententia Nonij, qui Inuitari interpretatur Delectari. Quod scripsi, pro, *Onera*, Vnguenta, siue antiquè, *Ongenta:* tamen scibis Iunium nostrum maluisse, *Coronam, mensam.*

In Insolens.

Turpil. Demetrio. Timere occœpit interdum oscitarier ineptus: Quid mihi vellem ex insolentia nesciebam.

Numeros & lectionem restituo.

Timere occœpi, & interdum oscitarier:
Ineptus quid mî vellem, ex insolentia
Nescibam.

est adolescentis cuiuspiam sermo, qui narrat initium sui amoris. Ad eam rem malim etiam, *Et tremere occœpi.* Non enim timor tam occupat amantes, quàm tremor.

EPIST. XIII.

I. LIPSIVS GERARDO FALKENBVRGIO.

HVI! tam longum silentium tuum? cui tamen vt possim ignoscere facit migratio tua. Nam ita mihi adolescens vestrâs dixit, qui nuper prehendit me in foro, migrasse te ad illustrem Comitem Benthemium. Gratulor fortunæ tuæ, sed inuideo quieti: Nam nos hic iterum in mediis turbis. Belgica nostra nunquam sic tumuit. qui motus quorsum euadant -θεῶν ἐν γούνασι κεῖται, ait ille. Considera sodes hæc Liuiana. Libro XLV. de Perseo capto. De Liuij loco quæsitum.

Pullo amictus pallio Perseus ingressus est castra,

nullo suorum alio comite, qui socius calamitatis miserabiliorem eum faceret.

Vetus lectio erat, *Pullo amictus illo Perseus.* Turnebus lib. XVI. legit, *Pullo amictus villo.* Sigonius suspicatur, *Pullo amictu ille ingressus.* vt, *Perseus*, sit glossema. Sed aliud mehercle subest. Mirum ni ab epitoma scribendi diffusus error, leg. que, *Pullo amictu simul filio Perseus.* quasi scriptum fuerit, *sl filio.* nec nimium adfirmo de verbis, de sententia scio Liuium hoc voluisse. Docent verba sequentia, *nullo suorum alio comite.* nō dixisset, Alio, si Perseus ingressus solus. Docet & historia, nā Perseus vnà cū maiore filio perductus ad Consulē, & inde Romā fuit. Liuius pòst: *Et Persea quidem cum maiore filio Philippo traditos A. Posthumio, in custodiam misit, &c.* Præter oscitantiam scribentium, eorum quoque etiam loco fuit ignarum genus dicendi, Simul filio: vt Græci vsurpant suum ἅμα. Tacitus, *Laodiceni, simul Magnetibus, transmissi.* & Annal. v. *Aceruatim ex eo Annius Pollio, Appius Siluanus, Scauro Mamerco simul ac Caluisio Sabino, maiestatis postulantur.*

Simul filio Hellenismus.

EPIST. XIV.

I. LIPSIVS FRANCISCO MODIO.

MIHI verò, Modi, & salus à te grata fuit missa per Giselinum: & gratiores nuperæ litteræ, nō solum amanter, sed etiam liberaliter scriptæ: quibus effecisti, vt cùm antea diligerem te, nunc coperim etiam amare. Primum, quia amari me sentio à te: deinde, quia amœnum ingenium tuum & facti ad humanitatem mores merentur vt ameris ab iis quos nouem virgines amant. De Lipsio igitur sic sentias,

Habeásque

Habeásque animo mihi admodum caussam grauem
Fore, quæ me ab vllo commodo abducat tuo.

Lucilius correctus apud Nonium, in Graue.

vt obiter concinnem versus Lucilij. Librum recentem N. à prelo quem miseras, legi. quid quæris? nunquam illa Calui munera sic perdiderunt Catullum, vt me ista lectio. O Chimæram libri, digni Cæsiis & Aquinijs! Quod quæris de loco Lampridij, in Antonino Alagabalo, cùm turpissima & nefaria stupra illius belluæ narraret,

Explicatum vetus dictum, Concide magire.

Nupsit & coiit, vt & pronubum haberet, clamarétque Concide magire.

quid sit illud Concide magire? Suspicor vsitatam aliquam vocem fuisse nuptialem, & quasi inter iocos Fescenninos. Nam Concidēdi verbum, inter verba nequitiæ est. Pomponius apud Nonium in Rhetorissas: *Dolasti vxorem nunc capropter me cupis Concidere, & iam rhetorissas*- ita lego, non, *Dotasti*. Laberius, *Neque aliter hunc pædicabis. quomodo video adolescēti nostro cædis hillas.* Lucilius, *-vetulam atque virosam vxorem cædam potius, quàm castrem egomet me.* Plautus etiam ita iocatus est Cassina, *Attate cædundus tu homo es, nimias delicias facis*. quem iocum aliter non est intelligere. Hinc Ciceronis locum interpretor perceptum à paucis lib. III. in Verrem de epistola Timarchidis.

Pomponius emendatus. Cædere & concidere in verbis Venereis.

Plautini iocī sententia.

CVM L. VVLTEIO QVI PLVRIMVM POTEST, CAEDE CONCIDE. *Videte quàm valdè malitiæ suæ confidat Timarchides, qui etiam Apronio improbitatis præcepta det. iam hoc, cæde concide, nonne verba domo patroni depromere videtur ad omne genus nequitiæ accommodata?*

Ciceronis locus illustratus.

Ecce. ait esse verba nequitiæ, & ex nequissimi hominis C. Verris domo profecta. scilicet ob eam quam

posui caussam. Sed quod in Lampridio additur, Concide magire, ad coquum: ideo obtinuisse quasi proverbij loco puto, quia libenter veteres comici in coquos proferebant hos iocos.

Plautus sæpe, vt Aulularia.

ST. *Postquam obsonauit herus, & conduxit coquos*
Tibicinásq. has apud forum, edixit mihi,
Vt dispartirem obsonium hic bifariam.
COQ. *Me tu quidem hercle, dicã palam, nõ diuides.*
Si quoi totum me ire vis, operam dabo.
ST. *Bellum & pudicum verò prostibulum populi.*
Post siquis vellet te, haud non velles diuidi.
Atqui ego istuc Anthrax alioquorsum dixeram
Non istuc quod tu insimulas.

Partiri & Dispartiri intellectu obscæno.

Vbi notandum Partiendi verbum obscænum esse, vt Diuidere. Et quia inibi sum, quid vetat coniecturam meam de his versibus adscribere? Nam duos illos sic lego:

Plautus correctus.

Me tu quidem hercled, hic tam palam, non diuides.
Si quoi totum me reii vis, operam dabo.

& seq. item versu, *Post siquis vellet, hau, non velles diuidi?* interrogando. Hau, interiectio comica. Sed desino, & de Plauto, propriũ, si Musæ volent, est opus.

EPIST. XV.

I. LIPSIVS M. ANTONIO MVRETO, V. C.

QVIDQVID Ciceroniani sentiãt, ego verò plures Orationes Plinij supereſſe vellem. Panegyrico ad Traianũ sanè capior, &, siquid iudico, species in eo comparet veri Atticismi. Scio & te idẽ sentire M. Antoni. Ergo non malè positam operam putabis

tabis si ex eo libro pauca, quasi transiens, emendem.

Ab initio, Gryphianæ editionis pag 361. E Plinij Paneg yrico ablata aliquot mendæ. I.

Discernatur orationibus nostris diuersitas temporũ, & ex ipso genere gratiarum agẽdarum intelligatur, cui, quando sint hactenus vt Deo, nunc nusquam vt numini blandiamur: non enim de tyrãno, sed de ciue; non de domino, sed de parente loquimur.

Emendo, *cui, quando sint actæ. Nusquam vt deo nũc, nusquam.* syllabis diuulsis, quæ imperitè cooluerant.

Ibidem.

Et populus quidem Romanus dilectum principem seruat, quantóque paullo ante concentu formosum alium, hunc fortissimum personat, &c. II.

Lego, *dilectum principum seruat.* id enim dicit, populus ipse Ro. discernere & eligere inter principes nouit, & secundum cuiusque mores, laudes aptare.

Pag. 365.

Solus ergo adhuc, cui pro munere tanto paria accipiendo feciſti, imò vltra dantem obligaſti. III.

Scribendum, *qui pro m.t. &, vltrò dantẽ.* acuta sententia. Paria facere, quod Seneca & Ic.ti. Pariare dicunt.

Pag. 368.

At quo temperamento, di boni, potestatem fortunámque tuam moderatus es Imperator? Tu titulis & imaginibus & signis: ceterum modestia, labore, vigilantia, dux, & legatus, & miles. IV.

Distinguo, *moderatus es? Imperator tu titulis.*

Pag. 376.

Quàm dissimilis nuper alterius principis transitus ille, non populatio fuit, cùm abactus hospitum exerceret, &c. V.

Lego, *transitus ille, imò populatio.* se enim quasi corrigit.

Pag. 379.

VI. *Ambulas inter nos non quasi contingas, copiámque tui, non vt imputes, facis.*

Acumen apparebit si scribas, *inter nos, nos quasi.*

Pag. 403.

VII. *Tu delubra nō nisi adoraturus intras, tibi maximus honos excubare pro templis postibúsque prætexi. Sic fit vt summum dei inter homines fastigium seruent, cùm deorum ipse non adeptus.*

Interpolata ista. repono, *fastigium serues, cùm deorum ipse non adoptes.* Hoc ipso deus haberis, inquit, quòd dei honores non adfectas. Verissima sententia: qua vtinam personent aures Principum nostrorum.

Pag. 405.

VIII. *Et quis iam locus miseræ adulationis restabat, cùm laudes Imperatorum ludis etiam & comessationibus celebrarentur saltárentúrque, atque in omne ludibrium effeminatis vocibus modis gestibus frangerentur?*

Emendo, *ludis etiam & commissionibus.* Simile mendum suprà notaui in Seneca.

Pag. 409.

IX. *In hac ciuitate tertium consulatum princeps generis humani vt prægrauem recusasti? Tantóne Papirius etiam & Quintus moderatior? Augustus, & Cæsar, & pater patriæ.*

Lege, *Tantóne Papiriis etiam & Quintiis moderatior Augustus, & Cæsar, & pater patriæ?* Nam comparat modestiam Traiani cum Papirio & Quinctio, qui tamen sæpius cos.

EPIST.

EPIST. XVI.

I. LIPSIVS PHILIPPO LANNOYO, A TOVR-COIGNE, NOBILISSIMO IVVENI.

NON dicam gratiæ causſa. ſed mehercle cepe-runt me nuper ſermones tui tincti humanitatis & doctrinæ notis: & quidem ſuprà quàm ab ætate il-la expectetur. Quàm peritè regiones deſcribebas & vrbes! quàm appoſitè rebus noſtris hiſtorias veteres accommodabas, Græcas Latinásque! Et inter hæc vnica modeſtia tua elucebat, & deſiderium diſcendi. Macte eſto generoſæ animæ, hi gradus ſunt non ſolũ ad æquandam illuſtris parentis tui gloriam, ſed etiam ſuperandam. Sed quia me auctore & monitore mul-tus es in Liuio, vide ha- lib. II. obſeruationes.

Salis quoque vendendi arbitriũ, quia impenſo pretio vænibat in publicum, omni ſumptu adempto conceſſum priuatis. I.

Liuĩ complures loci emendati.

Inculcata vox eſt ab imperitis. Libri vett. *in publicum omni ſumptu, ademptum priuatis.* quam lectionẽ tuetur Turnebus lib. IV. Aduer. at mihi impensè placet Diuæi coniectura, *in publicum omni ſumpto.* vt Senatus ſalem omnem in publicũ ſumpſerit, & ipſe plebi diſtribuerit. Pòſt de Porſena.

Ipſe in plano ripiſque Tiberis caſtra poſuit, nauibus vndique accitis & ad cuſtodiam poſitis, nequid Romam frumenti ſubuehi ſineret: & vt prædatum milites trans flumen traiicerent. II.

A veteri meo abeſt vox, *poſitis.* & bene. ſic enim leg. & diſt. *nauibus vndique accitis: & ad cuſtodiam, nequid R. f. ſ. ſineret, & vt prædatum.* duplicem enim cauſſam refert nauium accitarum.

Infrà de bello cum Auruncis.

III. *Nec magis post prœlium quàm in prœlio cædibus temperatum est: ne ab obsidibus quidem qui ccc. accepti numero erant ira belli abstinuit.*

Scriptus codex, *ira belli hostilis abstinuit.* credo fuisse, *iram belli hostis abstinuit.* elegantissimo genere dicendi, quod in Plauto occurrit sexcenties.

Statim,

IV. *Vineis incensis, multis hostium vulneratis & occisis, consulum quoque alterum (sed verum nomen auctores non adiiciunt) graui vulnere ex equo deiectũ propè interfecerunt.*

Vetus, *sed vtrum, nomen non adiiciunt.* rectè.

Infrà de Nexis.

V. *Magno natu quidam cum omnium maiorum suorum insignibus se in forum proiecit.*

Quæ ista omnium maiorum insignia. an imagines & ceræ? Scilicet hæc illi in vinculis ad manum erant. Quid? quod ne nobilis quidem fuit? Dionysius militarem illi tantum gloriam tribuit: Liuius ne nomen quidem ponit, non omissurus si nobilis fuisset. Vide autem. litterę mutatione omnis illa nobilitas corruit. nam leg. *malorum suorum.* Quæ insignia malorum fuerint, statim addit.

VI. *Obsita erat squalore vestis, fœdior corporis habitus pallore ac macie perempti.*

vbi meus liber, *pallore ac [veste] macie perempti.* voce alieno loco inserta. quam suprà sic restituo, *fœdiórque veste corporis habitus.* nam &, *Fœdiórque,* habet, non *Fœdior.*

Lib. III. de Quinctio.

VII. *Hoc duce sæpe pulsi foro Tribuni, fusa ac fugata plebs est: qui obærus fuerat multatus nudatúsq. abibat.*

Malim

Malim, *notatúsq. abibat.* Infrà.

Igitur Tribuni vt impediendæ rei nulla spes erat, de proferendo exercitu agere. eò magis quod & augures, &c. VIII.

Suspicor deleta voce leg. *de proferenda agere.* ex ipsa sententia. cùm, inquit, Tribuni impedire rem non possent, differre tamen tentabant. Proferre exercitum, Romanum non est.

EPIST. XVII.

I. LIPSIVS CORNELIO VALERIO.

POSTREMVM Ciceronem Lambini vidi, & in eo multa mutata; quædam, quod nollem, addita. Libertas fortasse hæc visa est illi; mihi acerbitas. Nam quale est quod de optimo vno omnium quos Solvidit Turnebo scribit, & quidem variis locis? quem diserte plagij accusat. Momordit hominem quòd Turnebus aliquammultis locis incurreret in easdem cõiecturas. vide quid commentus sit. Paginæ, inquit, Ciceronis mei madidæ & recentes à prelo deferebantur ad Turnebum. hinc illæ lacrimæ. O Iupiter, audis hæc? vt plagiarius sit Turnebus? non credam hoc sexcentis Lambinis. Et eamus, si vis, Lambine, ad iudices. pagina vna Turnebi lecta hominem absoluit: tibi periculum est à littera illa quam lex Memmia siue Remmia minatur. Sanè mi Valeri vellem abstinuisse eum ab istis: vellem & alibi in adfirmando paullò timidiorẽ. Post eum in Cicerone nõ pauca notaui. videbis nunc ista. Academicorum lib. IV. *Turnebus libens merito defensus.*

Vt enim vera videamus, quam longè videbimus? Ego Catuli Cumanam ex hoc loco regionem video, Pompeianum non cerno. *Ciceronis correctio in Academ. I.*

Et tres alia in libris de Oratore.

Emendo, *Catuli Cumanum ex hoc loco è regione video*, & sanè placet. Dissertatio ista habita fuit Baulis, & è regione oppositum erat Catuli Cumanum.

Lib. 1. de Oratore.

II. *Sanè inquit. vellem non constituissem in Tusculanum me hodie venturum esse Lælio.*

Videor adgnoscere hic malam manum, & adhibuerim libens scalpellum, *vellem non constituissem in Tusculanum hodie Lælio.* cetera inserta à scholiaste sunt, cui ignotus elegans verbi Constituere vsus. Iuuenal. *Aut si constituit, solitóq. decentius exit.* & alibi, *Hic vbi nocturnæ Numa constituebat amicæ.*

Lib 11. de Oratore, in Iocis.

III. *Cùm Q Opimius Consularis qui adolescẽtulus malè audisset, festiuo homini Egilio, qui videretur esse mollior nec esset, dixisset: - Quid tu Ægilia mea? Quando ad me cum tua colu & lana venis?*

Nonius hunc locum laudans in voce Colus, legit, *Quid tu Decilla mea:* ita enim omnes eius libri. Vt dubium non sit quemcumque illum poëtam veterẽ, cuius is versus, scripsisse *Quid tud Egilia*, more antiquo, D. addita. Sic igitur & Cicero emendandus.

Ibidem.

IV. *Cùm ille se custodiæ caussa diceret in castris remansisse: non amo, inquit, nimium diligentes.*

Reponenda elegantior dictio, *se custodiæ diceret*, erasa voce, *caussa*, quæ merũ glossema. Scriptũ ita repperi in cod. Vaticano: Lambini etiam libro vno eadẽ scriptura insuit. miror sequi eum non potuisse. Similis illa corruptio Liuiana est, libro xxxv. extremo.

Liuius item correctus.

Et in Euripo Romani milites pauci castellum custodiæ caussa loci communiebant.

At tu lege, *custodiæ loci*, glossa reiecta.

EPIST.

EPIST. XIIX.

I. LIPSIVS IOANNI RAMO, I. C.

IN Edicto Prætoris apud Vlpianum, l. III. De sepulc. violato mendum hærere puto.

SIQVIS IN SEPVLCRO DOLO MALO HABITAVERIT, AEDIFICIVMVE ALIVD, QVAMQVE SEPVLCRI CAVSSA FACTVM SIT, HABVERIT, IN EVM IVDICIVM DABO. *In Pandectis loci duo.*

Ita enim Florentina lectio cõcipitur, ex qua restituo, QVAMDE SEPVLCRI CAVSSA. Quamde, antiqui, pro Quàm. nec est absurdum Prætorem ea voce vsum quàm, non dicam Ennius *-muro fretus magis quamde manus vi*, sed etiam Lucretius vsurpare sustinuit *Clarus ob obscuram linguam magis inter inanes Quamde grauis Graios.* *Antiqua vox Quamde.*

Eadem lege §. Aduersus.

Aduersus eos qui cadauera spoliant præsides seuerius interuenire; maximè si manu armata aggrediantur.

A veteri ratione scribẽdi facilis restitutio, *Præsid' est*, siue *Præsidis est*: ne alij se vltrà torqueant vocibus contra libros inculcãdis. Tu vir clarissime iudicabis.

EPIST. XIX.

I. LIPSIVS PETRO PYTHOEO, V. C.

IMMENSVM tibi, Pythœe, Petronius debet: liceat & mihi, si fas est, venire in partem nominis tui. Binas in eo maculas videbar posse eluere: primã in Querela Encolpij: *In Petronii Arbitro duæ maculæ.*

Ergo

I. *Ergo me non ruina terra potuit haurire? non iratum etiam innocentibus mare au fugi? Iudicium harenæ imposui, hospitem occidi, vt inter audaciæ nomina mendicus exsul in diuersorio Græcæ vrbis tacerem.*

Lego enim, *non iratum etiam innocentibus mare? Au-fugi iudicium, harenæ imposui.* Tangit præteritas suas historias. iudicium intellegit de adulterio, quia vxorẽ Lychæ corruperat: arenę impositum, quia damnatus ad ferrum nescio qua fortuita ruina terræ euasit. de quo antea, *Non taces gladiator obscæne, quem de * ruina harena dimisit?* & fortasse locus iste integer est, & tolli potest defectus nota. certè ad hanc terræ ruinam etiam illa pertinent, *Ergo me non ruina terra potuit haurire?* Sed nos diuinamus: exstaret illa pars Petronij, rem sciremus. Ibidem.

II. *Et quis hanc mihi solitudinem imposuit? adolescens omni libidine impurus, & sua quoque confessione dignus exilio: stupro liber, stupro ingenuus, cuius anni ad tesseram venierunt, quem tanquam puellã conduxit, etiam qui virum putauit. Quid? ille altero die qui tanquam togæ virilis stolam sumpsit, qui ne vir esset a matre persuasus est.*

Non negabis verum esse, *Quid ille alter ô dij? qui tanquam.* de duobus querela est, Ascylto & Gytone.

EPIST. XX.

I. LIPSIVS ÆGIDIO VLIEGERIO.

AMo curam & industriam tuam in discipulis informandis. Mihi crede, qui tales istos è primaria nobilitate adolescentes ad rectam doctrinæ viã ducit, non solùm de ipsis bene meretur, sed de vniuerso genere humano. Nam ex hoc quasi seminario

deligun-

deliguntur, qui olim vrbes, prouincias, regna administrent. Atqui administratio sine prudentia esse non potest, nec prudentia sine doctrina. Sed in primis velim eos frequentes esse in historia, nunc quidem in Liuio, posterius in Sallustio, Tacito. quos à prudentia ciuili & præceptis fateri debemus Liuio esse instructiores: sed huic ætati minimè aptos propter astrictam breuitatem. Subnotabam nuper hæc è Liuij libro xxxix. de M. Catone. *Liuij quatuor loci ancillio libri emendati.*

Hunc sicut omni vita, ita tum petentem premebat nobilitas, consenserántque prater L. Flaccum, qui collega in consulatu fuerat, candidati omnes ad deiiciendum honore eum. I.

Lectio scripta præfert, *ita tum præsentem premebat nobilitas cogerant à populo prater L. Flaccum.* longè sanè diuersa à vulgo. Emendo, *ita tum prensantem premebat nobilitas, coierántque prater.* Nam Prensare & Coire propria huius rei verba. At illud, *à populo*, quid fuerit, nulla vi extrico. Infrà.

Eum puerum per lasciuiã cùm cauillaretur, exprobrare Consuli persæpe solitum, quod sub ipsum spectaculum gladiatorum abductus ab Roma esset vt ob sequium amatori iactaret. II.

Ex meo cod. scribo, *amatori venditaret.*

Posterius.

Extremo prioris anni comitia auguris creandi habita erant. in demortui Cn. Cornelij Lentuli locum creatus erat Sp. Posthumius Albinus. III.

Vetus alio ordine, aliis verbis, *comitia habita erant in mortui Cn. Corneli in loco auguris sufficienter creatus Sp. Posthumius.* vnde eruo hanc lectionem, *Comitia habita erant in mortui Cn. Cornelij Lentuli locum auguris sufficiendi, creatus Sp. Posth.* reliqua in Liuio,

Liuio, Gloſſæ. Infrà, de morte Annibalis.

IV. *Nec magnam nec memorabilem ex inermi proditoque Flamininus victoriam feret. mores quidem populi Ro. quantum mutauerit, vel hic dies argumento erit.*

Rectè vetus, *quantum mutauerint.* dixit enim παθηματικῶς. vt Varro, *Proſodia reliquæ non mutant.*

EPIST. XXI.

I. LIPSIVS STEPHANO PIGHIO.

ALIVS ſcriptor in aliam rem vtilis. E Spartiano, Lampridio, Capitolino, Vulcatio, & illis quaſi partium ſecundarum hiſtoricis, eloquentiæ nō multum; rerum & morum veterum immenſam copiam eſt haurire. Quæ fini dum lego, & in moribus & in verbis quædam notaui, quæ facio, doctiſſime Pighi, iudicij tui.

In Spartiano mendum aperium.

Spartianus in Antonino Caracalla.

Et cùm Germanos ſubegiſſet, Germanicum ſe appellauit vel ioco vel ſeriò, vt erat ſtultus & demens. aſſerens ſi Lucanos viciſſet, Lucanicum ſe appellandū.

Facilè video Germanici nomen hic non eſſe germanum. Nam ex tota narratione apparet Spartianum de ridiculo aliquo & inuſitato cognomine ſenſiſſe. atqui Germanicum nomen nec leue illis temporibus nec ridiculū. Quid? quod ipſe Spartianus eam ſcripturam refellit poſt aliquot lineas, *Datis ad Senatū poſt victoriam litteris, Parthicus eſt appellatus. nam Germanici nomen patre viuo fuerat conſecutus.* vides? ſi patre viuo appellatus Germanicus, quomodo conſtat illa prior narratio, vt tunc demum? Vitium ergo aperui, medicinam nullus video: & à te eam Spartianus

tius exspectat. Quod in Lucanici nomine ridet, non est mirum: propter nomen vulgatum Lucanicæ. Martialis, *Filia Picenæ venio Lucanica porcæ, Pultibus hinc niueis grata corona datur.*

Idem in Seuero.

Idem scriptum correctius.

Huius dictum est Cum ex humili per litterarum & militiæ officia ad imperium pluribus gradibus fortuna duxisset, Omnia, inquit, fui, & nihil expedit. Periit Eboraci in Britannia.

Mihi videtur dictum sic concipiendum, *Omnia fui, & nihil. Expeditione periit*, ita emendo, vel, *Expedibus.* Vtraque lectio apta historiæ.

Lampridius in Alagabalo.

Et Lampridius.

Ad præfecturam Prætorij saltatorem qui histrioniã Romæ fecerat, adsciuit: Præfectum vigilum, Gordiũ aurigam fecit: Præfectum annonæ, Claudiũ Censorẽ.

Lego, *Claudium mensorem*.

Iulius Capitolinus in Pertinace.

Et Iulium Capitolinum.

Ipse præterea Cornificiam infamissimè dicitur dilexisse: libertos aulicos vehementissimè compressit. vnde grande quoque odium contraxit.

Puto scrib. *insanissimè dilexit*. id valet, vsque ad insaniam; & quod sequitur, *vehementissimè*, glossa est istius, ergo deleatur.

Idem in Galienis duobus.

Carpenta cum mimis & omni genere histrionum: pugiles sacculis, non veritate pugilantes.

Aldina editio, *pugiles faculis*. scribo, *baculis*, & intellegit Rudes gladiatorum.

Vulcatius Gallicanus in Auidio Cassio.

Enumerauit deinde omnes Principes qui occisi essent, habuisse causas quibus mererentur occidi: nec quemquam facilè bonum vel victum à Tyranno, vel occisum.

occisum dicens meruisse Neronem, debuisse Caligulam, Othonem & Vitellium nec imperare voluisse. Nam de Pertinace & Galba paria sentiebat, cum diceret in Imperatore auaritiam esse acerbissimum malum.

Quàm ridiculum quod hic legimus de Pertinace? Nam dicũtur ista ab Antonino cui Cõmodus filius fuit. Atqui Pertinax Commodo successit. Quî fieri igitur potest, vt de eo tanquam interfecto Antoninus loquatur, qui nõdum per somnium Imperator erat? quique multis annis Antonino superuixerit? An memorię error Vulcatij est? an glossa nebulonis? Si Vulcatij, culpa sanè lata, vt Ic. ti. loquuntur: si glossographi, non noua. Hac de re Petrum Diuæum monuisse me fateri debeo.

In Vulcatio turpis error temporum.

EPIST. XXII.

I. LIPSIVS FRANCISCO RAPHLENGIO.

De Cæsti, quod proprium Africæ numẽ fuit, multa studiosè & eruditè Petrus Pythœus monuit. quis deus, quæ dea fuerit, non addit. Ego arbitror Iunonem fuisse, quæ semper vnicè culta Carthagini, duce eius sententiæ Appuleio lib. VI. de Asino. *Magni Iouis germana & coniuga, siue tu Sami, quæ querulo partu tuo vagitúque gloriatur, tenes vetusta delubra: siue celsæ Carthaginis, quæ te virginem vectura leonis cælo commeantẽ percolit, beatas sedes frequentas.* Hæc virgo cælo commeans hauddubiè Cæstis est, & illa nominis caussa. Pingebatur leoni insidens. & hæc fortasse caussa cur D. Ambrosius aduersus Symmachum eã Cybelen esse crediderit in his verbi: *Vnde igitur exemplum, quòd currus suos simulato*

Cæstis quæ dea?

Appuleius explicatus.

Almonis

Almonis in flumine lauat Cybele? vnde Phrygij vates, & semper inuisa Romanis non aquæ Carthaginis numina? quam Cælestem, Afri, Mithram Persæ, plerique Venerem colunt pro diuersitate nominis non pro numinis varietate. quanquam & ad Iunonem referri possint. Hæc est illa Cælestis, quam Antoninus deo suo Alagabalo nuptum dedit, diligentérque id notandum in Xiphilino, καὶ γυναῖκα, τὸ γελοιότατον, ἐλιογαβάλῳ ἐμνήστευσε, καθάπερ τῷ γάμῳ παίδων τε δεομένῳ. καὶ, ἔδει γὰρ μήτε πενιχρὰν μήτε δυσγενῆ πινὰ εἶναι αὐτῷ, τῷ Οὐρανίαν τὴν καὶ χηδονίων ἐπελέξατο, καὶ ἐκείθέν τε αὐτὴν μετεπέμψατο καὶ ἐς τὸ παλάτιον καθίδρυσεν. Vbi Vraniam Dio verit, quam Latini Cælestem. *Et Dionis abbreuiator.*

EPIST. XXIII.

I. LIPSIVS NICOLAO STVRIONI.

FREQVENS antiquis fuit genus illud loquendi, *Claris maioribus, quàm vetustis.* Tacit. *Tacita mulier est bona, quàm loquens.* Plautus, & similia, in quibus Potius aut tale aliud intelligimus. Restituo idem in duobus Liuij locis.

Libro XXII.

Quia ea regio præsentis erat copiæ, non perpetuæ, arbusta vineæq́, & consita omnia magis amœnis quàm necessariis fructibus. *In Liuio bonum genus dicendi repositum.*

Abest à veteri, *magis.* optimè.

Libro XXIX. in oratione Scipionis.

Sed illum potius ego traham, quàm ille me retineat: in sua terra cogam pugnare, & Carthago potius præmium victoria erit, quàm semiruta Brutiorum castella.

Idem, *& Carthago præmium.* altera voce omissa.

Libro XXIV. de occiso Hieronymo.

Et coniectura quædam.

Ex Principibus vnus, nomine Polyneus, concionem & liberam & moderatam habuit. Seruitudinis indignitatisque expertos homines, aduersus notum malum irritatos esse.

Suspecta in Liuio vox Seruitudinis. quanquã Festus notet, *Eritudo, vt seruitudo*, sic enim legendum. Vetus lectio *Seruitutidius*. diuinabam, *Seruitij tidium indignitatésque.* siue, Tædium.

EPIST. XXIV.

I. LIPSIVS IANO LERNVTIO.

PENDEO animi in euentu istarum rerum. quæ turbæ, quàm subitò natæ sint, vides. Non paruis de rebus, sed vtrum Belgica sit Belgica, *Iam Specimen spectatur, iam certamen cernitur.* Sed hæc fortasse deus aliquis à machina componet, vt loquuntur Græci: nos, si fieri potest, maneamus in litteris. Tacitũ locum lib. III. Annalium;

Populi nomen Tacito redditum.

Cælaletæ, Odrusáq;. & alij, validæ nationes arma cepere, ducibus diuersis & paribus inter se per ignobilitatem.

corruptum iam olim monui. nunc repperisse etiam videor emendationem. Nam lego, *Odrusáq; & Astij.* Astios inter Thracũ populos Liuius recenset. & coniungit cum Cæletis. (sic enim & in Tacito scribendum, non Cælaletis, docui) lib. XXXVIII. *Itaq. cùm per saltum iret, Thracum decem haud amplius millia ex quattuor populis, Astij & Cani & Maduateni, & Cæletæ ad ipsas angustias viam circumsederunt.* Quos Liuius Cænos appellat, in Plinio Cænici leguntur.

EPIST.

EPIST. XXV.

I. LIPSIVS VICTORI GISELINO.

QVÆ in Afranio comico notaui, mitto. Apud Nonium, in Superbiter. *Afranius carptim emendatus.*

Afran: Purgamento. Illa superbiter imperat. I.
Non aliâs mentio fabulæ Purgamenti, nec arbitror scripsisse Afranium. Legerim potius, *Afran. Priuig: Amanti illa.* (.i. Priuignus Afranij sæpe laudatur.

In Derepente.

Afran. Vbi derepente cum velis, facias lutum. Idem Homine. Atque ille derepente in iumentum exsilit, Contendit oculos derepente abit cælo.

Primo versu scribo, *facias lucrũ.* in sequentibus ma- II.
lè cooluerunt bina Afranij exempla. Tu diuide sic, *-in iumentum exsilit. Idem. Contendit o. d. abit celox.*
Celox enim leg. de naui, non, cælo, suadente sen- III.
tentia & versu.

In Inaudire.

Afran: Diuortio. Nouis dictis quæso ne ille inaudiat.
Lego, *Nobis dictes quæso.* perspicuè verum. IV.

In Dicere.

Afran: Vopisco. Igitur quiescet, quoniam inter nos nuptiæ sunt dictæ, pareas istis verbis si placet. Idem. De rustico nescio cui vicino suo perpauperi cui dicat dotis paullulum.

Diuisim scribo, *quiesce, & quoniam*: item, *parcas,* V.
non Pareas. &, *Det rustico.*

In Speratum.

Afran: Fratriis. Curre & nuncia venire & mecum sperat um adduce. Videat puellam, curent, conforment iube.

VI. Numeros & lectionem repono,-*curre,& nuncia Venire me,& mecum speratum adducere. Vide vt puellã curent.* In Implicare.

Afran: Brundis. In parte inferiore hic implicabatur caput fateor.

VII. Corrige, *huic. implicabatur caput fasceo.* Vale vale suauissime Victor.

EPIST. XXVI.

I. LIPSIVS LECTORI.

Conclusio operis.

HAVE mi Lector,quisquis es. Finem facio scribendi priusquam peruenerim ad destinatam metam: nec miraberis, si dispicies hunc motum patriæ nostræ. qui sanè motus nescio quo fato incurrere amant extremis laboribus meis. Sed siue placui, satis sunt ista: siue displicui, nimia. Non excusabo in scribendo breuitatem. nam ea, me iudice, propria est materiæ huius. An in syllabis corrigendis, aut litteris commutandis periodos adhibeam, & illum ambitũ Ciceronianæ orationis? verba verbis paria, & quasi dimensa coner reddere? Hoc quidem, vt Lucretius solet concludere, Desipere est. Qui aberrauit ab itinere, quærit compendio ad viam duci, non per amœna loca circumagi: idem in hoc scribendi genere est necessario potius, quàm pulcro. At in verbis fui, quã debui, antiquior. iam enim is sermo aures meas tetigit. & Plautum, inquiunt, potius sapit quàm Ciceronem. Vtinam verum dicerent! nam hoc volui. Epistolas scio me scribere, non Orationes: quas cùm vsus feret, inueniam fortasse qui non minus commodè scribat quàm ipsi. At epistolæ familiares, siue verba, siue iocos spectes, quid aliud sunt quàm exẽplar

plar comici sermonis? Inter Comicos autem quis melior Plauto? Itaque

Quod illi maledictum esse existumant,
Eam laudem duco maximam, cùm illum exprimo
Qui vobis vniuersis & doctis placet.

Ille enim scriptor est qui puritatem, qui proprietatẽ sermonis suppeditet: ille qui vrbanitatem, iocos, sales & eam Atticorum Venerem sufficiat, quam frustrà in reliquo Latio quæras. An vocant me ad illorũ exemplum, qui omnes epistolas suas vno modo scribunt? Rideant, doleant; ioca, seria tractent, doctos, indoctos compellent: idem vbique tenor est, eadem lentitudo? Non sequor. Meæ verò epistolæ & facetum aliquid habeant, & eruditum, & remotum à captu vulgi, & quod sæpius repetitum placeat. In quo omine, mi Lector, desino.

FINIS.

FRAN-

FRANCISCI MODII ELEGIA

AD IVSTVM LIPSIVM.

MENS animi iactata velut ratis, æquora venti
Dum turbant: membris denegat officium.
Nec potis est doctis desueta sororibus, olim
Quæ mage grata aliis numina numinibus,
Promere verbum vllum, quod sit memorabile, vel quod
Sit dignum à sera posteritate legi.
Anxia sed patriæ casu infelicis, in vno hoc
Consumit vitæ tempus inane suæ.
Longè sunt studia & studiorum præses Apollo, &
Quidquid Bellonæ non facit ingenio.
Armorum strepitu & vario clangore tubarum
Personat exoriens occiduúsque dies.
Cædem omnes bellúmque volunt. pax vndique pulsa
Frustra vbi consistat quærit in orbe locum.
Miles agit prædas, totísque incendia campis
Excitat, agrorum diripiuntur opes.
Exsul, inops, operæ quondam bona turba colonorum
Ignoto dubium cingitur ense latus.
Expugnatæ vrbes quæcumque licentia & excors
Dictat vesani militis ira, ferunt.
Sacra, profana hostes iuxta rapiúntque trahúntque,
Nil templis prodest religio aut pietas.
Virginitas intacta diu seruata puellis
Eripitur, miserorum ante parentum oculos.
Mater anus, natæ officium leuæ exhibet, ipse
Cogitur vxoris leno vir esse suæ.
Quæ tamen vt parui fiant, quia parua putantur,
Quis bonus in reliqua vi scelerum taceat?
Matrum quis ferat infantes ante ora necatos,
Tótque senes fato non periisse suo?
Quis, quæ prætereo, tot facta immania? profit
Quæ memorare nihil, & memorare piget?
Non ego. & hæc inter dum mens incerta futuri
Pendet: nulli alij est apta ministerio.
Quanto tu melius LIPSI, bella inter & enses,
Plus etiam solito qui inuigilas studiis.
Non, quòd non patriæ instanti moueare ruina,
Nam quem non moueat dulce solum patriæ?
Sed quod ei prodesse nihil priuata bonorum
Consilia, at ventis ludibrio esse, videt.

Ergo

Ergo inter Musas, carumque ante omnia Phœbum
Ducis pangendis tempora carminibus.
Carminibus sua quæ doctus putet esse Catullus,
Iuret Romanus quæ sua Callimachus.
Aut membra affecta in prisci scriptoribus æui
Ingenij famas dexteritate tui.
Hinc loca tot Liui, loca tot Ciceronis, Agelli,
Plauti, Varronis, Paccuuij, Taciti;
Marcelli, Festi, tibi se debere salutem
Clamant obductis integra vulneribus.
Te patrem, te patronum haud inuita fatentur
Iactántque auxilij se bonitate tui.
Non tineæ blattásue dehinc non menda verentur,
Omnia te credunt sospite tuta sibi.
Nec frustra credunt, testes sunt quinque libelli,
Doctrinæ antiquæ re mage quàm titulo,
In lucem emisi nuper, curante Minerua,
Et placiti cuius, cui modò & ipsa placet.
Testes tot monumenta emissa prioribus annis,
Testes quæ Phœbo nunc faciente paris.
Hos libros dico. quis nomen epistola, mendæ
Scriptorum innumeræ materiem dederunt.
Libros! sed quid opus longum deducere versum?
Ipsi se populis vtilitate probant.
Vtilitate inquam, & lecto sermone, quod vnum,
Vt commendentur non aliunde, sat est.
Vidi qui magnas magno conamine nugas
Diceret, at dictis réique saléique aberant.
Vidi verboso ingentem qui carmine librum
Texeret, at verbis non nisi verba dabat.
Solus tu LIPSI sic iucundo vtile misces,
Cuncta loqui Phœbo vt te præeunte putem.
Ergo ni sophia & virtus sunt nomen inane,
Te quoque non vnquam fama tacebit anus.
Sed si certa sui facti stat gratia cuique,
Laudabit sæclis innumerabilibus.

Iusti Lipsij Epistolicas quæstiones admisi, vt typis excudantur. An. LXXVI, XIII. Iulij.

Ioh. Molanus, Censor.

Justus Lipsius

[Leiden]

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:3-119201541511222-151537968-18/fragment/page=0250

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:3-119201541511222-151537968-18/fragment/page=0252

ALVENSLEBEN
Bc
469

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:3-119201541511222-151537968-18/fragment/page=0253

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:3-11920154-151222-151537968-18/fragment/page=0254

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:3-1192015-151222-151537968-18/fragment/page=0255

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:3-11920154151222-151537968-18/fragment/page=0256

IVSTI LIPSII
EPISTOLICARVM
QVAESTIONVM
LIBRI V.

In quis ad varios scriptores, plerosque ad

Ex offici
Arc

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:3-119201541511222-151537968-18/fragment/page=0257